

بلوچی در نمشتی کتاب

ایچ

داجہ میر کمال خاں گچی بلوچ

شوند ہوک وگیشینوک

میر عاقل مینگل بلوچ

بلوچی اکیڈمی - کوئٹہ

ہرز نے کہ اسم آن فاطمہ باعتبار یا شہر بانو

باشد آن زن صوت مندی باشد

توقدہ

علیہ

پتوہ و نشان

(کمالان گمکی و اسے کتاب و واجہ کرنیل ایس۔ بی۔
مایلز ۴۔ اگست ۱۸۸۵ء عیسویء لندن اجوبہ گاہ
و پیشکش کرتیگت و ایشی نمبر او۔ آر ۲۹۲۱ء
ات)

۱۴۰۰ هجری قمری
چهارم شهریور ماه

روز
پنجشنبه
روز چهارم شهریور ماه
سال ۱۳۰۰ هجری قمری

پیش گال

اے گشگ کہ بلوچی زردان ء کوہنیں ادبی مدتی نیست یا بلوچی
 چہ پارسی ء گستا بوتگ ، ردانت - بلوچی آریا ہی زوانانی ٹونگ ء
 زدانے است ولے آئی دئی کونتری و سارگیین دردشم و رنگ اماوڑ
 ء داشتگ و سانبنگ - بلوچی یک روکیتی ایرانی بزبان ہمدادی زبانی
 پیشاگوں باوردی (پھارتی) ہزاں آسکانی پہلوئی و آدیتاک ء گوں سیالی
 داریت - ہخامنشی دوڑ ء چشکان ام آئی رنگ و دردشم درابنت - چو
 ہزاں بلوچی زبان حضرت عیسیٰ پیگامبر ء پیش نمشت و وان ء زوانے
 بوتگ - اسلامی دور ء ام بلوچانی تہا ملّا د عالم باز بوتگ - بلوچی ء کوہنیں
 یک شر و دہترے گشی کہ شانزومی سدی عیسوی ء رند و لاشار بلوچانی دت
 مہ دتی یک جنگ ء ہپت گیت عالم و ملّا گشگ بوتنت - اے
 وڑیں داننگ ماں بلوچی و پارسی و عربی ء بازیں کتاب دی نمشتہ کرگنت
 کون نگوائنت - زوزومی سدی عیسوی ء گڈ سراں یک انگریزہ و اجہ ہیوز
 بلکہ بلوچستان ء تزد تابع آحت و مزین پٹ و پورے کورت - واجہ
 ہیوز - بلکہ ماں دتی یک کتاب ، بلوچستان ڈسٹرکٹ گیزٹیئر ء ہتھی تاپ

ماکیم ۱۸۶۳ء تا ۱۸۶۴ء، چاپ بمبئی سنہ عیسوی ۱۸۶۳ء، نمشتہ کنت :
 مکران ء بانیک سرکردگیں مردمان اپنچین دزنشتی کتاب گون
 اُنت کہ آدان د بہتر گشت اداے کتاباں آدان جنگی شہر د پتر
 ماں عربی ء پارسی نمشت ء نمشتگ اُنت ۔ داجہ ہیوز ۔ مبر
 گان ء سن ۱۸۸۱ء عیسوی ء یک اپنچین کتابے ء براہوہ جنگل
 جنگ ء ماں انگریزی تراک کر ت ۔ اچ ایشی اید نادشاہ
 انتشار ء سالار تھی حان د سردار ملک دینار گنکی حاکم پکج مکران ء
 جنگ اد دگر جنگانی حال دنت کہ آن ء اوتمان کلہتی پدہ بستگیں
 میر حقل کلہتی بلوچ د پرنکانی جنگ ام ماں اُنت ۔ اوتن ام
 ورس بازہ بلوچی و پارسی دزنشتی کتاب گون بلوچان اُست
 اُنت دے کتاب پیش مذارت اون دت چاپ دشنگ کنت ۔
 دریکت پیش بداشتین یا چاپ مکر تین !

اے کہ ہنچین دزنشتی بلوچی کتابان کڑے انگریزان برت
 کہ چر آدان د کتاب ماں لندن اُجو بگاہ ء ایر اُنت ۔ اچ
 ایشان یکے داجہ اوتمان کلہتی مذ بلوچ ء کتاب اُنت سرگان
 ء سن ۱۸۶۳ء عیسوی ء نمشتہ برنگ ۔ ایشی ء سن ۱۸۶۱ء عیسوی
 ء آکسفورڈز انتجاہ ء یک وستاد ء صدا مرزی پرفیسر اپنچ۔
 اپنچ ۔ دلہن ء جنوزان دتی جو دہ مرک ء رند لندن اُجو بگاہ
 ء دات ۔ ایشی ء بلوچی تیل و دساہت ، کستو د آزمانک اوشہر د پتر
 ماں اُنت ۔ سیسی کتاب داجہ میر کمالان گنکی بلوچ ء گنت کہ پد
 داجہ پکتان اسمیل میل ء پار ء سن ۱۲۹۴ء ہجری ہزاں ۱۸۵۲-۵۳ء

۶ پشت کنگ - ایشی سے دو بار آنت - واجہ کیتن اسپین
 رند و کرنیل بوت - ایشی و ہراگت ۱۸۵۵ عیسوی و سنت
 اجو بگاہ و سوگات و پیشکش گت - ایشی ایتن ابید کورہ
 و مشکے ۶ میرواڑی بلوچان ام بازیں بلوچی پارسى معروف
 بزاں دز نمشتی کتاب گون آنت - چڑ ایشان چاہ کتاب دہ
 عطاء اللہ قمبرانی بلوچ و گون آنت - واجہ عطاء اللہ قمبرانی
 ولد میر عبد اللہ خان قمبرانی مان مشکے دنگ و مشکلی کھات
 ۶ ہندو کے او آئی بلک میر ملک دیتا میرواڑی و گہارت
 اسے گوہری گودی بلوچی کتابان دل و دوست داشتگ
 اسے دز نمشتی کتابان بلوچانی جنگی ششرو بہتران ابید پارسى و
 درمازانتی ام نمشتہ بنگ - ہر بلوچی ششرو سرین پارسى
 و انت او رند و سن ، بحری دانگت - میر عبد الکرم میرواڑی
 دلی یک شمرے سن ۱۲۹۱ ہجری بزاں سن ۱۸۷۵ عیسوی ہفتہ
 کنگ - امرگ و براہو - ہد کال جنگ ۶ ششرو ہر کیے جانقل
 کنگ - گذری سن ۱۲۲۱ ہجری و بگرتن ۱۲۲۲ ہجری و گنت -
 بلوچانی میرواڑی کہول و حاکم میر حسن میرواڑی و ہبت و
 یک شمرے واجہ سردار عبد الکرم میرواڑی سن ۱۲۹۱ ہجری و
 نقل کنگ - اسے شیترے و دستہ پنگ اسے و رانت :

میر حسن خان بر تختہ سہوا و ساڑی ات

اسے قلات باگیں میر حسن خان ز ماڑی ات

شمس الدین و گون میرانی دوستی یاری ات

سردار پر دل خان نوشیروانی دناور شاہ اوشار و جنگ و ملا غلام نبی عارانی
 پرہنگ اور سردار عبدالکرم میرواڑی ایشی و سن ۱۲۹۶ ہجری بڑاں ۱۸۷۹
 عیسوی و اشنگ و ہشتنگ کرنگ۔ میرواڑی دزہستانی اسے چار کتابان
 پازدہ ہزار و گیش شروانی ہنگ آنت اور بازیں شاعرانی نام دیگ ہونگنت۔
 ادبیت انت کہ داجہ یوسف گچکی دداجہ میر عطا اللہ قبرانی ایشان زوتان زوت
 چاپ دہشتنگ کنت۔

داجہ کالان گچکی و اسے کتاب اصل و یک بلوچی درسی بڑاں وانگی کتاب
 دے ایشی و بلوچی لوزدگالورانی مزین مڈیے گون انت۔ اگر ما اسے ہگمش
 کہ بلوچ ہشتکارانی دست و ادلی وانگی ہیلایکی و کتاب آئی بانت، دان رد
 ز انت۔ داجہ کالان گچکی و کتاب و زوان و ہیلایکی و گوں ہور آئی ہنگ
 و فاکہ دوہیل، دشتی و ڈوگ، داگ و ارمانان ابید نادر اہی و دارو درانی
 رماہشت ام مان انت۔ آئی کتاب و یکت گونڈین گونا پے جہل و پیش
 درگ بیت۔

اول باب ماں بلوچی و سلطان روم و اروس و جنگ اور انگریزانی پور
 گرتی و بابت و سوچ دنت، ایش کہ انگریز و جنگی جانز ماں
 کراچی بندر و پمچ آنت اور انگریزان گوں بلوچانی مان دسراران سل
 و سوچ گنگ۔ ایش کہ انگریز زوراکیس حاکی اور گہ حاکمان سوگوہ کرنگ کہ
 گون یک دگر و جنگ کنت۔ انگریز و سلطان روم ہذاں سلطان عبدالحمید
 ثانی (۱۸۲۲-۱۹۰۹)، ایلان و نصیر الدین شاہ (قاجار ۱۸۲۸-۱۹۲۵)،
 اور گانستان و شیر علی خان (بارکزی ۱۸۶۳-۱۸۷۹) اور خان صاحب خداداد
 خان حاکم بلوچستان (احمدزی ۱۸۵۷-۱۸۹۳) اور کرمان و گچکی سرداران جنگ

دھڑہ زنگ و توار پر جنگ - سریک و سیم و دنگ دی دراکنگ - ایش
کہ اُردس چہ انگریزان ہندوستان و پیک گریگ رویت -

اُردس و شاہنشاہ نکولاس ۱۲ جولائی ۱۸۵۳ء عیسوی و روم بزان و جنگیں
تذکرہ و سرء اُرش کرت - انگریز و پرانسی ترکانی مک و رستنت - او
ستمبر ۱۸۵۳ء عیسوی و کر میای میدان و اُردس و پرورش دانست دے
جنگ بنجاہ منت - آرمستان و اُردسی ترکانی کلات ترس و پنج گنت -
نیٹ برانس و بنجاہ پیرس و ۱۸۵۶ء ایشانی صل بوت -

داجہ کمالان دیترو انگریزان نازینیت او بلوچانی حان و جنگیں
گراین سنگ و مالی و غذا کنت - اے سنگ و مالی و سبب و
مکران و ہلوک نیٹ جنگ و لائچنت - داجہ کمالان اے جنگ
و بابت و سوج دیان گشی کہ اول سرء خانصاحب و ناہب الحکمران
گورنر ملا عطا محمد داروغگ و پلٹن کانڈا ات و لے زند و بلوچ سو
کرتنت - بلوچ آنی سروک سردار باپجان گکی ات - کمالان گشی پلٹن و
دُست سپاہی اوکان اتنت -

داجہ گل حان نصیروتی تاریخ بلوچستان و اے جنگ و مئی ۱۸۴۲
عیسوی دنت و لے کپتان اسمیل میل ایشی سن و دسمبر ۱۸۴۱ء عیسوی
دنت - داجہ میل ماں و تی ہپت جنوری ۱۸۴۲ء عیسوی و کاگد و چہ
گوارر بہ کراچی دیم دنت او سند و کشرء حال دنت و زشتہ کنت -
غایبجاہ خالصاحب بزاں خان بلوچ و یک صوبگ پکج مکران و آئی ناہب
غلان مزین تکا نسی پادا تلگ - اے تکا نسی و دو مزین سبب
انت - یکے - سردار فقیر محمد بیزنجو بزاں اولی ناہب الحکومتہ و کشگ او

دومی نوکیں ناہب داروغہ ملا عطا محمد و جنگیں گرانین سنگ و مال -
 کس اس و در ہزار بلوچ قلعہ میری کچھ و بیترنگت - شش بلوچ شہید
 و ہیت پی بوگنت - داروغہ و دستہ سپاہی کشک بوگنت - داروغہ قلعہ
 میری یلہ دانگ و تربت و شنگ - اود و توپک کاری بوگ و انت -
 پنجگور و ناہب بزاں گورنہ میر عیسیٰ خان ایشانی نیام و مسل کنگ
 و جد و انت - یانگین بلوچانی سرک میر باہجان دگچی، ملا رحمت زنگری
 بنی بخش (بلوچ) او میر کترنا کاگد کرنگت -

دیمتر و واجہ کمالان بلوچ و عربانی یک جنگ و حال و دنت کہ عرب
 ۳۰ وارزم کنت دے بلوچانی توپچی آدان ہر شلیک پد جنت و گلینت
 اے گمان و سن ۱۸۶۱ عیسوی و داکے کہ کچھ مکران و گورنہ سردار
 فقیر محمد بنیرنجو گوادر و ارش کورت و گوادر گیت - گوادر چہ نصیر خان نوری
 و زمانگ (۱۷۵۹ - ۱۷۹۶) و سلطان مسقط و ایمانی دیگ بوگنت
 یارند بلوچانی و عربانی جنگ و گنت - رند بلوچانی کر دے کلام جنتنت
 گوادر و شنتنت - گوادر و عرب گورنہ ایشان واپس نکرت - جولائی ۱۸۶۹
 و رند و عربانی جنگے بدت و رند کنگ و ہیت پی بزننت - رندان
 گوادر و ٹیلفون تار سستنت - جنوری ۱۸۸۳ عیسوی و رند بلوچان گوادر
 و تار و ٹیلفون و لیتس مردم کشت -

واجہ کمالان دیمتر منشتہ کنت بہر دار بلوچستان آہات بیت بزانٹے
 جنگ و جھڑہ بیت - اے رند و سردار میر آزاد خان نوشیروانی و رگوں
 ایلانی بلوچانی سردار میر دلادر خان و جنگ و سوچ دنت - سردار
 دلادر خان یکی بلوچ و سردار آزاد خان نوشیروانی بلوچ و نیام و جھڑہ

کوہب و شارات اے شار نوئیہ و انیان پر پنجگور و گنگی بلوچانی پتو
 و رستگ و لے ریکی ایش و و قی زاننتت۔ اے بابت و بگندت
 آہینہ خاران اہج عبدالقادر ایشر شاہوانی، چاپ ا بلوچی اکیڈمی کوئٹہ
 ۱۹۷۹ء۔

دیتر و واجہ کمالان انگریز مسفبداران مکران و وگر و سوج
 اے وڈنت :- بھرمیل صاحب تڑپ، پکچ اور پنجگور و تڑت و پدس
 شت۔ کرنی راس ام مکران کیٹ و روت۔ و لے پکتان موکمر پکچ لپہ
 وگر مکران و گر و دیت :- رند و انگریزان نائینیت۔ بھرا ایس۔ ہ میل
 مال گوادر و انگریزان اسٹنٹ پوٹیکل ایجنٹ ات رند و مشقط و بدل
 بیت۔ آن بدل و بھرا راس و اے منصب دینت۔ واجہ ای موکمر مال
 بلوچستان و زر کوئٹہ و انگریزان تار و ٹیلفون و اختیار وار بیت۔ ادا
 آن و دتی کتاب، لے گرامر آف بلوچی لینگوئج، نمشتہ کنگ کہ سن
 ۱۸۷۷ عیسوی و ماں لندن و چاپ بوت۔ دت رند و کرنی جوڑ بوت۔ دتی
 کتاب و پیشکال و نمشتہ کنت، بلوچی زندان بلوچستان و امدارستان
 زبان انت کہ و تارا بلوچ گشتت البت ایشی پھچی و یک وگر وڈانے
 گشتت بیت کہ آہرا کردی یا کر و کال گشتت۔ ایش و گمان و اسکیتی (ملہا)
 زبانے :- واجہ محمد بیگ بلوچ سن ۱۹۷۷ عیسوی و ایشی و اردو زبان
 و تڑینت۔

دیتر و واجہ کمالان بلوچستان و مردمانی واری و جملابان شہزار انت
 اور ہندوستان و وڈیں دمان و ش گلاہیت و ساڑینیت۔ نیٹ اے
 آزماک و اڈیم و کاریت کہ بلوچستان و مکران و قلات سیوا و بگر۔

جن میاب (بذریعہ) حضرت سلیمان و زیدان انت ادیش کہ
 بلوچ اما بندہ بان گد پد انت کہ حضرت سلیمان آدان چه ہندوستان
 ایران و حراسان و ادا آرنگ ویدہ دانگ۔ و اہم کمالان بلکانا ہلام
 کنگ کہ حضرت سلیمان و سدان سال رند بلوچ اے سرزمین و
 آعتنت و آبات بوتنت۔ بلکن حضرت سلیمان و موسم وگ انت۔
 دیمتر و بلوچانی مان و انگریز و کاگد و ٹھالان موج دنت کہ پکج
 و پجگور و امیر وگ بلوچانی میران لوٹکنگت، ذرعت کچر و پتج بہنت
 ووق جہیرہ و جنبالاں گیش و گیوار پکننت۔ ایش کہ عایجاہ خان صاحب
 خداداد خان و میجر منڈین و سردار فقیر محمد ہینر، سردار باہجان گچکی،
 سردار شے عمر گچکی و کچی و بلوچان لوٹکنگت۔ ایش کہ ہر سہ سردار
 گون میر کتر کھد اہی و میر نبی بخش بلوچ شوال و ماہ و دوزدہ سن
 (۱۲۹۳ھ / ۱۸۷۳-۳) و لوٹکنگت۔ ایش کہ دینی کشنر ڈیرہ غازی خان، منڈین
 ہندوستان و راجا، خان صاحب دالی قلات، براہوئی، پجگوری و کچی
 گچکی و بلوچ امیر درستان لوٹگ برنگ۔ اے گمان و میجر منڈین اولی
 کوشست ات کہ چه خانگڑھ (جیکب آباد) و میدو و مچی و درگت و کنت۔
 دیمتر و اہم کمالان ماں مکران، ٹٹ و پل و مال و دنت و منشتہ
 کنت۔ ملکان و اہم نیست، خان صاحب ملکان گورا کننت، سر پد
 نہنت منانکے ہت۔ ہما کہ انگریز صاحبانی حکم بلبیت ملکانی حال ہمیش
 انت۔ ہر کس چا پ بدہ نذرتا روپے روپے بیت۔

دومی بہر بنال باب و سوداگری گاومہ بنال اصطلاح اور دکال
 بنال بلوچیا فقرہ کار مرز کننت۔ سوداگری گپتہ و گالواران ابید و قی

زمانگ واکہ و دیلانی حالان دست چھض کہ انہراں (۱۲۹۳ / ۱۸۴۲) ہجر
 زمین ماں مستونگ آتکہ۔ آئی لشکر و ہر گوی کپتہ۔ سندھین و بازیں
 سپاہی و براہوی مُرتگنت۔ نال، باغبانہ و مشکے و ہر گویہ کپتگ وے
 پچھ دسامی و مُرگانی سر و کپتگ۔ ایش کہ ذوالحجہ ۱۲۹۳ ہجری و
 میر عیسیٰ (گجکی) و میر آزاد خان نوشیروانی و لشکر پنجگور۔ و گور و و میر
 گاجیان گجکی و شاہ سوردو و لگتال کُرتگ۔ اے گمان و میر سندھین و
 ادلی میٹ و مرکہ ات کہ ڈیرجات و دہ بلوچ سردار و دوانزودہ سد بلوچانی
 ہمراہی گسیت و چار دسمبر ۱۸۴۵ عیسوی و شال و مستونگ و رست
 پداقلات و شت تاکنن بلوچانی و ت مروتی جنگ و جھیریاں بگیشمینیت۔
 ہر گوی بزاں ادبا و سوچ دگر کتاباں زسیت۔ سن ۱۸۴۴ عیسوی و خان
 بلوچ و اجہ سردار عیسیٰ خان گجکی و چہ پنجگور و گور نری و در کُرت اد
 سردار گاجیان گجکی و دواہین مردے و ناہب الحکومتہ جوڑ کُرت۔ پنجگور
 و گجکی گوں نوشیروانی سانگبند و سیاد اتنت پمیشا سردار آزات خان پہ
 سردار عیسیٰ خان ننگ کُرت۔ ایشانی نیامجی و کُردے سال جنگ منت
 نیٹ ۱۸۴۲ عیسوی و لشکران کھنور و جنگ و سردار گاجیان کُتگ بوت۔
 کمالان گشی قلعہ سوردو و لٹ و دہ و سردار گاجیان ساڈھی نہ ات۔ بلکن گوں
 خانصاحب خداداد خان و انگریزانی رگند و نڈے و سندھ حیدر آباد
 شتگت۔ سوردو و واکہ گمان و دسمبر ۱۸۴۶ عیسوی و گنت پرچیک
 خان بلوچ گوں و تی بازیں سرداراں ہپت دسمبر ۱۸۴۶ عیسوی و ماں
 خانگڑھ (جیکب آباد) و ہندوستان و انگریزی و السرائے لارڈ لٹن و
 گوں رگند و نڈ کُرت۔

سوداگری اور بیرونی زبانیں کہیں بلوچی کی طائفت اور کھنڈ
 تہ بلوچی ذات پر مشتمل کہ اس میں ماہی نام اور کھنڈ بلوچانی نام
 یوگ نام۔ و شاہتی بلوچی کالان پاری مناب ام پر وہ ذات ہے۔
 بہرہ رند بلوچانی تمنانی سرین پاری و ذات اور ملا شوان رندہ و پٹان
 چیسے پنگ ویم و کاریت البت تاریخی واقعہ ویلان کو اپنی کشت
 زکنت۔ مثال و ایش کہ رند و اشارہ و لہو بار گجر دور و کشتہ ۱۲۹۳
 و بونگ روات۔ اے و رند سندھ میں مسلمان بنان کھنڈ
 رندانی جنگ و نادر شاہ اوشا رند و اوش ام رندی دور و گنت۔
 واجہ کالان نادر چمکش و ام گجر نمشتہ کنت و لہ آ اوشا رند
 ات البت میا صاحب (نور محمد لہی کھنڈ) و بندگیری اور نادر
 شاہ و پنگ و کچھی دنگ و خان بلوچ و رنگ ماسیتیں چکتے۔ اے
 ام رند انت کہ میر چاکر رند و میر بقر گون نادر شاہ و و دلی شنت۔
 میر چاکر رند گون ہمایون بادشاہ شنت و دلی گیت۔ کالان رت
 گنتی کہ میر چاکر خان رند چہ کو لہا بہ کچھی مروچی و ۱۲۹۳ ہجری
 و دوازہ پشت پیش شنت۔ ہر پشت و شنت سال او ہر
 قرن و نسی سال یکیت۔ اے حساب و ام میر چاکر رند و کچھی روگ
 ۱۲۹۳ ہجری بزاں ۱۲۳۱ عیسوی بیت نادرین بلوچ ۳۱ مئی نو بیوک
 واجہ سردار خان گشکوری میر چاکر رند و دور و ۱۲۵۵ عیسوی و بگرتن
 ۱۵۵۶ و مانت۔ کالان دیمتر و پاری و نمشتہ کنان گنت میناب
 و کچ کمران و بگرتن کو لہا پنجگور و قلات و شال دستونگ و کچھی
 و اہیں بلوچ گیشتر رند انت۔ واجہ کالان ہوت متن و رند بلوچ مکی

گنشی چہ ایران و دشت پُتی بزاں دزنفل (دُستان) و آنگنت
 آدانی یک سردار پُتو رپیل خان، پُنج مکران و حاکم بوتگ۔ میر
 حمل کلمتی و بل پت رند لیکیت کہ آبرا انگریزانی حملے راج و
 مردم دزگیر کرتنت۔ قاضی نور محمد و قی تحفۃ النغیر بلوچ و
 کلات و احمد زبی قبرانی تمن و مہوت لیکیت۔ میر حمل و پرتیکیزی
 پرنگانی جنگ و شکر اودمان کلمتی پربستگ۔

واجہ کمالان و قی پیرک ماؤسنگ و لاہور و مردمے لیکیت نے
 تاریخی رُو و پُنج مکران و حاکم ماؤسنگ بن ناصر الدین ماں شاہجہان
 بادشاہ و دُور و بوتگ بلکن اے ماؤسنگ آئی نزاگ انت۔
 بلوچانی تہاؤسنگ نام باز اُست چرش کہ مستونگ و شمال و گردانی
 سردار ماؤسنگ نصیر خان نوری و دُور و ات اد پُنج و لاٹکوانی
 سردار ماؤسنگ نصیر خان دوم و دور و ات۔ گیکیان پیرک ماؤسنگ
 و باز انگریز راجپوت نمشتہ کرتگنت و لے آئی ہندو جاہ و جودہ پورا
 جے پورا، جام نگر و لاہور گشت۔ کرنیل راص گنشی گپکی بیدی بیدی
 عیسوی و مکران و رستنت او سردار ماؤسنگ چہ سردار مخراب خان
 گپکی و (۱۸۹۰) گیسٹ پُشت پیش بوتگ بزاں ۱۶۹۰ عیسوی و
 بوتگ۔ اے و رُو و اما ماؤسنگ انت کہ شاہجہان و دُور و بوتگ۔
 آزماگ و سکھ مذہب نہ ات بلکنا راجپوتے ات۔ راجپوت۔ ساکاو۔
 دگر نوکیں تمنانان ماں آریا سماج و گشتنت۔ واجہ اینتون یک
 کستوے چہ بروت و ریاست نوا نگر (کاشیاواڑ) و کتابان دینگ گنشی
 مکران و حاکم نظر محمد بلوچ و پنج بنوت۔ آئی مردم بوجیکان بڑودہ

شنتت - اموء شاہزادگ سات جی سُدل جی ء سن ۱۵۵۹
 ء دُزنتت او کوزنگا ء تیاب ء بہ پکج آدرنتت - رند ء سات
 جی ماؤ سنگ ء نام ء مزن بوت او نظر محمد بلوچ ء جنگ دلبو
 بی بی ء سور کرت - بگند بلوچستان تفر و د بجز - رومی تاپ - تاکدیم
 ۵۳۹ - آخند محمد صدیق ام مکران ء گچکیان راجپوت نشتہ کنت
 وگشی چہ ہندوستان آقنتت؟ چارلس مین گچی و سندر ء کوزنگال
 بلوچ بزاں براہوی لیکیت و لے داجہ کمالان ایوک ء سندر ء براہوی
 ا شمار کنت - گمان ء گچی ساکا بلوچ انت پرچیکہ گچک و دگہ مکران
 ء ساکا کلات است او راجپوت بزاں بادشاہ زادگ ام گیشتر ساکا
 بزاں سیستانی ایرانی انتت - کمالان وت نوشیردانی بلوچان ء سام
 زیمان سکزی ء اولاد لیکیت کر آوانی بُن پیرک امیر حمزہ نوشیردان
 عادل ء جنگ مہرنکار ء سور کرت - براہوہدکال جنگ ء رو ء
 نوشیردانی ام کر دگل بزاں براہوی ا شمار بنت - احمدزی قبرانی و
 میردانی ء داجہ کمالان تازی بزاں عرب لیکیت -

تتا تمام شد ۱۲۹۲ھ (۱۸۷۵-۷۶ء)

رندی کتاب ء الف ء بگرتن یی نہجی ء وڈ ء ہر بہر ء نشتہ
 کنت - باز بہرے کم لوزدکال وگنت او بازے گیش کال دارنت - شین
 ء بہر ء داجہ کمالان دماہنیت کر بلرچی زوان ء ف ا ث خ ذ ا ع
 ص ط ء ظ ء ر ء م ء ع ء عربی تواریستنت دے رذایتی وڈ و تشنگ
 بنت - اے گپت گیشینیت کہ ف ء پ بوانت ، م ، ث ء سین
 بوانت - ذ ا ص ء زے بوانت ، ط ء ت اد ر خ ء ک ف بوانت -

داجہ کمالان دت سوگند انت برسے بلوچی موتیات بڑاں
 نمکٹاری دڑ وء ہشتنگ کنت او برسے روایتی دڑ وء نمشتہ کنت۔
 پارسی ء ام ابرگ ء نمشتہ کنت۔ داجہ کمالان دت وء ج وء گیشیت
 ح وء خ یکے بڑاں بلوچی ء خ ء ح بو انت۔ ط وء ت یس۔ لام
 وہ یکے۔ گد سر ء بلکن ر وء انت لام دلا یک بوت کمنت ی وء ج
 ء کتاب ء عھلاسی ء سن چار شنگ ء رویتا۔ ریح الاول وء
 چاری رپج ۱۲۹۲ ہجری دنت۔

داجہ کمالان ء دومی کتاب ء اول سر ء پارسی زدان ء انگریز
 بادشاہ ء نازینیت او دتی مور بڑاں مندری ء پٹو ء جنت۔ اود
 ء مالوک ء پٹو نمشتہ کنگ۔ پدا پارسی ء حدے نمشتہ کنت۔ پدا
 پتج ء تاریخ ء دنت کہ گمان ء قاضی نور محمد کلور ء کتاب جنگ
 نامہ دفر دوسی ء شاہنامہ ء نقل کنگ اپنچ کہ دت گیش کنت ء در
 کتاب پیشینہ چین دیدم پیشرا سم پتج گنجا باد بود ء۔ پدا فرودسی ء شاہنامہ
 ء روایتان کاریت۔

داجہ کمالان مکران ء بلیدی و گچی جنگ و جھیر ہانی بازیں خاکہ
 و دیلان گواہنی دات نہ کنت چوش کہ میر دتا بلیدی ء اول میر نصیر
 خان نوری ملک دت رندا نادر شاہ دنت۔ میر نصیر خان ء بدل
 ء میر محبت خان (۱۷۲۲-۱۷۵۹) گواہنی بوت کنت۔ نادر شاہ
 ء بر نیل تفتی خان ء گوں ملک دینار و سردار پدول خان نوشیروانی جنگ
 گواہنی آست او ایشی بلوچی دپتر ام استنت۔ کچی ء ام نادر چکش اسیر
 بہت خان ء دات۔ البت احمد شاہ ابدالی ء دڑ ء میر نصیر خان ۱۷۵۹

۱۱۷۹۶ اولک دینار گچکی و جنگان بابی گشیت . گد مسر و دتی ناگ

در سن ۱۲۹۳ ہجری منشتہ کنتہ

داجہ کمالان و بیسی کتاب و نام ، کتاب لفظ بلوچی ، انت -

ادل سر و پاری و حمد و گچکی کہول و سرین و دنت و گشیت لاہور و

چہ گکیانی بن پیرک فنو سنگ کمالان و آحت - پنجگور و میر بر بیر

جلنب زپی سردار ات - میر بلو بیر و گچکی گشتنت دت حاکم بوتنت -

رند و ملا مراد و میر عیسی گچکی دوبرات سامی آحتنت - ملا مراد مال

گلگ و چدہ کش بوت او زگری دین و بنا کرت - ملا مراد و پنج ملک

دینار پکچ و شے قاسم بلیدی و وزیر بوت - رند و میر احمد سنگر و کک

و پکچ و گکت - شیخ قاسم بلیدی و میر دتا بلیدی ایران و ہنجاہ سے

دہران) و زیدی کہول و بادشاہ نصیر الدین شاہ (تجاری) (۱۸۲۸-۱۸۹۶) غاؤ

و برتنت - نصیر الدین تعقی خان و ایم دات - داجہ کمالان نادر شاہ

و بدل و نصیر الدین و کاریت کہ آئی و تی و و رت آست ات - اوشار و

بدل و گجر منشتہ کنت کہ دانت - میر محبت خان و بدل و نصیر خان ام رد

انت البت شے عمر و نصیر خان و جنگ و صل راست انت - پانڈر سی

و شاہنامہ و کستوان کاریت -

دومی بہر و کرنیل راص و سامی و پکچ و تروتاب و حال و دنت

کرنیل راص آہر کتاب و منشتہ کنگ و پرمابیت او داجہ کمالان

پکچ نامہ و منشتہ کنت دنت - کرنیل راص بانگتر و کولواہ و راہ و اور راہ

دنت - رند و سردار فقیر محمد بیزنجو پدا پکچ کمالان و ناسب الحکمتہ بزان

گورنر بیت - داجہ کمالان گون سردار بیزنجو ، سردار باہجان گچکی و

سرتیپ ملا عطا محمد و ہمراہی و گوادر بندر رؤتہ گوادر و لوگوں میجہ
 ہر یمن و بحر راس گد و نذ کنت کرنیل فیل، کرنیل میل، جرنیل گوادر ہمت
 و دگر انگریزانی کمران و ترقاب و حال و دنت۔ پکتان اسپیل میل
 واجہ کمالان و یک بلوچی ہیلہ کی کتاب و نمشتہ کنگ و دز بندی کنت
 واجہ کمالان محرم و اولی رپرچ سن ۱۲۹۲ ہجری و دق سیھی بلوچی کتاب
 بنا کنت۔ دت سامی و خانصاحب و ناہب بیت۔ کتاب و اول سر
 و نمشتہ کنت،

در ہر مکان ف فارسی اید فارسی ہست و دیگر مکان ب بلوچی

اید بلوچی ہست

واجہ کمالان ماں کیچی لیجگ و بیرہ باز بلوچی لوزو کال و رد کال نمشتہ
 کنت البت آدانی پارسی متلب مٹ و درورنہ انت بلکن بازہندان چٹ
 رد انت۔ بازہندان متلب و بدل و یک چھی و تب بزراں گرمی یا
 سارتی و دنت۔ بازہندان کالانی پارسی متلب پرتخ دنت۔ اسود و
 ما سوال و نشان و جگن۔ البت ہر جاہ کہ سگ المی بوتگ بریکٹ و
 متلب داگن۔ بازہندان پارسی و خط شکستہ و ام کارمرز گنگ۔ کاد و
 بوئج و درچک و جران ام لسٹ لوڈ کنت۔ یک کاہے یا بوگے بلکن درچکانی
 رد و نمشتہ بوتگ یا درچکے کالانی لڑ و مان اتنگ۔

واجہ کمالان کیچی لیجگ و اید پجگوری لیجگ ام نمشتہ کنگ و
 گیشینگہ چوش کہ باب خانہ رگل و دراہنیت، ہر خانہ را بلوچ گویند لوگ و
 آدم پجگور و براہوی خانہ ما گویند، گس، امرگ و باب آتش و نمشتہ
 کنت۔ آتش را بلوچ گویند بہ لفظ پکچ، آس، مردم پجگور گویند پچ۔

برابری اُمادان گنشی کہ کولواہ و ماران و چاگے ء بلوچی بزائِ خشان
 کنت او گر دگال اُم گنگ بنت۔ و اجہ کمالان کروی بزائِ برابری
 ء یک ددگال کارمرز کنت چوش کہ خاخر آس ء گشت یا ادگان و نژند
 بزائِ تام یا گروند سئے بزائِ بہادر۔ باب سلام ء گنشی کہ بلوچی و شاہت
 ء سردار میر چاکر رند بنا کُرت کہ اذن بزائِ ۱۲۹۰ ہجری ء آہل دوازده
 پشت انت۔

واجہ کمالان و دیمتری باب بزائِ بہر بلوچی کاروند بزائِ مصدرانی گردان
 اُت و لے پارسی متلب اش برے برے بروبر نہ اُت۔ کاسین
 ردگال بزائِ فقرہ اُم کارمرز کنت او باز گا ژرانی راہی قلمب ء دنت
 چوش کہ توبہ نسوحان ء کستوائنت۔ پداوتی مندریک ء پٹو جنت۔
 باب لفظ ولایٰ پنجگوری یجگ ء پ پکتان اسمیل میں نمشتہ کنت۔
 یکج ء پ کا ء نشان دنت او پنجگور ء پ ف بزائِ پ ء دنت
 و لے اے نشان شتر ء میم نہ بنت پیشا شونڈ و ہوک ء ایشان
 جتا جتا پدا گنگ۔ بلوچی نمشت ء پارسی ء ادگانی و نمشتہ کنت چوش
 ادگانی وٹ نوکیں وٹ ادگانی وٹ نوکیں وٹ
 پ ٹ پ
 پ ڈ

بلوچی و پارسی گالان ء برے روایتی وٹ ء اد برے مسکتواری وٹ ء
 نمشتہ کنت چوش

روایتی	مسکتواری	روایتی	مسکتواری
عقلند	اکلامند	فنت	پت

فرد	پر	تدبیر	تنبیر
رخصت	رُست	طوف	توپ
اعتبار	اعتبار	بے عقلی آ	پے اکلے آ

واجہ کمالان کاف وگاف ءیک وگاف نشتہ کنت پیشا
 بدیں مردم بکنت و نرانت - ا بید ارج ایشی بلوچی لوز وگالان اضافت
 بزاں گیشوار نندت یا ایوک ءیے دی ء کارمرز کنت -

حق تو ایش ات کہ اے وڑین گالانی گیش وگیوار ء پر یک مروج
 کتاب ء گڈ سر ء بوتین دے زر ء کیٹکے ء سبب ء بلوچی اکیڈمی ء کارنگ
 ایشی ازم دموکل نہ دانت - زن اے بلوچی ء وازگانی کارانت کہ واجہ
 کمالان ء نشتان سوہوی ء بولنت و بزانت -

واجہ کمالان وت سالی ء زوال بوت - آ وتی پنج میر بہرام و میر احمد
 ء سوچ دنت - واجہ تہورام ماں وتی تار پنج بلوچستان ء گچکی سردارانی
 شربن دنت - واجہ سردار با ایحان گچکی (۱۸، ۲) ء داگیس - شجرہ ء رو ء
 میر کلال ء چاپ پنج ، واجہ میر بہرام ، میر احمد ، سید محمد ، پیر جان و غلام جان مال
 تربت ء سن ۱۸۸۶ - ۱۹۰۶ ء زندگی و دراہ اتنت -

گڈ ء بلوچی اکیڈمی ء کارنگ و باک واجہ دکتہ نعمت اللہ گچکی ء منت وار
 ات کہ آئی ء وتی بازیں کوشستان رند ماں لندن ء آ جو بگاہ ء اے
 کتابانی گوناپ گیت و مارا دات - باید ات کہ ما ایشانی گوناپی رنگ چاپیتن
 دے مے و سلیگ مارا موکل نہ دانت - مارا پیل کنت -

شوند ہوک واجہ مہارف ء نازیمیت کہ آئی ء بلوچی ء نشتگ ہاز پر
 دہی کرت دات - رندا ما اے اومیت ہدن کہ بلوچی اکیڈمی اے

وڑیں رگہ بے دُوریں ذرِ نِشْتی کتا بانی چاپ و نِشْگ ۶ اُم بِلست و بند
 کنت تا نِکُن بلوچی زوان پھر بندیت و چُڑ پِخْذِینیت - بلوچی زوان ۶
 نِشْتی ادب دیناؤ درابیت تا نِکُن آوانی دروگیں دپ بندیت و
 مِکْشْت بلوچی نِشْتی زوانے نوتگ۔

واسلام

شِصے و تی

میر عاقل مینکل بلوچ

والس چیرمین بلوچی اکیڈمی کوٹھ (شال)

دسمبر ۱۹۸۱ء

ملک کتاب بلوچی زبان کمالان کبکی ولد میرا شتم

خدا یا بزا تے خدائی تراست
 توئی افرینده بے نیاز
 سپہ ستاره بر آردہ یئی
 چو روشن بگردی تو شمس کمر
 جہان را جهان دار آراستہ
 زہر کسان نقطہ بستہ کرد
 توئی انکہ دیکر نشد چو نتوکس
 توایتے کینے نور را ہم چو پیل
 رزاق ستار رحمان توئی
 کینے نا توان در جهان سر بلند
 کسے سر تا بد ز فرمان تو
 کمالان بکن خد میتے بندیکے
 تہ کار عاصی منم خار کش
 بنام خدا کفتہ ام چند سخن
 بہر انج من تازه کرد اندلش
 ازل تا ابد بادش بی تراست
 کہینده خلق دانند ہراز
 تو جان خرد بندگان دادہ یئی
 زمین و سما ہر دو یعقوب زر
 زرو سیم نعمت بیاراستہ
 ہمہ را بدان بہرہ خرستند کرد
 جہان را تو ہیتے و سر با درس
 کینے قطرہ آب دریا و نیل
 کریم خطا بخش سجان توئی
 کینے سر بلند ان بگردن کمتد
 شود دور از رحمت لطف تو
 بدر گاہ مولا سرافکندیکے
 بحق محمد کنا ہم بخشش
 خدا یا بکن روشنش انج من
 جہانے ہواہ دار کس خواندش

باب جنگ سلطان روم و ہروس بلقظ بلوچی

پاری سلطان روم ہروس جنگ کہتے ، سلطانا فتح کہتے ہر ویسے ارادہ۔ ہمیں شہت ہندوستانا رٹین ، ہر وہا بٹیت بادشاہ انگلستان کار رائے صاحبہ بادشاہ بہادر دولت ہندی کے جنگ کنت۔ من کون تھیکر اینتے ، من کراچا شپ روچہ طوف کنبارہ ٹی سمانا نیے شرکنا کنت۔ سرکار انگریزا را پکری دلاہست بلے کس نزاہت چہ پکری ہیتے۔ اسل دلاہتا حا کہ بوپ رونت کاہنت۔ پہا ہی من کراچیا بازنت۔ کا پانٹہ کنت پوجی مسٹر کجام سا جنتیت ہنبرانا انگریز براہوی مدرسہ مستنک اتلکنت خاش لوپتنگ اور تنک بند بست سلا ہش کہتے۔ پلان جمادار تو دلیتے ، پارٹین سالادشاہی چک بینیٹ یا ایک سیلا پدا شہت۔ ہندوستانے سردار تا شاہوکار اتک سلام کت۔ کیے یا پنجاہ ہزار کیے یا بیست یا وہ ہزار روفیہ محمانے دات۔ مرداء کشا دا ہر کسادات۔ ہر کس اکر جنگ بکنت سرکار نمینیت۔ فینے زماہ ہا انگریز زورا کنت انگریز صاحبہر کیے ہڈیل کشتنگ دورا گنگ۔ سلطان رومی نظر الدین شاہی شیر علی خانے خان ساچھے خدادات خانے ، کچھی کچکیانے کس کون کتا مچھہٹ۔ داواہ کنت۔ پیسرا ملک ہر کیسے وتے

یختت۔ ہر کسا جنک کت وت من و تاه نون ملک بادشاہتیت
 کیے ملک دتے نہنت کس اعل سرکار انگریزین مکما و کز بہت
 کنت۔ کو دری سیم سرکاری زندان کتہ تک پری سلیمی بکا
 زندانے حالا بگردچی تو مالوم بیے۔ انگریزش چہ سزا دنت نی مزین
 کاریت یی و ہدی کسانین کاری حساب کنت۔ بادشاہانے جنک بت
 بوچا کرانت، ارزان نہنت اشناپ کن مبروتیے دستا موکنت
 کتہ ابجاری زندانا چون کنت۔ لختیے دزا دو سپاہی کشتہ سدا سنا
 برکنت۔ کس نزات کجا شگنت۔ سرکارا جہ پیجہ کاکہ مردم دیر
 داتک دزان در کیجنت۔ پلا امیر لشکر کت پلان یکی جنک بازیں
 اشتر کوک جریس برتک دوسر مردم کشتہ دو ۲ پیجہ کتہ۔ شک
 نی سپاہیانہ حکاوتیے برات کتگ، جریںل ساحبا بد لائی مرد کشت۔
 ہر کس بدین کنت بدین کندیت نیکی کنت۔ نیکی کندیت۔ ہر کس کوک
 من و تاجنک کنت کاری حراب بیت ہر دوسر پشومان بنت۔

شعر

جنک کنا براسا سیرمی و امننت ہر کس کہ کینتے جتہ ناداننت
 باری پوسنگین سرفان کلاننت تکلیک یک روچی پشوماننت
 ہر دہ مستری جہرا کتر زوریت کاری حراب بنت۔ میے زمانہ
 ہا کس کیے جہرا زوریت۔ زمانہ اخیر یثنت، کسانین جہر مزین
 بیت۔ یک بر مردم دت من دتا چہٹ کتہ اب جہر سلاہ نبیت
 ہر کس دیتے پھر زیادت بکنت۔ ہر کس و گھر کندی مردی جہرا

زدریت کار روپہ پر روپہ کند کہ تر بزنت . خدایٰ کذا . کت بندہ ی
 کردیت بخت . تا مرد مارا کار سرا نکپٹ نرانت سلاستے
 کدرا کس نرانت . تاکہ کار یا ملامت نبیت مردی دتے جنک
 بختے کپا کنت . سرکارا حالش دات کو نپ نر سا جا فلا نییا
 راپمو پیسے دپا دات آس کشت یک مردی اگر بہادر بیت
 کو باز اچی کنت

شعر

یک مردا کر شیر نرنت یک مردی مپہ یکی ننت
 دوشی سپایان دزی کپتہ برنگ جیش کتہ سکتش جتہ . تو ہودا
 ساہیتے ایشان جنک کٹ پرچا تو منت نکنت . جنک میشتے
 ننت . مٹی جبرش نرنت من و س کٹ . آہانی نصیب بہنت .
 کندکس کاری پد ہنخش بیت .

شعر بلوچی

ہر کس کہ پے راہی روت اخروف دنتان بیت
 ہچی دیتا آہی بدین کتا نکنت . دوشی گوڑ با مالک شک . تو
 آرا جت ہچیا چہ داستا چہ کتا ہی کنت تو میتے ای کار کٹ
 مردم ذتی مردا سیا دانا حکا داواہ کنت .

شعر

جنک کتا برا سا کرانت مردم فشومان بیت شرننت

مردم سبک بیت بنام بیت . من کشتن کتڑا دیستن مکت
 نادر اہرہ و نکتت جہ عالی نہت باریں چوں بیت . تو مشیتے دایتت
 و نکتت نشہ گت یا ادشتانکت سمودت اددانہت چہ کارکت
 توچی کوشت تری چی کوشت . پچی ورتکتت نوکتت . کوشی کجا زین
 کدی ایکیکے دیرت زوتت . چہ کارا اسکت نشہ اگر روت شیتے
 اش مینی باز سلام بمن . ترا پر من کاری بکپیت من تیارں . من تہی نام
 مینے دلاشتہ تہی نام کنت . من ترا زانین من تو کجا کہی مرد من چوں
 من ترا زانین . من کدی ای جہ کوشتہ من سر پد نہن . ہر کس ترا کوشتہ
 درد کیت . ہر کس منا پکی کنت . دکر کارا منا چہ کارنت .
 ای توئی ہر کیے کارا ترا کار نہت کار داری . من کری مین منا کارنت
 زورا کانیے کارا کرہ با چہ کارنت .

شعر

سرگنا سنا گور کیت بجکے اش کوشاں در کیت

سنگ ہما جا ہا سر کیت

کوشک ہمیشنت آدر کہ کوشن ندریت مردم کپہا چون کنت
 یکہریا دو مردم مردمی بارا زوریت اُمر اکس کیے بارا زوریت . مردما
 راتا نلکیت ، مچر سر پد نہت .

شعر

ہمانلکیتن بدارا آنکت ہج ہوش سارا

فلینے آ روچی میٹین دا واہی بوت ، ہنچا پنخ ای جنکا ایکدر
 جو اینس مردم جنک بوت ۔ لیتے مُرت لیتے زد کہ پمے بوت پے
 پائیدا ۔ کرنل صاحب زہر کپتہ باریں ای مردانا چہ کس کنت ۔
 زورا کا راچہ جبری ہست دیتے مکسدا تمام کنت ۔ ہر کسارا اکل
 ہست دیتے پھر زیادت بکنت ، کیسے کارا کار مداریت ۔

شعر

زیادہین زور اینے کلام باتن راہی مناسا پر اینے سہی لاپشت
 بادشاہان بر پدہ بنگ کیجنت
 یارب اش چم سحر کذب بادشاہان نگمدار ۔ خدا زورا کار ایسے بند
 بد اعتبار پے فت مکند ہر اہی کپدہ مشکنت کرانت ۔
 من کچ آ روچی دارو کہ ملا عطا محمد کچی مردان سردار میر بائیمان
 تربتا جنک کت ، تو کویتے ۔ آ روچی کچی لشکر مچانت ۔ ملا عطا محمد
 فلپن ادکان رسالہ سوار پوپ گنبارہ پدہ نہایت کرنا لہ تو لو کت
 فلپنا زخم کٹ ۔ کچی لشکر یب یکبر کشت پر دشت کلایت ۔
 پدا دیم کٹ کچی مردمان لکت جنک ، اش پدہ وپنے کنباری
 پنکی تو را ادوتا روچی کتا کتا در دست نکٹ ۔ باز مردم اچی سرا
 چا سر کٹک بوت ۔ کچی لشکر سردار میر بائیمان دارو کہ ملا عطا محمد
 را اش کچ کشت در کٹ ۔ تربیتے میری کلایتے ہنچکپت ، مزین
 جنکیت آ روچی ، آ روچی کپتان صاحب شمارا باز نعہت دات
 دکر کستان چشین کارا مکنت شما آہی جبر کوش نداشت ، نون

شاري جيل ڪٿي - شڪرا بگرت شماري دارانگشت شهمي پي اڪليارا
 ڀٽ ڪيٽي جيرا نوردت - شهي اڪل جيني ناي اڪلت، هر جي شمارا
 جني پر ماہت بهائي ڪنت -

شعر

هر کس که بر پنت جنت جن و ت جن آمر و جنت
 شمارا نبت دکر مردار جين نيت - جن شمارا هست بس -

شعر

او مرد جيني پتان بو جن پر تهجي سوبا ننت
 آپر تهجي دش ناميا
 شمارا مردت، سستين مردی دستا پتج کار شرين نيت -
 ڪنڌي جنا ڪر ڪر ڪنت مردی ريشان پکجا ڪر ڪنت
 نامزد ڪوشيت جن شڪنت

جين مردی پيارا نبت، سحانے ویتے راباروت تو دکر جيني
 بکٽو - جيني دکر مردی ڪيپت ترا جي بيت -

(فارسی نظم)

کمالان چنين جنگ مردان کين نديست هرگز برده زمين
 بهنبرانيه سالافان ساها بازيں زري مايا تيه کيچا را پير گته، کيرب
 مردم گهت علاس بوت، هر کي يک ملڪيا شته - فپانياسندي کته
 جرنيل ساها پايه واتک - ديري تا اون عي مدها هنت -

شعر

ہر کس کہ نچاریت کارا اخر کہ کپیت من کارا
 دزیا دوشیے موکانیا پلان شاہو کا پیکا چینر مال دز تک بر تک کس نزا
 یکے بوتک، سپاہیانہ بکوش بازارا کردت شر بہت کو کتا دواہ
 جینہ کننت، مجبر صاحب شمارا جنت شر کننت۔

آردچی کرانے ارا بان جنک کت کے خمیش بوت۔ سہ برابر ارا
 زحم کت۔ کرانیاں پینک کت، پدا پرشت زحم یتک۔ کرانے
 پینکا پرج زایتے کارا نہنت۔ اش شیمی چھی کاراں ہر کس ازارت۔
 جمدار سپاہیانہ بکوش ای شے چو کے ملکی شہت کو سپت۔ ای ملکی
 مردما بچارت، ہر چہ ور کے کننت ورنٹ پرج پھرنی کننت شر نہنت
 مردم آت اوپ در کاریت۔ چشین داواہ باز کہ ای ملکی مردمنت
 دکر پیدا کہ بنیت۔ کنڈکی مردمی جبر اسر پد بنیت، شر پی کنڈکیں
 درست برابرنت۔

مردم نزا نت اچشاں کجام شرتر کجام کنڈکہ تر یکنت۔ کسی اش
 کتا شرتر نہنت۔ ارا پد کنا ہی ہست تو ارا کوٹھے پنت دہی۔ سر پدی
 بکن نوں دیتے کنا ہنتے۔

چوشے بجنین دیتے عالادت بزات۔ دکر کشانا ای راہا مردت
 تو بر بکننت۔ دوہری سر پد کتہ سر پد بنیت۔ پرج نزا نت کوس یکے جبر کت
 اگر کننت، دل کوش کننت۔ مینے جبر ابرزا دنیا رت۔ کتا ر اچودت
 حساب کننت۔ مردما نظر انیاریت۔

انبراینے سالای کج بلوچتا سکت اباد بوتک، نیامت ہاز بوتک دان

ناہ ارزان بوتک، کسارا کیسے حاجت بوتک بلے جنک ہم بوتک
 ہر وہ کہ ملک سیرنت بچارت کہ جنک شدت باز بیت - نیے بلو پی
 مکان ہور بوتک -

(آیات کریمہ)

قوله مقابله - اَتَمَلُّ يَسْرِيْبُرًا فَاِتَمَعَلُّ يَسْرِيْبُرًا

بلوچی ترا نک

دیشی پدا سکت، سکی پدا او شینت - ای دنیا کار امر ایک
 پیمانیت - کا ہی دیشے کا ہی سکی - اکلامندین مردم پری دنیا ئی کارا
 کات نکنت ای دنیا ئی کار چوش بیت کہ مردی جمی کثیت -

شعر

چونہنت کار پر آئی جمی چارگا ماشپ تہار مانا دیستک بو من گوارگا
 نیائی کار یک سبری ٹوپ پت - کذکین کارا کن خدائے مقالہ دت شہر
 کنت - توہینہ سبر کن - پکچ وکر حال نوکین چہ بیت - دشت، ہر کس
 دیتے جا کا نشکت - میرا زاد خان، ہیران زمینے ملک جنکت، دت
 میر دلادر خان جنکت - کوواہ انبرانا پتر بند بوتک - میجر میلز صاحب
 بہادر، ٹنپ، پکچ، منجکور، کشت، سیل کشت، پدا شت - کرنیل راس
 صاحب ہم بلوچی یا اٹلک گشتے بلے پکتان موکلیر صاحب بکیر پکچ ،
 دکر مکان نیے، پکڑا کشتہ انگریز صاحب درست دت روہین مرد
 داد دت دشت، خان دادہین مرد مارا سک شرف دیت - اسل ہیشت
 کد دت خان دادہ ہنت - ای صاحب درست سنجنت - مالش جسم

نظر انہیت - ہندوستان شہین یکے دگر چشین ملک نیست دنیا دولت
 بازنت - بی ملاکشپ روچہ جنکت - آ آراجن گمش آ آراجن گمش - بی ملک پے حکمت
 ملک پے حکمت شہینت - ہر کسار کہ تو گندی تو گشت ی ملکے داعہر ہی مردنت اپی
 رنکین ملک احراہاب بیت -

۳۱ انگریز صاحب بی ملک انیت ندریت یی ولایت شہینت - شپ روچہ زلمنت
 ہون ملک بنت - خدا دعا مقالہ ای ملک انراہنگ - بی زمانہ بی مردمی افرینتی
 کوازیت روت بی بلوچیلے مردم وارنت - ملک ہما مرنین ملکنت دنیا بازنت

ذلم نیست ، اول کنت حاکم دیتے ، کریب بزگری گمش پرت -
 اگر بچی کار - بیت دگر شاہوکاری دام بیبادنت کارین شہر کنت
 بی مکران ادل کہ خدا مقالہ پیدا کتک چادر ملک ان کند کہ تری ملک
 بوتک - اش کلات سیواہ تاہہ مینا با حضرت سلیمانے زیندان خانہ
 بوتک - من ہندوستانا ، خراسانا ، ہیرانا ہرچہ مردیا کنا ہی کہتہ
 حضرت سلیمان ارا من پر کج مکران نادیتک کہہ کتہ داستہ تاکہ کنا ہی
 حلاس بوتکنت بی مردم بلوچی ہما کپا نے اولاد چک نما سکنت -

بی جبرانا دگر کتن نکوشیت تو منا کوشیے ، پرداہ نیست تو
 مینے داعی - من سر پون تو منا زا داتک بد کوشتہ ، بی تھی لایک
 درور نہنت - یکے ترا کوشتہ من ترا زا داتک ، من ترا زاہ ندادک
 ہر کسا کوشتہ درو کیت - تو مینے براتے من چوں ترا زاہ دین - بی
 جبر ترا یکے کوشتہ راستے درو کیت آلم ہنجوش کوشیت خدا
 بزانت - ماچشین کار باز دیستہ می سرا کپتہ شما نزانت شما ندیتہ
 نوشما نزانت چوں کناں - مردم کارا چاریت کپہ اکنتے شما نپارت

کارا کنت - آخر بن چش بیت - مردم کہ پے اکانت کارا کنت
 ای جہر بخت کہ تو کوشیے نو پردی کے تو بکن کارا اش میہ
 شہ کونو کپتہ ہرچی تو پرمایکینے - مارا اش نو در الان چارنی
 نیت تو میے واجہہ مزینے - ہر دہ ترا کاری پرمابیت مالانک
 بستہ پرتی خدمتا، مارا سر پد بکن کڈا مارا بچارہ ماتسی کارا اکمن تو مارا
 کندی اگر ماتیکن ہم تو کندی - تو کڈا کہ نکوشیے شرکوشیے تو یک
 بری بچار، کار ہما ہنت خدا کنت - کیتے کارا کار مدار، دیتے جا کا بند
 تہ باریں دیما خدائی کار چہ بنت، کس کیتے حالا مالوم نہنت - ہر کیے
 دیتے کار شرت، آکوشیے دکر یہ کار ہم شرت، سوار پیادیکے حالا
 مالوم نہنت -

فارسی نظم

حائے پیادہ نداند سوار ہمیں کو پیش پاء خود را مدار
 کمالان بجلیے ضعیفان بین بچشم تحدید ایشان بین

ای پے چار کارانا حکا جادار اجت باریں چون بیت - ملکان کرب
 پیکر بارنت کسش بخت ای دت کنو کثیت - ہنچائین رائی کوڈکا
 مردم مرد مارا زاہ دنت جنت - ای ملکانا واجہ نیست، اگر واجہ
 بوت آرش کاس کت - کیے ارزا سرکارا بارت - سرکار سر پد
 بیت جیلی کنت - سرکارا گنہ نیست کیے ارز پریات بر تک ای ہی
 پرح کمتک - گوں ہادشاہاں شرکند کہ درست کیے ہر کس برابرنت
 کیتے عاترا کپہ بنت - مینے زمانہ ہا کر میے حال ہمیشنت -

کے ارز پریات بر تک ایہی پوج مکتک - کوں بادشاہاں شرکند
 کہ درست یکے ہر کس براہرت - کیتے عاترا کپت بنت - مینے
 زمانہ ہا کر مینے حال ہمیشنت -

نظم (فارسی)

کر پیا ناز سر باشد نہ سامان -

شعر

تو بہ ز نہار اشس کر بیٹیا اش فاعلا جین در ی طیبے سیا

تو دویشے شیتے اچھین ، تو دلیت ویتے حالت دات اگر
 مدات - تری کپت اچی کوشت چون بکن - مینے دل جھی باز دات -
 ترا مین چون کنت چون نکنت - من شتن چارت من ندلیت
 دگر مردمی من دیم دات - کوشیتے مذایتے مینے کار شربوت - نا
 ادلاک نیست تہی کنگان بیا مین - تہیں ناما سکت کپت - پر من
 زہرت اگر وشتت - پرج نکوشیت تو یٹ نا دوست ، تہی دوستے
 یٹ پر من شربوتک - من ارا شتر زانین - مینے زانین مینی دوستن اگر
 نا دوستن - پیشے مردم پر من نہنت مینے پتجاہ کارین ، ہر کس دتی
 مردما زانت - من نان دارین کپتہ دار نہنچ - مردما مردم چھاں کنت
 ڈرستے کنت - من چم وت دلیت - راستے درو کے نہنت -
 تو کجا دلیت ؟ فلان جاگہر - تو دلیت چہ کاری کٹ - روت
 اگر کٹتہ تو چست کٹ نکت - تری چھی کوشت - کئی چکت ،

پہ زائے ، کہا اٹک ، کہا کیت ، کہا روت کار چہیت۔ باز مردنت
 کینتت ، کہی ممانت۔ ترا کر کار سہست بروا کر نیمست مرد۔
 اکلا مندی نشانے ہمیشت ہرچہ کارا کنت اول دیتے دو حقیق
 مرد مارا جنت بکنت ہما کارا بکنت۔ ترا شکت فلانے چی
 کوشت۔ آکر مردنت سیا دی شکانے سک توتیت۔ مرد
 جنکا پردار کنت۔ اردچی لشکا سرپ بشہکت زہما کنت
 ای لشکا پاد اٹک زہم کیت یکسا حقیے یا کپہ ہر دوسر پاد پرشت
 شت شت جنکا یسرش کنت۔ بازیں مردی مرت ، پے اٹلیا
 ہر کس جنک کنت ، ملک بادشاہان بترنت۔ من اٹش کتہ انکرینہ
 صاحبان صاحبان وار کا کد کچ فہکوری کچکے بلوچان امیرانے سرا
 دیم داتک ، درست کچی یا بیات ، ہوداہ بندوبست شمی کا کنت۔
 باریں کیے روت کیے زوت۔ اگر کیے زوت زوری بارت۔
 زوت چوئے کنتت۔ انکرینہ ساچی کشا کیراہت۔ اٹم نا الاجت۔
 سیا دی نہنت کہ مردم جنک بکنت ، کینک حد جنک مردم کون
 دیتے سیا داکنت۔

شعر

دست افضل زور زیاد ہیں کینکاں زوت کینکاں جہلا دکنت
 سرکار سند من یجر صاحب بہادر و بندکان عالیے خان صاحب
 سردار فقیر محمد سردار بائیمان سردار شیے عمر و کچی و بلوچ دست
 لوپ تکنت۔ ہر ۳ سردار میر کٹر کدرا نبی بخش بلوچ شوآیے
 ماہی دوازده ہا شنتت۔ باریں انکرینہ سند من صاحب دغان

صاحب کینے شان چہ بندوبست کنت۔ کچی مردمانے نوک
شرہنت۔ مردم اُمرائش بادشاہان چیر نہت۔ جواب کیسے رہتا
کشا دانیت۔ اسش نوک کا اکت روک شرترہنت۔ ننانین
چون بیت۔ کم مکن۔ کار ہا ہنت حداء کنت۔ من اش کنگ
انگریز سا جا دُراہین ہندوستانے راجائی لوپ تکنت بیاہت ہرکس
بندوبست کین۔ تر آردچین جنکا کو نئی۔ رسالہ ہا بتر جنک کنت یا
نہتا۔ جنکا کہ زور دات کیے پُشت۔ تو کجام جواداری دفکا ہتے
کرنا سیفورا توارکت ہنجو زحم بوت کتہ اکس کیسے حال مالوم نہت
ہرکس دیتے سا ہا لگیت۔ کے کیرا دُست کت کپ ابر ہڈیا
پتگی نے اش مُرتیچے نا اش زدکا پادار ایک نیست۔ آردچی کہ ماہدا
شمن مانزات چوشین کاری مارا سرا پکیت۔ ای تہمین پے پتے یا پُشتین
مزاین مردم کنت۔ مارائی جبری گمان بوت۔ آکر مردمنت اگلا
مندت، چمبر پے شہبہ مہوتینت ہی زمانہ ناگسار کتا اعتبار نیست۔
آردچی جنگ سوارا شرترکت اکر پیادکاں۔ سوار پیادکاں یکبرا
زحم کت۔ پلان سودا کرا دیتے بارخانہ زرتک شک سوداگری یا
جنگ پُلکاش دزاں مالش دُست بڑیک۔ ہنجو کوشنت۔ پلان امیر
شک نایے بچکپتہ چیز مال کسی نزانے کے بڑیک مینے زمانہ ہا کچ
خرابنت، شب روچہ کو زجنت پُلنت مردمارا سر مال دولت برت
جنت جُست و پرسی نیست۔ دیرنت کہ حال پچ نہت۔ ہرکس
دیتے کاران کیش نہت۔ حال نیست۔ حال بوت کنگ زمانہ
آخرینت۔ ہرکسار ایک شدتے ہست کپنت دیتے کاران پچ

پنشنین ملک مروچی نیست کہ سلامتت ایمنت - ہر جاگی شدت تاکہ
 کچھ فکور کو لوہا جاگی بر کرار نہیت - ملک پنچو حراہنت نندیکے نہنت
 ٹی جنک شدت ہجر بلاس نہیت ، تا انگریز صاحب منہیش نکنت
 تنجنتس سر پیش نکنت - یی کار پنچو شرتت صاحب بدیستین ، کپہ اش
 تودش بوت - اخریکر وچی کندیے - مینے دل ماننت سرکاری سلانا
 برائین ، چیز روچا انکت من کپن کد ارمین - من ترا دیری کوشتہ
 بروینے ودی تو شیکے - کپہ ایلکے صاحب کراچیا یاد کر یاہی روت
 منڈ زدت کن برو - من اولاک سواری نیست - کیری بکن اشتریزہ
 ہر اکس کہ امروز پرداہ کند زمانہ دکر کونہ پیدا کند
 من ترا پیسرا کوشتہ ای کار ترا کشاد نکنت بیلے تو جاہیلے ٹی جبر

نزدیری -

شعر

لازمنت مردار اہمک کارا در کد عولا کا بجن بارا

تو ا روچی شیتے صاحب راچہ کوشت تراچہ کار پر مات - برو
 وتی حالا سرکارا بدہ اچا جبرا کہ دکری تہی حایے بدہنت تو دیتے
 حالا بدہ - ہرچی تری کوشت ہمای بکن - چو نہیت کہ تہی حبر
 درو کہ ببیت - کپہ اتو عمر ا درو کہ بند حساب نہی جبر داری - جبرا امرا
 بچار بکن - مینے جبرا زوری مرؤ بلکل - ترا شہری نصیبتت نزائیں کجام
 روچا ترا اکل ہوش زانک پرچ نیست - پرچا تو چوشین کار کینے - تو
 نزائیں شرتن کاری نہنت - آلمنی درو کاں کون کتیکے چوش کینے -
 اگر شکا ر روی برو تسکار یکی سیلیے - تو منا دیست شیتے تو کہ نہر بے

مناچی بیت۔ تو دیتے کراوت حراب کینے۔ تو مناد لاسا داتین پر من خدمت
کئین مینے دل دش بوت۔

کدا تو اش من کپہ کٹ۔ کو مینے سرمن سری ہر وجی واداما تو اش
من کپہ نکینے۔ تہی دیتے کار روچہ پڑوٹھا کند کہ تر کنے مناچی بیت۔ ہر جی
تئی کشادا کنت تو کمن۔ باری تہی نغ نف جی بیت۔ تینے دہری تو
ماندیتہ پڈر کٹنگ۔ اگر دمیت کور کینے دیتے حالاکہ ازا اینے۔

تراکناہ نیست تراکسا نجتک۔ اگر یکی ترا بخت کدا زانے جنگ
چوسکت۔ ہر جی کینے پکن۔ دکر نو کین حالہ جی پنت۔ من، پوٹو کٹ
دینی کسٹرا، سندمن، دیرہ غازی خان، ہندوستانے راجا۔ خان صاحب
دایے کلات۔ براہوی، بھگوری و کچی کچکے دلوچہ امیر درستانا پوٹو پتک

بڑنگ۔ باہت خان کپہ ایا پپہ ای شمی ہندوستان کین۔ درستانا پدا
رست دین۔ نزاہن چون بیت۔ بی حال ترا کیے گوشہ، الم سچو کثیت

ی زماہی کارا کھلے پیا نہنت۔ کاسی کون، من تو یکجاہ رون مردم
پر ہراہیا شرن۔ یک کتیا را کواہ نیست۔ نیکی بدی بیت مینے تئی

سر یکجاہنت۔ ہر کس ترا بخت من دتارا جنا مین کونٹوہ مینے زماہا
ہر کس شرن کنت کند کہ بیت۔ گوٹھن ملکانے مردمانا زانک نیست۔

بھ نزاہنت ای کاریں کند کین مائی نکٹن۔ بندہ اش وئی خدا ہیک
جبریا سک شکر گزارنت۔ ہی جبر کہ منا خدائے مقالہ اگل داتک۔

بلی مینے بخت ندادتک۔ ہر کسارا وکس نامی پروت دوست بیت۔
کند کیں کاری پد کند کہ بیت۔ شرن کاری شری بیت۔ مناسک دوست

بیت بلی مینے دوست نہیں۔ چو نہنت دل پر دل کواہی دنت۔ شمارا

ہرچہ ہر پردت پر من دوست بیت - ہائی بکن - مینے جندا ریتہ
اکت منا درد کہ بند کنت - چون بامل بیت لاری سرا چپچی ہیہشت
کیئے یا زدریت -

اکوشیت اکل زانک میئے ننت - اَلْمُ دَرَسْت پے اکلنت -
کس بکوشیت من کڈ کڈن - تو برو بچاری باریں چونہنت چون نہنت -
من شتن جو پوت - اولاک سک نا جو پوت - بردیے یا چو بدارا
کوشت ، مرد ، جبری نذوت تاکہ دتاری سبک کئ بینت - کپتہ ایسے کت
ننت - سرکاری جاک ہا مردم تاجت پرس نکنت نذوت - بلوچی جاکمی
نہنت - آردچی اک سپاہی مٹھینت ایشا تاجت کشتش - بی نذوت
رستنت - آہانش کڈ کڈ دات - تنہا ای رہ روایکے نہنت - مردما
راجنت کشت - ہر کس ویتے چپاوت رکپیت - سک ہشار بیت -
پے شبہ پے گمان مپت - من شمارا کوشت نگوشت من شتن سرکاری
جا کہ بان کہ سپاہی بہن من چارت کابو من نذیت من پرخ نگوشت
پداوتے جا کہ بان آکمن - سپاہی کڑی لندہ رین مردما شرننت - خانہ دادہ
تک آج کت نکنت - سپاہی کڑی کرا نہنت - مردم روچی نہ روچی
ملا مت بیت - سرکارا نے سلا مالیکا خدمتا کمن بیے سپاہی مہو - دریا ہا
مرو اکر روئی سیکے سوریا کپتہ ابکت -

نظم فارسی

بدریا مرو کفتمت زینہار دکر میرودی تن بطوفان سپار

جریدہ درمنافع پے شمار بہت دکن خواہی سلامت برکنار بہت

من تراپی ردچان کوشت چڑکن۔ ای کاری کرانین نئی دستا
 نبیت۔ بردویے کر بیابکن دیتے جا کہ ہا بند۔
 تراپی خبری جا کہ بیت منا دکر ملکیا برا سینے۔ اگر تہی دستا بننت
 من تہی باہو پچ بوکن۔ منا جا کہی سرکن۔ تہی لائک نہنت تو کو من دت
 ای پیا کینے۔ دکر روچی بر تہی خبرا کس دل جمع نبیت۔ تہی جا کہان کس
 نہیت۔ تو مناوت لوچ تک من تہی خبر باور کتہ کپہا من آملکن۔
 چوشین پے پتے یا (بادر) کن ہر جا کہ ترا شتر کوشنت۔ تہی درور
 نہنت۔ تو مزین مردی۔

فلان سودا کرا وتی مال دنیا بو جیا کہہ تنک سودا کر یا۔ بو جیا
 راشتر کا جتہ بدہ تک دریا یا چیز می مردم نا ہودا جان شودرا در املکت۔
 آد کر مردم مال درست تک۔ مزین تا داینے بو تک سر مال
 بوت چکی وار بوتنت۔ تو وتارا بچار تو مزینے کسان نہی چوشین
 دا داما کن۔ پر تو شتر نہنت ترا دیتے نام بدی چون دوست بیت
 نئی چہ کاری توئی کینے۔ مردیا دکر مردیا را کوشت مینے ناما یک روچی
 کس نکیت۔ مس چون بکین ہر کس مینے ناما بکیت۔ آد کر کوشت
 مردی الم کہ متنا نماز کننت تو برو المی دیا بند کوہ بکن۔ ہر کس
 کو شیت مردی پلانی متنا کوہ کٹ الما شترکت اشت تو وتارا
 چوکن۔ تو ناحکا پلانی جت کٹت بسر کار ترا کوشیت۔ پلانی
 اسپ تات کہ کپت مرہت۔ آ ہاتا را مارا وار ت مرہت۔ آ

دکر براتا را جنگا تیر گکت مرّت - بی حلاس بوتنت - مال سرکارا
 برّت - پُشتیے نیتت - می ملکی مروچی چونین ، شب روچہ و کرازا
 مایے برنت - دوزی کننت - ای جبر دیری مازانکب ماہر کسارا
 کوشہ کسائی جبر زرتک - کار اول کسانت کپہا مزن بیت -
 مردم اول کاری سرا بکیپت - کپہا انہیت - مینے شہراد دیشے مزین
 جکیکیت نزانین چونین جبرِ ثیت - ہر کس وتیے جا کہ ہا نشہ کوشیے
 من مردین من اکلامندمین - بیے ہمیشنت آرا و کبری بکوشیت -
 مرد ہماہنت کاری و ہاپو پو - بیت - پے کارا ہر کس مرد ہنت -

شعر (بلوچی)

پر دیا جنگا نے سفت و شنت ہکت ہماہنت یسہ اش برون ہنت
 من شتن بختی نے من چارت ندیستن پدا اٹکن - اگر من
 بدستین بگر کشکا من پنج نیشت - کڈن کہ مینے رندا بوٹکن روچا نکپت
 آہی مینے دہی بختیے یارت - مر کے نصیب اش نہنت - اش حاجت
 مذیا کند کہ ترین کار بیٹے دنیا ہا پنج نیست - خدائی مقالہ کس ارا کیے
 حاجت مندکنت - زورا کارا پت ہنر نہوت نالیے پُشتنت کس
 آہی زینک بوت نکنت - بی کار مینے ملکان اہنت چو کم - تو اش
 من پے زاری می من چون کین منائی اوفار زوت - برہی کینے کمن
 تو بناوتی دشمن حساب کینے بیے شرت - من وتیے جا کہ ہا نشہ
 کن - منا کار تی کارا نیست - تو بزانیے وتیے کار - مناجست
 مکن من ترا ہم پُرس نکپن - یک روچی ناماری پشومان بیے - تو پور دہی

پنتان نے زادا تارا زانک نیت . تو نزا نے آتی پیمین مردی
 ہن . تو کنا ٹی شپ روپہ سرمن سرٹی . تینے کار حراب بیت .
 ہوشس بکن ، باریں تو چون پے . من نہن تئی کارا بیائین . من دینے
 کاران کٹھن دکر دکر کارا نیت . من چو نزا کو شتہ تو اش من ازار
 بیے آما ترا باز کو شتہ پر مینے کیے .

ترا خدا سلامت بکنت اشل من دش پے ، زہر پے ، شر . مینے
 کار کو اذیت بند نبیت تو دیتے جبراً تمام کینے . تو جا پہلی جبر زوری :

شعر (بلوچی)

جاہلی نیکن زانکا ارمان خط کشیت من نیکن کورمان
 ادا کہ مردان ترا جت تھی دست زایت ہ من کہ پے کنا بیٹن ، کریب
 بیٹن تئی دست کو من رسیت ہ منا جینے شرت ، بجن مناہ خدا
 مقابلہ مینے بدلا ترا بخت . مینے دست کو تو نزا سیت . تو زوراک
 من زور . مینے حک تراوت جنت . تو دیتے کدا درشت کن .
 تو کہی چکے ، تئی پت کھنت . جبراً بچار بکن ، کدین جبراً بکن . تو
 مناد تار پچاہ کاری . ترا آپھیری جبر کار پوج یات بنت ، پے اڑتے
 ٹی . من کجام کار کہہ کنڈکن تو من سر زلتس کینے . تو اگر روی پے نے
 یاتئی کار شرت نیت . منا برگون ، من تو ہر دوہن کپتہ اتئی کار اگر برابر
 بیت . ای ارزا من کاری نہنت سک کرانت یک مردی ٹیکا
 بیت . بر دوتے مردان شور بکن نون بیا منا حالابہ . اگر جگی بیت

سلاہی بیت مینے تہی یکھا بیت - منائی جنگ شمی دوست
 بیت - توئی کینے وت نانے - ویتے خیرا بچار ہما کار کہ تہی خیریت
 کینے - تو اردچی شتے جیکے سامانے کت سلاہی کت چھی کت -
 تو ہودا راشیکے دیسکتت توئی پچاہ کاری - اش ماچیر مدہ -
 اکر من چیر دمن وت زوت وراہ بیت - شتا ویتے تیار یا بکت
 بندت - ہرچہ بیت شتا کدت - یکھنے انا کہ ہا سری رسکتت ،
 چیز ی سنگ ، چیز ی کشتش پھٹش کتت -

مینے تہی جبر پہ شریکتت - بکیر شریتا من ترچون ویتے مالا
 دین - پہ زوری برا کا یا من مریگن یا تو مریگی ، دو جبر ایکی بیت -
 یا من سو کند درین یا تو سو کند پور - ہرچی کہ کاری منا ترا بکو شیت جبر
 ہا ہنت - ہنچا پہ پھن پرچا ما تو دیتے کپا ابرن ہوشین - مروچانا تو
 سک لایکے - پر تو ما ای کدرو ہا مزین لایکے ندیتے - تو اردچی
 ندیت کو رتے زانا - تو اول بزانتین - نون ہرچی بوت بوت پوج
 کوش - ویتے جا کہ ہا بند ، جا پ دی - ہرچہ کنت کنت - ترا چہ
 کارنت کناہی کارا نون ہچیز مکوش - برو دتے را ہا منا کو نتو کار نیست -
 ترا مردی مان ، پھنا وراہ ہ تہی ہنچائین شانزت ہ تو این کیا سٹین مردی
 نہی ، منی دلا ہ تو بروا کر تری نڈت کتہا من کاہن پہ زور مینے
 پچکرن ہ تری دین ہ تو شیتے حال پر سانا ، دراہت و پکت ہ مینے
 و ہا من کہ دیستہ کت جو پت اگشت ہر جا کہی ہ تو اردچی دیستہ ،
 دزی کت یکھنے ، کپتس مودریش درست دراہنت - دیمش شیبہ
 کت خریٹس سوار کت بازارش کر دینت ہ چوششی جت کہ تو بہ

نساہ کت ہ اکت بس نکت ہ سکیں پے جیا میت ہ ایشے
 دواہ گش کت ، اکر نون دستا بکپیت زندک نبیت ہ منا ہرکا
 کوشتہ منا باور بنونک ہ نون منی چم وت دیستہ منا باورنتہ
 بد اعتباری ، دروکہ بندی ، یکے ایشے خبرا باور کت ہ توہائی
 درور امیریشیں ہ ترا پر آپشے کرا گاچی بیت ہ ترا جیا نیست ،
 تو جیاداری بویتے ، تو توہہ بازگشت کٹ ہ در کٹانا بے کیشرتے
 ٹی ہ اچدا کلینش ، شت رُ کیتے کت شت ہ زندکہ بیت پدا
 کیت ، من آہ براتن ، ماوت من ، وتا پر چا جنک بکنن ہ جنکا را
 چہ شری ہت ، تا داینے مان نفی نیست مان ہ مینے زمانہ ما کتا
 را کون کتا شب نیست ہ شمی دیوانا شری خانہ وادی جبر نیست ہ
 دراما ہی لپٹری بچکی کپنت شہا ہش جنٹ ہ ہر وہدی شادیم پر
 دیم بت ، دواہ کنٹ ہ شمایکجا ٹی زندک شرہت چہ شو میا
 شمارا رکیتہ ہ مردم دیتے جا کہ ہا نشتہ کرانت ہر کیسے چمان ترنت ہ
 مارا شمارا چہ کندیکے ٹی جا کہ ہت ہ دشمنارا کون دشمن چہ ددیتے
 بیت ہ مردی ہی شان پہل نہنت ، بے کردارنت ہ تو اکر مردی
 بویتے نے ہی دیا ہی ہما ہش نجت ہ مینے دست زاسٹ ہ کجا
 کوشتہ ہ یگبر ہی جا کہ ہان کیت ہ ہرچہ گلہہ کینے بکن من رمین ہ
 پیسرا من دس کتہ ، کلیہ ہا پنج جو بے نیت ہ کوشیکے من وت
 کاہن یکبری ہ مردم کوشے من سفر یا رمین دیتے تو شکی پگرا کنت کپتا
 روت ہ

نظم (پارسی)

صفر سازی تو اول توشہ بردار بجز توشہ مرد ای یار دلدار

شعر (بلوچی)

پے توشکا ہتجا مسرو پکرا بکن کپہ برو

تو تہنی جاری پری ہداری پکے کجام حاکم دیوان تو دلیتہ خبری بزانیے
 ترا چہ کنا ہ چہ میار ہ ہر کسا کٹی خبر کوشتہ منا آمد مارا دیم پہ
 دیم بکن ہ راست درو کہ پیدا در بیت ہ ہنچا گلگ ازار بکن ہ من
 ترا ہجیر چشین کند کین خبر انکوشین تو دتے دلا بزانیے ہ ترا اگر کو
 من وت جیکے دلاہست بسم اللہ من تیارن ہ منا کوننو پیسرا جبک
 نیست ہ من تہی پیما کدین تو کو من شرئی بی من اشتونا علاجن ہ
 من وتارا پیسرا میاری نکینن تاکہ تو پیش پکیے من پرچ نکینن من ترا
 چارین ہ آروچی کہ توشیتے من ترا نکوشت منا برکون ہ من ترا
 سر پکت ہ مروچی حال چنن میکے ہ اش من تو شر تر سر پدی بیے ہ
 مینے مکرانا مرد نیست ہر کس بجن برو ، جست پرس نیست ، اسل
 ہمیشنت ملک پے واجہنت ہ . ملکانا واجہ بوت ، گریب پکیر
 پوخش بوت ہ زورا کان ملک شرکتا کنت ہ فان صاحب ملکینے
 کوٹرا نکنت ، سر پ نہنت منا ملکہ ہست تاکہ انکرینہ صاحبانے حکم
 نبیت ہ ملکینے حال ہمیشنت ہ ہر کس جاپ بدہ نندتاروچی
 روچی ببیت ہ توشیتے ترا صاحبچی کوشت چہ حکم کت ہ جیکے

شوہا زہتت یمتت ۰ مینے و ہا ہنوشنتہ کت خدا بزا انت مے
 پجری چہ ہنت ۰ کے کے بی دیے جبرازانت ۰ من شتن
 سپایان کو اعذکت ۰ مینے شہیا ترند کا کرنا ہا جیکے پمیا
 توارکت ۰ مروچی یک کاری بیت ۰ مروچی لشکری سر توئی
 بروجنکا، من کپہ ارندا کا بن ترا چارین بارین تو چونہ جنگ کینے، ۰
 من جنکا رمین کون، ہر وہ ہا مارا سکیا کپنت زوت مارا گنگ بدہ ۰
 چوینکے میائی ۰ دلا و تیا م جم دارہ ۰ من چشین مردی نہن ۰ جنکا
 پر ہوش بکنے پجکی بکنے ۰ جنک چشین کاری ہنت ارزانین خبری
 نہنت کزنت ۰ اگر سیتے بکنے سرکار منا ترا کاس کنت جبردارہ

شعر (پارسی)

کمالان تو بکذرا زین باب جنک کہ این کار دیوست شیرو پلنگ
 بیان کن تو چون باب سودوزیان درین کار مشتاق کشتہ جہان

۰ ۰

= باب مابلت سودزیان =

مردچی سوداگران بازین ایسے آؤزنگ بہائی ہ سگ کرانش
 کیمت کفنت ، کتسش ای پیم زرت نکنت ہ دکر سودائی لاش
 بازکون ، ابرشم ، گد ، بخرکہ ، شال ، پھتہ ادا ہائش نکنت ، کراچیا
 یا بنی یا برتس ہ ہزار رو فیہ ہا پلانے زریانے کپتہ جوانین زیانے
 ہندوستانا ببری بجائی بکنے بلکے دو ہزار ہزار نیم کاریت ہ یی
 شے درورینے مکان نیست ہ من کلات اسپ ، شری ہست
 ارنا ناریت ہ دو اشتر شری اسپ رسیت ہ بازین اسپے کار
 بازارا لیلام کتہ آسائت ہ منا اگر مال بوتین مردچی من پرتہ
 اسپے کپت ہ اگر دل بکشیت چو کہ دست نراسیت پے پایدہ
 ہنت ہ پے مالا شری مردم بازارا مروت ہ پے مایے اموزا
 کتری ہ اگر کلامیا زرسٹ آکلام سرار بیت ہ اگر سرداریا را
 مال نبیت نیستکار بیت ، اچائی کلامی شرتزنت ہ اگر مردی پت
 نیز کار پت جندی چکارا دپی خبردکش ہبت ہ

ہ شعر کمالان ہ

اگر مردم اسیل زانت نسب دارمزن جہرانت

قریشے اہل زئیانت چو مال نیست ، ہنرہ کارت

دیتے کلامی چکارا چم دارنت

مردچی سپاہیان بازین ہ پُشاک کپتہ ، مینے دلا کہ سرکار جا کہی

روت ۵ لوپ یا بکال سوداگران و تان با زین سوداگری حساب
 داد گشته ۵ می و ہدرا نکت نکٹنت ۵ مروچی دکان سرکارا بند
 گٹنت ۵ سودا پچ نیستت نزاہن چہ واسطہ ۵ کند ماری
 سوداگر انگنت سوداگری یا ۵ سلاہی زور کہ سرکارا بند کتہ ۵
 کس سلاہا مزور مکرد ۵ دوسد روپیہ من دانگ پری اسپاہینے
 نمانک ، نون کتے زوریت ۵ پلان سوداگرا ہنبرانا دہ ہزار رو فیہ
 پشم کتہ بہاء کتنت ۵ ہزار رو فیہ تاوان بوتک ۵ آپو ہنبرانا دکر
 ہشت سد رو فیہ پشم کتہ ۵ دوشی حاکہ بوٹا انگک بازی پچنے
 پتاری ، رنگارنگین کڈ باز آورنگ ۵ شاہوکاران کتہ ۵ مردم آ
 پیما کہ مالا کت تا کہ کتہ نیت پرایکے متاندتے ۵ سد رو فیہ
 من زرت - شتن بازارا کڈ کرن ڈزیا مینے کتو برت زری مینے
 برزت ۵ من سر پڈ ٹوٹن چہ و ہدی برتنش ۵ من پدا اتکن نزاہن
 کی برنت ۵ جکا بوت یکتے دزنی کتت برت سرکارا کید کت
 سپاہی پاکنت ۵ فلان سوداگرا رو کن ٹلی بارا برنگ ہنخ سد رو فیہ
 تاوان بوتک ۵ لوکا چیز ی زری بوتک آہی کمار جتک زری ہنخ
 براکنت ۵ سوداگر نشہ حیرانت ، حاک سری مرد مارا ہنت ۵
 پتارا شوین چک مبات اگر بیت ، یا خدائ بگشیت ، یا چہ و کرمکی
 یا بروت ، کہ پتے چتے مکندیت ۵ اچا چکا پے چکت شرتت ۵
 مزین سپہ مرت مال دنیا ی دست چکا کت ۵ چکا دراہین مال
 دنیا کمار با زیان دات نشت ، نون لوکا نے دپا کردیت پتہ پتہ
 شومی دستا مال لسوشیت ، چہ نکبتے وتے مالا ہاریت ۵ مال

مثال منکرنت ، سکتی داری مرثیت ، سستے داری بال کنت ہ
 پہ بچتے دتے بک ہا ہذانت ہ من ترا کوشت و کرمی مالا
 مزور سودا مکن ، ترا و تارا مایے نیست ترا کہ تاوان بیت کپتا
 چون کینے ہ مردم کاری نزانٹ ، آکارا نکنت ہ ہرچہ کار بگینہ
 زانکا نبیت ہ مال ویتے شہرت و کرمی مال کار انیئت ہ زرپے
 مہین چیزیت ہ

ہ شعر کالات ہ

ہر کجام مردک پگتنگ خوارت آکینے دنیا با گم کارنت
 سیاد من دیوانا پگتنگت من پدا ایب تا نہہ بندت

ہ

مینے دل کثیت ای ماہ ہلاس بیت ، ہند دستانا براین ہ
 ہرد مردم کندی کن بکے چیزیت بدینت ، نیسب بیت پدا کاچی ہ
 تیڑ روک گڈک نہنت ہ مئی اشتر کہ تو کپتہ پری مالا سک شہرت ہ
 اگر بہاء کینے ہر کیے زوریت ہ مناچی جبر و شہر نبیت توئی کینے ہ
 مینے دست نراسیت من چون کنن ہ ترا اگر زانک بوت توئی
 جبرنگٹ ہ من شتن پنجاہ روفیہ اشس فلاینے دام کینیں مینے نداہ
 ترا بازیں دامی المئی پر ، ترا کیے دام دنت ہ نیتکاریں مردی
 کار پنج رنگا کون بکپیت ہ نیز کار امرا گئی تہا نہت حیرانت ہ
 شپ روچہ نشہ نزانٹ من چون بکین ہ

نظم (پارسی)

لفظہ پر زبند تر از پشت قرزداری شود
 یا عرق کردد بریند دیا ز غم دختر شود

مال دوپیا باز بیت مردارایا حکمی واجبہ رایا ہما مردم کہ سودا کری
 کنت مایے باز بیت ۵ ہنچائین نزدکا مال پُنج نبیت ۵ پے ہنڈتسا کیے اباد
 بیت ۵ خدائے مقالہ کو شینت جہد کن خدمت بکن من کپہا ترا دمن ۵
 البرکت ولبرکت ۵

نظم (پارسی)

بکن خدمت کہ یا پے خدمتے مزد

ہرچہ کسب کہ مردمی پتا کتہ چکے درور لائک ہمیشنت پتھے کسبا
 پکنت بہتر ہمیشنت ۵ مردم دیتے کاری نیک بد اخانت مشکنت ۵
 چیز ی رد چا اچا ا بدار من کائیں کون کر پاسبے کسا کا، تنہا رو کہ راہی شر
 نہنت ۵ ای چہ سودا کری کہ توئی کینے، کرئی پردہ روفیعی یا بہا کینے
 پر فنج روفیعی یا ۵ توئی پسا کپہی سودا کری یک زاعکی چارکے ۵ ای
 زمانہ ہا سودا کری یا نغ پائیدہ نیست ۵ ہر کس پدیم سودا کری نرانت ۵
 کس نرانت چون سودا کنت ۵ دوتتا سکت پے کو نرنت ۵ کار نکنت
 ہنچا کیے کے رالا پ پُنج کنت ۵ پیما کاری کا پوج نرانت ۵ سرکار ہما
 سپاٹا را پگار دنت کہ ہرچہ کارا تیار بہیت بو شتیت۔ شپ روچہ
 کردیت ہر کیے کارا حراب کنت، اخریکہ وچی کسا سے کنت سرکار ۵
 تینے جاری بچتے یارنت کیسے حالاسرکار انبارت ۵ ائم تو بی نرنت ۵
 تاکہ اجل نیئت کس نر پت ۵

سے تاواست جبار نبیت سرپے اجل نثار نبیت

سودا کری ہنچین چیزیت، مردم یا نفس کنت یا تاوا نے بیت ۵

شعر (بلوچی)

اگرنت سودایمی دوسراریت ۰ یاسوت کاریت یابن شتین ثادان

۰ ۰

میںے امروزامردمی کڈران بکیر شوہا زانہیت ۰ مردم چون کنت ۰
امروزیک شوہا زئی لوپت پیت ۰ زندیکئی نے کاریک در بڑدی لوپت پیت ۰

نظم (پارسی)

بشغلی جہاں رنج بردن چہ سود روزی بکوشش نگرود پزود

۰

بدنبال روزی نباید دوید تو بنشین کہ روزی خود آید پدید
رز کا حد دیتے بند ماراوت دنت بلی یک جہدی لوپت پیت ۰ منا
ای سودا دوست بنیت توئی کینے مناجت کمن وت زانے ۰
مردم مردما راجت کنت کارا کنت ۰ بازارا مروچی ہرچو میسر
سودائی بازت ۰ من رین بازارا یک تفیکے یک زچی کریں پرورہ
اکر مال منانیت دکڑ جا کہی یا رین دام کین ۰ اگر منا بدیت ۰
ہنہری بسالا اگر نیب بیت میںے دل مانیت حجا رین ۰ ہر سال
تو میںے برات پکار داکت ۰ ہنہر اینے سال پرچا اش من پے علیے
چہ واستہ ۰ من تھی ہما او یے خدمت کارن ۰ اش تو منا لاج لیتہ
اش من پے شانم مہوہ پشت پریشا ماشمی مرو من ۰ دشمنانے
جہلا کو شمارہ من ترا کو شتہ ہر وہد ترا کاری پر من بیت من

مامون بکن ۰ منا کون ترویج جبری جا کہہ نیست ۰ برو بگو شیے ترا پھرت
 بیازوت ۰ سرکار سا جیے حکم ای بنو تک ۰ تو چو کن اجیتین سر تو خوش
 بیت ۰ تو گریب فکیری مال با پزور اور تک ، یکی می دواہ بدنش بر
 کنتہ ۰ این کیاس مردی حکت چون بکلیت مردم تو پان بیت ۰ بنزی
 اش اپاکسا کہ اش خدائ نترسیت ، خدا زالمائکم بکنت ۰

شعر (بلوچی)

خالدانا غلم مسدود ستم کاران ذلیل

۰

چچی گشتے سودا کر یا منا پچ کچہ نبوت ۰ میںے روچہ و شس
 بنو تک چی سا پر می یان میںے کار شرنو تزت ۰ ہنبرانا تبنا کارا سکر وہ
 ہست ، یکسری دہ سر بیت ۰ خدائ مقالہ مہربانیے گنگ دان ناہی
 بازگتہ ۰ ہر کس پشیرت کتاز اکتے حاجت نیست ۰ برو میںے وامان
 بیاربدہ ، اگر مذہبی ہش شہرت کینی دیتے مالان ترا کریں ۰ زور کئے
 و ہدایتاری دیگی و ہر کہ بیت جا پ دیہی ۰ تو دیتے مالانا کوشیے نا
 نکوشیے پرداہ نیست ۰ کس کتارا ہنچا دیتے مالاندنت ۰ میںے زمانہ با
 ہرات برایتے کارانیٹت ۰ دکرار اپر دکر اچی بیت ۰ مرد پچ جا کہہ
 دیتے ہا کہہ بند ، ہر وہ تچی روی یک مائی دیتے جا ہانندی ۰ من ترانین
 مردا کر مندی روی تہی رندا کائین ہر جانرا برا سینین کوش پوزا تہی
 با من بڑین ۰ ہر جا سودا کر یا بروی ، بکندین ترا پلین ۰ اش دکر ی
 دیکھا تو منا ہدایتین شر ترنت ۰ من تی یگر وچی کارا کائیں ۰ دکر ی دیک

ہمیشہ کے پر یکے سوداگری کنت ہ کس پر کتا پے کر یا بار چنپا
 نارت ہر کس پر اُمتی شرت ہ من پے میا رن ساتنی کارا کازیت ہ
 ہ جا کہ زاینے برو ہ ہرچی تو لو پپی آ چیز کہ مناست من ترا دُمین ہ
 مینے مال تپی دیتے ننت ہ مینے مالا را یب کن ! من تپی یا ورین ہ ناس
 کینے اگر تنباک کتے ، دپا داری جی کینے من ناس کینن ہ تنباک کتین
 ناس نیست ، سرکارا باز ہست ہ کوش کیسہ چوتہ سوداگران آورتک
 بہائی جوانیت ہ من مال نیست ، چیا بدین پے مالا زاسنت ہ
 مردم کہ دران پے در بیت کردیت دام کنت ، ترا اگر ببیت مایے
 تو روی دام کینے ہ ہی آدت تپی شرنہنت ہ دام یک کئی کئی نبت ہ
 دام ترار سیت بگری ناسیت بکتد ہ تو سگ ناسریدی کیسے
 جبرا کوش نداری ہ سوداگر یا کہ روی ہما مالا بکر بیار کہ مینے مکتان
 نیست ہر کتے کنت ہ سوداگری یکنچتے یک زانکے ہ نہ تراحت
 ہست نہ زانک نہ دکری پتای کوش داری ہ تو بچار ا لم چون کنت ہ
 تراش من شرتی تپی کردار شرنہنت ہ مینے دل ما زنت ہنرانا
 ہندوستانا رین ہنرین جینے کریں ہ ہندی جینے ہنری شری ہ

نظم (پارسی)

کل بہ کابل ، بادہ در شیراز رکین میشود

ذلف در مہیران ، کمر در ز د پُر چین میشود

جان سر قربان باشد ، ہنر مای ہندرا

ہر دری ہر خانہی یک ہنر بیرون میشود

شعر (بلوچی)

مہزنی جینے رنگ نریت
 من اش دیتے مکان آتکلیج شیمی مکان ہی واسطہ کہ من پھی بکینین
 جا لکی کمان تاب نبیت
 من نیکن کر تاوان نبیت ۵ مانے مکان نپ پرج نیست من پر
 زمین ۵ تا اداکاری نیست ہنچا نندین تو زہری من تھی پتران کایمن ہرچی
 بلوچی من ترا دین ۵ جینے مال تھی دیتے ہنت ۵ منا ترا تپاوت نیست
 مینے ماہہ تھی کچی ۵ روچی من تھی یا برین ویرین ۵ روچی تو مینے یا بری
 وری پرواہ نیست ۵ جینے راہ تھی نیست ۵ چنتہ سالنت تو سوداگری
 کینے ۵ باپر تو بازین مال کنڈن ۵ سوداگری پڑین مالنت دیتے جینے
 مال ڈکر مردانے نیست ۵ من کچھ پین مال واجہ ہانا ڈمین ، ڈکرینی
 مالا مردم اباد نبیت ۵

شعر کمالان بلوچی

مردم بلوچی کند کا اباد نبیت گچھی ی نیز کار کون شاہوکاران سیاد نبیت
 نفس پر داد بند مال دانیت پردیے دل کشا ہنک کس شاہ نبیت
 لاگزین تازی من سرفان کمرہ نبیت
 مردی مزین سوداگری بیت مال دنیا ی بوجیا مان کشنگ شک
 سوداگریا بوجیا را شرکا جنگ کرک بوتک ۵ مال پر سر شرت پے
 سرا دہندا مال نبیت ۵ ایو ہدی تھی روا کے موسم نہنت ، مردا کر
 روی ہتا زوری پے امرا مرو ۵ بلوچہ کوشیت ۵
 یک مردی پتراکوات بارت

اگر سرداری بیعت تہاوت وارت میش کنت ، وکر سپاہی انا
 کتا رانت ۵ کپہی روچار کار سرا پکیت آسردار حیران بیت
 یکے رونت ۵

شعر بلوچی

مردمی کردن کیشے پے مردیا شرنہنت
 مردکپے براست بچار کہ من ردا آمرد کہنت
 ہر کس تہا وارت آخر تہا مریت ۵ سردار پے سپاہی کہریت ۵

نظم (پارسی)

زربدہ مرد سپا داتا سر بید وکش زرنیدی سرنہد برشکر

شعر کمالان بلوچی

پے مال پر چمتی کند کا مال دارنیت کپنہی نیز کار کو شاہوکاران نیادت
 لاکرین تازی من سرپان کراہ نیت پر پے دل کشا ہمک کس شاہ بنیت
 پر ہوس مردم خلقہ مان سردار نیت

ہر وہد کہ مرد ماا مردی دوست بیت ویتے مایے دنت ، پے
 دوستے یا مال دیک نیت ، دشمنارایکے دیتے مالا دنت ۵ سودگری
 پہرے مال بیت ، تنک دستین مردی کار اُمر اشر نیت ۵ دنیا دار کپہر
 پنج چیزا نیت ، کو ہر کسا شرپ دارنت ۵ تو نہ اُسکتہ ہنخو کوشنت

زرت پرت داری روہ پر اتم

نظم (پارسی)

ہر کس کہ زر بدارند در دوستش می رسانند
 من پے نوا بے زر چه کنم کہ زر نذارم
 من ترا کوشته ہر چه سودا کینے مناجست بکن کپتا بکن ہ
 من اسی شترین کپتہ سد پنجاہ رودیہ ما ایسی ہستے کہ دستا گت
 نکنت ، دس گتہ ذراہ نبیت ہ اچی سودا ہا من پشومانن نزامین
 داہندی پدا زوریت اگر زوریت ہ شریت کنت ہ مناشرتا بر تک ہ مردم
 مالا چاریت کپتہ ہ تو عمر انچاری سودا کینے ہ لحتے پش بلوچان اور تک
 بہائی کرانش کیمت کنت ہ کتس ای کپتا زرت نکنت ہ زورنش سینے مالنت
 ہ پنجا دورش ندین پندیش برین ^{مزدک} انش مجنرستانا مزدت
 تو کرانا کپتہ سینے ای پیا زورین ہ برو پدی بدہ ، مینے مالایار
 بدہ ہ ہر کس اگر ترا بکوشیت نکرزیت من ہی مالا پدا دین مینے
 زوریں بے کند کنت ہ شربوتین منا دوست بوت نون پر پیمانہ ہ
 مینے کارا نیٹ توئی بزور ہ مینے چی کین مردم مایے دنت چیز نی کپت
 مینے کارا کیت ہ کارا کہ نیٹ مردمی چیا کپت ہ اگر شرت
 بے مینے کارا نیٹ ہ مال زر امروزا شرت آخرتا آ دنیا ہا ہم شرت ہ
 پر چاک امروز نکبختین مردمی دارت ہ خدائی ناما دیتے آہی کارا آ دنیا ہا
 کیت سوا پے ریست ہ

نظم (پارسی)

زر از بہر خوردن بود ای پسر
برای نہادن چہ سنگ پرزد

شعر کمالان (بلوچی)

مال کو آما سکت شرت پے مالین سرانا گزنت
 اُشتری من کپت بیے روفیہ ہا ، شصت روفیہ زرت بلے من مذات ہ
 من دلیت مینے کار کپیت حیران پن ہ مناپے ادلاکانیت ہ
 ادلاک شرتین چیزیت ہ
 من اشکتہ تو مشقظ روی من ترا سد روپیہ کون کینن کون
 پر من مرادش بکن بیاریے کند کینش مکن ہ دکر چیزیا مالیت دمن
 یک پینگی کر توس والہ کہ اش بنا پڑ بیت تیر شورہ یکجاہ بنبت پرغیے
 بگر بیار کون ہ من کمالانا ، میجر اسمعیل صاحب بہادر ایک پینگی دنگ
 بی پردیے والہ بی ، کر تویسے نہنت ہ پنگ ہمی گز تو یسے یزت
 شرتن ہ مینے دل سکت ماننت مانرا سیت ہ پنگ سبکیا شرتہ
 مینے ملکان نہ بات ہست نہ کر تویسے پنگ ہ اگر سرکار صاحب
 بیٹ مینے بکندین یک پینگی کر تویسے من نو پھن ، اگر ہربانے بکنت
 ماہنت ہ سرکارانا پھشن مالے دیا کاچی بیت ہ مال ساحلینے چان
 نیٹ ہ ای دوتستین صاحب سنجینت ہ نسب ایشانے مزاننت ہ
 فلان سوداگری مال دنیا چہ بوت کپت ، دیتے بان جا کہ بان بہ
 کنت ہر کیسے اگر زوریت ہ اگر آژ زانش دنت فلان سوداگر شس
 زوریت ہ ہرچہ مال کہ داہندا را بہائی بیت باز مال نیاریت ہ

پرچاکر دا بھندی کپتہ بنت مردم ویشے یی سلامتی کدرا نزانست سا کہ یگبری کوئی
سرا نگیت ۵

شعر (بلوچی)

گوت سوتان کمنت آرام آخر کون تاوان کور کائنت

۵

چیزی نر دام کینن ا پیسے پردت کرین اکر نائسن دام بسایت
اکر زاسیت خیرہ پیادیکے پے اولیکے کراننت ۵ رانا خدا خانہ داد
را پیادک کنت ۵ مال شرین چیزی بلے ہنجو کہ مردی حیا پیش کھیت
مردم پر مپہاہ شرت تو پڑ کڑی پنپنیر بکن ۵ چو بکن ہر کس بزانت
مردی ٹی ۵ تو دتا ما شیرک دور داتک ۵ مناپے زار پرتیت دکر
کشتا ناچشین سودا کری ۵ یی ۵ درائین تاوانے ۵ مینے زمانہ ٹا کتے
رانایے دنیا یی بسیت زورایکے کزنت بندت ملیے برنت ۵ کریبا
را کو زورا کا چہ کشاد ہست زورایکے جنک بندک پر ہزورن مردا
آیٹ نہنت ۵ پے اکلین مردم دیتے نپ تاوانا پرج نزانست ۵
پے اکلا بزانتین کہ من پے آکلین کن کین کاری نکت ۵ ہر کس
کسیت من اکلا مند ۵

شعر کمالان (بلوچی)

نادانا ہرچی نصیت یات نیت اقل چشین مالیت مرد مارا زور دات نیت

۵

منا داجہ با شرن دتا سیے دات اشمن فلاینے لوپت من دانہ
 من بھندین بہائی یکے بکریں ۵ سرکار پکتان ساہبا انہرانا پرمن باز
 بہرہا نے کتہ ۵ من زمین سلاما کر کاٹی کون ، بیاما ترون ۵ ی ملک
 بوچتان حراہنت سکت ۵ شرن مال بھنت ۵ مرد مارا بھنت نہیت
 اگر اکلامند بہیت اکل چہ کارا کہت ۵

نظم (پارسی)

اگر ہر سر موت دوسد ہنر باشد ہنر بکار نیاید چو بخت بد باشد

۵

سود کریں یک بختے ، مرد مارا بخت نہیت ہرچہ سودا ہی کنت آ
 سوزا شرنہیت ۵ اس بختاء جو ان ترین شرتین چیز نہیت ۵ اش
 بختاء کندک ترین چیز بننے دنیا پانچ نہیت ۵ آروچہ کہ بخت مردی
 ہمراہنت اپا مرداء شرتین مردم نہیت ۵ ہر جا کہ آدم مردم بردت
 شرتی اڑتے کنت ۵ ہر کس کوشیت ای مردی شرتین ۵ آدم را کہ
 بخت نہیت ہر جا کہ آدم مردم بردت ہر کس کوشیت اچھی مرداء کند
 کہ ترین مردم نہیت ۵ بخت شرن چیز ہی ۵ بخت کند کیں چیز ہی ۵ ہر وہ
 نہت مردار شرتنت ۵ ہر وہ بردت مردار شرت کنت ۵ بختارا نہیت ۵

شعر بلوچی کمالان

کس مہوگتا پردتے بختا دایما پانچ کس نہیت تھتا
 اکلامند بھنت شان پتہل ۵ گاہی بڑزن کا ہی جہل

دائمین مردی بخت ہر وہ کہ روت پنج نکنت دیتے جا کہ ما نندیت
 ہر وہ کہ شریکنت ، آرام نکنت ، بختا ما کیپت کپیت کون ، تیر کای
 حراب تربیت ۵ اکلا مندندیت جا پ دنت ۵ پے اکھین مردم
 نغذیت جا پ دنت -

نظم کمالان (پارسی)

زمانہ کرنی باشد بتو رام تو بنشین سایہ کر مش کن آرام

مردی کار اش دیتے دستا شربیت ، اش دیتے دتا کنگہ بیت ۵

نظم (پارسی)

دل قوی دار کہ حق ریا نکند پے کناہ بادشاہ کدا نکند

۵

مردم کون خدائے مقالہ راست شربیت اش خدائی پر مانا دکر
 بیبت پنج بر آدمی کا ہر دو جہانا حراب بیبت ۵ اش دت مردم
 شربیت اش دت کند کہ بیت ۵ انبر اتا ستہ نبی محمد مسطفا سرار عالم
 حجت ۱۲۹۳ مسنگا سرکار میجر صاحب سندھین بہادر اتلک ، مرکوہ من
 لشکری تہا کپتہ بازیں سپاہی سندھ من ساجینے مہر شہر ، دکر باز براہوی مژتہ
 نعل ، ہا کہ بانا ، مشکی مرکوہ بو تہ ۵ کپتہ خدائے مقالہ بہر بانے گت دکر جا کتا
 بنوت ۵ پکج سامی مرکوہ گانے سرا کپتہ پے حسابا مرگ مرتہہ ۵

نظم (پارسی)

کیسے را کہ مرک آورد دست زور پاپرخدا کنون رود سوؤ کوڑ

۵

ہرچہ کار مردمی چنان کرانیت مردم کہ توکل کنت کارا کنت
خدائی اسان کنت ۵ مردم پے کارا نذکا شرنہنت ۵ ہرکسار ایک
کاری ہست ۵ کار بازیں مردمی دستازوت بیت ۵

نظم (پارسی)

بنمت بود شکر راستن کہ شکر کند تخم کین کاشتن

۵

آردچی کہ تو شیتے سوداگری یا تو چہ مال کپت چہ شہرا . ادا کہ آگی
چہ ہنرا بہا کنت ۵ ترانپ بوت نبوت ۵ کرابی املک بازین دنیا
دولتے ماینے مایے ڈر ریتلکنت سوداگری کنت ۵ مروچی برچیسز
ارزاننت ۵ ہرکس کہ مال کپت بڑو بکر ۵ دکر روچاچو ارزانامردما
رانرا سیت ارزان نبیت ۵

ذلمجی ماما ۱۲۹۳ میر عیٹے میر آزادخان لشکر کتہ فیکور شکنت
جکش کتہ گوں سورددو میر گاجیانے شہرا ، میر گاجیان کون انکرینا
کون خان صاحبہرا مت ، شتہ سندجہرآباد پہلی یا ۵ ہرکے کاروتے
جا کہ با شرننت ہرکساراد دست بیت ۵ کیسے ٹی کار کہ کند کنت
کساراد دست نبیت ۵ ہرچہ کنا با سوداگری مردم بکنت ۵ اگر

مال نبیت دکر کسا بکنت ۵ مال پر نیسنت سے
 پے تیز ارجمند پے عاقل خوار
 اکر سوداگری کئے برہنہ گری اچا کیتا کہ تو کپتہ کیشیر ملیے بہا کمن ۵
 آکر چہت ، نپ تاوان نزاوت تاوانے بیت ۵ کبہت کپتہ بیت
 شوم بیا دنت ۵ سوداگری یا بری نپ بیت بری تاوان بیت ۵ دنیا بی
 کاریک پیا نبیت ۵ بری شربیت بری کند کہ بیت ۵ بی شکین دنیا ہا تارا
 کمش پر خدمت ۵ ہر کیے نیسا خدا ہر کتارا دنت ۵ ہنچت کہ تو کوشیے ،
 خدا مقالہ کو شیت بی بندہ من ترارزک دہن بے خدمت کمن بے بیت ۵
 اکلا مندین مردم دکر مردی کارا کار ندرایت ۵ ہر کس ویتے کارا دت
 بزات ۵

پے مزا ، پے کر بی یا کس پہ کسا ہنچا خدمت نکنت ۵ تا دپ
 کوئی نارت سرگوشی نارت ۵ مردیا کون مردیا سوداگری کت
 بخو پ شنت ، مپ شنت ، یکیا کی یا راحت پر پہ کارا ، کوشیتے
 چونے ، آچیر کے کا کوشت سر بری کا کہ چوینے کوشیتے تو منا پہ کارا
 جگ نیسے چیر کامن نزمین ۵

ترا روچی سوداگری یا نپت بوت نبوت ۵ سوداگری با روی ہما
 چیزا بکر کہ تی شہرا آچیز نیسنت ۵ بینے زماہ ہا مال را روہ نیست
 بر چیز باز ہنت ۵ شاہو کاری مال کسانا بہا بیت مردی بہا کنت ۵ بہا
 رامیے کامنت نیست ، دوست ، دوست پر بہا دشمن پر بہا ۵
 دوستے بہا دشمنان پر دشمنے بہا ۵ دشمنان دوستے شرنہنت ترا حراب
 کنت ۵

آرچی فلینے جما دار رسالہ جما دار ہوالہ داد شکنت من پلا نے
 سوداگری کہتے ای دروچہ کو سہہ زون فشو باننت ، بکیر شرتینا مینے نڈین ہ
 اگر نمیتت ناحکا کو من جبر کنت ، سرکارا من مالوم کنین ہ ہر دچہ
 کیت مینے مالا زوریت روت ، من آہی چہ ٹن ، من نہ آہی پٹن نہ
 براتن نہ سیا ڈوارٹن ، من آہ ہم ڈرہی ٹن ہ پلان روچا من آہ یکجا
 ٹن ہ ہرچہ جبری کہ مینے کوشت من آرا کلہہ درست دانت ہ من
 آہی دیبا بیے میارٹن ہ آہر و ہد کیت من کاہن ہ من ترا حالا دین
 تو بروہ اگر کنڈی ٹی منا حالا بدہ منا کارہست ہ من لوپین اگر
 منادنت چیز مال ، منا خرچہ نیست ہ من پیشا انگلن ہ آویتے من
 دت ہن ہ جینے من سرا زورا کنت ہ تیے نبیت شری کنت کلتیے ہ
 ہر دچہ سوداگری کنت ہ من شتن صاحب نشہ چہرا کہ روکت سپاہیا
 پکارا حساب کنت دنت ہ من نشتن بیکے منا چیزیا فہہ کہ دنت ،
 دیر بوت من پادا ٹکن شتن ہ رندا کپت امنش تو ارکٹ من پدا ٹکن
 وہ روپیہ منادات ہ سپاہیان زر کپنت شنتت بازارا سوداگری شیش
 کت ہ ای دکر روچا کپت شت ہ اگر زندک بیت اُمری بیے
 شربیت ہ روچہ پر روچا شرتہ بوآنے ہ من زانت کہ چو شربیت ہ
 من اگر بزانیے من بہانکت ہ نون من پشتونن پدا مینے نذت ہ یکبر
 سودا کہ مردم کت پدا بھجیت ، تو اُمرا سوا کینے بچی ، چو کمن ہ ہزاری ہوا
 مردم کنت زبانا یکبر شت پدا بھجیت ہ مردی شری کون دنت ،
 دگری پنا شربیت ہ نام دپے ہروچی شرنہنت ہ ہر کس دیتے
 اندیشاوت بکت ہ دکر اچی بیت ہ سودا ہنچو شرت ہر دوسروش

بیت ۵ یکی و شفت کی نشنت ، آسودا بیت ۵ چوش بیت ، مردم
 مایے پر کینا کیپت بازا بہا کنت ۵ بازا کیپت کینا بہا کنت ۵
 ہرچہ مرادی کہ پردل سدق اش خدا بوپیت ، خذاء مقالہ آمردا تمام
 کنت ۵ سال پر سال انگریز صاحب کیت بلوچیا سیل کنت پرا
 رڈت ۵ نراین چہ کارا ۵ میے بلوچستانا سوداگری شربیت ، مردم بلوچیا
 دنیا دار نبیت ۵ پرچا اگر مالا پرچ بکنت یکرچیا بچار کہ زڈراکان
 مال بڑت پے سنا ما ۵ دکڑ جا کہ ما کس کیتے مالا زور نارت ۵ رادل
 انصاف ہست ، ای ملک اپنے سردار موزہنت حرام دارنت ۵

۱- روچی کہ من تو سودا کہتہ الم بازنشہ ، شادنت ، چو منا شا ہدنت
 بزان مینے درو کنت تہی جبر راستنت ۵ بگیشتر شرتیا من وتیے مالا
 تراندین ۵ بیا کہ من تو سرکارا رون ہرچی سرکار بکنت متا کبولنت ۵
 تو یک شادی بیار بکوشنت ، تو آ روچی چو ککوشہ ای کر از من تو کتہ ۵
 تئی راستنت ۵ مروچی یا بادات مینے روک ببیت اگر نبیت کہپا
 تاسہ چار روچا نبیت ۵ مینے کار نکیشکنت ، ہر وید کہ کار کیشنت ترا
 سر پد کین بیا کہ رون ۵ پویشیے یا کہ پرنپوش مینے کار بلاس بنت ۵
 پر مینے کے لیتے روچا بند ماترا کفن ۵ سوداگری کنان کہپا برو ۵
 اشتاپ کن ، دنیا ئی کار پر سبر شربنت ۵ بند ، وتیے ازباب ،
 رزان ، متبک ، تاسان ، گڈان بہا کن ، کہپا برو ۵

ڈنگھی ماہا سرکار بجر موکل صاحب بہادر کانڈی ہر بانے کٹ پر من
 کمالان دم دات ۵ اگر کرنیل سرکار میکری گڑ صاحب بہادر سامی تئی جا کہ
 ہن بیٹ ، ترا کوشیت مینے ہمراہ ہو توی کمالان کون سا جا ہمراہ بو

برو کون ہر جا کہ تزارُست بدنت کپتہ اپرا ہیا دیتے جا کہ ہان ۵
 من کمالان کا کدا دزکت، کاسدا سا کوشت سرکاری حکم منا چھاننت ۵
 اگر کرنیل منا کو شیت مینے ہمراہ بو من تھی حکما رُمین کون ۵ کرنیس
 صاحب یکر وچی سامی انک دوشپ نشت، من کمالانے دیتے ہمراہ
 کت مجکورشت ۵ مینے وشپی دوش ویے یکعد ہشت دو پیٹی زربیک
 اشتری پر مینے مہربانے کت بحکم رب نصرت مینے مات ۵ من کمالان
 دوش بوتن کرنیل سرکار میکسی کڑی صاحب بہار منا رُست دات
 پرا دیتے ملکا برو ۵ صاحب زڑہ مکت من پراسامی آکمن ۵
 کپتہ پی حالان مالوم بوتن ۵ سردار میر آزاد خان مجکورشت، مولودو
 جکت ۵

آروچی کہ دو صد روپیہ ۱۰ من تھی اسپ زرت تو کوشت
 مینے اسپا ہیپ مانیت، من اسپا دیتے جا کہ ہان اورت
 سوار بوتن اسپ کہ کنت ۵ مردم اول مالا چاریت گتھا سودا کنت ۵
 مردم دیتے مردارا کندکین ایبیین مالا ندنت، شرنہنت ۵ مروچی مال
 بازار سنت مردم کندکین مالے پر بازار نکپیت ۵ من چشین دنیاری
 ہن کہ نچا پے کسدا دیتے مالا دور بدین ۵ بادشاہ رب مُفت دیتے
 مالا دیم دور ندینت ۵ ای وک تہنا ما سوداوت شرنہنت ۵ سودا
 پر مردم شرنت، ہر کس سر پد بیت ۵ کپتہ پی پشومانیا پائید ۵ نیت ۵
 مردم میاری بیت ۵ سودا کران زہم باز آورتک، ارزانا دینیش ۵
 مروچی مالا را بہانیت ۵ ہر کسارا کہ کشا دینیت چہ سودا کڑی
 کنت ۵ مردچانا لاری پٹکانا ہر پد انیت ۵ وہی والہ سک بازنت

مینے زمانہ لٹاسٹن اچھیے ہرید احرثی اشتری ہرید کنیشترنت ۵
 مال پر زربازنت ۵ ہرکس کہ جاگہی یاروت کوشیت مینے کاری
 شربیت ۵ توہنچاروی ہنچا کائی ۵

باب دوازده ماه (هجری)

- ۱- اول ماه محرم ۲- صفر ۳- ربيع اول ۴- ربيع آخر ۵- جمادی اول
 ۶- جمادی آخر ۷- رجب ۸- شعبان ۹- رمضان ۱۰- شوال ۱۱- ذقاعده
 ۱۲- ذیحجه

باب روز هفته

چهارشنبه	پنجشنبه	یکشنبه	دوشنبه	سه‌شنبه	شنبه
		روز جمعه ۵			فنجشنبه

باب حساب

۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۱۱	۱۲	۱۳	۱۴	۱۵	۱۶	۱۷	۱۸	۱۹	۲۰
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

باب سلام خوشامد

(پاسی)	(بلوچی)	(پارسی)	(بلوچی)
سلامت مہتی	تیار جو پلا پی	بر تو سلامتی باد	سلامت شہا بشید
سلامتی بر شہا باد	تیار بانے	خوش آمد	سلام ایک
			ایک سلام
			دش اتکی

بگو احوال خود	جبردی	تندرست شوید	دُراه باتے
شما احوال خود بگو	تو جبردی	شما سلامت بودہ یُبد	تو سلامتی جنت
بہم شما تندرست مینویس	تو سلامتی بیت	بدی نشدہ	جہنت
گزند نشدہ	جہنت		

باب نقل قوم زندان

قوم ریشد اول زند ادم شهر الف بوده اند طایفه قریش بوده اند
یزید بادشاه حیران امام حسن و حسین را شهید کردند، اقوام زندان بادشاه
در مقابل جنگ شدند، هفت مرتبه، زندان توان جنگ بادشاه داشتند
خیل زندان چهل هزار بودند،

شعر بلوچی

ما چهل هزار زندان من الف باکین نشسته کنت۔

۳۰ پها جنگے کون یزید ما تہکنت

زندان از شهر الف کو چیدن پائین شهر بنفورا دشتیے بود اسم آن
کازو بود، در کازو نشستند قلعه بنا میکردند، یک کاریز در آنجا
کشیدند، پنج شش سال در کازو بودند، زمینہ بہ یزید بادشاه شنیدند
طاقت نشستن نداشتند، بعد با کو چیدن در شهر بن فور آمدند۔ میر
کہرام و نود ہندک قلعه بنفورا گرفتند، یک سال حاکمی میکردند، این
حوال بر یزید خبر شد لشکر جمع میکرد برزدن، زندان طاقت نشستن
بن فور نداشتند قلعه بنفورا گذاشتند آمدند در شهر سر بازہ از قوم
زندیکے طایفہ بود سابق میخوانند، طایفہ سابق اول رخصت میکرد
کہ من طرف مشرق میرایم، سابقی رفتند۔ قوم نوٹانے ہم فریاد زاری
میکردند اورا گذاشت۔ قوم یککے خبر پے ہووہ زیادہ خبر میکردند این قوم
را ہم مرخص نمود رفتند و قوم دایمنے دامان پے پے را گرفتند رخصت
خود گرفتند رفتند و قوم ماہسیری رخصت خود گرفتند رفتند۔ ہمراہ

ایشان قوم پتوی کور عداوت میکردند میرفتند و قوم جت که جت
پان شران بودند هم رفتند و قوم کُرْد کا بو پپی چیزی هم رفتند همراه هزار
رندان - دیگر بسیاری طایفه از قوم رندان هم رفتند - سپه دالر
رندان کَلُو نام پسرش فیروز نام بود و بقدر امین و نود بنده بودند اقوام
لاشاری با - آن دیگر باقی مانده رندان همراه فیروز و لد کلو کوچیدند
در یکج آمند پے پے کوهر از سر باز همراه ایشان شد، در یکج زمانه
ملکان بودند - ملکان اتفاق غم شدند - رندان از ترس غم در یکج نشسته
بودند او ناکسان از قوم رندان در مند و ز فاء یکج نشسته رفتند - رندان
از یکج کوچیدند روه بطرف دشت کولواه میکردند، آمدند رسیدند
کولواه بدست جدگالان بود - یکسال گذشت - رندان و جدگالان عداوت
میکردند - بسیاری از قوم رندان و از قوم جدگالان مرده شد - در آن مقدمه
جنگ ملک کولواه از دست جدگالان غصیده بزر بر بردند - جدگالان از
کوچه کولواه کشیدند، در بیل و باهو جدگالان کوچید میرفتند - رندان کمدایان
خود بر خود عداوت میکردند چند تا کس در آن مقدمه مرده شدند - سالار کهدایان
عایه نهم بود و سالار کهدای یام چاکر نام بود - چاکر کهدای عایه رند را
در ملک آن پیران در ملاقات کرد، دست عایه رند را چاکر بسته میکرد -
سبب بستن دست عایه پس جنگ شد - چاکر را بعه چندان نفرماند
ادم کولای رندان مقطول میکردند - در هر دو طرف با بسیاری کس مردند
در آن مقدمه رندان از کولواه کوچیدند، چیزی کس طرف یکج مکران اند
در شهر مند نشسته - در آن زمانه سالار رندان بزرگ شیهک نام بود
پسرش میر چاکر نام بود - چاکر در ملک کولواه از مادر تولد شد، پس

ازین یازده سال حاکم کوچی کولواہ میکردند۔ بعد نما عظیم کشیدند
 بطرف ہندوستان و کمران زمین آمد۔ باقی رندان از خوف جبر از
 کولواہ کوچیدند طرف سند میرفتند۔ درانجا پدما شے میکردند۔ میا صاحب
 سند جنگ برندان میکرد چندان کس کشتہ شدہ۔ پس زمانہ نادرشاہ غمخوار
 ہیران شد۔ نادرشاہ لشکر عظیم از راہ ہرات بطرف خراسان آمد۔ خراسان
 را مسلم متاہبہ خود میکرد بطرف سند میرفت۔ نادرشاہ میا صاحب را
 گرفت، زنجیر کید میکرد، پیکی خزانہ ہمارا تصرف خود کردانید۔ لشکر
 کشید طرف ہندوستان شہر دیتے رخ نمود۔ چاکر رند را بمعہ رندان موجب
 انعام بخشید۔ ہمراہ خود در شہر دیتے میبرد۔ دران جاہ بسیار مقدمہ
 شد رندان بسیار جنگ میکردند۔ شہر دیتے را گرفتند۔ نادرشاہ بسیار
 از رندان خوش حال میشد۔ پس نادرشاہ عزیمت کردند، حاکم سند را بگویند
 کہ مراد شہر کچی نان بدہند۔ نادرشاہ بر میا صاحب حکم میکرد کہ طایفہ
 رندان امیر چاکر او امیر بقر را در شہر کچی بنشانند بچند شہر کنداوک
 سوران سینے شاد چہ نان رندان ہست۔ میا صاحب این شہر را برندان
 میداد۔ نادرشاہ پس کردید۔ رندان کوچیدند در کچی آمدند۔ ہر چہ کہ رند کچی
 لاشاری دیکر پیکی اقوام رند کہ میباشند تمامی در کچی نشستند۔ بعد ما میر چاکر
 رند و میر کھرام لاشاری بر سر پے پے کوہر جنگ غلغہ در کار میکردند تا یسے
 سال ہزاراں کس خوب زشت بدن مقدمہ کشتہ شدند تا زمانہ ہر دو
 سالاران گذشت۔ در دفتر شعر بلوزی ہمین نقل بود پس دیکر کونہ را بالین
 مادم خبر مست۔

قوم رند لاشاری از کولواہ کہ چیدہ اند سند رفتہ اند تا درین محرم محمد پیغمبر۔

علیہ سلام ۱۲۹۳ء دوازدہ پشت گذشتہ، یک پشت شصت سال بہت
 سی سال یک قرن بہت و یک پشت شصت سال بہت بر حساب۔
 کمالان کچکے درین درج این نقل نہادہ
 پے پے کو ہر پے پے سد و پے پے سازین و پے پے ستی چہار
 خواہر بودند

شعر کمالان (بلوچی)

کوہر سزین سُدو ستی ہر چہار کو ارا نا بہت گئی
 ہریش روکت من بستین راجان وار ہیرات کچی و کاجان
 از میناب از پکج و مکران و در اطراف ماء کو لوہ فیکور از قلات، شال،
 مستنگ، کچی و ہرود بلوچی ہیگی راج و قوم ہا کہ میباشند زیادہ تر
 ذات نسل قوم رند میباشند۔ اندیکے راج ہارٹیس دہ اسیلے باشند خیر۔

قوم ماء ہوت : ملک ایشان در ہیران دشتیے باشد اسم آن
 دشت ہل ہست۔ ہوت ہم قوم رند ہست جد ایشان پتو میبند
 حاکم پکج بود شنیدہ ام کہ طایفہ انگریزان یک قوم سا کو بند حیلے این
 قوم ان کسان بود کہ میر حمل را رنجیر میکردند بر دند میر حمل ہل پت بود
 ہل پت قوم رند ہست۔ قوم رند بسیار بودند۔

باب مردمان بلوچستان

کچکے مردم راجاہ لاہول بودند۔ جد ایشان مار سنگ بود۔ اسم من
 کمالان ولد عالی جاہ میر ہاشم ولد میر کمالان ولد میر شیک ولد ملک دینار

حاکم پنج کمران ، ملک دینار ولد ملا مراد ولد میر عیسیٰ ولد مار سنگ ،
 نسل چکے کچکے میباشند ، شہزادہ ملک لاسور باشند - از لاسور
 پدر مار سنگ عنہ کرفته در آمدہ در دشت کچک آمد نشسته بود -
 مار سنگ از مادر تولد شدہ بود - چندین سال در انجا گذشتہ اور زمانہ میر
 ملک بود در فوج کچک حاکم بودند - مار سنگ در فوج سپاہی ملک میرزا
 بود - بعد از ملک مرزا ملک فوج را برد - مار سنگ خود حاکم شد - در
 فوج میر عیسیٰ از مادر تولد شد ، از پشت میر عیسیٰ ملا مراد پیدا شد ،
 چیزی سال گذشت از پدر خود عنہ شد در سپاہی شہر کلک آمد نشست -
 مردمان کلک را اتفاق خود میکرد ، یک کاریز کشید ، دین - او ذکر بود
 نماز نمکند - از انجا کوچید در شہر تربت در کچک نشست - در کچک زمانہ
 ملک گذشت - حاکم کچک شیخ قاسم بیدہ می بود - مار سنگ آمد در کچک
 چیزی سال آمد نشست شیخ قاسم مار سنگ را مقول میکرد - ملا مراد
 پیدا شد چونکہ کلان شد ملک دینار سپاہی شیخ قاسم شد ، کینہ بر قاسم
 در دل داشت سبب کشتن جد خود مار مار سنگ - ملک دینار کلان شد
 پدرش دانات شد قلعہ تخت میری را گرفت - شیخ قاسم کرینت کلان
 میرفت - میر شکر بہد و میر مراد پسرش بود ایشان ما در ملک کہہ نشانہ
 و دیگر پسرش شیخ عمر حان و میر شیک بود ایشان را در تخت کچک قلعہ
 میری کنار خود داشت - شیخ لہ یک پسرش بود در قلعہ تنف نشانہ
 میرداد کریم اموی زادہ نش بود اورا در فوج در قلعہ عیسیٰ می نشانہ
 عور مادہ ، پسینہ ، کواور ، کلپنج ، دشت ، باہو ، سر باز نائب خواند
 ماکھی بلوچستان میکرد - ملک دینار جد من کلان کچکے بود - کچکے کچکے

را پکیجے میگویند اذان سبب کہ از لاپور آمدند در کومچہ کپک نشستند۔

باب نوشیروانی

نائب نوشیروان عادل هستند، پچہ دختر نوشیروان میباشند۔
 پدرش از جانب سام بزیمان میباشند۔ دعویٰ بادشاہی حیران زمین
 میکردند۔ از ملک حیرانش کشیدند در سیتان آمدند۔ خاران از طایفہ
 ناروی با میبود، از دست ناروی نوشیروانیا کشیدند خود نشستند۔
 خاران و سردان ملک جالک از سید زادگان میباشند۔ اسل ملک
 جالک از سرگذشتار است۔ ہیرانیان بر زور تصرف خود کرده و ملک ک
 از سر حیران هست و پیشتر از ہندوستان هست بعد با خسرو بادشاہ
 تصرف یہ کردہ این طرف تا کہ در پکچ افتادہ اند۔ خسرو بادشاہ
 حیران از دیئے اورا دو پکچ نہادہ روز سختیے بکاراید۔ و بانیے ہر جا
 کجا کہ آدم بلیدہ میباشند ہیکی آدم شہر بلیدہ هستند پر اکندہ شدہ۔
 ایام غمگر کہ در بلوچی آمدہ، سر پکچ از کولواہ تا مٹہ سک کنار میناب
 هست۔ قوم ملائی آدم میناب هستند۔ اسل آدم پکچ طایفہ پٹھی
 لیارزی و در زادہ هستند و سکند آدم براہوی هستند۔ مکان ایشان
 دشت کفر هست و کلکی اسل از جد کال هستند۔ باب احمدزی و میردانی
 و کبرانی و ایل تازی اولاد میر کتبر هستند۔ پکچ و کران زمین نصف مکان
 شیخ عمر خان بر خان کلان امیر نصیر خان دادہ۔ شیخ عمر خان جد سردار
 میر بانیمان دمن کمالان بود

(نظم کمالان)

من این نظم کفتم بنام خدا	برای جہاندار انگریز شاہ
بیے شہر یاران کردن کشان	تحریر دیران عزت نشان
چنین نیست بر عدل انصاف داد	بفرمان عیسیٰ مسیح نیک زاد
دوستش چو باران ریزد زکر	چو یکسان بود چشم او خاک زر
براه جهان افرین کار کرد	چنانرا بمحور اباد کرد
پراز عقل بتیراہ خرد	ورق باء نقمان حکمت درد
کمالان بدورانش انعام شاد	بجز شادمانی دلش غم مباد

○
تا تمام شد ۱۲۹۲ھ

باب الف الف

پارسی	پوچی	پارسی	پوچی
چھمہ	اننگ (اننگ)	اسب	اسپ
عروس، شادی	آروس (سور)	آہو	آسک
رخت ہار کشا دن	ادسپان	آہن	آہن
شب شتر		میزان، ترازو	آمود
گش غن ہر با مادہ	ادسپا	انکور	انکور
نخل		رمان	انار
خرما خارکہ	آرگ	شفار	آک
آرہ	آرگ	شتر	آشتر
لاغر، بے زور	اپتک	آب	آپ
خلاص بہت	الاسن (علاسن انت)	آتش	آس
قرآن، کتاب الہی	انجیل	ابیشم	آبریشم
حضرت عیسیٰ		انجیر (میوہ)	انجیر
ہینہ	آدیک	یوتہ (کی بوتہ جنگلی)	ایشترک
ہینک، چشمہ	ایک (چمک)	عزن، دان	ارزن
باد عظیم (باد تیز)	آہتر (سیروپ)	فاطر	ایشل
طوفان		انبان	انپان
جای کہ آب بریدہ	آہتر (آب در)	آرد	آرت
(زمین برا)			

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
ازان قیمت دهنتم	ارزانت	یعنی جبر سماج	زستون
ازان قیمت نیست	ارزان نهنتم	دابر سیاہ	
کران قیمت		خرد	چی بڑ
آن روز	آردچی	چرم از آن کر شیر	ای زک
این روز	اچی روچا	دامیان کند	
آن شب اللن	آشپے	آب بریدہ غالب	ای بڑ
شب		سفت	اشفت
ام شب	این شپے، امیشی	سفید	اشپیت
این شغل امین کار	ای کار	امسال	آنبران (امبران)
آن شغل (آن کار)	آکار	فاکتر آتش	اشکر
آب چشم (اشک ستند)	آرسنت	(انگار سرخ)	
آب چشم نیست	ارس نهنتم	افیون تریاک	ارغاه اپیان
(اشک نهند)		دواہ تلخ	
سنبیل تازه	آپڑو سنت	آدودہ	اورنگ
سنبیل تازه درنیت	آبوس نهنتم	بے علم	آمی
(اند)		فصل میوه تازه	آمین
این جانبا شد	ادا نهنتم	فصل خرما	
(رنیت اند)		آتا	ایتنے
ازو نیست	آہی نهنتم	گلہ مند (است)	آزار نهنتم
(برای او نیست)		گلہ مند نیست	آزار نهنتم

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
عروس	آروس	عاشق بہت	آشکنت
خوابہ زمین	آرابہ	عاشق	آشک
آبادہ زمین	اباد	سپر	باسپر
مخمر (عزیزہ)	آزینہ	پوست خنار	انار پوست
بزرگ (مہتر)	امیر	پاکی جان (اُسترہ)	اُسترگ
شپی غلوت	اُمبرا	برابر	ام زور
آنا ربند	آجک (آجگ)	پیاز و دار زو کیجا	آچار
بے غم	آسودک	ضم باشد	
نشان سفید	آب لک (المق)	این جاہ	ادا
نشان سیاہ آن	آب رنگ	آزان جاہ	اودا
است		(آن جاہ)	
تنہا	آپی وک	آوازہ	آواز
کرسنہ شناب کندہ	الوس (لپوس)	بیل	اؤز
بنان		این جاہ	ادا
ان کشتری	انکشتری	آزان جاہ (آن جاہ)	اودا
سفید، الماس خرہ	الماس	آوازہ	اودا
مہرہ، سخ، یاقوت	آکوۃ (یاقوت)	بدل	اؤز
قرآن انگریز	انجیل	شرف	رازت
		عزت و شرف	آبرو
		خاموش (آرام)	آرام

لا اللہ اللہ عیسیٰ روح لہ

پہنم غمزہ تو، اندک مردہ زندہ کند
دنگن زبان سخن بہت کہ بخش بر کند

باب ب

باب بی بسم اللہ بفتح بنا

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
خر بوزہ تر بوزہ اگشت	پایز	برکت	برکت
بارہا	ہار	فنع دہندہ	برحت
ہمگیر	بزور	پے نظیر	پے درور
توبہ	پے زار	پے شال	پے مشا
انار شدہ	بری	فرخی ابریشم	بزم
خراب (برباد)	پے دان	ہالین سر	بابشت
پے حمت	پے زور	بریدہ کن (سبرتیا)	ببرسی
پے عقل	پے اکل	بریدہ	بزنک
آسودہ	پے کار	بنکلا	بان
پے حیا	پے شرم	عمل بلند	بادگیر (گوانگر)
کباب	بریان	بان خرد	بانپ (مانرٹ)
پے آب	بہیا	بازار شہر	بازار
پے غیرت	پے گیت	غریب (ہقان)	بزکر
پے اموال	پے مال	غریب	بزہ کلہ
پے کس	پے در	باغ	باک

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
پے قدرت	پے دار	پے خوش ژند	پے نرا
بے ترس	پے بیم دار	بے نرا	باور
بے خوف	پے بیم	یقین	برات
انڈک نام (غیر معروض)	پے نام	پیار	پے ہوش
پے قرصہ	پے دام	پے سار	پے سار
پے اندیش	پے ترس	پے فقر (مدہوس)	پے کشاد
بسیار	باز	پے ہمت	پے دوسری
بار بردار	بار زور	پے قدرت	پے پرداہ
غصہ (زرد رنج)	بد بردک	پے نہار	پے پیر
یلے	یلے	پے مرشد	پے پے (بی بی)
بروید (برو)	برو	بانو	بانک
برویدہ	بروک	پے پے	پے پت
لطف	بارک	بے لفظ (بے اعتبار)	پے حال
بروید	بروت	فراموش	پے دل کوش
بروود (سبیل)	بروت	پے ہوش	پے شہر
بروچی	برو	پے آرام	پے آرام
بروید	بروئیت	پے طات	پے باور
دروہ کند	بروینے	پے صدق	بہار
بستہ	بستے	شمشیر زن (دلیرا)	پے بر
بستہ کن	بندی	پے سمہ (بے شرا)	

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
پے نفع	پے پائیدہ	بارہست	بارت
پے عموق (بے انقار)	پے ادست	زبیری (امر فعل) برگون	بری کوئن
شہد	پے نگ (بینگ)	پے حاجت	پے نیاز

باب ت

ترکلت علیہ تورات اقران حضرت موساء (موسے)

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
بزدک، تنگ	پنک	توہ	توہ
تبر	پتر	خیمہ	تبنوہ
موش	ترشپ	تیشہ	تس
توشہ (زادوسفر)	توشک	کدہ (قدح)	تاس
تا بدار بست	تابنتہ (تہب انت)	طبق	متبک
ناراست		(طاؤس) مرغ ہند	تا ادس
حلقہ کردن	توک (طوق)	دریچہ	تاک (تا گچہ)
کیاہ زرت زبرایہ	تینجار	بنجہ	بچہ
درین ایام	تینے ویدی	سیم	تار
تنور نان پختہ ہی	تزن	سیاہی	تہار
توہ	تیوک	ساختہ کن	تا چینی
تنگ است	تنگنت	صبر	تاکیر (تاخیر)
تشنہ (بہت)	تسگنت	صبر	تاکت (تاغت)
صدا	توار	کردید	توت
تاوینز (تعوینہ)	تاہیت (تاہیت)	تب گرفتہ	تپاکتہ

پښتو	بلوچي	پارسي	بلوچي
تښکار	تکار	تحفه	تښپا
کچ	تاب	تښاکوه	تښاک
نيام	پښپښوک	سهار	تیار
دین وقت	تښنه جاري	اصیل	تازي
فرش بوریا	یکړد	توکل کردن (کښن)	توکل کښن
(ارزښل خرما)		تازه	تامک
ترا	ترا	تاختی	تاجي
دنگ، باریک	تښکنت	تاخنت (تاز)	تاچه
داست		عینم (تاریک تر)	تامور
ورق	تامک	بگردان	ترینجی
لذت دضانق	تام کنت	تازه (است)	تښنت
وارد		فلول	تیر
نقصان	تاموان	خرپوزه	تښجک
تاخسته	تامنگ	تښشه	تښت
		تښخته	تښک

باب ث

سبحان

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
طلّاه	مُحَر (سُوہرا)	علی نیک	سُوَاب
رخت شویند	سابون	ثواب	
دست دانه زن (زیورزن)	سنگ	کیا ہی کشر خورد	سورکھ
سیتا، اولاد	سیتا	چیل پا	سواسو
محمد سردار عالم		رسن	ساد
بوریا کہ بافتہ	سُوَاس	نُزک	سپاہی
دار بہ پارنی کنند		تغف	سروپوش
(موزہ بلوچی بانہ)		معلوم	سرپ
از گیاہے پیش		(واقف راز)	
سرمہ	سرمک	حُکمی	سردی (سارتی)
اسب سوار	سوار	چیتے (سندوق)	سندک
حاصل (ثمر)	سمرہ	نوع عردس	سالوک سالونک
آہن خورد پلا	سُوَان	سوختہ (سوز)	سوچہ
(آلہ فولادی)		تاریکی	سیاہی

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
آب و امید	سپه	شہری باشد در کنار	سای
قسم خوردن	سوکنند	یکچ (مکران)	
مرد را ہنر اش	سابی	شتر بان	ساربان
رتما شیدن مؤن		بام داد (محری در باو)	ہسور
خبر	سمن	(معنان)	
ساحہ سحر کنندہ	ساہر		
سنگ	سنگ		

باب ج یا حلیل

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
نام قلعہ در دشت	چتر	چشم	چم
کوہاہ (کمان)		مکان (جاہ)	جاکہ
بے عقل (بے علم)	جابل	فقہہ خالص	چادی
جاہ	جانگ	خانہ زبور	چانگ
لکی	چادر	تازیانہ	چاپگ
چاکو، قلم تراش	چاکوہ (چاقو)	بل اسرہ	ہامہ دان
می بیند	چاریت	خاموش نمشین	جاپدہ
بیابان	جزیرہ	صحرا درخت پر	جنکل
کو اہل دوزو	جانبل	پوشاک جان زنگار	میل
غلب	جرک (جنگ)	رخنہ باد	جولانگ
فلک سرف	چکے	چشمہ (آب)	چنگ
این طرف بیا	چینگر بیا	آن طرف برو	چاگرا برو
زبان بزبان (پیش)	چشتی	این کونہ (حرف)	چشین جبر
این طور ہست	چوشنت	جوشندہ	جوش (جوشی)
از این	چیشے		

باب ح

یا حلیم

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
ہر روز	ہر دپچ	عذاب	ہلاک
منزل جاہ	ہر دو	افسوز	ہر مان
ہمچہ (قاشق)	ہننگت راستگ	خرمیں	ہرجین
خام بہت	ہا مکنت	برابر	ہم زور
	(ہاگ انت)	آہینہ	ہا دیک
کوتاہ	ہالو	موسم خرماتقل	ہامین
کرمند شلوار	ہان جگ	بار کلان	ہا پنہک
ہچو	ہنچو	ہایے	ہنچا
اندیکے	ہنچووک	ہایے	ہیمی
		غلام شد	ہکت

باب رخ

یا خالق

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
آتش	فاخر	بوته زراعت غله	فاشرک
بلا درزن	خاس پر	باشه	
آدھیک پاء	خلخال	شاهپہ اسب	خرخر
نام کتاب جنگ نامہ	خاور	دوستی	فاطر
حضرت علی علیہ		نام شہر ری	فانہ
خشک	خایے	درہند	
فاکو بستہ	خشت	خارشت	فارگ
		خانہ بلوز طراہ	خلق

باب وال

یا دیان

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
نہجی درج	دیک	دریا	دریا
درج	دزد	دوا	دواہ

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
محرّم (درمان)	داروه	دزر	دز
ریشمان ماب کند	دوک	ہترہ	داس
درج	درج	عود	دوپ
بوته زن موم بافند	دایخ	کوفند	چوپ
دان	دان	شان	داب
دود	دوت	فرصت	دیر
درخت	درچک	رروازہ	دررازک
دان	دان	دکان	دکان
کدشو (دھوبی)	دوبیے	دانہ	دانک
دام	دام	دورہست	دورنت
قلمدان	دوات	عداوت	داداہ
دردرغ	دروک	صفتِ مزارعالم	دلالتِ نغیراۃ
چوب	دار	داغ	داک

باب ذال

یاذکے

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
فرزند تولد شدہ	ذائیت	اصل	ذات

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
میداند	زاینے	نقرہ	زر
زوریتے گرفت	داند	قوت	زور
عقرب	زوم	زود	زوت
زنکار	زنک	تیزہست	زہرنت
زنجیر	زمنزیل	بکیرید	زوری
زرکار کند	زرگر	داند	زانت
زافو	زان	خرالبت	زوالنت
ستم کنندہ	زالم	زرخندان	زلوک
زریا بڑ	زربڑ	وانندہ	زانک
بوته کرمان	زیرک	نسب	زنیات
مالدار	زردار	عبادت	زکر
زرد	زرد	عفتہ	زہر
ظلم کنندہ	زلمکار	امروز (دی روز)	ذی
قوت مند	زوراک	قوت مند ہست	زہرنت (ہرنت)
		می کیرد (ہر دارد)	زوریتے

باب ر

یا رت

پارسی	پارسی	پارسی	پارسی
رود	رودت	رمل	رپک
دنگہ، کوسفندان	رنگ	افروختہ (است)	ردگنت
ربا جان	رک	رسید	رست
دروہ کند	رنت	صورت	رنک
رسیدنے بست	رُنایکے نینت	دروہ کرد	رنک
روید	ردنت	روہید	رُدیت
فریب دادہ	زد داتک	غلط باشد	رُدبیت
غلط آست	ردنت	فریب بدہ	رودبادہ
مردمان یک زانت	راج	روز بست	روحنت
(قبیلہ)		خراب شود	ریزیت
ریزیدہ	ریزیک	دالم	رایج
آینی روز نہ دیکر ہند	روشتم	مس	رود
جانور (جنگلی)	رودبا	افروختہ	روکی
نعت	رزک	روز	روزبی
خون سفید	ریم		

باب شین

یا شهید

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
عساگر	شکر	شکر	شکر
مزار	شیر	شیر	شیر
خوب شده (کرده)	شیرت کته	خوب	شتر
شیشہ	شیشے شک	خورد شود	شربت
خوش دیے	شادی	شراب	شراب
بادشاه	شاه	شعرزن	شاهر
خفچاک	شچپر	شب	شپ
میوه درخت کهنور	شکر	رنگ سرخ شکر	شکر
بہتر دست	شترنت	چوکی	شب کرد
بارود	شورہ	شانہ	شک

در باب ف، پ بجاء ف ہست و ت، خ و ذال
 در لفظ (زبان) بلوچ نیست۔ سین بجاء ش و سین یکی ہست۔
 ص ص ط ظ ع غ در لفظ بلوچ ہم نیست

باب ف

یا فیاض

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
فیصل	پہیں	دیوال	نیل
پردہ روزه (پری روز)	پیشری	پارسال	پاری
غلخار	پادیک	پے حاجت	پرداہ
فرجہ	پزور	ردغن خام	پینک
لوط	پیک	کیاہ خربوزہ تر بوزہ	پاینر
فیماز (بیاز)	پیماز	جامہ	پشک
جسر	پہیل	کل	پت
کر پاس	پوکیے	فیل باغ	پتل
کیاہ برنج	پوڈک	سندوخ (صندوق)	پیتے
ہندولہ جامہ زناٹ	پندول	خزلیچا سٹخان	پینک
زر	پوس	سکے مس دار	پیسہ
ابیشیم گرم	پیلہ	کالا بزور بردہ	پتک
جامہ	پشک	آہن خرنذہ	پولات
مسکین (فقیر)	پکیر	آوینیریکہ آب دارد	پتاس
		درکشی	
بوریا بانٹہ	پات	چم	پوست

پارسی

بلوچی

پارسی

بلوچی

چرخ

چرک

سقف

پردک

جاہِ نان (دسترخان)

پرزونگ

باب قاف

یا قاضی لجاجت یا کافی لمحات قادر

(کاف و قاف یکے)

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
پوشاک	کُڈ	پنبہ	کرپاس
قالب	کالب	کاریز	کبن
زبنور	کوج	کاد	کوک
استخوان (خرما)	کپتوک	کارو	کارچ
خنگ ہست	کہرت	نالہ کن	کو پتپا
کابہ	کاسک	کرم ہست	کرمست
کہنہ	گہنگ	کابہ خرد	کالو
گنبد	گنبد	چادل	گنگ
کلید	کلیت	خراب	کندک
کاوز	کاری کر	پوست برد	کہن
بیخ فعل می کشد	کاز	کدم (قدم)	کام

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
کنار	کوشک	قبر	کور
خربوزه (تربوزه)	کوچک	کوزه	کوزک
بجوب	کپتھی	میرہ نارسند	کوزک
برو، کارمدار	کارمدار	خلاص ہست	کپتھک
خضر	کاچار	کارنیست (نیامد)	کارنیت
کفش	کوشش	دوپے	کازدر
کنار	کانگ (کنگ)	غایے	گایے
شمشیر زن (غازی)	کازی (کازی)	کنار	کر
		پات کلان	کزی

باب ل

للہ

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
تہا میں	ش	طلہ ہے کزن ہا	رُزک
پوشاک	بیش	برہینی کنند	
آبِ مین	بِنپ	؟	پنچ
سکرہ نر	نُونپ	پات بوریا	بنچ

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
خانہ	لوگ	سرکین	مہج
بازی	یشب (گوازی)	چیزی پچیزی زند	ککیتا
جور	لپتہ	پے مال	پتیم
طلب کند	نو پتہ	بوتہ شتر خورد	نا پتہ
منجیل	نوہ ہی	مہرہ سرخ	لال
طلب (می کند)	نو پھی	(رفت بفرار)	ککیتا
شاخ درخت	نوب	نم	ممننت
کو بچ	لپتہ	چوب نخل	مپتہ
کوتاہ	لکنت	پای شکتہ	لکا
تختہ	لوح	منج
شتر کلان	یشپہ	خوب مالیدہ	نیں
(شتر کلان دند)		اتش	اس

بابِ میم

یا مالک خدا بادشاہ

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
مہین	مچار	مروید	مرد
مجنبانید	پچنہ بی	جمع بہت	مچنت

	بلوچی	پارسی	بلوچی
جمع	پنج	کوب	مہوپ
نہین	پھینے	نخل (خرما)	پنج
مداریہ	مخفی	مبوس	نخل
مگرہ (مہرہ)	مزوری	مدہید (تام کن)	نخلینی
اسروڑ	مردچی	لذت	مڑک
زمین	ملک	بازار	میتک
مار	مار	زمین و نخل با میراٹی	میراث
مور	مور (مورینک)	موش	مشک
می میز	برہیت	مردینے ہست	مڑیکے نیت
ہم بوے	مش	قریب لہر گاست	
نکھار	شیلپی	کاری کن	میز
خواندہ	ملا	میک	مزوری
شتر را ہوار	مخزنی	اموال	مال
پرٹنڈہ		محکم ہست	محنت
بہرہ محرمہ	مخمرک	کل دار	مخزنی
ہم دست	محرم	دوستی	مخزنی
مادہ کاو	مادک	ماہ را عذاب کند	مخکڑہ (ماہ گیر)

باب نون

یا ناصراً یا نظیر

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
نا امید	ناکار	نان	تان
خرما	ناہ (ہرماگ)	بنوز	نون
نیست	نیست	نسوار	ناس
نالید	نالیت	نوا	نوک
امویا	ناکو	ناف	ناک
مطرب	ناجو	پے مار	ناوود (نادراہ)
خرما چین	ناچین	چوب کہ کد یافتہ کند	ناہجک
تاب، نکرده	ناستہ	تاب	نادی
پے مار	بلے جوپ	در نیامہ	نیامچی
پے برکت	ناورد	اُمید ندارد	نا امید
نا اُمید	ناقپشہ ناکی	پے کوشش	نالایک

خ غ - ط ت ہ ، لام ہ یکے مہست در زبان بلوچی بقول کمالان لکھی

ع دکن اور زمانہ حضرت سلیمان جزیرہ بود، ہرچہ کیسے کہ بد فیصلے
دیگر شہرا سیکرد، حضرت سلیمان اور رادر کچ اور دہ بند کردہ کلاہن

باب واؤ

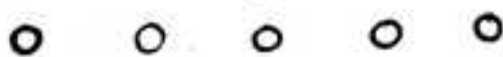
یا وھاب

حکم دار	وزیر	صاحب	راجہ
آہن کردہ کردن	دورسی	نک	دار
سک ہست		خواند	وانیت
سگ صدا کند	وکیت	خوابانید	واپینے
خود	وت	جوان	ورنا
ساما کند	دس	پے مال	دار
خوردن	درک	کے کہ مینواند	دانگ
نعمت	وچ	خواب ہست	واننت
درندہ مال	وکیل	خواب ہست	رپنگ
دوستی	واکب	قرزہ - دقرضہ دار	وام دار
خواب کند	وسپیت	ناٹب	واپے
خوش ہست	دشنت	کمر	دنک
نخل خربوزہ	دل	مادرین	دسو

باب یا

یا یُحیٰ

پارسی	بلوچی	پارسی	بلوچی
یا فلان	یا کئے	دوستی	یاری
دیر	یا می	یاد	یات
خیال کن در بین گوش کن	یاں کن	یک	یکی
یک طرف بروید	یک دیا برو	یک دستور	یک پاریا
یک رنگ باشد	یک رنگنت	یک طرف	یک شیمکی یا

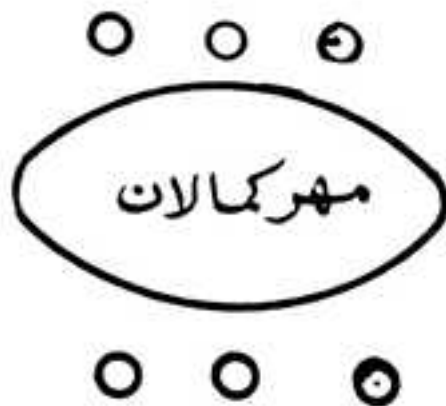
تمام شد کتاب لفظ بلوچی بزبان کمالان کچکی ابن عالیجاہ معال
 جابیکا ۵ میر ہاشم کچکی سردار زادہ کان کچج ناسر ملک دینار کچکی
 ہاکم کچج دمکران تحریر در بالاد شہر سامی یوم چار شنبہ چہارم روز ماہ ربیع
 اخر سنہ محمد مسطفا سردار عالم ۱۲۹۲ھ فقط (کمالان)
 این کتاب کفہ شد بر سر کار انگریز معال القاب

درصفت تیعریف شهنشاه ہندوستان عادل انگریز بادشاہ

یا آلہ

جیسے افرید تاج شاہ بہان	جہان افرین افریدہ جہان
کہ باعدل باداد شیرین مزاج	ہمہ بود با تخت فیروزعاج
نکردند چنین عدل در بزم کاہ	عروس و خراسان و طہران شاہ
کہ حکمش روان بود ہر بوستان	یکجی بود دولت ہندوستان
نکینیں سعادت تاج کلاہ	جہان دار ہندست انگریز شاہ
دو دستش چو باران ریزد درم	جہان جوئی شامت بعد کم
زویے بران دو لیتے شہ مباد	شہنشاہ دولت بہ انصاف داد
بفرمان سلطان شاہ مجوم	سبق خواند از بادشاہان روم
بلندن زند سکہ کلبہ دار	بمدراس گلکتہ، ولایت دیار
بہ انعام عشرت بفرمودہ اند	بمن صاحبان مرحمت کردہ اند
کنم من سراکنندہ کیے پیچ پیچ	چو ہر صاحب آید بدین مرز پکچ
کم بندم بر خدیتے شہریار	کہ تا زندہ باشم درین ملکدار
کنم خدیتے پیش صاحب پاہ	زنجگور از پکچ تا کوہ لوہ
وران روز کہ با من کد مرجعت	زمن خدمت آید، از و مرمت

کمالان چو سرکار دانا کس هست بشا مان یکینقله گفتن لبس هست

در کتاب دید چند غلام کنیز حضرت سلیمان پیغمبر که سخته در کوه فنهان
شدند. حضرت سلیمان را حال دادند گفت بگذارند - این صحرا نشینان اولاد
آن کس هستند - (کمالان) -

عرض کمالان بجنابہ قاضی الحاجات

الاهی تو این بنده را شاد کن
 خدایا مرا کنج دولت دہی
 صلا طلاً ہم بکن ہانہ پُر
 پاسب و قباہ و کلاہ و کمر
 بدہ سیب و روماس و انکور و خنب
 دکر روعن و شہد با کا و میش
 بدہ نان کنسیم تو با گوشت و برنج
 شکر و بادام و حلواہ و بر
 مرا ملک و میراث دادی بدہ
 مرادہ تو عقیل پُر زانیٹی
 ہمہ عطفو جانم بکن تندرست
 مرا نال و فرزند دادی تو خوش
 درین انج من جملہ کان دربار
 سپروم بتو جملہ کان ای خدا
 ز تو خواہم رزق ایمان من
 کالان چو خواہم خدایا بدہ
 ز بند غم نیز آزاد کن
 زروسیم نعمت فراوان دہی
 بیسے لعل کو ہر کردانہ مودت
 تنم جلوہ کر کن بہ پدشاخ زہ
 کلوہ و شر بو میکنم زیر لب
 خورم تا بختم بغتہ و غیش
 بانجیر لیبو و شیرین ترنج
 باخرملے فکور بدہ جوز تر
 کنیز و غلام چند دادی بدہ
 دکر بخت پُر جام کیے خسروی
 بگردی مرا بندہ روز نخست
 پھیری رسان جملہ رادا خوشتر
 بہ احسان لطفم دلم تازہ دار
 مکن با جواینے تو ایشان جدا
 بخت رسایم دران انج من
 بخواری مکر دانہ شش رہ بدہ

نقل پیک

☆ _____ خط کمالان پیکے

در کتاب پیشینہ چین دہم پیشتر اسم پیک کنجا باد بودہ - بلاد
شہر پیک در زمانہ کیانیان مطالع ہندوستان بودہ چرا کہ زمانہ امیر خسرو
بنی کے کا ہوس بودہ در ہندوستان روت ، بادشاہ چین ، خاکان و فغوز
بادشاہ خاکان چین را رستم گرفت ، فغوز سمراہ انرا سیاب بودہ
پس خاکان مالیات خراج سالینہ قبول میگرد - خسرو بادشاہ خلعت
شامانہ پوشانید چین را فس بخشید - خاکان بادشاہ خراج بر خسرو داد -
خسرو از ہندوستان فس کردید - تمام ہندوستان را حکم خود میگرد
در پیک مکران آمد - نائب فغوز در پیک بود با خسرو جنگ می کرد
سلام نکرد - نائب پیک را بمعہ چندان کس مقول میگرد ، پیک را بدست
خود میگرد - یک سال نشست ، کاریز شہر تربت را کشید ، نام ، کاریز
خسروی شد - یکے کا ہوس بادشاہ یک سال گذرش پیک شد - کاریز شہر
تربت دیکر کاریز بود ، کشید ، اسم کاریز کا ہو بیے میگردند - پیک چندین
سال بدست خسرو بادشاہ شد - بعدا بدست بہمن بادشاہ رسید - بعدا
بدست ہمازن - بہمن رسید - بعدا بہمن ہما بدست باراب رسید - بعدا
بدست دارا بادشاہ رسید - بعد از دارا بدست حضرت اسکندر رسید -

بعد از دیگر بادشاهان هیران ازین بهنج رفتند - زمانه زیر پیش - امام حسن
 دهم حسین را شهید میکرد - پس هیران غلغشه و مقدمه بود - بهنج از علم
 رفت - چندین مدت گذشت ، زمانه نادر شاه رسید ، بهنج حکم و حاکمی
 بکلی شد - بهنج را ملک دینار جد کمالان ابن عالیجاہ میر باشم بود مدت
 بیدہ بی شیشه کاسم برد ، بهنج تصرف کردانید - میر در او شیشه کمال دشنه کاسم
 بیدی اتفاق خود یکی میکردند - میر در عرض خود بر امیر نصیر خان بردنغان
 صاحب دوسته دفع لشکر بر او بر داد در بهنج مقدمه پیش ملک
 دینار بکلی میکردند ، بهنج را نتوانستند بگیرند - میر در پس بر ایران زمین خود
 کمال پیش نادر شاه رفتند شکایت - ملک دینار زوند - نادر بادشاه تقیان
 خان را بر چهل هزار لشکر بر رفتن بهنج و جنگ ملک دینار بکلی فرستاد و
 بر رفتن پر دل خان نوشیروانی امر نمود که پردلخان هیران زمین را تاخته
 تاراج کرد و نادر شاه خود بعه نود هزار لشکر بطرف هرات و خراسان میرفت
 پس بطرف هندوستان رفت - نادر شاه خراسان را گرفت - دوازده
 هزار غلام خانه در شهر کابل نشاند - خود بطرف سندویا صاحب رفت -
 ادرا گرفت زنجیر میکرد - میا صاحب را دو مہرہ بود اسم یک کوه نور بود
 اسم دیگری کوه طور بود - هر دو مہرہ را و دیگر هفت خزانه گرفت - پس میا
 صاحب را خون امیر عبدلہ خان شہر کچی گرفته بر امیر نصیر خان دلور ہور شاه
 کوچید بر ہرات رفت - ہندوستان را مسلم خود کرد -

نقل تقیان خان و پر دل خان

پر دل خان در بهنج بود ، تقیان خان در گوادرنشت ، افواج با بکر رفتن پر دل خان
 فرستاده بود - پر دل خان از بهنج بہ کولواہ آمد ، چند روز نشست پس کوچید
 ار سند رفت - میا صاحب بجاہ خود نداشتہ ، پر دل خان در گوادرسلام

تقیان خان آمد۔ اورا پر دل را) کرنٹ زنجیر میکر دور حراست پیش شبہ
 برد۔ نادر شاہ گفت تو جبراً از حکم من سرکشیدہ اید، میران را میزینے
 نادر شاہ این دستور گفت

(بلوچی شعر)

تو چہ را پر دل خان سر ی ز رنگ بندن مینابت حراب گزرتہ
 کوشتہ پر دل شہ کنن پُرش حلقہن راشہ اشتی تَرَس
 پس نادر گفت سہ
 تو چہ را یا غنی ی تینجباری
 اش من مژنت من زرا مہی
 پر دل خان گفت سہ

گشکن صاحب من ویتے و سا پیریا کارینستن گنا کستا
 پس نادر شاہ در رحم آمد شفقت میکر دآ برد عزت خلعت داد۔
 گفت کہ نان شما میدہم قضا خدای مقالہ شد، مرض کبر زنگ پر دل
 خان را گرفت در ہرات پیش شہ پر دل خان مرڈ

(بلوچی شعر)

بادشاہ! روچہ کہشہ زاری پردلخانے بنخانگت یاری

۵

نقل تقیان خان و ملک دینار کیلے

تقیان خان برو سینچے میر در خان و بیشے کمال و علیے خان را بعد شش
 زار لشکر غمخورد پہنچ بہنگ ملک دینار خان فرستاد۔

شعر (بلوچی)

آہنگ تقیان کون سکڑوٹوفان ، کوارانشہ پکچ را پو بان
 ملک دینار و ممد علیے مقابلہ جنگ شدند۔ بسیاری کس از غمخوڑ بودی قطار
 شد، نتوانست کہ قلعہ میری پکچ بکیرد اخر صلح کرد۔ چندین ہزار مبلغ
 زر ملک دینار داد غمخوڑ پس کو چہید رفت۔ امیر ڈرا غصہ گرفت درکلات
 سیواہ نبرد امیر نصیر خان رفت۔ شکایت ملک دینار زد کہ پکچ از
 میان بوجہ ملک دینار کچکے از من بزور غصیدہ بردہ۔ امیر نصیر خان
 لشکر میکرد ہمراہ میر ڈرا در تنف و تنپ، آمد نشست، آدم ملقبتر امیر
 نزد ملک دینار فرستاد بیا مرا سلام کن ہرچہ کہ مطلب و مراد تو باشد ہمان
 دستور میکنم۔ ملک دینار بر سلام آمد در خیمہ خانصاحب سلام میکرد، خود
 پسرش میر شہیک خان۔ امیر نصیر خان ملک دینار خان را مقطول میکرد
 پسرش میر شہیک را گرفت زنجیر میکرد۔ از شہرتف خان صاحب و میر
 در ابلیدی کو چہید در پکچ خیمہ در شہر علیے آباد نشست۔ دیگر پسر ملک
 دینار شیخ عمر در قلعہ میری بود مقدمہ جنگ شدند تا چندین (روز) گذشت
 یک شب میر شہیک از بند زنجیر کر بخت در قلعہ میری پیش برادر شیے عمر
 رفت۔ یک شب از میری سوار شد، میری شہیک بر کندار پیش شہ میرفت
 عرض شکایت امیر نصیر خان میزود۔

پس بادشاہ احمد شاہی دو سوار معتبر ہمراہ امیر شہیک میکرد در پکچ
 رسیدند چہ فرمان (مان) شہ امیر نصیر خان را بحکم شہ کو چانید۔ پس دیگر سال
 گذشت۔ شیے عمر خان پیش امیر نصیر خان میرفت عرض منت فطیری

(پذیری) میکرد. امیر نصیر خان غلعت پوشانید سردار پکن میکرد. پس نخست
 میداد. شیخ عمر خان نصف پکن و مرا بزانند. پشت پناه من باشی -
 نصف نصف پکن و مکران از شما شما هست. نمود مخالف صاحب اتفاق
 عهد قسم میکردند. شیخ عمر در پکن آمد تا مدتی نشست، تا مدتی گذشت
 سربک زاده کان شهر بلیدہ بعد امیران پکن اتفاق بستند. شہبیک بلیدہ
 یک شب شیخ عمر خان را مقتعل میکرد، قلعه میری گرفت. میر بائیمان
 شیخ محمد، میر کمال خان جد من، کمالان، یک اتفاق شدند پیش خان صاحب
 امیر نصیر خان شکایت زدند. خان صاحب لشکر برایشان داد در پکن آمد
 پیش شہبیک ولد زینکے بلیدہ یی جنک میکردند قلعه میری باز گرفتند -
 شہبیک را بر خون شیخ عمر خان موقوف میکرد. همه زن ما و فرزند ما ایشان
 بند اسیر میکردند پکن بدست شیخ محمد شد و تنف بدست میر بائیمان شد
 یکبار کچکے شیخ محمد و میر بائیمان تا اتفاق بودند. هر دو بجاہ امیر نصیر خان
 میرفتند، خان صاحب صلح هر دو سرداران میکرد پس اتفاق شدند بعد
 از شیخ محمد، پکن بر شیخ مہراب رسید. بعد از و بر شیخ کاسم کچکے و شیخ
 لہدلا رسید. بعد پکن بر میر و در کچکے رسید بعد از و بارشانی میر بائیمان
 شیخ کاسم رسید تا این زمانہ تاریخ، ہجرت بنی محمد سردار عالم ۱۲۹۳ ہجری
 غیب خداوند عزوجل و کف کار ہست چہ کند۔

نمبر ۲۹

من تصنیف مکالان پیکر

کتاب لفظ بلوچی

تصنیف

کمالان چمکے

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

تواندک مرجان پے جان کند	خدا یگہ از خون مرجان کند
تواند کند زند را مرد کیے	خدا یی دہد مرگہ را زند کیے
تواند تو انکر چہ مفلس کند	تواندک مفلس تو انکر کند
کند پیل را عاجز ہم چو کمہ مور	دہد مور را لغوہ پیل زور
بد بیستے غنیست ہست و چشم کدای	منم پے نوا تو مولا خدای
ندانم چہ صورت نشانیے تویی	ازل تا اہد پادشاہ تویی
دکر را کیے نانا زمان ہم چو مور	یکیرا دہی بلو شاہی و زور
ہمہ چشم امید دار تو ہست	ہمہ زیر و بالا بحکم تو ہست
بمخرج نازل بتعظیم تو	محمد شرف شد از لطف تو
سخن گو بگوارش کردہ می	تو عیسیٰ ار پے پدر کردہ می
دکر رسم را ہی ہمہ داخستہ	در افلاک چارم مکان ساختہ
رسائیے ہمہ را بجاہ کند	در بن تخت آفتش بیستے تو چند
برایئ بنیے رسول خدای	من این نظم کردم بنام خدای
بدہ می کہ ہی می شدم پامال	پیا ساقیا یار دیرینہ سال
توکف ممکن کہ شوم من خراب	بیا در رباب کباب شراب
دکر دلربا بیان دارید کند	کمالآن دل اندر دلارام بند

رواج کمالان دلی پارسى حمد و ثناء کرے گالان سلب گیشینگ سے نشت و سیاہی
 ہم نیت پیشا پہل کنت کہ آمانی نشتنگ کنگ المی نہ انت)

نقل قوم کچیکے و ابا و اجداد بیان کنم

العقبہ روزی نشتہ بودم قیقلے بیاید آمدہ من کمالان را پکچیکے
 نصب ابن عایبہ امیر ہاشم ابن امیر کمالان ابن امیر شہیک شمشیر زن
 ابن عایبہ معلے جابگاہ شکوہ کمالات ملک دینار پکچیکے عادل حاکم شہر کچیکے
 شہر تنف و بلاد مکران زمین بلوچستان سرحد از ملک ان باکیش از بلکی چیشہ
 طرت مغرب بود از طرف مشرق بلاد مشکی بود و مرز نمکجور مطابح ملک دینار
 بود و از طرف جنوب مرز کواہ و دریا کنار تا بندر عوز مارہ و بندر فسنی و
 بندر کواہ کوچہ با حدود دیگر بندر ہا جملہ زیر فرمان او شدہ و مہر کاغذی این
 این موجب شدہ بود :

” حذارا ملک بسیاری بنودش کردین دُشا ہ تمامی کچیکے مکران را
 نمی دادش بدیناری ہ

” اقوام کچیکے ، فیرک و اجدائی کچیکے “

اقوام کچیکے آدم شہزادہ ولاء لاہور ہستند ، یکبد کیر برادران خلخل در میان
 افتاد یکی را نام فنونک بود از لاہور پنجیلان کوچید درین طرت مغرب
 شہی بر سر اہی روزی بر مکانے منزل کنان آمدہ در کوچہ کچیکے خیمہ برپا
 میکردند تا چندین مدت ایام گذشت ۔ قلعہ و مرز نمکجور حاکم طائیغہ جلب
 زہی بودند ۔ در حضور امیر جلب امیر بوہیر کچیکے با مشرف شدند ۔ کچیکے
 خود بنحو دلتفاک کردند قلعہ نمکجور پیرمی گرفتند ۔ جلب زہی ہا را از مرز
 نمکجور کشیدند ۔ پس از کوچہ کچیکے کوچیدند در شہر نمکجور آمد حاکم نمکجور

شدند. چند ایام گذشت. ملا مراد و بیٹے ہر دو برادر بودند حاکم نوبہ بودند ہر دو در خلافت رسیدند. ملا مراد نام کو پیچیدہ، در شہر سامی پوری باشد آنرا ملک کویند، ملا مراد در آسنا نشست، عبادت حق بی گزرد. مردمان این دیار را مثل صید دل ایشان کند خود آورده. چند سال گذشت از بلاد کوچید بر دلای پکچ در شہر تربت نشست بعد با خداوند مقالہ خیلے ہر بان شد در تمام پکچ مشرف شد. پسر او ملک دینار خان وزیر شیخے قاسم خان بلیدی حاکم پکچ بود. حکم پکچ کملان تمام بہ سیتے ملک دینار پکچے بود روزی در میان شیخ قاسم خان و ملک دینار خان مُبدل شدند. مردمان پکچ اتفاق بہ دینار خان شدند و طایفہ سُنگران شخصے بود نام او رحیم داد، قلعہ میری پکچ گرفت. بر ملک دینار خان داد. شیخ قاسم خان را از مرز پکچ خارج کردند کہ حکم داری بر نام ملک دینار شد. مُر کاغذی سکھ این بود:

خدا را ملک بیاری، بنودش کردین دینا تمامی پکچ مکر از امنی دادش بدنیاری از مُشکے و پکچ تا ہر دو دیکھے چیدہ.

بچہ ملک دینار خان

دو بچہ بزرگ داشته بود، یکی شیخ عمر خان، دوم امیر شہبیک شمشیر زن کیتیستان شیخ عمر خان بود، شیخ را اولاد بچہ نبود. عقب امیر شہبیک دو بودند یکی من کمالان دوم برادر امیر کھرام بود. قدیمی حاکم پکچ آما و احبہاد جہ من کمالان بودہ ہنوز دستہ دیکر قومی طالع ہا افتادہ بود و نشاد و نژاد ہر دم از پکچے پکچ از ہنژادہ ملک دینار خان

و نثار مادرم کچکے فنگور۔ مادرم ابنت میر کبیرام خان بود۔ امیر کبیرام خان
 ولد میر حسن خان، میر حسن خان ولد امیر کرم شاه بود حاکم ملک فنگور
 بست۔ کچکی کچ و فنگور مرد و فرزند ماژسنگ مہتند۔ کچکی ہارا کچکی
 کویند کہ از لاہور آمدند در کوچہ کچک مسکن گرفتند و ملک پیرم بدست
 قومی طالع مان رسیدہ سے

ببین تو کار خداوند دل جهان ندہد

کہ کنباچی یکی را بدگیری بدہد

این سرگذشت را بیان کردم تا عاقلان گوش کنند

العقبہ شیخ قاسم خان طایفہ بلیدی و میر درآ بلیدی و

شکایت خود ملک دینار خان در ولایت ری یعنی ہیران زمین بنزد دولت
 نصرالدین شاہ اولاد یزیدیان بادشاہ معظم را عرض خود رسانید شہنشاہ
 معظم اکرم در غصہ شد تبقی خان راجعہ افواج ہاپے پاوان بجنگ
 ملک دینار خان فرستاد در بندر کوادر درآمد، سپہدار محمد علی خان
 راجعہ شش ہزار افواج در کج فرستاد ہمراہ ملک دینار خان مقدمہ پرپاؤ شد
 چندان دلاوران، سیرانی و کچی کشتہ شدند۔ ہیرانیان درین مقدمہ عاجز بون
 شدند۔ ملک دینار خان و ملک کچ بدست غر نیافتہ پس صلح میکردند۔
 چندین زرتو تن ما و ہوئیون ملک دینار خان بر غجر دادہ بود۔ پس کوچید
 بردلای ری رفت و شیخ قاسم خان و امیر درآ خان صورت نیست
 دو طرف قلات شیواہ بر دولت حشمت آسار امیر نصیر خان رفت کہ
 مولائی بلوچستان بود کہ خان بلوچی امیر نصیر خان جمعہ سپاہ کران کوچید
 در کج آمد خیمہ عدالت در بلا در شہر شرف برپاؤ میکرد۔ سردار ملک دینار

را طلب نمود که صلح شاہ و امیر دُراخان اتفاق می‌کنیم۔ دملک دینار
 از شہر کچ کوچید در تنف در خیمہ امیر نصیر خان رفت۔ چند یوم بعد
 گذشت۔ قضا روزی امیر نصیر خان ملک دینار خان را گرفت زنجیر
 در کردن انداخت و امیر شہسپک زنجیر میکرد۔ بعد ما سردار ملک دینار
 خان را کشتہ۔ خان بلوچ از آنجا بر سپاہ عظیم کوچید در کچ بہ شہر علی آباد
 چہ زد۔ بر شیخ عمر خان پسر ملک دینار خان مقدمہ میکرد۔ چندان
 بر آمد قلعہ میری کچ نتوان گرفت۔ درین مقدمہ تقیمنہ شش ماہ گذشت
 چندان آدم براہوی کشتہ شد۔ شب تاریک پے چراغ دنیائی امیر شہسپک
 شمشیر زن پسر ملک دینار خان از بند زنجیر خلاص شد عزیمت کنان
 گریخت رخ بجانب قلعہ میری نہاد آمد بکان پیش خود و برادر شیخ عمر
 خان یکسہ یکہ جان فدائی میکردند در آن شب بتوسن تیز پے سوار
 شدہ رخ بطرف کندہار بہ بادشاہ کامران بتازن میرفت۔ روزی سعد
 در حضور معہور درآمد۔ بادشاہ بہ اقر بش نمود حال خود بر شہنشاہ
 معظم بیان کرد، "امیر نصیر خان پدرم کشتہ و مرا زنجیر کردہ بر آدم را
 کردا کرد گرفتہ، ہر امر ناحق شب و روز مقدمہ بہت خداوند تبارک
 مقالہ اش مرا وز بند زنجیر خلاص کردہ بتازان آدم رخ بجانب
 شہنشاہ نہادم از اژدہا دمان خلاصی دہ" بادشاہ شکوہ دولت
 ہر بلینے میکرد در آن لمحہ دو آدم معتبر خویش و رقم غضب بدستے چرخا
 خود داد حکم شد بر امیر نصیر خان چرا این عزیز بلوچ را تہدید در آورده
 دیدن خط پر نقش از بلاد کچ کہ چیدہ دگر سرعزور تا پے پے فرماینے
 نمودی خاک بلاد قلات بکندہار می آرم۔ پس امیر شہسپک را چندان

خلعت و سرافرازی شفقّت میکرد، پوستانیده - امیر شهبیک بعه دو چغتر با
 تازان در بلا و کنجا به پکچ رسیدند - دران دم چغتر با در افواج یخمه
 پرستون امیر نصیرخان درآمدند، نکارش خط پر غضب در دست
 خان بلوچستان نهادند، خط شهنشاه معظم بوسید در عین خولیش داشتند
 بدان لمح فرصت نمیکرد کوشیده کوچید رخ بطرف تخت سیواه نهاد
 پس شیخ عمرخان و امیر شهبیک از بند مقدم خلاص شد، از ملک شیکه
 تا حدود یکتک چیده فرمان روایی حکم میکردند - پس دو برادر شیخ عمرخان بود،
 نام یکی امیر شکرالله و دیگر برادرش امیر مراد خان بود همراه مردمان پکچ
 یکتقاق شدند امیر شهبیک را موقوفول میکردند هر دو در شهر که میرفتند -
 بعد از شیخ عمرخان بطرف تخت و قلات بنزد امیر نصیرخان میرفت ،
 کیفیت امیر شهبیک و مردمان پکچ و میر شکرالله و امیر مراد خان بر
 اتفاق شهنشاه معظم نادر شاه غر و اکف میکردی - " خان بلوچستان بربر
 غلیم تو آمده ام ، نصف مرز با پکچ و مکران بتو دادم از شما هستت
 لاکن افواج خود با بمن داده بر دشمنان مقدمه سازم تا از غم امیر شهبیک
 خاطر بیاساید - امیر نصیرخان و شیخ عمرخان یک بدیکر عهد و موکث میکردند
 بدان موجب شیخ عمرخان بر امیر نصیرخان گفت ، هر احدی خواه غر پیش
 من مقدمه کند شاقمر بر حمت مردی میان جان بسته بهر مشقت مدد
 با من بدید ازان جهت نصف تمام ملک پکچ و مکران از شما میباشد -
 امیر نصیرخان قبول میکرد کوچید سپاه افواج کران همراه شیخ عمرخان داد
 بعد از چندین یوم در پکچ آمد - مردم بدخواه کوتاه اندیشا نزا زده پائمال
 میکردند از مرز پکچ کوچید رخ بطرف مکران نهادند در بلا و که هر دو برادران

میر شکر اللہ خان و امیر مراد خان را مقتول میکرد و یک تیز فر بطرف
عجز فرستاد

بیت

اگر صلح خواهی دگر زنگ نیست و کرجک بجوی دگر تک نیست
دگر ملک خواهی بیدان درآ و زان هر که ملک بخشد مذا

○

جواب تقی خان چنان داده که
مرا ترس از خان سیواہ نیست و لیکن درین چند سال جنگ نیست

○

بعد ما شیخ عمر خان ازان مکران زمین برقرار نمود، کو چید در شهر کنجا باد
پنج امد حکم خود بر پاء میکرد. مردمان کج سر سبکان کردن کشان را بر تیغ
غضب کشید حکم شیخ عمر خان از کج تا میلکه چیدہ برابر محکم و منبوت
کشید

جو انان کردن کش و فیصل زور با نذد عاجز چو پے چاره مؤ

○

بعد ما آدام و سر سبکان کج و آدم بلیده اتفاق خود یکی میکردند
پس بشیخ امیر شیخ عمر خان را به شہادت رساندند، قلعه میری کج را
گرفتند. پس امیر کمال خان ابن امیر شہیک خان پدر پدر من کمالان
ثانی نے. بجناب شکوہ دولت امیر نصیر خان میرفتند. افواج باد شاهی
بر مرز کج آورد تمام دشمنان آدم بلیده می با زود مقتول میکرد تخت

پنج راپس گرفت بدست خود میکرد فرمان روانی تمام ملکان میکرد
 بعد اوقات ابدایی من این ثانی زمانه با نا انجا هر طرف دشمنان
 و فتنه انگیزان روه نمود و ملک پنج از دست ندم بزدند و بیکرسان
 غیر کسان -

پس امیر نصیرقان از این دنیا رفت ، بعد از ابداد من ، پدر پدرم
 از دنیا میرفت دشمنان قوی شدند حکم پنج از دست پدرم بزدند
 بنیم کیتی یکی شاهراه که حقم بگیرند ز بد خواهر
 که باشد که عدیه کند در جهان از و شاکر و خدا اهر بان
 بعد از کیسه از کیفیت من پرسند در خریده نظر کند در شجره معلوم میشود
 کر کیسه حال من ز کس پرسند تا درین دفتر نگاه کند نقل پنج - خسر
 میزان و سخن سخنان را بردیگری یقین نظر کند از حال مرز پنج و بلوچستان
 بردان اظهار شود ،

سابقه مرز پنج در زمانه کیان مرد شاهان بر زیر حکم هندوستان
 می بود روزی خسرو بادشاه طرف هند شکر کشید رفت بادشاه چین را
 گرفت و تمام ملکاها گرفت پس برین راه و طریق پنج آمد - نائب
 هندوستان در بلا پنج بود خراج گرفت - خسرو بادشاه گفت ، سلام
 خراج قدیم بوسی پیش من بمن جواب داد سلام خراج گذاری قبول
 نکرده بود - اخر امر مقدمه شد تا درین مقدمه نائب پنج کشته شد -
 پنج و بلوچستان را گرفت همه کسان خراج گذاری قبول میکردند - خسرو
 بادشاه تا مدت یکسال در تخت میری نشسته پس کار نیز عزی که در شهر
 تزیت میباشد آن کاریز را کشیده آباده کرده - این طوٹ ها که در پنج

افاده خرد بادشاه رمی از دلاوریته آورده در کج نباده - نائب
 دلاوریته باز کجید طرف همیران میرفت در انجا که با شهنشاه فرسان
 دلاوریته میگردند احوال همگی ملکان داد - شهنشاه گفت دیگر ولایتی
 میبود از انجا باد میگذشت مطابق هندوستان بود مقدمه کردم حاکم
 ادولاکشته شد چنان آباره میکی بود هوا زم سمب مادر آسان
 ساین بودند کل خوشبوه و میوه شیرین بهارش سبز نوع دمیده
 هر یکی بعافیت میبودند - آدلاء کنجا باد را چنان خراب میگردم که هیچ
 نشد - پس همان لفظ پیچ شد که مردمان کج میگذشتند و طوفان ملک دینی
 را آوردم در شهر کج نهادم چند سپاه و پلتن در آن جا گذاشتم که بمکانه
 ملک کج بکند - در بلوچستان شهری بود که در اطراف ما کج کنجا باد بود آن
 شهر با خرم آباد میگذشت آن مرزا هم چنان پائیمال اسیر میگردم که بنج
 قول نمی ارزند - همان لفظ فنج قول بود که آدم بلوچ فنجور میگویند - یک
 کاریز بود مس سیل بود آن را خراب میگردم - پس سپاه پلتن در آن
 مرز خرم آباد نشاندم که بمکانه بکنند آن شهر سابق مثل بهشت بود
 زمان میگردم خرد وار ما شکر آوردند بر مردمان آن دیار بخش کردم که
 همون کاریز را بار بگشتند و بیارند آباره کند پس کاریز را میں آوردند نام
 آن کاریز ما شکر میگردم - پس دیگر شهری بود در طرف اوغان نام
 آن شهر جالک اول نبود مثل جنت بود آن شهر ما را چنان خراب میگردم
 یک جنگ فیاض عرض نمیکرد - بعد ما همان لفظ بادشاه بود که مردم بلوچ
 جالک میگذشتند - دیگر نقلی که سابق در زمانه بادشاه ری که کاهوس در
 ملک خراسان و هندوستان گذر میگردم تمام ملک ما در زیر حکم خود آورده

در ملک کنجا بادپنج آمد چندین (روز) نشست در شهر مژریشٹ یک کاریز
 بیاورد پس بادشاہ در بیران - زمین رفت - پس آدم بلوچ ان کاریز
 را کاہوسی میگویند - بعد از زمانہ بادشاہ بہمن شد کذر در
 شہر ملک کنجا بادپنج شد - چند سال پرتخت پنج نشست یک کاریز
 بیاورد در کنار شہر کُشنگ - آن کاریز را بلوچ کویند کہن بہمن -
 ہر بادشاہ ہیران کہ در (دیار) بلوچی کذر کردہ یک کاریز آوردہ
 در شہر پنج نشانہ خود نہادہ - بعد از یرولائی ہیران باز رفتہ - ہدیہ و کوچ
 از پائین سیر از زمین یعنی تخت قلات تا ہدیہ و کوچ کنار مرز میناب
 بود - در پادشاہی پیغمبر حضرت سلیمان ہر بندہ ٹی کہ خطائی کردہ حضرت
 سلیمان آن شخص را در محالہ کنجا باد شہر پنج آوردہ زولانہ و قیمن کردہ -
 پنج زیندان خانہ حضرت سلیمان بود - این آدم ہائی پنج کہ فتور کنندہ
 فساد کارندان سبب کہ تخم آن فساد کنندہ کان زیندان خانہ ہی ہا
 ہستند -

تخم بدیکے در جہان صالح کند صالح پاکیزہ را کیے بد کند
 اوردہ اند (کہ) خداوند تبارک مقالہ دینار را بیا فریہ ، ولاء پنج را
 وز ہم ملکان چہل سال بیشتر آفریہ آباد کردہ - خداوند مقالہ دینار
 خراب کند وز ہم ملکان بیشتر (پنج) را خراب کند پنج ویران کند
 درین زمانہ تمام کہن و کاریز ہا پنج پے آب شدہ ویرانہ اند - سبب
 انکہ نشان قیامت در ولاء پنج زاہر شدہ
 نام پنج اول کنجا باد بود پس بر نام پنج رسید پس بر نام پنج رسید
 چرا کہ ہر جنس اولی بزرگ و بلند شود پس بر کوتاہی ناتوانی رسد -

سپاه با پنج اول یک لک لشکر و ده هزار نفر و طوفان با جزایر
 حاصل زمین های نیشل لشکر بود و میوه با و زانک لشکر و نعمت با کونا کون.
 درین ایام ۱۲۹۲ هجرت بنی سردار عالم محمد اخرنمان ، حاصل پنج دهان
 شکر باشد . بجای و زراعت لشکر بجای زراعت لشکر بجای شکر
 زرا و نخل . از سپاه لشکرش برشته چهار هزار رسیده و مردمان
 پنج خود بر خود قدر و فرزندان مادر و دختر ، بیاد با باده ، خویش با
 خویش اند ، حاکم با رعیت یکدیگر خون ریزی و مقدر فتنه با نسی و
 خود تا غیره شدند . شب روز از مقدمه صد و کبیر و کبیر کار بی گزارند
 یک روز خلاصی نیستند . خداوند مقاله زمین آسمان را بیا فرید تا
 درین سال هجرت نبی محمد مسطفا که ۱۲۹ سال بست گذشته . دنیا را
 شصت پنج لک نود هشت هزار شش صد شصت نه سال گذشته است
 پس مذالم و کبیر چه قدر سال میکند و قیامت قائم شود . این در مقاله هر مؤمن
 را بسلامت ایمان ببرد .

باب گذر کردن راص صاحب در

(دریا) بلوچی

روزی من کمالان در محال مرز سامی نشسته بودم، سرکار حشمت
 آثار معمور دولت کرنیل راص صاحب بہادر آمد با سپاہ کران من
 بہ ان خیمہ رود براخلاص نہادم یکبدر یکمہ ملاقاتی شدم، اتفاقاً دیتے
 فی مابین او شان پیدا شد۔ نقل ہا و زہر مرزی و ہر امیری و زہر
 پادشاہی در آردم۔ زبان طوطی از درج کو ہر کشیدم و نقل ہا و دلا و کج
 آغاز بکردم۔ سخن ہا و دل نظیر مغز پے نظیر از نقل من خیلے در خیلے
 من از قلب فی راص صاحب جاہ گرفت۔ مرا گفت چندین خاطر
 من بیاسایدی درین بلوچستان چندان گذر کردم کیسے بنود
 چنین نقل ہا روزی بکرد تا کیفیت بلوچی بجاہ برساند۔ ہنوز ارادہ
 صفر (دیار) بلوچی دارم چون کہ بندر کو اور رسیدم شتا بجانب دہ
 خود را با طر حطور سازند تا دیگر بار دل پر زکارء من بمسقل سیقلے
 پاک کند۔ پس سرکار بعد ہا چندان در چندان ہا خوش حال میشد و مرا
 خلعت شائستہ شاہانے کہ درخور او بود مرا پوشانید۔ دیگر آنکہ از سر
 مہربانے گفت یک کتابے ہمین جہت نقل ہا و مقدمہ ہیران
 بجز و ملک دینار جدّ من کمالان، کچکے ہا و مرز پکج بلوچستان دہم
 سرداران کچکے ہا امیران سرتا ہا و این جملہ نقل بیان کند، کتابے
 سازند در خیمہ پیش گاہ من برسانید تا حال نقل بلوچستان اکاہ

شوم۔" من در قبول اوردم۔ پس سرکار دولت با سپاہ کران کو پییدہ رخ بجانب کوچہ بالکتر و کوٹواہ نہاد۔ من در مدیتے چند کتابیے نظم، ہمہ مقدمہ کار با کچ تیار مجمع کردم نقل ہا کہنہ تازہ نمودم آب ہارفتہ را در غار جڑہ اوردم سے

بہ کارینہ کہنہ بکرہ دیم کار بیا و دردم آن آب را بر دیار و نام کتاب، کچ نامہ، نہادم تا بر طرف انگریز کرنیل راض صاحب بہادر رسانیدم۔ پس سرکار ایسے مہربانی و خلعت رنگارنگ با من کمالان، پوشانید۔ ابروہ داد و دیگر ہار در بندر کوادر بر ملاقاتے انگریز سرکار و میجر ہر لیسن صاحب بہادر و بر راض صاحب بہادر و بر راض صاحب بہادر و من ہمراہی سرداران کچ میز فقیر محمد بن نجو و میر بائمان کچکے، ماجملکان در بندر ہامی رفیقہ۔ چنانچہ سرتیپ ملا عطا محمد و سردار میر گاجی خان بندر کوادر رفتہ بخٹور انگریز صاحبان بہادران دران مقام ماظر شدم۔ خیلے عزت و شرافت و ابرو یافتہ۔ میجر ہر لیسن صاحب بہادر رجت قلات و بلوچستان خلعت سرفرازی بر سرداران و بزرگان را بخشید و رخ بجانب من میکرد۔ میجر ہر لیسن صاحب بہادر دیگر خلعت بزرگ قیمت والہ کہ در خورشانان باشد با من، کمالان، پوشانید و اپس من با جملہ سرداران در کچ آمدند ہر کی بجاہ خود در عیش شادی می بودند سے

کمالان ازین ماجرہ در کذر کہ نوع ذکر کشت امروز کہ نقل دیگر بشنو کہ سرکار حشمت اشار شکوہ دولت پرہام عادل شہنشاہ معظم روہی در روہ پناہ عالیان گیتی ستان بادشاہ کچینیے، بہادر صاحب،

میجر بریمن صاحب انگریز بہادر را در تخت قلات ہوالہ بلوچستان
 میگرد و کرنیل فیل و کرنیل راس صاحب بہادر را ہوالہ معذن
 مشقت میگرد و کرنیل گونسند صاحب صاحب بہادر از جت
 کاشتہ ہیران زمین میگرد و کپتان اسمیل میل صاحب راتانین
 شہر کچ میگرد در بندر کوادر نشانند۔ ہر یک صاحبی را بر یک
 تخت کاہی نشانیدہ حکم سرکاری در کار میگردند۔ حکم بر سر اسمیل
 میل صاحب حاضر میشد کہ مزر با بلوچی کچ فکجور را سیل دہ
 از حال بلوچی ہمہ نیک بد دیدہ تا بر سر دولت شہنشاہ اکاہ
 حال سازند تا زر پختہ را برود محک زند پس شناختہ کند اسمیل
 میل از بندر کوادر با خیلے سپاہ کران کوچید در شہر تنف آمد۔
 خود و سردار امیر مراد خان دو نفس در یک نفس شدند۔ صلاہ خلعت
 رنگینہ بر امیر مراد خان و دیگر سرہنگ مان پوشانید۔ نظر خوش
 بر ہر مزر ہر سرائی تازہ میگرد کوچید در ہر منزل سہرا بہشت الوند
 در شہر کچ قلعہ میری مکان بر منزل سراء گرفت نشست نائب
 علی جان و سردار امیر بائینان در خدمت سلام حاضر شدند۔
 جلد یکدل کینفس بودند چند یوم عیش شادی سر بردند دیگر خلعت
 و طلا با برد کسان نائب علی جان بر امیر بائینان گچکے پوشانید
 و بر دیگر امیران میرکنر پوشانیدہ اجازت فرمودند از انجا کوچیدہ
 تمام قلعہ کچ کر دید نیک بد شناختہ شد کوچید رخ بظرف شہر
 سامی میگرد آمد رسید۔ سردار میر علی خان چکی و من کمالان در
 خدمت کپتان صاحب بہادر حاضر خیمہ سر بلند ادم۔ یکدیگر

شوق ملاقاتی حاصل میگردم - یکی از ملازمان درگاه گفت: بی معبود
 دولت در پیش کمالان چکیه را که خواسته بودی هنوز در خدمت مکار
 نشسته این شخص هست - چون این سخن از زبان ملازم خود شنید
 بپا استاده شد - دیگر بار دست بویسه آغاز میکند خیل خرسند
 میشد مراد رنفل کشیده بر سر کلیم بساط فرش عظیم نشاند خرم خندان
 بودند - من کمالان بر پکتان امیر دولت میگفتم که زکری حال من در پیشگاه
 نرسانده - جواب بمن گفت یی بلبل مکران او صاف جوان موی
 تو از زبان کرنیل راص صاحب هادر شنیدم که در بلوچستان از کمالان
 چکیه اخلاص مند بهترین و صعی شخصی ندیدم - هر خدمتی که ماجله صاحب
 انگریز هارا که میباشند شب و روز بپا استاده کمر بر حمت میان جان
 بسته حاضر باشد ترا باید که از زمین چکیه کمالان را دریافت کنی
 همراهی خود بر طواف بلوچی بمرند چرا که او سالک بلوچستان
 هست - پس ترا باید که کمر بر اخلاص بسته همراه درین صفر باشی
 فی الجمله از حقیقت امیر دولت معلوم شدم - پس ذلفقار خود
 از نیام کشیدم گفتم

و کمر خدمت باشد بپا ایادیکه دارم

چو قمری طوق در گردن نشایند بنیکه دارم

این نظم دل پذیر من شنید خیل در خیل خرسند شد - آفرین آفرین
 خواند باز گفتم که این ملازم درگاه را از شما و دیگر صاحبان انگریز
 بهادران علاج خدمت نیست مراوز ملازمان خود معتبر دانسته
 من تو سن نیز شاهین فر بخدمت کمر بسته ام در صفر

جواب مادل پذیر شیرین میوه پر مغز شنید خجلیے خزشدل شد و برآمد اللہ
مقابلہ بیار نقدینہ زتر سکہ دار بن بخشش میگرد عموئی من را، سردار
عیلے خان راحلت پوشانید۔ کپتان امیر دولت بہادر دودرا
داشت یکی رانام میرزا محمد، بلاد وی بغداد بود و دیگر برانام غلام
... بود، بلاد وی کلاپنج بود۔ ہر دودانا دل عاقل شیرین زبان بیونہ
ہر مشکل کہ پیش امد از اعل میگردند، ہر دود سپہدار لشکر بودند و تہور
و دلیر بوقت مقدمہ بودند۔ امیر دولت کپتان صاحب بہادر کوچید
از شہر سامی رخ برولاء نمکور میگرد، یار بر پشت ہونان بستند
خود بر تگا ور عقاب نشست و من کمالان کمر بستم بر جوشن جوشندہ
در حث روشندہ و ولہ بر نذہ بتوسن عزندہ سوار شدم ہمراہ
اصف زمان رفتم روزی بسرای شہی بر مقام خیمہ ما برقاء میگردم
بہر منزل گاہ تو کوئی جنت اراستہ شدہ۔ ہمہ ملازمان در گاہ بعیش
شادی بودند

و کہ منعم بصحراہ می نشیند معاف نیست او در خانہ باشد
چو در روی زمین قحطی بکیرد کہ منعم را بہر حال غم نباشد

اخر در محل مُرژ نمکور رسیدند، نائب امیر محمد خان کبرا نے در
استقبال او آمد پیوستہ دل شدند۔ در شہر عیلسے بی سردار میر کاجی
خان کیکے و مبر براہیم خان نوشتر و اینے دیر محمد شاہ عز شاہ زی بی برین
سلام امیر کبیر کپتان صاحب آمدند۔ چندین شادی بسیر ہر دند پس اہانت
فرمود شد ہر یکی بقلعہ مکان اعیلے آمدند۔ کپتان بہادر بر پشت بار کیکے

سوار شد و من کمالان بر شبدیز با درفتار سوار بودم و یکر سپاه کران
 پیر مرزا و قلعه فیکور زیر بلا سیل کردم - ز غاصص را بر پشت همک
 ز شناس زوم پس در خیمه خویش آمد قرار گرفت - دیگر روز مهاکت
 صاحب انگریز بهادر، من کمالان را خلعت فشمینیه رنگینیه پوشانید
 خود بر سر کوشی بمکان عالی سرفرازی نشسته و دیگر کوشی زده و من
 کمالان نشسته ام - قصه از یک ولاء نقلی از یک دیاری بر زبان
 بیل کفاری ادا کنم بیان سازم کپتان دولت هر خنده زیر درج
 تنگ جوابات سنگ برار و مردم درین تجیر ماند تا بدان محله و سپس
 سرداران در خدمت رسیدند - هر یک جدا جدا بر کرسی نشاندند - سخن با
 دلپذیر گفت گذار مکه بگیر میگردند پس اجازت خواستند رفتند -
 کپتان اسمیل میل صاحب بهادر امیر دولت کوچیه خیمه با اسباب با
 بر پشت بیون بار بندید و خلعت با شاسته فشمینیه بر سرداران
 و جیکه بفرست پوشانید سوار شدند رخ بجانب کوچه دشت
 کولواه میگرد تا زان میرفت - بعد ز چند سعد یوم بدان طریق دشب
 سراء بهشت راسته میگردند در شهر بلور بر سر آب چشمه پند و به
 امیر ابراهیم کهدائی خیمه بلند بر پا و میگردند - همراه بهشت معمور
 ساختند - پس سردار امیر لعظام بلند بارگاه امیر فقیر محمد خان پے زنجو
 بجانب سرکار حشمت اتار کپتان بهادر در رسید یکدیگر دست
 بوسی و بغل کیشی حاصل ساختند - دو روز پیوسته دل بودند - بعد با
 یکدیگر موکل کردند - سرکار امیر دولت و من کمالان بجانب بندر
 غور ماده رفتیم و سردار امیر فقیر محمد خان طرف ولاء کچ رفت -

بہر منزل گاہ صاحب بہادر بمعہ سپاہ خرم خندان بودند۔ پنج
 روز در پیش گاہ بنگلہ گاہ کنگ صاحب و فیروز صاحب بہادر رسیدیم
 و چادر سر بلند را بر پاء میکردند و من بدان خیمہ بمعہ دو وزیر
 دانا دل درون نشتم و کپتان صاحب جمعیت انگریزان تاروالہ
 در بنگلہ نشست۔ بریک ساعت صد شادی در اور دند و شوق
 ملاقاتیہ حاصل کردند و تار برقی را زدند و مرز بندر کراچی، سرکار
 صاحب کمشنر صاحب بہادر را از حال آمدن خود آکا ہی دادند۔ امیر
 مزوہ خان بر قدم بوسی حضرت بہادر بیاد سر اخلاص در خدمت
 نہاد۔ شرط بندگیات و ادبیات بجاہ آوردہ۔ شکوہ دولت عظیم الشان
 خلعت بردایے عور مارہ، امیر مزوہ خان، پوشانید۔ سرکار امیر
 دولت بامن، کمالان، کفت، امروز روز جدائی فی مابین شما
 باشد، ارادہ دارم کہ در بندر کراچی بروم و شما بروہ اخلاص در
 ہلاد پکج بروند۔ من حال جدائی شنید، تنک دل از سر یہ کر سیے
 برخاستم بر خیمہ خویش ادم۔ پس امیر دولت مرا طلب نمود از دل پرورد
 باز رفتیم دیدم، ماہ منور نشستہ بر سر کرسی فام، کردم سلام بدوہ
 داد سلام جواب بر سر کرسی نشتم۔ بمن کفت بی یار جانے، من
 ہر دو جہانے۔ درین جدائی فقر معین نکنید انشاء اللہ مقالہ زدو دہا
 کہ ملاقاتیہ فی مابین شما باشد، دلاکن یک مرحمت کنید کہ یک
 کتابے بر لفظ بلوچی تصنیف کنید بامن بفرستید۔ ہمہ اشیاء، چیز با
 و نام جملہ کان بیان اورید تا لفظ بلوچ دانستہ باشم۔ ہم درین نشانہ
 دوستیہ ما دشما باشد۔ تا ہم لفظ و زبان بلوچ اموختہ شود۔

بعد ما من کفتم کتاب بلفظ بلوچ و نان پے نمک یکے باشد در مہر پاج
 آن صاحب باشد بر لفظ پارسیے تصنیف کنم - گفت نہہ ، طعام ہان
 بہہ کہ دل اشتیاقے دارد آن خوردہ شود - لوز ہمہ لفظ ہا کتاب
 راستہ باشد لکن شاہم درین نسخہ راستہ کنید - پس در دل خود
 کفتم " از شہر فسد ، دل فسد بہتر " باز قبول کردم ، عبد پیش صاحب
 بہادر مرحمت نمود چندان زر نقد قلمدار ہا بمن بخشش میکرد ، خیلے
 عز و نذیرہ عجز در روہ من نہادہ مرخص و موکل یکدیکر میکردم صاحب
 شکوہ دولت معمور بار میکرد کہ چید بتوسن باد رفتار سوار شد
 ہمہ سپاہ ارکان و دستور بطرف بندر کراچی در خدمت سرکار
 دولت ہا مکشز صاحب بہادر میرفت و من کمالان چند روز در محالہ
 امیر مندہ خان عید مبارک خلاص نمودم - بعد ہا با سپاہا کو چیدم در محالہ
 شہر رسیدم و اقرار کفتم - پس آغاز تصنیف کتاب بلوچی میکردم
 و این کتاب ہا تمام لفظ بلوچ میباشند - پارسیے لغت معما نکردیم
 بخاطرہ کپتان اسمیل میل صاحب بہادر کہ دانستہ لفظ شود و زبانے
 پارسی و نظم ازان سبب نشد - این کتاب تصنیف و بیان شد
 از زبان کمالان کچکے روز پنجشنبہ دخت چاشت بتاریخ ماہ مہرم
 اول یوم ہجرت - سردار عالم محمد مسطفا ^{۱۲۹} ، این نسخہ راستہ
 شد -

در ہر مکان ف (بجائی) فارسی آید فارسی ہست و دیگر
 مکان (ب) ، (بجائی) بلوچی آید ، بلوچی ہست -

باب لفظ بلوچی شہر کیج

باب لفظ بلوچی شہر کیج کہ لفظ (ہجیر) خاص و عام میباشند

ب	ف	ب	ف
بادشاہ	بادشاہ آن ہست کہ	غلام	ر بندہ (زر خریدہ ہست
	لک لشکر دارد	حبش	سیاہ صورت ہست
فان	خان آنت ۳۰ سی یا	سردار	سردار است کہ ہزار لشکر
	دچہل) ہزار پشاہ دارد		دارد مثل سردار کیج یا
	مثل امیر خدادات خان		مجبور
کچی	اصلاں سردار قوم کچی	بلوچ	بلوچ صحرا نشین رہیں
	ہست		دہ باشد
وزیر	وزیر مثل شاغاسی باشد	امیر	تبتیر کنندہ کارات
دکیل	فیس کار ہست	کنڈ	جمع کنندہ گیاه و چوب
درزادک	قوم بلا غلام، اصل درزادک		
	مناسب پے ہوا بود، وقت		
	زاہیدن از خانہ درآمد		
	بصحر رفت زاہیدن		
	فرزند		

باب زن و مرد

ب	ف	ب	ن
پے پے	زن سرداران و میران	مولد	کنیز بہت
مردین	زمینہ مردم	مرد	شوہر، مرد
مردم	آدم	جنین	زن (جنس زن)
جن	زن	بچک	بچہ
جکت	دختر	ادم	آدم
ادمی	ادمی ہا	کلاہ	رخت ہا، پھونے، کلاہ
پاک	دستار	فشک	جامہ
شلوار	پاؤوزار	چادر	لنگے
کوش	کفش	چوپ	چوت
سواس	بوریا کہ در پاؤ کند		

باب جسم مردم

سر	راس	کردن	کردن
مؤد	مو	گوفک	گوفہ دست
فیشایے	فیشایے	سینہ	سینہ
کوش	ہردو کوش	کودان	فستان

ب	ف	ب	ف
بردان	بر دو ابروه	لان	شکم
چم	چشم	ناک	نافه
پوز	بینی	کون	زبر
نسیپ	لب	کیز	زکر
تک	آب دمان	کسن فرج
پ	ب	گند	خایه
بروت	پمپمی	دست	دست
ریش	ریش	دستے مک	استخوان دست
زنوک	زنج	خنجر	جاہ انکشت
گل	اناک	نگک	انکشت
راستین دست	دست راست	ناحن، ناکس	ناخن
پاد	پام	چغین دست	دست چپ
زان	جہ شانک	لک	شانک
برود پاد	برود پام	پادی کڑپ	بند پام
چغین پاد	پاو چپ	راستین پاد	پام راست
پادی پشت	رخسار پشت پام	دستی پشت	رخسار دست
پادی ریم	رخسار پام	ریم	رخسار
هان	چشم	دستے ریم	رخسار دست
پوست	چشم جان یا بدن	پدن	جسم
		گوشت	لحم

رک	رک با	بند دست پاء	بند با
مکلت بند	بند استخوان	چپ	استخوان

باب مردم قصب والہ

قصب کننده	کننده، باب لوہار ہست۔		
زرکر	طلا و زر کار میکند	چیکے	شعرزن (مطرب)
آہن کر	آہن کار	مٹوچی	کارچرم کند
دار تراش	ہینم دراش	جو لائیگ	گدہ یافتہ کند
رُود کار	مس کار	ورزی	زخت می دوزد
برنج کار	فسل کار	دہکان کار	کار زمین میکند
شریک	مزدور، ہموالہ زمین	کشتری	رنکریہ

باب آہن

تفک	دورانماز	زحم	شمشیر
نیزہ	برچی	کارچ	کار
جینا	جنبیا	کاپار	خنجر
داس	داس	غرمینہ	کرمینہ، غرمینہ
ہم بودی	ہم بودی	چاکو	چاکو (چاقو)
تہرین	تہرین	تہر	تہر خیر شکافند

ب	ف	ب	ف
برو	بیل	موبک	زمین می کاغذ
برو	بیل	ہنجر	خنجر
زحم	تیغ	سپا لینی	تیغ در صفہان می سازد
زحم مشہدی	در مشہد	جو سردار	جو سردار
	درست کنند	زحم شیرازی	تیغ در شیراز درست کنند
	تیغ در کرمان	زحم عزیمیل	تیغ در غزنی درست کنند
	درست کنند		
زحم شکید	شمیر (جو سردار)	رحم کئی	شمیر و تیمار شدہ
تفنگ خراسانی	دوراندار زاز	تفنگ سندی	دوراندار در وکاد و سند آستہ
	بخراسان		
تفنگ رومی	در روم در ترکیہ	تفنگ فرنگ	دوراندار از فرنگی
	آراستہ کردہ		
تفنگ لازمی	بندوک کہ در دلاء	تفنگ سیلانی	نصب بندوک
	بار تیار کردہ اند		
تفنگ میرکی	نصب	تفنگ سیلاب	دوراندار از نصب
تفنگ دوکار	بندوک نصب است	تفنگ پرنج	بندوک نصب

باب نقرہ

پاکی	زر	زرہ	اشترک
------	----	-----	-------

ب	ف	ب	ف
نقره	نصب زر	سکندار	زر صرب دار
زر	...	نقره	...
زر شرف	زر آب شده	زر قله دار	رو نیه
زر محمدی	کبر	زر روفیه	رو نیه
سهر پکت	سهر کرد	سهر مستقال	شف آب کرده
سهر شرف	سهر آب کرده	طلاه	اشرفی جمله
کلائیچیه	کله یی	جسد	سار
شرف	غلوله	شوره سیاه	باروت سیاه
شوره اسفیت	باروت سفید	کپت	مثل آهنی غلوله طوف
کوکرت	کوکرد		

باب چرم

چرم	پوست	طوغوم	زیر و فشت زین
سرخ اسب زین	سرخ چرم		اسب هست
سری	در سر هست	جایخ	زیر زین هست
کوز بند	هم در سینه هست	کشک	در آن اعلولله شوره کنند
رکاب ذرال	چرم ها	چک	آتش میزند
سرخ اسپ	تمام سرخ	کمر کیسه	همراه کیسه کمر مردم هست

ب	ف	ب	ف
آس کچ بند	آرتش زن رابسته کرده	کیسه	عالمه بندوک در کر هست مردم میکند
نوش	کفش	کوئی (فیتی)	" "
مشک	آب دان چرم	آس کچ	فرز که آتش کیرد
پونست	چرم	کیتے بند	بند شوره دان هست
کام	لبام	(غنئی بند)	
سینه بند	در سینه هست	تیر دان	غلوله ورون اندازند
تک دکاب	در شکم کربسته	دول	آب از چاه کشند
دم چي	دردم اسب هست		
پیر زینچه	زیرین هست		
غجری	پشت زین اسب		

باب شیر

شیر ترش	شیر ترش	شیر ترش	شیر ترش و تازه
شیر فنی	مردم زور بسته کند	شیر کنپ پاء	یکجا کند
شیر بسته	در دیک بسته کند		در آتش پخته کند تازه
شیر تاجک	تازه شیر		(شیر)
شیر شارفته	در چیز ک بسته کند	کمپ پاء	بادی و کرم هست
شیر مشک	در لوی جوش دهند	شیر مچکل	نوع بسته مرد هست

ف	ب	ف	ب
کرم هست	شیر مرشک	خشک هست سرد کرم	شیر پنخ شیر شیلانچه

باب رزق

کرم	باکلیک	نعمت	وان
کرم دتر کندم	دان غله	کندم	وان
(نوع) کندم	فند غله	رزق) کندم	سهر غله
کرم دتر کندم	اسفیت غله	"	سه توئم غله
؟	چرسک	؟	دان بسنج
برنج سرد خشک	برنج مسخن	خشک سرد	برنج مرکی
سرد خشک	برنج گویو پوئو	؟	برنج اسفیت
؟	سهرین	؟	دان زرت
سرد	سهر و زرت	خشک	اسفیت زرت
؟	شهری زرت	سرد هست	لاک بسر زرت
سرد کرم	دان عزیزن	سرد خشک	دشتی
سرد کرم	دان ماک	کرم	دان جو
؟	دان ماه	کرم	دان ماش

باب نان

ب	ت	ب	ت
نان امیر و غیرا	کرم	نان فنیتر	؟
نان سی سرک	؟	نان پوتو	؟
نان تیتی	کرم و خشک	نان فرسینے	؟
نان کروینے	؟	نان علقدری	؟

باب نخل خوب

خردشت پرم	خرما سرد	موزادیتے پرم	خرما کرم
سبز پرم	خرما سرد	کھر با پرم	خرما سرد
لنگو پرم	کرم	پستپاری پرم	خرما سرد
علے پنے پرم	خرما سرد	آب دندان پرم	خرما سرد
بیے کم چکے	خرما کرم	چنٹک پرم	خرما کرم
نازینے پرم	خرما سرد	کوزنات پرم	خرما سرد
دشاری پرم	خرما سرد	روغینے پرم	خرما کرم
دش گٹ پرم	خرما سرد	بگٹ ناہ پرم	خرما کرم
کلیرک پرم	سرد	ربئی پرم	کرم
مزن لگو پرم	کرم	پلکے پرم	کرم
فردان پرم	کرم		

این فرماہ خوب نخل مایٰ خوب زشت کردم بیان
 ی شناسند یک یک صاحب دلان
 بچہ نخل رچ (را کو بند کونک)

باب نخل زشت

ب	ف	ب	ف
نیش ناپم	؟	جوانا پم	؟
جوان کمر پم	کرم	کلوت پم	سرد
نقو پم	سرد	کوزیے پم	کرم
سنب کورک پم	حرام کرم	پم علو کون پم	کرم
نکری پم	سرد	کلیر پم	سرد
پوشس پم	کرم	شفر بی پم	کرم
شہری پم	کرم	چربان پم	کرم
شکش پم	کرم	گش زینہ پم	کرم
شوش پم	کرم	علو کون پم	کرم
شکش کان پم	کرم	جینے	کرم
کوہری پم	سرد	کروچ پم	کرم
جوان کمر پم	کرم	کلوت پم	کرم
زد پم	کرم	سہر پم	کرم
شینکو پم	کرم	پم	؟

یک یک کردم جدا من نخل زشت
در دراق تخمه در تین خشت

باب اعطاء عطوی نخل

بلوچ خار را کویند گنپک

ب	ن	ب	ف
پیش	برکه نخل	گنپک	خار
حشکین فیش	« ه خشک	ترین پیش	برکه نخل رترا
گنپک	خار	ترین کرز	شاخ نخل رتا
حشکین کرز	شاخ خشک نخل	ترین کپه	شاخ نخل رتا
حشکین پپه	شاخ خشک نخل	گننفوک	میخ یا نخل
گنپه	جسم نخل		

باب درخت کوی و بوته کوی

بر لفظ بلوچی درخت را کویند درچک

حمت درچک	جک درچک	چوب اسیاه هست
کهور درچک	کز درچک	برک کز بکوبید درچک
		مند همراه آب بخورد
		سردی جان میرود
کز درچک	چکود درچک	برک چکود بکوبد همراه

	۲	۱	۲
آب شاد	تاگز در چک	میوش مثل انگو است	
در حوض	چن در چک	پرست یخ اودر آب کند	فرد در چک
بکیرد برکب		بجوشاند بخورد، صرفه	
کند بخورد		رود	
برکب زاسر کم بد آه	زیرک در چک	پرست یخ اودر آب کند	زامرد در چک
کند آب بسته شود		در آب کند مار کزیده	
		بخورد به شود	
کوان دانه بخورد شکم	در چک	یخ اودندان مال کند	کوان کیر در چک
محکم شود، درد پهلوی	آبچک در چک	بردیگر درخت با خود را	
شود		فیچید	
در شکم دانه کی بخورد محکم	کبچک در چک	رحسار کیسه درد کند	گنی در چک
شود		مثل تنباک بکشد	
شتر میخورد، کل زرد	کوپسور در چک	برکب اوبرکب انابه است	کرک پیچ در چک
بست			
یخ او مردم دندان	بید در چک	کل نزار، سرد	کوجیت در چک
مالد اور نکند			
شتر خورد، هریش بسته	نخس کل در چک	یخ او مردم کد شرح کند	کود در چک
مرفد کند			
دانه خرد مردم خورد	نرک در چک	دانه او مثل کفویت	کصور در چک
شکر خوب است		است	

ب	ت	ب	ت
شے فلک درچک	کل زرد اشتر خورد	کون درچک	مثل گنر مہت
رکینشتر درچک	کل اولوہ خوش کند اشتر خورد	انجیر کوی درچک	مردم می خورد
کعبہ درچک	بیج اود مردم کد سرخ کند	شاکستر درچک	ہمتبہ بہک دارد
پہار گوہی درچک	زقوم شیرہ اومش کشتہ کند	سرک درچک	شیرہ اوشکوف کشتہ کند
ارچن درچک	چوب اوکے ماو بہت نکند غم دارد	جوز درچک	برک اوشتر خورد ہمیر
گنک درچک	بیج چنر نخورد	داز درچک	نخل کوی ایوہ اوشل سدر مہت
کوی بود درچک	از اسراو چنگ اواز کند	کونیشتر درچک	شیرہ اومر م پے مار مہت
ہوم درچک	شاخ اوسوختہ در قنباک تاس کند	خوب درچک	بکار نیاید
داردش	شاخ اودنمان ماند	کشرک درچک	محر م پے مار مہت
کلیہ درچک	میوہ سرخ مردم خورد برک ندارد	کل مورک درچک	
عیشکر درچک	بسیار خشک است بیج اوبکشد ہمراہ مضری آب کند بخورتب گرم بشود	تصور درچک	برورد دل شکم برک اوبسوت اند بخورد

ب	ن	ب
	درد شکم دل هم برک بچو شانند بخورد کز آسته قسم هست	لاردان کنش در چک کز آسته قسم هست
این کز برک سفید بسز هست، برک او بچو شانند بخورد، سردی از جان برود - اسب یا خر یا مردم را سردی زند برک او درد کند بهم شود	میوه این کز مثل اکور هست این کز تا سیر سردی دارد	تاکز شکر کز در چک
این هست کز کوهی نام او فص هست	کز د و قسم هست شکم کیسه (درد کند) برود و اهنه این کز خشک کند بکوبد بخورد به شود کز شهری تا سیر گرمی دارد	کز کوهی کز شهری

باب بوته ها

میشره بربچه	برک میشره در سایه	بومبیک کوهی
-------------	-------------------	-------------

پ	ف	پ	ف
شرد برپک	زنج پوست این میده کند بر نیل تلخ دروپا و دست چرب کند	برکت بوته	خشک کند همراه سکلیا سفید رود مس کشته شود - شتر میخورد
ترات برپک مزنگ (شترنگ)	کالا شته کند سفید شود خر میخورد فر بهبه شود نمالا سفید کند شتر خورد	بون بوته میشک بوپک پوز بوپک	اسب میخورد خاردار شتر خورد
(بوچی)	(پارسی)	(بلوچی)	(پارسی)
بها کر تک	فروخته کرده	بها و نکرت تک	فروخته نگرده
بها بکرتین	فروخته بگردی	بها و نکرتین	فروخته مگردی
بها و کرت	فروخته کرد	بها و نکرت	فروخته نکرد
بها بکرت	فروخته بگرد	بها و نکرت	فروخته نکرد
بها بکرتبه	فروخته مگرده درود	درود کرت	برابر کرد
درود بکرت	برابر نکرد	درود کرت تک	برابر کرده بود
درود بکرت	برابر نگرده بود	درود کرتین	(باید) برابر کرده بود
درود بکرتین	(باید) برابر مگردی	درود بکرتین	« برابر بگردی
	سوگند		

ب	ف	ب	ف
عقربون بوپوک	بر جراحیست کهینه مسده کرده بسته کند	گوز پلوز بوپوک	برود رو کوخ یک آفتاب کرم کند در آب این اندازه سر نشین
پهول کو بوپوک	کوسفند چرد شیر بسیار دود	کندا کو بوپوک	دانه او بر حیفی دود کند اعطاء کسے اما سن کیرد برک کرم کرده بسته کند
اسفال بوپوک	این هر دو یک قسم هست نکم کیسے برود این دانه بخورد	در شسته بوپوک	بینی کیسے خون دید همراه روغن بچکاند
کرف بوپوک	بر هر م زن ها کنند	ششک بوپوک	باد دارد
شتر بوپوک	بگو بد تب کرم جان پے مار بشوید	روح کو بوپوک بوپوک	هر جا آفتاب باشد رخ آن طرف کند برک او سایه در سایه خشک کند تره یا مس ترند باشد نرم کند
دست من سر بوپوک	برک او در سایه خشک کند سکیاه سفید کشته شود	سنا مکی بوپوک	همراه کل سرخ بخورد جلاب کند
مات کینک بوپوک	این برک بنز بکیرد همراه برک شیش مس کشته کند	شتر بوپوک	خردن چار پاء

ب	ف	ب	ف
		آس که بوپک	همراه شیر تازه بخورد جلاب کند
		گنج بوپک	خوردن چارپاء
خوردن آهن	فوشا بوپک	کسین بوپک	خوردن دولت تا
در قبر مردم کند	نذک بوپک	گوره کا بوپک	شتر خورد
اسب و خرد خورد	کوماز بوپک	جادپ بوپک	خوش بکند
برابر کنزیده بسته کند	کل مورک بوته	موز بوپک	

بوته که کادک بگوید جان بشوید تب گرم بهه شود

دوان گدیده همراه علی بهه کند	کافور که بوپک که	بر موء بزنی مسکنند	شتر بوپک
همراه محرم کند	کندر که بوپک که	بر محرم زن خوب	اشتر که بوپک که
در خرما کند	فرچیک بوپک که	در دود او بخورد	از کند بوپک که
کیسه کم طعام بخورد این بخورد	گروه بوپک که	بر قو خوب است	فرنگ بوپک که
در سوراخ مار رود کند تا بینا شود	کوهی بود بوپک که	در جراحت بسته کند	مور شو بوپک که
شکم برود همراه شیر تازه معری بخورد	دایخ بوته	بساید ریش کسبه افشاند	مار موت بوپک که
مردم بخورد	عالم که بوپک که	خوردن مردم باشد	بی ملک بوته

ب	ف	ب	ف
عزیمک بوپ که لاپه و	مردم میخورد برزر د وپے ماری در آب بخورد	ریتاچ بوپ که سفید لاپه و	شکم می برد سفید راپه ورا
بنز بوپ که شیره کو بوته مرنپ و بوپ که ک مرکو تک	سکیا کشته شود برقوت بخورد این جمله	از بوت که بوپ که سک و نمان بوپ که مر بوپه	بزج بخورد بر در دل بریش بسته کند می پاشد کیسه را باد بگیرد بمالند

باب درخت

حب	میوه گرم	انار	سرد
ترنج	سرد	لیبوه	سرد
عالمک	سرد	انگور	گرم
زیتون	سرد	سردف	گرم
ناسخ ترشینی	بادی	تارنجیشری	خنک
مور	بادی	طوط	گرم
چیچک	غلیچه	انجیر	سرد
بادام	سرد گرم	جوز	گرم
کنغفر	گرم	حیر	سرد
جم لیوار	میوه سیاه دارد		

نیکو و نیکوئی نیکو است
 نیکو و نیکوئی نیکو است
 در کجا بود نیکو است

درخت پتی و در کوه طوری که نعلی اورا سوخته است و است و پاره نکلان
 سرنخ کند، مزد اورا خداوند داد

باب بوته

ب	ن	ب	ن
کوات رف بوپ که	درج بخورد باد کم دارید	فینماز بوپ که	درج بخورد باد کم دارید
ترف بوپ که	خنگ	زر بوپ که	خنگ
زیر که بوپ که	در دلی بخورد	سیر که بوته	در دلی بخورد
ار بوت بوته	کرم هست	گوپ که بوپ که	کرم هست
پپا که بوته	خر بزه کرم	پیک بوپ که	خر بزه کرم
نوش بوپ که	؟	طلول انکور بوپ که	؟
چصپ بوپ که	؟	کرز که در چک	؟
فنیپال بوپ که	؟	شریش در چک	؟
چال در چک	؟	مرفد در چک	؟
وج در چک	؟		

؟	گرگه در چک	؟	سج تا فرد در چک
؟	گذردان در چک	؟	کنه ازاد در چک
؟		؟	تنگ در چک

باب باد و دنیائی

سرگوات	باد مشرق	پے زحمت	کور پچ گوات	باد شمال	ہم پے زحمت
خسلی گوات	باد مغرب	پرزحمت	بزرگوات	باد جنوب	پرزحمت

یاد را کرید گوات ، درخت را کرید در چک

ردغن تازه	ردغن بڑ	از شیر پیدا شود
ردغن میش	ردغن کالمیش	از شیر پیدا شود
ردغن کوک	ردغن پیک	از جسم پیدا شود
پینگ	شیرک	از شعل پیدا شود

باب نرمینہ گو سفند سفید

بلوچہ گو سفند را کرید فش اسفیتن زین آن کو سفند کہ دنبہ دارد
 آن را بلوچہ کو بند اسفیت فس ، آن کو سفند کہ دنبہ ندارد دنب ،
 لپتک دارد آن کو سفند را کو بند سیہ فس ، اسفیت فس پے دندان
 باشد یاد دندان باشد بلوچہ کوید درنا ہیئت ، یعنی جوان ، کورگ

یعنی بچہ اگر پار دنتان ، دندان ، یا دو دنتان بیت ، دندان باشد ،
 آن فس را کوشنت یعنی گویند کوزنچہ یعنی تمام سالم ، آن اسفیت
 فس از ہر شش دندان بگذرد آزا کلیند فیرنت یعنی فیر بست کہنہ
 سالہ باشد ، آن فس کہ اسفیت (سفید) فس بست دو قسم ، دورنگ
 بست ، ہر دو دندہ وارندیکے نرین فس (نرینہ) ، دویم مادکیں فس
 (مادینہ)

باب کو سفند مادہ سفند

مادکیں فس ، مادینہ تا کہ کسانتت ، وقت خرد ہست ، تا کہ دو دنتان
 دو دندان باشد آن فس را کوشنت بلوچہ ، فُلاپ ، گویند و بلوچہ ما بچہ ،
 دندان بیت یا شش دنتان بیت آن فس را کوشنت پیش ، آن گوسدہ
 را گویند اصل پیش سال خردہ مادینہ - اگر کہن سالہ باشد فیر باشد
 (بیت) ہم گویند (کوشنت) پیش - فس سیا فس نرین کسان بیت (کوشنت)
 شک ، کو سفند نرینہ خرد ورا ، گویند ، یاپے دنتان بیت ، بر دو دنتان
 بلوچہ گویند (کوشنت) تر شتر چونک (بچہ) ، چار دنتان جوان بیت
 یا شش دنتان بیت کوشنت ہم جوان دندان باشد گویند کہ جواہنت
 درناہنتا -

بزہ چون ازین ہد کذشت گویند (کوشنت فیرین بزہ) کہن سالہ بزہ
 مزین سیہ فس را کوشنت بزہ ، کلان سالہ سیا کو سفند را گویند بزہ ،

باب کو سفند سیاہ مادہ بیان کنم

یا مادکین فس کہ کسان پے تنان بیت بوچه کوشنت شک چرم
 در دنان بیت یا چار دندان بیت کتاچه ، مارہ کو سفند خرد دندان باشد
 بوچه آن را کویند شک (ہر زمان) دو دندان باشد یا چار دندان باشد
 گویند دختر، ہر دخت شمش دندان بیت انرا کوشنت بڑ، ہر زمان،
 شش دندان باشد آنرا گویند بڑ بچون زاید ہم گویند بڑ تا کہ فرزند پیدا کردہ
 آنرا ہم گویند بڑ

باب کو سفند سیاہ زینہ

گویند کیسے راتبو کرم باشد در زمستان بڑ سیاہ پوست کنند، کسے
 راتبو کرم باشد بزنیلی پوست کنند فس کہ سیاہ باشد گویند موڑ کیس بڑ
 (سیاہ بڑ)۔ صورت درنگ، آن نیلی باشد کویندش نیلین بڑ، نیلی انت کہ
 بوہ اد سیاہ بزر باشد۔ اگر صورت آن سفید باشد کویندش اسفیتین
 بڑ، صورت او سہر (سرخ) باشد کویندش سہرین، سوہ را کویند فُپش، کیسے
 راتبو کرم باشد بڑ بہر پوست کنند۔

باب صورت کو سفند سفید و نہیہ دار بیان کنم

اگر صورت درنگ، آن سہر باشد (بیت)، بوچه کویند (گوشنت)
 سہری کورک یا کوزا پنہ او اگر صورت درنگ، آن سیاہ باشد۔ آنرا گویند
 سیاہیں کوزا پنہ۔ اگر صورت آن فس سبز باشد آنرا گویند کیر کین کوزا پنہ
 یا کیر کین کوزا ک۔ اگر صورت آن اسفید باشد کویندش اسفیتین کورک

یا کورانیہ۔ اگر صورت آن سفید سیاه باشد آنرا کوئند کفے کورانیہ شاخ
شاخ را کوئند شاه کاپنه (شاخ) شاه (شاخ) هرستی کیکی هست

باب صورت کو سفید سیاه بزر

فس سیاه اگر کلان (مزن) باشد کوئندش چار دندان، اگر کسان باشد
کوئندش بزر (پے دنهه) ، اگر کلان (مزن) باشد هم کوئندش بزر (پے دنهه)
اگر پے دندان (دندان نه دارو) باشد او خرد کسان، هم باشد کوئندش
آزاشکت (بچه) - اگر نه (زینهه) باشد و کر ماده باشد کوئندش چستی (کر
صورت آن فس بیان کنم تا بدانیے اگر موء جسم (جان) آن فس سبز باشد
آن فس را کوئند بلوچه نیلین فس - اگر موء (مود فیٹ) جان فس سیاه
باشد کوئندش سیاہیں یا مورکین (سیاه) فس و کر موء (مود) جانش سرخ
باشد آنرا کوئند شہرین فس - اگر موء جانش سفید باشد آنرا کوئند سفیتین
فس - اگر دورنگ (دو صورت) مود (مود) باشد نشانه خال سیاہ سفید آنرا
کوئند بلوچه لغین فس -

پاریسے موء کوئند، بلوچه موء را کوئند فیٹ و مود ہم کوئند هر دو نام
کوئند و فرق اسفیت (سفید) فس و سیہه فس آنست کہ اسفیت فس
دینگ (دنهه) دارد و سیہه فس ندارد - دنهه ندارد بلوچه و سب سیہه
فس را کوئند لپک و نہ اسفیت (سفید) فس (کو سفند) را کوئند (کشت)
بلوچه، دینگ -

بیت نظم

کالان دُری در بلوچی بگفت بدیدار آسمیل صاحب شفت

دین راه دیدم بسی کان رنج ندانم چه مزد آیدم نقد کنج

دلکین مرا هست سری دوستی تو کوی دو با دام یک پرستی

ز کپتان پی نیگوی دیده ام زهر صاحبانش پسندیه ام

باب شتر، کویم شتر زینہ تا بداینے

شتر زینہ خرد باشد بلوچہ کویندا (اچرا) ^{دخردا}
 اشتر زین کہ کسان انت - لفظ بلوچی کوشفت، بہتر، دو لفظ آندرا،
 (دیم کویندش جگہ (ہم خرد) - پس کہ دو دندان باشد شد کویندش کو اپہ
 (ہم خرد) چرنگہ چار دندان یا شش دندان شد بلوچہ کویندیشپہ، ازین
 ہر سال بگذرد کویند کہ این لپہہ دکلان دجوان، افر (عاجز بسیار) است

باب شتر مادہ

خرد (کسان) باشد کویند بہتر است (یعنی خرد ہست) چو دو دندان شد

کوبندش بلوچ مُزاف (دو ساله) باشد - چون چهار دندان یا شش دندان
باشد کوبندس به اچی چون نبردش کوبندش جُشپ

باب صورت های اُشتر بیان کند

مود جان اُشتر زرد ببیت ، مود جسم شتر زرد باشد ، بلوچ کوشند
زردین اُشتر ، بلوچ کوبند زردین اُشتر - مود و فُشپ جان اُشتر سهر بیت
کوشین ، سهرین اُشتر - موی جسم شتر سُرخ باشد ، کوبند سُرخ شتر و کُرنه
جان اُشتر اسفیت سیاه بوت ، و کرموی جسم شتر سفید شد کوبندش بزین
اُشتر - و کُرنه جان (موی جسم) اُشتر تمام رجه ، سفید (اسفیت) باشد
کوبندش اسفیتین اُشتر - سفیدین - اگر هر دو دست اُشتر اسفیت بود
بلوچ کوبندش کُنب دستین اُشتر -

باب اسب زریان

زین زینه را گویند - اسب از شکم مادر پیدا باشد ، زینه باشد
تا که زین بر پشت نداده آنرا کوبند کُزک - اسب = اسپ ، شکم = لان
پیدا برت = پیدا باشد (شد) ، زین = زینه - ازین به گذشته دو دندان
دندان (یا چار دندان یا شش دندان باشد) بوت ، آنرا کوبند کُزشت
اسب زریان - این سال گذشته فیر هست -

باب اسب مادیان ماده ،

مادیان چونکه زاید کرک او مادیان بوت (بوت) آنرا کُزشت کوبند بلوچ

پان چونکه زین بر پشت او دادند دو دندان یا چار دندان شد آن را
گویند مادیان (کلان جوان) تا که فیر (عاجز کهن ساله) باشد.

باب صورت اسب

مرد جان (موء جسم) اسب زرد سیاه باشد آنرا گویند کیمشت و
کرنپه جانش سفید باشد آن اسب را گویند شربنگ درمخک م، اگر موء
جان اسب سیاه باشد آنرا گویند بلوپه مشکیکه (سیاه) اگر موء رنپه،
جسم رجان آن اسب زرد باشد آنرا گویند اسب سمند (زرد) و کرموء
(مرد) سرخ (سهر) باشد آن اسب را گویند بوز و کرموء جسم (رنپه جان)
او اسفیت سیاه باشد آنرا گویند ابلق و کرموء اسب هر رنگ (قسم)
باشد لاکن دست پا هر چار اسفیت باشد آن اسب را گویند چالگی و کرم
رنپه یعنی موء جان او سبز باشد آن اسب را گویند اسپ سبز (موزی)
اسب را که موء جان سهر سیبه رنگ یا زرد باشد گویندش گرنپی - بلوتج
گویند اسپ - و کرموء جان آن اسب سبز زرد سفید مواره باشد آن
را گویند خنک، اسب خوب -

نظم اسبان

اسی کہ رنگش چو خرمایہ بود چه حاجت بکرمی سردی بود

بُوڑ پہلوان اسبان بود تندر دلیر دلاور بود

اسی سمند نرم پے جان ہست میسکے چو مردی بنمائیے ہست

سُہر حنک اسبی کہ بود تیز پر ہودش نباشد بہتر ز خسر

چا لکی و خنک ہر دو شیرانِ مست دمنده و پوینده چو پیلِ مست

اسب شایانِ کیمتِ خنکت بُوڑ بود صلیحے زینِ راضبِ گُوڑ

کمالاں بسی آزما میمش کرد بر پشتِ زینِ تو سن سواری کرد

باب خسر

مادکین خرنائید تا کہ خرد (کسان) ہست شیرِ مادر (مات) میخورد

بلوچ کویند کرک (خرد) چونکہ پالام بر پشت دادند سوار شدند کویندش
 بیان چونکہ دو دنتان یا چار دندان یا شش دنتان ہست کویندش مادین
 (کلان) مثل خر مثل اسب کیے ہست۔

نرین حر

چونکہ خر مادکین زائید کرک (خرد) او نرین (نرینہ) شد آن کرک
 (خرد) را کویند کوئپ۔ چونکہ پالام پشت دادند سوار شدند تا دو دنتان یا چار
 دنتان یا شش دنتان باشد آنرا کویند لاک، نسب خر کلان جوان لارغ،
 جرخسہ (ہر) ازین بگذرد پس کویندش فیرناوان ہست۔ خروہریکیے۔
 ہرزیکیے۔

باب صورتِ خر

اگر فُپُہ (مُو) خربسز باشد کویندش سبزی خرا چونکہ فپہ جانِ ہر (خرا)
 نبر باشد بلوچ کویند سہری ہر (خرا) مو در جانِ ہر اسیت یعنی سفید باشد
 کویندش اسفیتین ہر (خرا) اگر فُپُہ جان او سیہ شد آنرا کویند سیاہین ہر
 (خرا) اگر فپہ جان او زرد شد بلوچ کویند زردین ہر (خرا) اگر فپہ جان
 او زرد شد بلوچ کویند زردین ہر (خرا) اگر فپہ ادسیاہ سفید بود کویند
 فُشکوئین ہر (خسہ)

کا نرینہ

باب کاہ نریشنو

بلوچ کاہ را کویند کوگ، چون نرین فرزند از لاف یعنی شکم کوگ

پیداشد آن بچه هیش بلوچ کونیند کونک - چون یکساله شد کونیندش پو اب
 زون دو دنان یا چار دنان یا سشش دنان شد آنرا کونیند کابینا کر ازین
 منظره بگذرد پس کونیند فیر هست -

باب کا و ماده

کوک ماده ، بلوچ را کونیند مادک ، چون زائید دختر آوردیم
 تا که دخترش خرد هست ، بلوچ کونیندش کوک شک - کوک شک از
 شیر حلالم شد کونیندش فرات - چونکه خود زائید فرزند پیدا کرد کونیندش
 مادک - گاه اگر ز باشد یا ماده باشد حقیقت نام گاه کونیند کوک -

باب صورت کوک

اگر مود جان کوک زرد باشد آنرا کونیند زردین کوک و کر مود جسم
 (جان) آن سهر باشد آنرا کونیند سهرین کوک و کر مود جان آن سیاه
 باشد آنرا کونیند سیاهین کوک و کر فپه جان او سبز باشد آنرا کونیند
 بلوچ ، سبزین کوک ، و کر فپه جان آن سفید باشد آنرا کونیند سفیدین
 کوک - اگر خال سفید سهر یا زرد در جان باشد آنرا کونیند کنهرین کوک ،
 اگر فپه جان او سیاه زرد یا سهر باشد آنرا کونیند جتسین کوک و کر دیم
 (رخسار) آن سفید شده آن را کونیند سکارین کوک -

باب آهوه ، آسک نرینه

آسکد آهوه ، زائید بچه (طفل) نرشد تا که شیر مادر میخورد آنرا بلوچ

ایند زین کوزک - چونکه کانیپه (شاخ) بر سر زدا نرا کونید شیر بزرگ
 و ازین بد گذشت آنرا بلوچ کونید نرا سک

باب اسک ماده

چونکه اسک (آهوه) زاهید دختر (خرد ماده) پیدا شد تا که شیر خوار
 (مفل) هست آنرا کونید ماد کین کوزک - چونکه شاخ در آورد ماد کین بزرگ
 (ماده دختر بچه هست) بچو زانید بر بد رسید آنرا کونید ماد کین اسک
 (آهوه ماده) - اسک (آهوه) اگر در نا (جوان) باشد یا فیر کین ساله باشد
 که صورت دو دندان هست، چار دندان و شش دندان هرگز نمی شود

باب سید و چشمه جلیله (کوه)

د چشمه کوهی را بلوچ کونید سید مز، اصل بز سینه فس را کونید،
 سید که زانید بچه ز پیدا کرد تا که شیر مادر دامت، می خورد آنرا کونید
 بلوچ شنگ، چو مزین بیت (یعنی) کلان بو آن را کونید تر شتر،
 چون ازهد دو دندان (دندان) گذشت بر چار یا شش دندان (دندان)
 رسید آنرا کونید بز (ماده سید هست) - چونک ز باشد بر باشد چار
 دندان یا شش دندان شد آنرا کونید پاچن -

باب سید با سفید یعنی کوسفند کوهی

چونکه سید سفید زانید تا که فرزندش کسان (خرد) شیر خوار هست و
 ز هست آنرا کونید کوزک، چون دو دندان یا چار دندان یا شش دندان

یا چار دندان یا شش دندان بود زانید انرا بلوچ کویند لپه وهر - سید
 حیثی باشد جمله با دنیبه ندارد، دُنب دارد - دنب را بلوچی لفظ کویند
 بپک -

باب خرکوش

خرکوش را بلوچ کویند کرکوشک، کرکوش که اگر کلان باشد یا
 خرد، کویندش کرکوشک، هر چه که خرکوش بلوچستان هست، جمله صورت
 کرک باشد - کرک انرا کویند، مود جان او سبز سفید هست.

باب مار کزنده سیه مار

سیه مار، اسفیتین مار، کرمار، منکل مار، سبزی مار، زردین مار
 پک پکاری مار، دهبان مار، کبیر مار، پیک مار، جی مار، انی مار،
 اشتر مار -

باب صورت مار

سیه مار صورت سیه دارد - خورنده زنده اسفیتین مار صورت
 سفید دارد، کرمار خورنده و زنده صورت سبز سفید دارد، سیه مار صورت
 سرخ دارد، منکل مار صورت سیاه سفید خط، سبزی مار صورت او
 مثل گیاه کندم هست زرد مار انرا کویند - اشتر مار صورت او مثل صورت
 اشتر هست - مار پک پکار مثل صورت فلنگ هست - منکل مار مثل منکله
 صورت هست - منکله زن با بدست کنند - دهبان مار آنست دوبر

دارد کبریا آنت که خایے سفید خایے سیاہ دارد - تک مار آنت
بمقدار پنجتے سیبانشد خیلے زبر دارد ، دور میکذ جی مار آنت که دو
دست که در دست دارد ، پاو ندارد، آنی مار آنت که سبز سفید هست

باب دوان و نیگ

دوان کزنده زرم و زرنب - دوانا بلوچ کوزند نیگ - نیگ
مردم کش مش بلخ هست - نیگ زبر دو شاخ دارد ، نیگ آفتو ، نیگ
سواسو بیار دست پا دارد ، نیگ حوکوه - نیگ کپ کت ، نیگ مور ،
نیگ سوز ، نیگ کز کوزج کن پک نیگ ، رزیم نیگ ، نیگ موش
یعنی بلوچ کوزید نیشک - نیگ زردین کوزر ، نیگ سیا بین کوزر ، نیگ
سوز چاکو ، موش نیشک ، کزی کپش ، کزی باکار

باب دوان کزنده که در آب باشد

کوزج ، کاهول ، تکس کپت - جولا

باب کرم

کرم اپے ، کرم خیلکے ، سمک ، کتک
باب بوپت که در سر موع و رخت جان مردم میشود
تیمار ، نیشک ، تفور -

باب مور

سیه مور ، زرد مور ، سهر مور ، وردک ، نیگ کاسلو -

باب ماہی

بلوچ ماہی را کویند مچی - ماہی کر، ماہی سارم، ماہی گور، ماہی
بار، ماہی کینتو چغیہ، ماہی آسور، ماہی پاکاس، ماہی لجر کونل کر، ماہی
سہر کور، ماہی کشر، ماہی پھو پھ، ماہی چرنک -

باب آب

آب را بلوچ کویند آف، آب دریا، آب کور، سبز آب، خاکف،
آب جوی، جہلین آب، تنکین آف، سردین آف، گرمین آف -

باب سنگ

سیاہن گونیک، سہرین ٹکٹ، زردین ٹکک، سبزین ٹکک، بیکاریں
ٹکک، اسفیتین ٹکک -

باب غزبہ

سہرین فیشے، سبزین فیشے، زردین فیشے، اسفیتین فیشے،
سنگ را بلوچ کویند ٹکک، غزبہ را بلوچ کویند فیشے، خرما را بلوچ کویند ناہ،
خرما کویند سبز، اسب را کویند اسپ، مرغ را کویند مرک، کوسفند را کویند
فَس، گاہ را کویند ٹوک، شمشیر را کویند زخم، دور انداز را کویند تُفک، پیر
را کویند اسپر، شتر را کویند اشتر، پائی را کویند اشترک، خچر را کویند اشترل،
برنج پختہ را کویند پُپ، نان را کویند نان، فیل را کویند فیل، ابریق را

کویند بند کزہ، رخت را کویند گد۔ منت (را) پتھر

باب سپهر

زرین اسپر، سیاہن اسپر، پوتین اسپر، کاغذ بن اسپر، کاغذی
رنگ، روغنی رنگ، بیگی (شہد) رنگ (صورت)

باب فشم

زرین فشم، سیاہن فشم، سہریں فشم، کز کین فشم، اسفین فشم

باب آبریشم

سہریں آبریشم، زرین آبریشم، سہریں آبریشم، ذیلین آبریشم، سیاہن آبریشم
شوزین آبریشم، کز مزین آبریشم، ترکزین آبریشم

باب گد

آبریشمی گد، دریابی گد۔ کل بدن گد، چنپا، زرین کل بدن، سہریں
کل بدن، سوزین کل بدن، سہریں کل بدن، سہریں دریابی، زرین دریابی،
اسفین دریابی گد، کناوین، سیاہن دریابی گد، عدلس کد، ڈوڈہ، زرین
دردہ، سہریں دردہ، سہریں ڈوڈہ، سیاہن دردہ کد، زربان گد، کیم غاب
گد۔ دلا پکچ گد، من بسی کد، عقوب کد، ریکی گد، سہریں کد، سٹوز کد
گد کد۔ بچہ آبریشمی کد، تاتاٹی کد، تیشک ریمان، مدراسی کد، سٹوز کد
کد، عیلاج گد، چپو گد، سان سیفت گد، سہرسان کد، پیلے، سہریں بنا

رغافا، مہل، پیچے، نال دان، بھنات، شب نم، مل مل۔

باب آسمان

استال، ماہ، روج، شب

باب دار

کپٹہ، کاش، گل، ساد، پات، پڑست

باب جبل و کوہ

کوہ بلندرا کوہیند بلوچ مات بند، کوہ کہ کوتاہ ہست ازرا کوہیند جٹپ۔
 زردین کوہ، بہرین کوہ، سیاہیں کوہ، اسقین کوہ، بوریں کوہ
 یک کوہیں در کوچہ فروم میباشند آن کوہ کان گڑ گڑ ہست تا بداینے

باب سنک

مزین سنک، کسائیں سنک، جرد، ستار، گوزک، ریک، کیا سنک
 مزین سنک، دراجین سنک، گونپون سنک

باب سنک

یعقوۃ از سنک سرخ پیدا شود۔ زمرہ از سنک بنر پیدا شود، الماس
 از سنک سفید پیدا شود، فیروزہ از سنک بنر پیدا شود۔ سنک مرمر از سنک
 زرد پیدا شود۔ مردار از دریا بہرین پیدا شود، لعل از سنک بدخشان پیدا شود

شکر، زریخ، سنکیا، زرد سنکیا، سفید سنکیا، شوز سنکیا، سیاه پچنجه
نُ کار، ممک، زرشناس - بیان کردن -

بیان کردن باب مرغ وحیثه

باز، شاپین، کرکز، کبک، کُوتو گوشت مرداری میخورد، کُوماک
رفار نزار کُوتو، کفوت (کبوتر)، پاهای زکر بُتو میکند، شاتو، چرزه، پهی
پهی، فی فلتان، ببل، طُویته، کاکاشک کسه راسرخم شد گوشت او
(در) دیک پختنه بخورد - اسپاشدک، کنک، بیبه کور، مچی گزیبک،
پدو، فی کلک، نکول، دُتاج، مُرک صبا، قاصد حضرت سیلمان بهر
شانی کُوس، کوهی کُوس، سف چر، جُنجشک، بری، سیاهل نبی سفیان
جُنگ، پُکل -

باب مرغ خانہی (لوگی) بیان کنم

مرغ که از بیضه بردن امد و روزی طلبه
ادبی زاده نذار د خسه د عقل تمیز -

مرغ ماده بیضه (حیک) میگرد بلوچ بیضه را کویند چیک - از حیک
مرغ در امد، پیدا شد، از ا کویند بلوچ چُچُک، چون کلان تر شد
از ا کویند کُوتچه د نزا سیده، پس کلان تر شد از ا کویند نیک، سال
تمام شد -

باب مرغ نسیمه

چونک از بیضه (حیک) پیدا شد تا بچش خرد هست اگر نه هست

یا مادہ انرا کو بند چیفنگ ، کلانتر شد اگر نر باشد نانک میبد ہ انرا کو بند
 کر دس یعنی خردس و کر مادہ باشد کو بندش کو چہ ، کلانتر شد کو بندش
 بیک ، مرگ مادہ بینظہ پیدا کند کو بندش بیک ، مرغ نر بانگ میبد
 کو بندش کر دس - مرغ را کو بند بلوچ ، مروک ، خردس را کو بند کر دس
 مادہ را کو بند بیک -

باب شیشہ

شیشہ را بلوچ کو بند شیشک بدیکر لفظی کو بند بلوچ کا شیشے شیشک
 بلوچ شیشک ، زرد ، سبزیں شیشے شک ، سہری شیشے ، سیاہین شیشک
 زردین شیشے شک ، اسفیتین شیشے شک ، شیشے شک آب داری ، شیشے
 شک نایے طعام در میان کنند میخورند -

باب سفال

دیک ، کوزہ سفال آب میخورند ، شپہی سفال نان زنب خورند ، کرہ
 (اہریتی) کوزک (کلانتر) ، کلہپی ، سفال آب خورند ، کوزک (خوت) ، کب
 (آبدار) ، حُثب (جاہ خرماشیرہ) ، شکب (پرست بزآب میخورند)

باب خانہ شکل

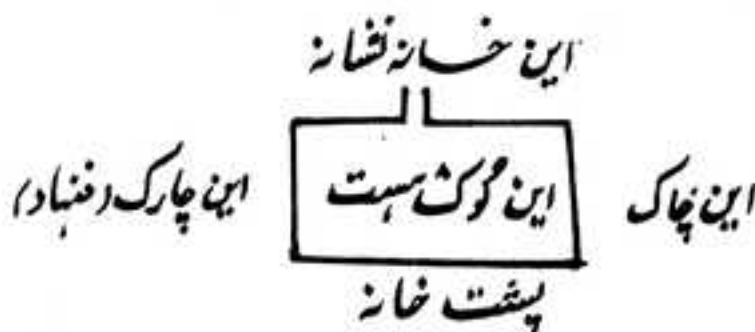
برخانہ را بلوچ کو بند کوزک و ادم فکور و براہوی خانہ را کو بند کس
 منہ را ادم کس کو بند کافر برچوب اماستہ کردہ اند - خانہ شکلے را کو بند
 بلوچ ، بان ، بادگیر (بلند) ، بان ، برج (بروج) ، فصیل ، جبرخانہ (جاہ)

باروت، دیوال (دیوار)، دیم شود (زاور خانہ)، پٹیل (لمبہ مینار)، تقات
 (تاقہ)، شہر، فصیل، نارنج فصیل، کاینے (برسر نشینند مردم)، رشنہ، کنگر
 پدیاک (نزدبان)

باب خانہ و بوریا

خانہ فیش، بوریا و خس و دار (چوب)، بوج (خس)، اکاش (در خانہ کند ہم
 خس بہت)، کئی (ہم خس بہت)، شنک (چوب کز)، کز (چوب نخل)، کنگر
 (زخس)، ساد (رسن)، کنگر (جسم نخل)، کوک خانہ (راکونہ، بریں جلد
 اسباب کا خانہ (نوک)، و کافر مہ (تنبہ را کونہ) یعنی خانہ بوج ارستہ
 (تیار) میکند

دیم لوک، رخسار خانہ، پشت لوک، عقبہ خانہ، دف کوک، دنان
 خانہ، کز دنی لوک، تختہ خیسے و فرشیے، چارک لوک، فنہاد خانہ، سروک
 بالا خانہ،

کوک (خانہ) ہر بان (خانہ کئی) بشل این دائرہ بہت ہر طرفش
 نشانہ کردہ ام تا بدلینے -

باب رخت اسب شتر مرغ

زین اسپ ، انکه پشت اسب باشد ، پاکنه نو ، انکه پشت شتر مرغ
 مردم سواد شود ارحت ، رخت پشت شتر مرغ ، پانام ، انکه پشت شتر مرغ
 چپه (استخوان) کز انک (جوال) ، کورک ، تدم اسب بر سرد بد ، تیره ، قدیم
 اسب بر سرد بد ، بطن ، نه خکی بر پشت اسب دشر کند - کیشی (بوجی) ، اجاز
 هم بوجی -

باب حساب

یکه واحد ، دو انین ، سه شمشا ، چار اربع ، پنج خمس ، شش شش
 ۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶

هفت سبع ، هشت صمانیت ، نه تسع ، ده عشر ، یازده ، واحد عشر
 ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱

دوازده همین موجب شمرد - سیزده ، چارده ، پازده ، شانزده ،
 ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶

بغد ، بشده ، نوزده ، بیست ، بیست یک ، بیست دو ،
 ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲

بیست سه ، بیست چار ، بیست پنج ، بیست شش ، بیست هفت
 ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷

بیست هشت ، بیست نه ، بیست
 ۲۸ ۲۹ ۳۰

یے یک ، یے دو ، یے سہ ، یے چار ، یے پنج ، یے شش ،
 یے ہفت ، یے ہشت ، یے نہ ، چل ، چل یک ، چل دو ، چل سہ ،
 چل چار ، چل پنج ، چل شش ، چل ہفت ، چل ہشت ، چل نہ ، فجاہ
 یک ، ، فجاہ سہ ، فجاہ چار ، فجاہ پنج ، فجاہ شش
 فجاہ ہفت ، فجاہ ہشت ، فجاہ نہ ، فجاہ ہفت ، فجاہ ہشت ،
 فجاہ نہ ، شصت ، شصت یک ، شصت یک ، شصت دو ، شصت
 سہ ، شصت چار ، شصت پنج ، شصت شش ، شصت ہفت ،
 شصت ہشت - شصت نہ ، ہفتاد یک ، ہفتاد دو ، ہفتاد سہ ،
 ہفتاد چار ، ہفتاد پنج ، ہفتاد شش ، ہفتاد ہفت ، ہفتاد ہشت ،
 ہفتاد نہ ، ، ہشتاد یک ، ہشتاد دو ، ہشتاد سہ ، ہشتاد چار
 ہشتاد پنج ، ہشتاد شش ، ہشتاد ہفت ، ہشتاد ہشت ، ہشتاد نہ ،
 نود ، نود یک ، نود دو ، نود سہ ، نود چار ، نود پنج ، نود شش ، نود ہفت
 نود ہشت ، نود نہ ، صد ، صد دو ، صد سہ ، صد چار ، صد پنج ، صد شش ، صد
 ہفتاد ، صد نہ ، ہزار ، ہزار ، پنج ہزار ، دہ ہزار ، بیست ہزار ، سیسے ہزار ،
 چل ہزار ، فجاہ ہزار ، شصت ہزار ، ہفتاد ہزار ، ہشتاد ہزار ، نود ہزار
 صد ہزار ، یک لک ، دو لک ، دہ لک ، بیست لک ، سیسے لک ، چل
 لک ، پنجاہ لک ، شصت ہفتاد لک ، ہشتاد لک ، نود لک ، صد لک ،
 گڑبڑ ، صد گڑبڑ ، قدم ، صد قدم ، نیل ، صد نیل ، پنج ۔
 صد لک ، صد گڑبڑ ، صد گڑبڑ ، صد قدم ، صد قدم ، صد نیل ، صد نیل
 یک پنج ۔

یک پنج 2 یک پنج

کیے بکڑ دینیت الفنون حساب
 ہر یا بیفتے ہاپے تیا ب
 کیے کر نما مذ بود ہے تمیز
 یکا یک تو بشمر کہ داینے عزیز

باب لفظ آتش

آتش را بلوچ بہ لفظ کج کویند، آس مردم نمکپور کویند آج ،
 ہمتے کہ زندہ ہست لاکے شمع ندارد، انرا بلوچ کویند اشکر، جملہ
 آتش کہ می شوزد، انرا کویند آس، اشکر مردہ را کویند سیاہیں شکر
 خاکستر کویند فز، آتش افروختہ را کویند روکین (آس)

سہ آتش در زمستان از گل خوش بو بہ

اگر دور بکند از نشن دوری بہ

آتش در موسم برف از گل آسمی بہتر ہست و کہ در چشم تو دور برد
 نزدیک آتش بہتر از نشین دور دراز آتش۔

سہ زن زشت وفادار ز صد چوری بہ

یک پو پیمہ نمت از حدس رومی بہ

ہم سایہ نمکپوری سکت کو پھی بہ

زن پارسا و صورت زشت وفادار از زن ہور بد عہد پے وفا بہتر

ہست۔ وقت خیکے برف سردی از حدس ایشیمی یافتہ روم، نمت فشم

در جان بہتر ہست، از ہم سیاہ شدن و نشستن مردم شہر نمکپور (مکران)

نشستن کنار سکت لہار بہتر باشد از مردم نمکپور۔ از سکت لہار کچ خیل

تر مہت چرا کہ خاک فکور بہرست -

باب کیف و مرکب

شراب، چرس، بنگ، تنباک، جلیے، تنباک، ملکی، دتوورہ، درخت
بنگ در بلخ روید، افیان (آفین)، اناس (نسوار)، اکہر بنگ (پوتہ در
کوہ روید) -

تیل رابلوچ کو بند پیل، پیل تیل، کنچت (کنچہ)، تیل، جا با
تیل، سرہ تیل، مرفد تیل، آئل نفت تیل، آئل نفت -

باب آوند

تنگ، تاس، رُود، کاسک (آوند چوب)، کالو (آوند چوپ)،
تاسک، کرہ دکشود (آنکہ دست شویند)، کایشے (صافیے)، کچکل

باب لفظِ بلوچ

ب	ف	ب	ت
کک	کرده	ککتک	نکرده
کنتی	کمند	ککمن	ککمن
کرت	خوب ہست	کرتہنت	بب ہست
کرتکمن	خوب کن	کرتکمن	خوب کن
کباتک	کباتشتہ	کباتک	کجاتوہ

ب	ف	ب	ف
کجا بودی	کجا بودی	کجا بنویکے	کجا بنودہ پی
کجا بود	کجا تہنت	کجنت	کجا است
مروید؟	مرد	برو	بروید؟
خوب ہست؟	شرت گنگ	مزوت	مرو
خوب بودہ	شرتو تک	شرنت	خوب نیست
بیاید	بہیت	شرنہیت	خوب نمی شود
میارید	میاری	نیار تک	نیادہ
نبرو؟	نباریتے	نبر تک	نبرہ
مبریید	مبری	نبریتے	نبرہ؟
نورداشته؟	نزور تے	نزر تک	نورداشته
خسردہ؟	داریتے	بزوری	بہری؟
بروہ ہست	بر تکی	موری	مخوری
کذاشته	اشیکے	مذاجی	مذاہ ہست
دیدہ ہست	دیشیکے	مذاشیکے	مذاشتہ
میرود	روت	مزیتے	مزیدہ
روند	رون ت	مروت	برود
بارید	بارن ت	برون ت	برود؟
گند	گنتی	نکنتی	نکند
مکمن	مکمن	مکمن	مکمن
خوب نکندہ	شرت گنگ	شرت گنگ	خوب کردہ

ب	ف	ب	ف
شتر	خوب	کجا شتک	کجا رفتہ
کجا کیت	کجا امده ؟	کجا شت	کجا رفت
کجا روی	کجا میروی	کجا نزدی	کجا نیروی
بیا	بیامده ؟	میا	میائید ؟
برون	بروم ؟	بروت	برود
شتر نکتک	خوب نکرده ؟	شترت	خوب هست
شتر نریک	خوب نبرده	شتر بیت	خوب باشد
سیت	میاید	بیا ارتک	بیا ورده
بیاری	بیارید	بریک	برده
بارتے	برو ؟	بریتے	برده
بهری	بهرید	بر	بهرید
زرتے	برده ؟	مزدوری	نمیرده ؟
نوارتے	نخزده ؟	بوری	بخوری
نبرتکی	نبرده هست	دائگی	داده هست
نیشتیکی	بکناشتہ	دائشیکے	دائشہ
ندیتکی	ندیدہ بست	دلیستے	دیدہ ؟
نوت	نیرو د	مروت	مرو د
نزدت	نزدند ؟	مردنت	مردند
نذارنت	مدارید ؟		
پیلے	بگذار ؟	پینے	مگذار

ف	ب	ف	ب
زفت	نشث	رفت	شت
کفتہ	کوشیتے	مکرفت؟	مکفیتے
مزیند	مبني	بزید	ببني
زده	جیتے	زند	نجنتی
چہ نکند	چی نکنت	چہ کردہ	چی کنت
چہ کفتہ	چی کوشک	چہ نکوید	چی نکوشے
چہ نکوید	چی نکوشے	چہ میکوید	چی کوشے
چہ بردہ	چی برتک	چہ نیست	چی نہنت
چہ نبرد	چی نبارت	چہ می برد	چی بارت
ترا کار نیست	ترا کار نیست	کار بدار	کار بدار
مقصد مدار	کار مدار	ترا چہ مقصد بہت	ترا چہ کار بہت
کدام کوید	کیے کوشیت	زده بہت	نجکی
من نتوانم بزنم	منی جت نکین	عوض خود بزن	بریے بجن
دوست تو بہت	تہی دوستنت	من غریب نیستم	من غریبی نہی
خولیش شامہت؟	وارت	خولیش شامہت؟	سیار
دیوانہ نیست	کنوک نہنت	فلان کس دیوانہ بہت	فلانے کنوکنتا
ہیشار بہت	سارنت	دیوانہ ہودہ	کنوک ہوتک
ہیشار نمی شود	سار نہیت	ہیشار باشد	سار بہت
مثل دیوانہ بہت	افشانے	جن دیوانہ نکرده؟	جینے کنوک نہنت
نہی دانہ	نزا ترکار	بچے عقل	نادان

پ	ف	ب	ف
وشنت	خوش هست	نندیت	نشیند
پادکیت	ایتاد هست	پاد نہیت	استاد نیست
نادراہنت	پے مار نیست	چوننت	چہ حال هست
سلامتنت	سلامت باشد؟	سلامت نہنت	سلامت نیست
عاجزنت	نا توان هست	ورناہنت	جوان هست
ورناہنو تک	جوان بنودہ	نام تہی کہنت	اسم تو کلام؟
مردمی	مردم هست	مردم نہنت	مردم هست
برز نہنت	بلند نیست	فپہ کنت	کوتاہ هست
نیلی ہی	نکذاری	کعتی	کرفت
نکو شیتے	نکفتی	جنیتے	می زند
نجیتے	نمی زند؟	چی کوشیتے	چہ کوید
چی نکوشک	چہ نکفتہ	چی ہنت	چہ ہست
چی نہرتک	چہ ہرودہ	کارمدار	کامدار
مانا کار ہست	مرا کاہست	بجکی	زودہ ہست
من کوشین	من خود کویم	توغزہ بیٹی	شاعرزب رستی
می دوست نہنت	دوست من نیست	شما کی ہست	شما یک قوم ہیتے
کنوک برتک	دیوانہ بودہ	سار نہنت	ہشیار نیست
جنیتے کنو کیے	جن (زن) دیوانہ ہست	پے عقل	عقل ندارد؟
زہرنت	عفسہ ہست	نذرت	نشیند
نادراہنت	پے مار ہست	جو پت	بجال خود ہست

ف	ب	ف	ب
جوان برده	درنا بر تک	میز بہت	میز بہت
بلند ہست	برزنت	چہ حال ہست	چی بہت
لانگہ ہست	لاکرت	کوتاہ نیست	نپتک نہنت
کجا رفتہ	کجاشک	فرہ ہست	فردرنت
کیے بردہ	کیے بر تک	کدام کیے بردہ	کیے زرتک
کیے خوردہ	کیے دار تک	کدام کیے زدہ	کیے جک
بس کُن	بس کُن	کہ ندادہ	کیے نداد تک
بس نکند	بس نکنت	بس مکن	بس مکن
بس نکردہ	بس نکرتک	بس کردہ	بس کتک
بس ممکن	بس ممکن	بس نیست	بس نہنت
از تو نبودہ	تیا بنو تک	اذ تو بودہ	تئی بو تک
از من بردہ	مینی بو تک	از من نیست	مینی منت
مال دیکر نیست	دکری منت	مال دیکر ہست	دکری کنت
مال خودت ہست	تئی دیتے منت	مال دیکر نبودہ ہست	دکری بنو تک
بگوئید	بگوئیشے	کویت	کوشینت
من کفہہ میکنم	مینی گشت کیش	نوتوانی گفت	توی گشت نیکے
من عرض خود میزنم	مینی بدلا دیتے ہنن	مرانواند بگوید	مناگشت نکنت
دیت خود میکیم	ہونا کرینے	قدرت او نشود	دایک نہت
نزدیک ہست	نزیکت	عرض خود مقطول میکنم	پر یے کوشین

ب	پ	ف	ب
دور میشود	دور بیت	دور نیست	دور نهننت
نزدیک نیست	نزدیک نیست	نزدیک میشود	نزدیک بیت
دور (بوده) هست	دور بوتک	نزدیک بوده	نزدیک بوتک
نیاورده هست	نیاورتک	آورده هست	آورتیک
بد هست	کذکنت	میسبرد	بارتیک
بد بوده	کذک بوتک	بد بوده	کذک بوتک
بد هست	کذکنت	بد نمی شود	کذک نبیت
بمی بینے	نکند ی می	دیدہ می بینے	کندی می
گرفتم	گفتن	ندیدم	ندیشتم
تمی گیرم	نکسینی	میکریم	نکسینی
نظر نکردم	نچارتن	گریخت رفت	تنگ شت
نظر کنم	چارینے	نظر نمی کنم	نچارینے
تلخ هست غصہ هست	زهرنت	ببینے	پاری
مثل نگ هست	سور هست	ترش هست	ترشفت
خوش نیست	وش نهننت	تلخ نیست	زهر نهننت
کدام کیسے می طلبد	کیے و پیت	اینجاہ هست	ادا ہنت
کہ کفۃ	کیے کوشنگ	کدام کیسے دادہ	یکے داتک
بس کند	بس کنت	بس کمں	بس مکن
از تو هست	تہی نهننت	لبس هست	لبسنت
از من بوده	مینی بوتک	از من هست	مینے نیت
از تو خود نیست	تہی دیتے ننت	مال دیگر بوده	دگری بوتک

ف	ب	ف	ب
ترا کوبند	ترا کوشنت	مکوبید	مکوشی
ترا خو بنوا مرید	ترا هو نامذنت	توی هست	زوراکنت
دور نمی شود	دور بنیت	دور هست	دورنت
دور نبوده	دور بنوتک	نزیک بوده	نزیک بوتک
بد نیست	کندک نهنت	برده هست	برتکی
بد نیست	کندک نهنت	بد می شود	کندک بیت
بمگ فرتم	بمگفتن	دیدم	دیدشتن
نظر کردم	چارتن	بگذار برود	بجی روت
خوش هست	دشنت	بینی	بپاری
ترش نیست	ترشف نهنت	شیرین هست	شیرکنت
شیرین نیست	شیرکن نهنت	شک نمک نیست	سورنهنت
من را بیخ نشود	من را حج بنیت	درازا باشد	تراچی بیت
تو نمی دانی	تو نرانی	مرانشود	منانیت
مرایا دره	منایات ده	من ترا دیگر روز	من ترایات دین
فیثان شده	فیثومان بوتک	یاد بدیم	فیثومان نهنت
فیثان نبود	فیثومان بوت	فیثان نشود	فیثومان بوت
تراچه کار بود	تراچه کارنت	فیثان بودر شد	فیثومان نینت
سخن با معلوم بوده	ببراسر فدیو	فیثان نیست	تراکار نیست
فدر (م)	فنتن	تراکار نیست	من تئی براتن
		من برادر تو ام	

ب	ف	ب	ن
کوبارن	همیشه دام،	سیادمن	سیال دام
همراهن	رفیق دام،	هپی هبرازدین	سخن ترا میکرم
من دت	من خود	هرا بنت	خراب هست
بزاین	بدانم		
تیاگون من	ترا پیش با من	هرا ب نهنت	خراب نیست
چه مقصدت	چه کار مقصد هست	هرا ب نبوده	خراب نبوده
هرا ب نهنت	خراب نیست	س	

هر کس زردار نذر دستش میرساند
من پے زاه پے زر چه کنم که زر نذارم

تر نیست	تر نهنت	تر هست	تر ن
تر باشد	تر نبیت	تر بوده	تر بنوتک
خشک نیست	خشک نهنت	خشک هست	خشکنت
خشک بوده	خشک بوتک	خشک نباشد	خشک بنیت
خشک بوده	خشک بوتک	خشک هست	خشکنت
نا توان بوده	سست بوتک	نا توان نبوده	سست بنیت
محکم نیست	تر ند نهنت	محکم هست	تر ذنت
تا توان هست	لغورنت	محکم نبوده	تر ند بنوتک
نا توان نباشد	لغور نبیت	نا توان باشد	لغور بیت

ث	ب	ف	پ
نرم هست	نرمست	ناتوان بوده	لغور بوتک
نرم نبوده	نرم نیست	نرم بوده	نرم بیت
نرم هست	نرمست	نرم نبوده	نرم بوتک
مگذر	مکوز	بگذر	بگذر
خوب هست	شیرت	بگذران	بگوزینه
ترا باشد	ترا بیت	پے نمک هست	آداد کنت
فشیان میشوی	فشیان بیت	من میدانم	من ذاین
فشیان ست	نشومانست	فشیان نبوده	نشومان بوتک
سخن من بگیر	منی هب را بزور	درین کار مرا کار هست	ای کارا سا کار هست
خولیش (ام)	دارسین	مادر دم)	ماتن
خراب شود	هرا بیت	مکسیم	نزدیرین
خراب شد	هرا بت	خراب بوده	هرا بوتک
تر هست	ترت	تر بوده	ترا بوتک
خشک نبوده	حشک بوتک	خشک باشد	حشک بیت
ناتوان نبوده	سست بوتک	ناتوان بوده	سست
ناتوان نیست	لغور نهنت	محکم بوده	ترند بوتک
نرم نیست	نرم نهنت	ناتوان بوده	لغور بوتک
نرم نیست	نرم نهنت	نرم بوده	نرم بوتک
خوب نیست	شیر نهنت	مگذران	مکازین
خراب بوده	شیر بوتک	خراب نیست	شیر نهنت
خراب نمی شود	شیر نبیت	خراب باشد	شیر بیت

خراب نیست	سزاوار نهننت	خراب هست	سزاوارنت
خراب بوده	سزاوار بوتک	خراب نباشد	سزاوار نبیت
از من	اش من	خراب هست	سزاوارات
خوش نیست	رزا نهننت	فلانی خوش هست	فلانی رزا نهننت
خوش بیت (باشد)	رزاو بیت	خوش نبوده	رزاو بوتک
دشنام نداده	رزانما تک	تویا من	تویا من
		فلانی رادشمان داد تک	فلانی رازاد تک
		دشنام مدبید	زاد مدده :
		دشنام نداده	زاد نما تک
کاغذ	کاگد	دبیر	پاپک
دبیر	دبک	شکسته کن	پرویشی
شکسته میکنم	پرویشینه	شکسته	پروشک
شکسته	نپروشک	شکسته نشود	پروشک نبیت
شکسته شود	پروشک بیت	شکن	پروش
بوریا بافته در	هند	بوریا می خرابا	کیات
پروش نخل کند		در میان کند	
		خراب نبوده	رزاو بوتک
خراب هست	شرت	خراب باشد	سزاوار نبیت
خراب نبوده	سزاوار بوتک	یا از تو	یا اش تو
خوش بوده	رزا بوتک	خوش نبیت (نباشد)	رزاو نبیت
دشنام بده	زاد بده	دشنام داده	زاد داد تک
کاغذ	کاگد		

ب	ف	ب	ف
ذارت	نخورد	ذارت	خورد
بدی ہی	بدسید	ذارت	نانش بدہ
نورن	نہنی خورم	ذارت	خرمین را ہمال
دارا پچن	جرم را پچین	ذارت	جرم را پچیند
درانچک	چوب پنچیدہ	ذارت	چوب بیار
کوکا بکوش	گاہ را ذبح کن	ذارت	مکش (دکش)
کارمکن	کارمکن	ذارت	مخورد
وارتکت	خوردہ سید	ذارت	مدسید
ذارت	میخورد	ذارت	خرماہ دیپتہ لوی کبن
دارچک	چوب چیدہ	ذارت	کوسفند را ذبح کن
کارکن	کارکین		

اول (نخل را) گوش کینے چند روز پس

سیوہ باشد

از سبز سیوہ بکنارہ دیوہ پختہ شود

(ازیں) حد پس خرما باشد

پس ہوش نخل د خرما بریدند بر آب

خشک کنند۔

(دخک) باشد

در پات میکنند۔

اول پچ کر کش کینے چند روز چپا

فنگ بیت۔

از (پچ) فنگ کوزیت رنگ بیت

از (پچ) ہدرسد کپہ اناہ بیت

کپہ ہوشان پمیکان برنت تا پاکنت

حشک بنت

من پاتاوی منت

گہرا اور نیٹے یا بہاؤ گفت

پس مجوز نہ ش یا فردخت کنند

ب	ت	ب	ت
نان پختہ کمن	نان پختہ کن	نان پختہ کمن	نان پختہ کن
نان خورده	نان پختہ نکرده	نان پختہ کمن	نان پختہ کن
(با) روغن پختہ کن	لحم (گوشت) پختہ کن	لحم (گوشت) پختہ کن	لحم (گوشت) پختہ کن
نخل هست	بیاریدن میخورم	بیاریدن میخورم	بیاریدن میخورم
نخل میشود	نخل نباشد	نخل نباشد	نخل نباشد
نخل هست	نخل نبوده هست	نخل نبوده هست	نخل نبوده هست
نخل نبوده	نخلت برده	نخلت برده	نخلت برده
نخورده	نان پختہ هست	نان پختہ هست	نان پختہ هست
نخل نباشد (نیست)	برنج پختہ کن	برنج پختہ کن	برنج پختہ کن
نخل نیست	نخل برده	نخل برده	نخل برده
	نخلت است	نخلت است	نخلت است

نام سازها

کرنا بزن	مشر نادفا کن	دہل را بیار بزن	پہلا بیاز بجن
رباب	رباب	ینے بزن	پوڑکا بجن
ینے	نعل	جنورہ (دنبورہ)	دبوروک
مداء شعر افکار کن بزن	شعری بجن	سرود	سرودن

ب	ف	ب	ف
خراب نینت	خراب نیست	خراب نہنت	خراب نبودہ
خراب بیت	خراب بودہ (شود)	خراب بئیت	خراب نباشد
خراب بڑکت	خراب بودہ	نام نہی کہنت	اسم تو کیست
کہنی چو کیے	کہا میں فرزند	کہنی پکیے	کہا میں فرزند
زات	نصب	تی کہنت	از تو کیست
بلوچی	(بلو توح ہستی)	در زادگی	(در زادہ ہستی)
چہ ذاتیے	چہ لقب داری	دیتے زاتا بکوش	(نصب) خود بکوئید
کجا روی	کہاں جاہ میروی	کجا بوتیکے	کہاں جاہ بوتیکے
چی کینے	چہ می کینے	چہت کوں بہائی	چہ داری فروختی
خراب بوتک	خراب بودہ	خراب بوتک	خراب بودہ
نام منی نفلانے	اسم من نفلانے	کہی وارث	کہاں خویش
پکلیے یی	رگلی ہستی،	غلام می	(غلام ہستی)
دل ناما بکر	اسم خود بکیر	کجا روی	کہاں جاہ میروی
کہاں کیے مدی	ادم کہام ولایت		

ام شہد یا مسکن ہا (من) ترا ہمانے میکنم۔
در صبح بروید براہ خود ہر چہ طلبی بکو ترا می دم

بہر کار خدمت باشد در رخ تو استادام

ان شہد یا مسکن ہا (من) ترا ہمانے میکنم۔
مٹھن برویتے را با ہرچی روپی بکوشش
ترا دہن۔

ہر کار کی خدمتے ترا بیت تہی دیا
اوستا مٹھن

ترا خدا سلامت بکنند هر وقت بر شما مال
 پرتیبی مالا من کار کیفیت من لوئین
 مرا کار باشد من طلب کنم از تو در برابر
 مال شما از من خود هست -
 استن تو تیبی مال منی دیته نهننت

رَبَاب، مَدَّكَان مَّا

ب	ت	ب	ت
بکایه دکان	مکان بندر	لوپبی دکان	مکان لوبار
موجبی دکان	رکان پوست چرم کار	سوداگری دکان	یاذن مکان
دار ترشیه دکان	مکان جیزم تراش		

هر چه که خانه (مکان) قصب و قصب کار (مطاع فروش است آن
 خانه را کویند دکان (مکان) - ای مردم (ادم) چه قبیله آهن کاری، سوداگری
 (یاذن)، لوپبی کاری (لوبار)، زرگری (زرکار)، جولایکی (جولا)، موجبی کاری (جما
 کار)، ملای، حامی، پاپ اری، کنباری، کبتری -

پ	ت	ب	ت
پزچا	بچه (چها)	هرج	خرچ
باز	بسیار	کم	کم
سبک	سبک	کزه	نشنود
گنک	زبان سخن ملارد	گنک	پاویادست شکسته

ب	ن	ب	ن
کثر	بکثرت	کران	کران
کور	ناچے نا		
سلامت	تندرست (ہست)	سلامت نہنت	تندرست نیست
علامت نہنت	سلامت نیست	دورنت	معین ہست
نزیکت	قریب (ہست)	نزیک نہنت	قریب نیست
نشد	نشدت	کردیت	میکرد
کندیت	بیا بند	بکندیت	نمی بند
نذیتے	نی وہ	باریتے	میسرد
زریتے	گرفت	نزریتے	نکرفت
من زافین	من دائم	توزایے	تو نمیدانے
عقلا ہندی	عقل ہست	پے عقلے	پے خرد ہست
تیار نہنت	اراستہ نیست	روراکت	پهلوان ہست
فیلوانت	انامہست	فهلوان نہنت	قوی نیست
لغوری	بیدل ہست	پہپنت	مردانہ ہست
جنگ کنت	جنگ میکند	جنگ نکنت	جنگ نکند
جیکے نکنگ	جنگ نکوہ	مرنگ	مردہ
شک	رفتہ	ہدیون	ایجا ہست
نامردیت	مرد نیست	بہا دریت	دلادر ہست
برکت دارنت	برکت دارد	پے برکنت	برکت ندارد
برکتے ہست	برکت دارد	برکت دار نہنت	برکت دار نباشد

ب	ف	ب	ف
برکت دار	تابونت	برکت دار هست	برکت دارت
چه بود باشد	تابود نیست	تابود باشد	تابودیت
چه بود نبود	تابود نبود	چه بود بود	تابود بودک
بود نیست	بود نیست	بود دارد	بود هست
میکرد	کردیت	مکردانید	مکردینے
کردید	کردینک	نکردید	نکردینک
سنگ کرد هست	سنگ کرد نیست	سنگ کرد نیست	داینک نیست
خرد کوتان، نیست	کوچک نیست	خرد هست	کوچک نیست
فراخ نیست	فقر نیست	فراخست	فقرت
کرد هست	مشککے	دراز باشد	دراج نیست
عساکر کجمن	لشکر کجمن	عساکر کجمن	لشکر کجمن
عساکر نکرده	لشکر نکرده	عساکر کرده	لشکر گنگ
عساکر باشد	لشکر نیست	عساکر هست	لشکر ت
عساکر نبوده	لشکر نبود	عساکر بود	لشکر بودک
خوب باشد	جوپ بیت	خوب نیست	جوپ نیست
معین نیست	دور نیست	سلامت نیست	ملاست
نشسته	ندیت	خفته	دنگ
نمی برد	نباریت	میدهد	دیتے
توانی	توانی	کلام دانند	یکے زانت
پهلوان نیست	نوراک نیست	تیار هست	تیار ت

پ	ن	ب	ت
مردی	دلادر هست	گستنت	تا ترا نیست
جنگ کلک	جنگ کرده	زندگنت	حیات هست
مردیت	دلادر هست	بهادری نهیت	دلادر نیست
برکتی نیست	برکت نیست	برکت دار بیت	برکت دار باشد
نا بود نهنت	بود ندارد	نا بودت	پس بود هست
بود ناکنت	بود دارد	کردینش	بگودانید
شکودیت	نکردد	دینکے	سنگ کرد
دراجنت	دراز هست	دراج نهنت	دراز نباشد
دراج بیت	دراذ باشد	مشکلی ننت	کرد نیست
شکر مکن	عسا کر مکن	شکر گنت	عسا کر کند
شکر بیت	عسا کر باشد	جو پت	خوب هست
جو پ بوتک	خوب بوده		
جو پ بنوتک	خوب نبوده	جو پ مکن	خوب مکن
جو پ نت	خوب هست	سوار نت	سوار هست
سوار بیت	سوار باشد	سوار نهیت	سوار نباشد
سوار نهنت	سوار نیست	سوار بوتک	سوار بوده
سوار مکن	سوارش مکن	سوار بکس	سوار مکن
سوار بنوت	سوار نبود (نشد)	سوار کار نت	سوار کار هست
سوار کار بیت	سوار کار باشد	سوار کار نهیت	سوار کار نباشد
سوار کار نهنت	سوار کار نبوده	سوار کارت	سوار بود

ب	ف	ب	ف
سوار نهشت	سوار نهیست	پیاده کنت	پیاده مهت
پیادک بزنگ	پیاده برده	پیادک بزنگ	پیاده نموده
پادان نت	پیاده بست	پادان نهشت	پیاده نهیست
پادان بیت	پیاده باشد	پادان نهیت	پیاده نباشد
پادا	ایتاد	پادوسیا	ایتاد مشیر
پاد نهیگنگ	ایتاده نیامده	پاد کیش	ایتاده شود
بزشت	ایتاد	موششت	مه ایتاد
اوشانک	ایتاده	مشنه	بنشین
بندت	بنشینید	منشیرت	منشینید
برشت	بروید	مژرت	مروید
رذت	رود	رشتنگ	روئیده شد
زوذیت	زوئید	زوذیت	زردید
زردینتی	زردیاند	رشتکت	رسته شد
جوچه بکسن	خوب بکسن	سوار نهشت	سوار نهیست
سوارت	سوار مهت	سوار نهوتک	سوار نهزده
سوار بوت	سوار شد	سوار کار نهشت	سوار کار نباشد
سوار کار بوتک	سوار کار بوده	ناسوارنت	سوار نهیست
پیاده نهشت	پیاده نهیست	پیادکت	پیاده نهشت
پادان بوتک	پیاده بوده	پاده	بیست
پاد نهیگنگ	ایتاد بود	پاد نهیست	ایتاده نشود
موششت	ایتاده مشوید	مشنه	منشین

ن	پ	ن	پ
مرژود	مرژوت	بنشید	بنوت
ردیانبند	نژی غیستی	نژوئیده	زئنگ
		زسپه بود	زئنگت

باب آرت

آرد جوه	جو آرت	آرد غلبه	غله آرت
اردماک	ماک آرت	ارد جواربی	زرت آرت
ارد ماش	ماش آرت	ارد سمرو	مخروه آرت

ماک خوردن شکم بند کند

زراعت	کشار	ماه	ماه
درده کرده	زئنگ	کاشته	کشتنگ
درده نکرده	زئنگ	کاشته	کشته
پخته شد	پخته است	پخته نیست	بهنرت
پخته بنوده	پخته بنوتک	پخته شده	پخته بوتک
زود پخته باشد	زوت پخته بیت	پخته بنوده	پخته نهنت

روز جمعه روز شنبه روز شنبه روز جمعه
 روز سه شنبه روز پنجشنبه روز چهارشنبه روز سه شنبه

ماه محرم ماه صفر ماه ربیع الاول ماه ربیع آخر ماه جمادی اول ماه جمادی آخر

ماه رجب . ماه شعبان . ماه رمضان . ماه شوال . ماه ذی القعدة . ماه ذی الحجه .

ب	ف	ب	ن
شرست	خوب هست	گندگفتنت	زشت هست
کزدک بنیت	زشت نشود	کزدک بوتک	زشت بوده
جرا ننت	ورنا هست	جوانت	خوب هست
نکندي	نمیدی دنی بیند	دوستنت	دوست هست
دشمن	دشمن	دوست	دوست
نارشت نیست	شروه نیست	هست	هست
نان هست	نان باشد	نیست	نیست
پتعی ننت	زخمی نیست	پتعی بوتک	زخمی بوده (شده)
مریکه بنت	مردنی باشد	مریکه ننت	مردنی نیست
مریکه بوتک	مردنی بوده	تیرتی بوتک	غلوله خورده
ملنگ	حده	نملنگ	نخورده
نملیتی	نمی خورده	کوری بکن	در بر بکن
کوری کت	در بر کرد	کوری نکنت	-
کوری بکنک	-	دشمن کنت	-
دوری ککنک	-	دوری بکنک	-
درانت	-	چرنت	-
چر ننت	-	چیردا تک	-
چیر بیت	-	چیر بنیت	-

ب	ن	ب	ن
بجیر بنوتک	-	کپتنت	-
کپ بنوتک	-	کپ بنوتک	-
کپ نکتک	-	کپ بنوتک	-
کپنت	-	سنت	-
کذکت	زشت است (بود)	کذک بنوتک	زشت بوده
کندی	دیدما (می بیند)	نا دوستنت	دوست نیست
نا زشت هست	شروه (سوربا) هست	نیست	نیست
پسینی هست	زخمی هست	پتینی بنوتک	زخمی بوده (نشده)
مرکی بنوتک	مردینه بوده	زخم لکک	شمشیر خورده
کلیتی	بجانش رسیده	کورپی مکن	در بر مکن (پوش)
کورپی کوتک	-	درپی نکنت	-
درکتک	-	درا نهنت	-
چیرندامک	-	چیر بنوتک	-
کپ نهنت	-	کپ کتک	-
کپت	-	خراب هست	-
سنت	خراب هست (بود)	سنت بنوتک	خراب بوده
سنت بنوتک	خراب بوده	سنت نهنت	خراب نیست
په سنگین	نا خوب هست	په سنگ نهنت	نا خوب نیست
په سنگ بیت	نا خوب باشد	په سنگ نهنت	نا خوب نباشد

ف	ب	ن	ب
بے اندام هست	پے پوزنت	نا خوب شدہ (بود)	پے سلکت
بجا اندام نباشد	پے پھول نیت	بے اندام بودہ	پے پھول بوتگ
بے اندام نبودہ	پے پھول بوتگ	پے اندام هست	پے پھولنت
بد صورت بودہ	بدرنگ بوتگ	بد صورت نیست	بدرنگ نہنت
بد صورت باشد	بدرنگ بیت	بد صورت بودہ	بدرنگت
خوب صورت نباشد	صورت مند نہنت	خوب صورت بود	صورت مند نہنت
خراب هست	سِلن	خراب میشود	سِل بیت
نا خوب نیست	پے سلگ نہنت	نا خوب بودہ	پے سلگ بوتگ
بے اندام باشد	پے پھول بیت	بے اندام نیست	پے پھول نہنت
بد صورت نبودہ	بدرنگ بوتگ	بد صورت هست	بدرنگت
جو بصورت نیست	صورت مند نہنت	بد صورت نباشد	بدرنگ نہنت
بد نبودہ	بد بوتگ	بد بودہ	بد بوتگ
بد است	بدرت	بد نباشد	بد نہنت
بد بودہ	بد بوتگت	بد است (بود)	بدت
خوب نبودہ	شر بوتگت	خوب بودہ	شر بوتگت
بد باشد	کلف بیت	بد نیست	کلف نہنت
بد منافق	کلف	بد نیست (نمودہ)	کلف نہنت
کیا داردہ کن	کا لاء مرین	کیا داردہ کن	کا لاء مرین
کیا داردہ کنم	کا لاء مرین	کیا داردہ کردہ	کا لاء مرینتگ
دنیا دولت دارد	مال دارنت	کیا داردہ کن	کا لاء مرینت

ب	ت	ب	ت
پے مالنت	مال ندارد	پے مال نهنت	پے دنیا نيست
مال باز نيست	مال بسيار نيست	مال باز بوتک	مال بسيار بوده
چي هست	پنج ندارد	هر چيزي هست	همه چيزايش دارد
کنج هست	بسيار هست	کنج نيست	بسيار نيست
کنج دار نهنت	بسيار ندارد	کنج کجا هست	دنيا او کجا باشد
نانا محتاج نهنت	بنان محتاج نيست	خوارت	پنج ندارد
خوار بيت	ذليل باشد	خوار نيست	ذليل نباشد
خوار بزرگ	خوار ذليل بوده	نان پنج زسيت	نان فوشاخ زشد
باري چون بيت	ندام چون شود	پنج نبيت	پنج نياشد
سرفد نبيت	معلوم نمي شود	سرفد بيت	معلوم شود
سرفد من کنگ	من معلوم کرده ام	سرفد کنگ	معلوم نکرده
سرفد بمن	معلوم گوين	سرفد کنگ	معلوم کرده
جر بيت	بد باشد	بد نهنت	بد نيست
جر بنوتکت	بد بنوده	کلفتت	بد (منافق) هست
هفت نبيت	جر نباشد	کلفت	بد بود
کاه لنگ	کيا زد کرده	کاه بزرگت	کيا دارد کن
مال دار نهنت	دولت ندارد	مايے باز هست	مال بسيار دارد است
مال باز نيست	مال بسيار نبوده	پنج نيست	پنج نيست
کني نازت	بسيار دارد	نانا متاجنت	نان نمي رسد
خوار نهنت	خوار ذليل نيست	خوار بوتک	ذليل بوده

ب	ت	ب	ت
معلوم کنج	سرفدی کنج	نان فشاخ رسد	نان برنج رسیت
معلوم نمی کنم	سرفدی نکنین	معلوم هست	سرفدنت
داند	زات	خرد	زت
ترا من گفته	ترا من کوشک	پننیں بکو	چو کجوش
عداوت شود	دعواء بیت	زشت بد هست	شرنت
عداوت نمی شود	دعواء نبیت	ندارت باشد	دعواء بیت
عداوت مکن	دعواء مکن	ندارت کنم	دعواء کنین
چرب کنم	چو کنین	شاخراب، بزم شوی	شش شربیت
خبر خوب نیست	ای شترنی بهری	بیج مکن	بیج مکن
	نهنت		
دل کوش کند	دلکوش کنت	دل کوش نمکند	دلکوش داریت
هنوز کلان هست	نون مکز نشن	دل کوش دارد	دلکوش داریت
اولین ادبین مردم هست	بها ادبیه مرد دشت	هوش مند نیست	هوش نیست
ادب بر نمی گیرد	آب بر ز درت	چون نه مگو	چو کوش
عداوت مکن	دعواء مکن	بکنار	بی
ندارت مکن	دعواء مکن	دعواء مکن	دعواء مکن
ساع کرده	من دوس ککسا	چه بکنیم	چون بکنین
هوش مند هست	هوش هست	دل کوش نمی دارید	دل کوش غاریت

باب سلام

کیے شخصیاں بجاہ و نمکان اکیسے می آید اول کو یہ سلام علیک اسلام علیک
آدر دم کو شیت علیک سلام : آن دیگر شخص کو یہ علیک سلام

دیشکے خوش آمدی دراه بوتیکے سلامت بودہ نی
جات جو پت جسم تو خوب بہت سلامت نی تندرست باشیے
خیرت خیرت (بزرگی خدا بہت خیر بہت
بزرگیت

سرداری در اینیت امیر خراج سلامت بہت تندرست باشد
بیرنت خیرت یا تہی سلامتی جیش از تو تدرست
خیر بہت

رہا باتے سلامت باشیے احوال بدہ حال خود بدہ
تو بہرہ تو سخن حال خود بدہ و بگو بدین بنویک بدی کند بودہ

اسی دو ازین دو لفظ کیے میکوبند، این سلام علیک خوش آمد (حال دادن) چہی
خبر میباشند۔ در لفظ بلوچی این چہ خبر (حال دادن بہت) (در بلوچستان دان)
میر چاکر و طایفہ رند پیدا شدہ (بلوچی اسم امیر چاکر رند ذات نصب رند
نولد بودہ)۔ درین دخت دوازده پشت گذشتہ تا درین ہجرت نبی محمد سردار عالم
۱۲۶ سال گذشتہ بود۔ (دوازده پشت سال گذشتہ بود درین ایام سال
وفات محمد مسطف بادشاہ منلوق گذشتہ بود)

لفظ وام (قرض)

ب	ف	ب	ف
وام دارنت	قرض دار هست	وام دار نهنت	قرض دار نیست
وام دار بونگ	قرض دار بنوده	وام آبی وام پر نیست	وام قرض از بد بر نیست
وامت پزینی	وام قرض سر باشد	واما بده	قرض بده
وامانندین	قرض باستانی دهم	واما دین	قرض با میدیم
وامامده	قرض رابده	واما کرین ترا	قرض خود میکیم ترا
واما مگر	قرض رامگیر	واما تے نت	خود میدهد
واما بلی	بگذار	کار مدار	کار مدار
واما مادنت	واما قرض رامیدهد	واما منی مذنت	واما ندهد
واما نیلی	واما من نکذارم	واما کریں	واما قرض میکیم
واما دار بونگ	واما قرض دار بوده	واما بده	واما بد میدهد
واما بونگ	واما قرض خود بگیر	واما دت	واما خود دهد
واما دخت که سینه	واما هر وقت که باشد	واما مروچی	واما امروز
واما شری کین	واما خراش میکشم	واما دستے جنیس	واما دست میرنم
واما کین	واما بد نام میکنم	واما بلی برت	واما بگذار برود
واما مانت	واما بر قرض آمد	واما کلن وام بده	واما عام قرض من بده
واما بوی	واما چه طلب کین	واما دان لویپی	واما دان

ب	ف	ب	ف
زوپھی	طلبیے	کد لوپھی	کھدا کر باس طلبیے
ناہ زوپھی	نان رخما طلبیے	یاد کر مایے لوپھی	یاد کر مطاع طلبیے
نا روپھی	نمی طلبیے	لوپھین	طلبیم
زوپنگ	طلب بود	لوپ تک	طلبیدہ
لوپ پتے	طلبیدی	نلوپ تک	نطلبیدہ
تلو پ پتے	نطلبند	لوپ تکمی	طلبید
یکے لوپت	کدام شخص طلبید	بارگنت	باریک لطیف بہت
بارگ نہنت	باریک بنود	بارک بوتک	باریک بودہ
بارگ بیت	باریک باشد	بارک نبیت	باریک نباشد
بار نہنت	بار نیست	بار بیت	بار باشد
بار بوتک	بار بودہ	بار کینن	بار کیندر کینم
بارک بنوتک	باریک بنودہ	بار کینین	بار نیم کینم
بار کینن	بار کینن	بارت	بار بہت
زینہنت	پد بہہ پہلوان رست	زینہ نہنت	پر بہہ نیست
زینہ نبیت	فر بہہ نباشد	فرینہ نینگ	فر بہہ بنودہ
فرینہنت	فر بہہ بہت	بازنت	بسیار است
باز بیت	بسیار باشد	باز نبیت	بسیار نباشد
باز بنوتک	بسیار بنودہ	باز بوتک	بسیار بودہ
باز	بسیار	گنت	کم بہت
کم بوتک	کم بودہ	کم بنوتک	کم بنودہ

ت	پ	ت	پ
کم نکرده	کم نکند	کم نباشد	کم نبیت
کم نکنم	کم نکنن	کم نکرده	کم نکند
کم بود	کممت	کم نیست	کم نهنت
بازار بود است	بازارنت	کم کرده بود	کمکش کنگ
بازار نبوده	بازار نهنت	بازار بوده	بازار بوتک
بازار نباشد	بازار نبیت	بازار باشد	بازار بیت
عذاب نباشد	جزا نهنت	عذاب نیست	جزا نهنت
عذاب نباشد	جزا نبیت	عذاب نیست	جزا هست
عذاب بوده	جزا بوتک	عذاب نموده	جزا بوتک
مقتدر مدار	کار مدار	قید بندی کنم	بندی نمی
زر طلب کند	زر تو پهی	مرا نیست	سنا نیست
بگو	بگو کش	اشرافه طلایی	سخر لو پهی
نطلبیده	نلو پتک	فلاذ مال جنس	فلاذ مال جنس
طلبیده	لو پت نیته	طلیند	لو پت نیته
باریک نبوده	باریک بوتک	باریک بود	بارکت
بار نباشد	بار نبیت	شتر من بار هست	اشتر منی بارنت
بار ممکن	بار ممکن	باریک بوده	بارک بوتک
فریبه باشد	زنبه بیت	بار نیست	بار نهنت
بسیار نیست	باز نهنت	فریبه بوده	زنبه بوتک
بسیار است (بود)	بازت	بسیار بود	باز بوتک
کم باشد	کم بیت	کم نیست	کم نهنت

	ب	ف	ب
کم	کم بکن	کم کرده	کم سنگ
کم بود	بازار نهنت	کم نبود	کتین زن
ازار نیست	بانارت	بازار نبوده	بازار بوتک
بانافت	جزا سیت	عذاب بوده	جزا بوتک
عذاب باش		عذاب مکن	جزا مکن
کرده	کک	کوتاه بود	کوتاهت
کوتاه باشد	کونپ بیت	کوتاه باشد	کونپ بیت
کوتاه نباشد	کونپ نهنت	خرد کوتاه هست	کونپن
نهاده بکن	ایری بکن	نهاده مکن	ایری مکن
نهاده نیست	ای نهنت	نهاده کرد	ایر کنت
سخت نیست	کس نهنت	سخت هست	کسنت
سخت بکن	کسین کن	سخت بوده	کس بوتک
سخت هست	کست	سخت بکن	کسی بکن
زوم باشد	شرد بیت	زوم نیست	شرد نهنت
زوم نبوده	شرد بوتک	زوم بوده	شرد بوتک
زوم بکن	شردی کن	زوم نیست	شرد نهنت
عکم نیست	پت پ نهنت	محکم هست	پت پ نهنت
بهادر بوده	پت پ بوتک	محکم نمی شود	پت پ بیت
ام روز	یا مروچی	بهادر هست	پت پت
کرم باشد	کرم بیت	کرم بیت	کرم نهنت

ف	پ	ف	پ
کرمی نبوده	کرم نبوتک	کرمی بوده	کرم بوتک
کرم بوده	کرم بوتبه	کرم نیست	کرم نهشت
کرم نبود	کرم نهشت	کرم بود	کرمهشت
خنک هست	کهرنت	یا ام شب	یا این شفی
خنک نبوده	کهر بوتک	خنک بوده	کهر بوتک
خنک نبوده	کهر بوتبه	خنک باشد	کهریب
خنک نبود	کهر نهشت	خنک هست	کهرت
کوتاه و خرد باشد	کونچ بیت	کوتاه نگرده	کوهفت نمک
هناده کرده	ایرنگ	هناده کن	یرکن
سخت نبوده	کس نبوتک	هناده هست	ازینت
نرم هست	شردن	سخت مکن	کسی مکن
نرم هست	شردت	نرم نمی باشد	شردنیت
مکلم میشود	پ پ بیت	نرم مکن	شردی مکن
ام شب	یا این شفی	مردانه بهادر نبوده	پ پ بوتک
کرم هست	کرمیت	کرم نباشد	کرم نیت
امروز	مردچی	کرم نبوده	کرم بوتبه
خنک نباشد	کهر نیت	خنک پنهانیت	کهر نهشت
		خنک بوده	کهر بوتبه

باب بارنده باران

پ	ف	ب	ن
پوزشت	باران هست	پوز نهنت	باران نیست
پور بوتک	باران بوده	پور بوتک	باران نبوده
پور بوتہ	باران نبوده	پور بیت	باران میشود
پورت	باران بود	پور بوتہ	باران بوده
پور نبیت	باران نمی شود		

باب جمر حساب

جمر نیت	ابر هست	جمر نهنت	ابر نیست
جمر نبیت	ابر نباشد	جمر بوتک	ابر بوده
جمر بوتہ	ابر بوده	جمر بوتہ	ابر نبوده
جمر کوار کے نیت	ابر بارندگی باشد	جمر کوار کے نهنت	ابر بارندگی نباشد
جمر کوار کے نهنت	ابر بارندگی نیست	جمر کوار کے نهنت	ابر بارندگی نیستند
جمر کوارنت	ابر می بارند	جمر نکوارنت	ابر نمی بارند
جمر اناکوات کونت	ابر ربا د مہراست	جمر بیت	ابر باشد
جمر بوتک	ابر نبوده	جمرت	ابر هست

ف	پ	ن	پ
ناز	ناز	دخت	دقت
عصر	عصر	فیشن	فیشن
دخت فجر	فجری وقت	خفتن	عشاء
دخت ذہر است	فیشنی	لصف روز است	نیم روخت
دخت خفتن	عشاء وقت	مغرب دخت	مغرب وقت
دخت بام است	کور بامت	نیم شب نیست	نیم شفت
مغرب	مغرب	فجر	فجر
دخت عصری	عصری وقت	آفتاب در آمدہ	ردج در آنگ
لصف شب است	پنے نکامنت	لصف شب است	نیم شفت
روز آفتاب رفتہ بود، آفتاب غروب است	روز آفتاب رفتہ بود، آفتاب غروب است	زرد کاہنت	ردج شنگ
روز غروب نہوہ	زرد کاہنت	آفتاب در حالت	ردج زرد کاہنت
		غروب نیست	
روز نیست	ردج نہت	روز غروب بودہ	زرد کاہنت
روز بودہ	ردج بوتک	روز نہوہ	ردج بوتک
لصف روز بودہ	نیم ردج بوتک	لصف روز نیست	نیم ردج نہت
دخت ذہر عصر است	پے گاہ نہت	لصف روز بود	نیم روخت
غروب آفتاب نہوہ	پے گاہ بوتک	فیشن عصر بودہ	پے گاہ بوتک
اول شب نیست	سرف نہت	اول شب بود	سرفنت
اول شب بود	سرفنت	اول شب بودہ	سرف بوتک
صبح باشد	صبح نہت	صبح است	سخت

ب	ف	ب	ف
سجنت	صبح بود	سحب بیت	صبح باشد
سب بروتک	صبح بوده	سحب بروتک	صبح نبوده
ملا با نکت	اذان ملا هست	بانگ نهننت	اذان نیست
یکه دخت نهننت	دخت ادا نیت	بانگیکه دختن	دخت ادا بود
بانگ بروتک	اذان بوده	بانگنت	اذان هست
عشا نهننت	خفتن نیست	عشا بروتک	خفتن بوده
عشا بروتک	خفتن بوده	عشا نهننت	خفتن نیست
عشا بروتک	خفتن نبوده	مغرب بروتک	دخت مغرب بوده
مغرب دختنت	مغرب رسیده	مغرب نهننت	مغرب نرسیده
عصری دختنت	عصر رسید	عصری دخت	عصر نرسیده هست
عصری دختنت	عصر رسیده	عصرت	عصرت
عصر بروتک	عصر نبوده	عصرت	عصر هست
فیشینی دختنت	عصر دیگریم یکیه هست	فیشینی دختنت	فیشینی یکیه هست
فیشینی دخت بروتک	فیشینی دخت رسیده بود	فیشینی دخت نهننت	دخت فیشینی نباشد
فیشینی دختنت	دخت فیشینی بوده	فیشینی دخت بروتک	دخت فیشینی نبوده
زند کا بروتک	دخت فیشینی بود	روز دخت	روز هست
نیم دخت	روز غروب نبوده	نیم روز بروتک	نصف روز نبوده
په گاه نهننت	نصف روز هست	په گاه هست	عزوب نبود
	عصر زهر نیست		

ن	ب	ن	پ
اول شب نباشد	شرف نیت	اول شب بوده	بهر شرف بزرگ
صبح نباشد	سحب نیت	صبح بود	سجبت
وخت اذان هست	با یکی وخت	صبح هست	سجبت
وخت خفتن	عشاء	اذان نبوده	هانک بزرگ
خفتن بوده	عشا بزرگ	خفتن نبوده	عشاء بزرگ
مغرب بود	مغربت	مغرب نبوده	مغرب بزرگ
		عصر بوده	عصر بزرگ
و طومگیر	دست نماز مکر	و طومگیر	دست نماز ابکر
و طوم گرفته بود	دست نماز کنگ	و طوم گرفته	دست نماز کنگ
نماز بکن	نماز بکن	نماز مکن	نماز مکن
چشم بینا نبوده	چشم پر فتح بزرگت	چشم بینا نبوده	چشم پر فتح بزرگت
دیده هست	سیم گنگ	نمی بیند	مینم نکنت
غارت کرده	هول گنگ	دیده بود	سیم گنگت
غارت نکند	هول نکنت	غارت کند	هول گنت
غارت بوده	هول بزرگ	غارت نباشد	هول نیت
غارت بوده	هول بزرگت	غارت نبوده	هول بزرگت
غارت تاراج مکن	هول مکن	غارت تاراج بکن	هول بکن
بهر ایش بود	گوشت نیت	غارت نیست	هول نیت
یعنی رفیقش نبود	کون نیت	بهر ایش بود	کون نیت
بمراه بوده	کون بزرگ	بمراه نبوده	کون بزرگ

ب	ف	ب	ف
کون بکن	بمراه بکن	کون بکن	بمراه بکن
کونیتے	رفیق نکرده	کونیتے	رفیق نکرده
بر پیچتے	بر سخت	بر پیچتے	بر سخت
ریختے	ریختے	ریختے	ریختے
ریختے	ریختے بود	ریختے	ریختے بود
نماز کسن	دظو میکیریم	نماز کسن	دست نارا کزین
می بیند	نماز کرده	سیم کنت	نما کتک
غارت نکرده	مذیره هست	هول نکتک	سیم نکتک
غارت بنوده	غارت شود	هول نرتک	هول بیت
غارت هست	غارت کن	سولنت	هول کسن
بمراه نمی شود	بمراه نیست	کون بنیت	کون بنت
بمراه کرده بود	بمراه بود	کون گنگ	کوت
ریختے نکنید	بر سخت	مر پیچتے	بر پیچتے
ریختے	نریختے	ریختے	زینک
ازاب شک پر بکن	ازاب مشک پر کن	مشکا پز مکن	مشکا پر کن
مشک پر نکرده بود	مشک پر کرده بود	مشک پز نکتک	مشک پز گنگ
سفال آبدان پز کسن	مشک پر نکرده	کوزکا پز کسن	مشکا پز نکتک
کوزه پر کرده	کوزه پر کن	کوزک پر کتک	کوزکا پر کن
کوزه پر کرده	کوزه پر نکرده	کوزک پر کتک	کوزک پز نکتک
کوزه پر هست	کوزه را پرینت	کوزک پرنت	کوزک پر بنت

ت	پ	ت	پ
کوزه خایه هست	کوزک ہوڑ رکش	کوزه پر هست	کوزک پڑت
خایه هست	ہورکت	خایه نیست	ہورک نہنت
خایه بکن	ہورک بکن	خایه مکن	ہورک مکن
خایه کنم	ہورک کنین	خایه نکنم	ہورک نکنین
خایه بنودہ	ہورک بنوتک	خایه بودہ	ہورک بوتک
پڑ نیست	پڑ نہنت	پر هست	پر پڑت
پر مکن	پر مکن	پر کن	پر کن
صداءش کن	توار کن	پر بکن	پر بکن
صداء بکن	توار بکن	صداءش مکن	توار مکن
		صداء کردہ	توار کتک
صداء بکنید	توار بکنیت	صداء مکنی	توار مکنیت
صداءش هست	توارنت	صداء نکرده بود	توار نکتک
صداء نیست	توار نہنت	صداء هست	توارت
صداءش بود	تواریتے	صداء نہا شد	توار نہیت
دلکوش مکن	دلکوش مکن	دلکوش بکن مدار	دلکوش کن
دلکوش نکرده	دلکوش نکتک	دلکوش داشتہ بود	دلکوش کتک
دلکوش نداشتہ	دلکوش نکتک	دلکوش نداشتہ بود	دلکوش نہنت
دلکوش دارید	دلکوش دارید	دلکوش ندارید	دلکوش نداریت
صداءش نیست	توار نہنت	صداء کردہ	توار کتک
صداءش نہ بود	توار نیتے	صداء باشد	توار نہیت

پ	ف	ب	ف
دل کوش بکن	دل کوش بکن	دل کوش گنت	دل کوش کرده
دل کوش تیه	دل کوش کرده	دل کوش بیت	دل کوش باشد
دل کیشی بیت	دل کوش نباشد	ترا پر دشتت	ترا بر خود باشد
منا پر دت نهنت	مرا پر دت نیست	منا پر تو نهن	مرا پر تو هست
ترا پر من نهن	ترا پر من نیست	پر دتینه	بر خود هست
منا پر تی داس تا هن	مرا بر شما هست	ترا پر مینے داس	ترا بر خاطر من نیست
منا پر تو نهن	مرا بر شما هست	ترا پر من نهن	ترا بر من نیست
ترا پر دشتت	ترا بر خود هست	منا پر راه نیست	مرا پر راه حاجت نیست
ترا پر راه هست	ترا حاجت هست	منا پر راه بوتکت	مرا حاجت بنوده
ترا پر راه بوتکت	ترا حاجت بوده	منا پر راه بیت	مرا حاجت نباشد
منا پر راه بیت	مرا پر راه باشد بود	منا پر حج بیت	مرا پر حج نیست (نباشد)
منا پر حج بوتکت	پر حج بنوده	بوتکت	بوده
بوتکت	بنوده هست	پاز کا ما بکر بند	میدان جنگ بگیر بنشین
جنگ بکن	جنگ بکن	توفنگ بکن	توفنگ بزن
توفنگا بزور بکن	هندوک بگیر بزن	توفنگی تو ارنت	بندوک آواز کند
توفنگا کرند گنت	بندوق صدا کند	سبک جگنت	سخت جنگ هست
رحم بوٹ	شم شیر شد	ز حننت	شم شیر هست
شکر پر پشت	شکر شکسته	تکنت شنتت	کر سخته رفتند
زندگی برود	نس برود	رنزی مردیت	نش مرود

ف	ب	ف	ب
بگذار	بجای	فس او بروید جلد	رندی بروید
؟	بگفت	بگذارید	میگفت
دیگر در جنگ نیاید	در فدا جانانیت	؟	میگفت
آید	کیت	جنگ کند	جنگ نکند
پایین شده	ایر گفتگ	پایین شده	ایر گفتگ
پایین شده بود	ایر گفتگ	پایین شود	ایر گفتگ
پایین نبود	ایر گفتگ	پایین بود	ایر گفتگ
پایین نشود	ایر گفتگ	پایین مشو	ایر گفتگ
بالا نمی شود	سر گفتگ	بالا مشو	سر گفتگ
بالا شوید	سر گفتگ	بالا نشوید	سر گفتگ
بالا باش بود	بالا تک	بالا مشو	بالا مبو
بالا باشد	بالا بیت	بالا نمی شود	بالا نبیت
بالا نبود	بالا بیت	بالا بود	بالا
بالا نباشد	بالا د نبیت	بالا مشو	بالا د مبو
پایین شو	ایر گفتگ	بالا نمی کنم	بالا دی نگنیم
بالا نبوده	سر گفتگ	بالا بر شوید	سر گفتگ
بالا نبوده	بالا نبوتگ	بالا باش	بالا بو
بالا باشد	بالا د بیت	بالا بوده	بالا بو تک
		بالا ممکن	بالا د ممکن

برابر و راست هر دو یکی نیست

برابر نیست	برابر نیست	راست بود	برابر نیست
برابر نیست	برابر نیست	برابر بکن	برابر گن
راست نیست	برابر است	راست بوده	برابر نبود
در راست نیست	در راست نیست	در راست نیست	در راست نیست
در راست نبود	در راست نبود	در راست باشد	در راست بیت
در راست بود	در راست بود	در راست نبود بود	در راست بود
راست بود	برابر بود	راست باشد	برابر بیت
در راست باشد	در راست نیست	در راست نیست	در راست است
		در راست بوده	در راست بود

و بهادر و پنهانی و گننده هر سه یکی نیست در طوچی

بها در نبود	دپه نیست	بها در بود	دپه بیت
بها در بود	گننده نیست	بها در نبود	دپه بود
بها در نبود	گننده بود	بها در بود	گننده بود
بها در بود	گننده بود	بها در نیست	گننده نیست
بها در باشد	گننده نیست	بها در باشد	گننده بیت
بها در نباشد	گننده بیت	در چشم زاهر باشد	چما پدیاک بیت
در چشم زاهر نباشد	چما پدیاک بیت	در چشم زاهر بود	چما پدیا بود
در چشم زاهر نیست	چما پدیا نیست	چشم زاهر نیست	چما پدیا نیست

ف	ب	ف	ب
لحم کوشت کباب مکن	کوشتا مفتح	لحم کباب کن	کوشتا بفتح
لحم کباب مکنید	کوشتا مفتح	کوشت دنیبه کباب کنید	کوشتا بفتح
بها در نباشد	کهنده نبت	بها در بوده	رپی برکت
بها در نبوده هست	کهنده نوتکت	بها در بود	کهنده نبت
کوشت کباب نکرده بود	کوشت نغشک	چشم زاهر هست	پیدا کننت
لحم کباب کرده بود	کوشت فیک بوت	لحم کباب کرده	کوشت پنک
بود	بوت	لحم کباب کرده بود	کوشت نغشک
بے فوشاخ نیست	برهنک نبت	کباب نبود	بوت
بے فوشاخ باشد	برهنک بیت	بے فوشاخ بود	بوت
بے فوشاخ (بود)	برهنک بیت	بے فوشاخ نبوده	برهنک بنوتک
خدا مقاله میدهد	خدا دنت	بے فوشاخ باشد	برهنک نبت
خدا دند دهنده هست	خدا دبرکت	بے فوشاخ نیست	برهنک نبت
بر خدا لایق هست	بر خدا لایقنت	خدا داده	خدا داتک
بنده را قدرت نیست	بنده با کتاد نیست	دادن	دیک
خدا خوش باشد	خدا دش ببیت	بنده چی دهد	بنده چی دنت
بند را چه قدرت هست	بند ما چی کتاد	بنده چی باشد	بنده چی هدیت
	هست	بند چه هست خوش	بنده چی دادش
پلید، ناکار، کنا کار، منبر	پلیت، ناکار،	مباشد	مبیت
هست	کنه برین چیزی	بنده چه چیز هست	بنده چه چیزی

ف	ب	ف	ب
خواجہ مولانا کا رفاؤند	کارانی واج	ہرچہ خدا کند	ہرچہ خدا بکنت
ہست	خدا ہنت		کارانی
کیسے کارمن خراب کردہ	کس مینے کارا بجا	مقالہ خدا نظر نیک	خدا ہی مقالہ نظر
نہتواند	کٹ نکتش	باشد	یک بیت

تیغال عالم بجنبد ز جاہ
 نبرد ری کے تا نخواہد خداه
 روع زمین دشمن از مکان بجنبد
 یک تار رک خراب نہتواند بکند تا خدا نخواہد

	کارمن بدست	کار مینی کسے دستا زوال	
	کیسے خراب نہتواند	نہت	
خوابت	زوات	خراب باشد	زوال بیت
خراب است	زوانت	خراب نہتواند	زوال نہت
خراب نہتواند	زوال نکتش	خراب کردہ	زوال نکتش
معلوم کن	سرحال کن	خراب ہست	زوات
معلوم نہتواند	سرحال نکتش	معلوم کردہ ہتواند	سرحال نکتش
معلوم نہت	سرحال نہت	معلوم ہتواند	سرحال
خوب بکو	شر بکوش	خوب دیدہ	شرت دیشک
بد دیدہ	کندکت دیشک	بد بکو	کندکت بکوش
خراب نہتواند	زوال نہت	خراب	زوات

ب	ف	ب	ف
معلوم مکن	سرمال مکن	خزاب کرده	زدال کنگ
معلوم	سرمال	معلوم کند	سرمال کنت
دیده	دیتک	خوب ندیده، بد دیده	کندکت دیتک
خوب دیده خوب بگو	شرت دیتک که	خوب بگو	شر بگوش
	شر بگوش		
همان موجب خبر گز	همان رنگ جبر گز	انچه شاد دیده بود	هر چه تو دیتک
ر با کو من یا کیسے با بند مشوید		پای پیسے در کری کا پوج کپے جو	پای پیسے
دست بگو	دست باوش	در مرغ بسته نکنید	درد کا بند
درد مرغ گناه باشد	درد که گناہنت	راست نزد خدا صواب	راست سوابت
		دارد	
شما غلام نیستے	تو غلام نی	شما آدم بزرگ اعلیٰ	تو غار دعدہ بی
		نصب پیسے	
هر چه من دیرہ	هر چه من دیتک	پیسے خبر نیک خبر بد	بپاری نیک بد
بزرگ خانہ بی همان	خانہ دعدہ ہاگش	همان موجب کویم	من ہا رنگ کوشین
شخص باشد	انت		
بد بیند نیک کوید	بد کنیت نیک	نیک بیند نیک کوید	نیک کنیت نیک
	گوشیت		گوشیت
نخندیدہ	نکند پیکے	خندیدہ بود	کن پیکے
خندید	کندتے	نخندید	نکندتے
نخندید	نکندتے	خندید	کنتے

ب	ف	پ	ت
گذ یک جیتے	خزہ زده	گذ یکے جیتے	خزہ و زده
گندیتے	نخندیدی	گنند	بخند
گند	مخند	گنجک	پیشانیہ کرہ کرہ
مجیت	پیشانی کرہ کرہ	نجمیت	دوا برہ کرہ کرہ
نجمک	کرہ دوا برہ زده	زنج	پیشانی کرہ کن
نجمک	پیشانیہ کرہ کرہ	بجکت	کرہ زده
نجم	پیشانی کرہ نکند		
دش رڈہ چیت	کشادہ پیشانی باشد	دش رڈہ ی نہنت	کشادہ پیشانی نباشد
دش رڈہ ہست	کشادہ پیشانی ہست	دش رڈہ نہنت	کشادہ پیشانی بود
دش رڈہ مجبوم	کشادہ ابرو مشو	دش رڈہ برہ	کشادہ پیشانی شویہ
دش رڈہ بوتک	کشادہ رده بودہ	دش رڈہ بوتک	کشادہ رده بودہ
دش رڈہ بیت	کشادہ روح باشد	دش رڈہ نبیت	کشادہ روح نباشد
جنگ دیمی	رخسار ترش بہت	جنگ	ترش
جنگ دیمی نہنت	ترش رخسارہ نباشد	جنگ دیمی بوتک	ترش رخسارہ بودہ
جنگ دیمی بوتک	کرہ در پیشانی زده	کیہیت	ناکار (آوارہ) بہت
کیہی نہنت	ناکار نیست	یلہ ہی بوتک	ناکار بودہ
یلہ ہی بوتک	ناکارہ بودہ	یلہ ہیہت	ناکارہ بہت
یلہ ہی نبیت	ناکار نباشد	یلہ ہی بیت	ناکار بیت (باشد)
تیی جو پہر نہنت	برابر تو نیست	تیی جو پہر نبیت	تیا برابر نباشد
بر پہر بیت	برابر باشد	جو پہر ہی کجبت	برابر نیست

ب	ف	ب	ف
جو پہلے بہت	برابر نباشد ہو	جو پہلے بہت	برابر ہو

مپے و جو پہلے کے بہت

ما یاق را برابر بہت پیدا باشد ہم تا او باشد بے ہم تا برابر ہو برابر او باشد فلانی از فلانی برابر ہست	مینی مپے بہت پیدا کہ بہت پے جو پہلے نہت پے جو پہلے نہت جو پہلے نہت دُر دُر نی نہت	ترا برابر نباشد ترا برابر دیا نباشد ہم تا او نباشد پے ہم تا ہو برابر ہم تا اد بہت برابر او کہ باشد	تسی مپے نہت تسی مپے پیدا کہ نہت پے جو پہلے بہت پے جو پہلے نہت جو پہلے بہت جو پہلے کہ بہت
بلا بر ہو برابر نباشد برابر ہو برابر کند یک بیک دیگر کی فلانی نا تو انتر بہت برابر ہم قد بہتند کشادہ نہت کشادہ نہت و نباشد	در در تو تک در در نہت در در نہت در در نہت در در نہت در در نہت در در نہت در در نہت	برابر ہو برابر ہو برابر باشد برابر ہو برابر کند	دُر دُر شے در در ہو تک در در بہت در در ہو تک در در نہت در در نہت
	در در نہت در در نہت در در نہت در در نہت در در نہت در در نہت در در نہت در در نہت	فلانی و فلانی برابر کشادہ بہت کشادہ باشد	در در نہت فہنت فہنت بہت

ب	ف	ب	ف
کشاده بود	پنج بوتک	کشاده بودند	پنجت
کشاده بنوده	پنج بنوتکت	کشاده بنوده	پنج بنوتک
کشاده بود	پنجت	کشاده بوده	پنج بوتکت
کشاده مکن	پنج مکن	کشاده بکن	پنج بکن
داز کرده	پنج گتک	کشاده نکرده	پنج گتک
بسته	بتک	کشاده کرده	پنج گتکت
بسته نبود	بندتیه	بسته	بنتک
بسته بود	بستیکه	بسته بکند	بندیتیه
بسته	بستیه	بسته کرده	بستیکه
بسته نبود	بستیکه	بسته بود	بندیتیه
بسته کند	بندتیه	بسته کنید	بندیتیه
بسته نباشد	بندک نبیت	بسته باشد	بندک بیت
گرد اینی	گردینیه	بسته	بندی
بگردیده بود	بگردتیک	گردیده	گردتیک
گردانید	بگردیتیکه	نگردیده بود	بگردتیکه
	مگرد	بگرد	گرد
گرد	گرت	گردانیده	گردینیه
گردی	گرتیه	نگردی	نگرتیه
گردن	گشتن	نگرده بود	نگرتکت
رسن تاب مده	سادا مرلیسی	رسن بوریا تاب کن	سادا برلیسی

ب	ف	ب	ف
مندی	بسته کنیدی	مگردینے	مگردانے
کردیکے	کریدہ بود	مگردیکیتے	مگردانیدہ بود
مگردیکیتے	مگردا برہ بود	مگردینے	مگردانے
نکنت	نکرد	گشتگت	کردیدہ
نکستن	نکردن		
سادرشک	رس تاب دادہ	سادرشک	تاب نمادہ
سادرشکت	رس تاب دادہ	زسکت	تاب ندادہ بود
پُچ نہنت	جمع نیست	پُچ جمعیت	جمع باشد
پُچ بروتکت	جمع بودہ	پُچ بروتکت	جمع نبودہ
ناہ ہست	خرما باشد	ناہ نیست	خرمانیست
ناہ بوتک	خرما بودہ	ناہ بوتک	خرما نبودہ
ناہ نبیت	خرما نباشد	کہترنت	بہترہست
کہتر بوتک	بہتر بودہ	کہتر بوتک	بہتر نبودہ
کہتر نبیت	بہتر نباشد	کہتر بروتکت	بہتر نبودہ
کہترت	بہتر بود	بڈتر بروتکت	بدتر بودہ
بڈتر نہت	بڈتر نیست	بڈترت	بڈتر بود
بڈترہیت	بڈتر باشد	پہپتیت	عزادت یکجاہ شود
پہپتک	یکجاہ بود	پہپتک	یکجا نشدہ
نپہانہت	یکجانہت	کارکن	کارکن
کارکن	کارکن	کارکن	کارکن

ب	ف	ب	ف
کارکنگ	کار کرده	کارکنگ	کار کرده
کاربیت	کار باشد	کاربیت	کار باشد
کارنبت	کار نیست	کارنبت	کار نیست
کارین	کار باشد	کارین	کار باشد
پیش داشتک	نشان داده بود	پیش داشتک	نشان داده بود
پیش دارک بیت	نشان دادن باشد	پیش دارک بیت	نشان دادن باشد
چرخینی کردانید	چرخینی مگردانید	چرخینی کردانید	چرخینی مگردانید
ساده لرین	رسن تاب مره	ساده لرین	رسن تاب مره
چرخ نیست	جمع نباشد	چرخ نیست	جمع نباشد
ماه نبت	خرمان بود	ماه نبت	خرمان بود
کتر نبت	بتر نباشد	کتر نبت	بتر نباشد
کتر بوگت	بتر بوده	کتر بوگت	بتر بوده
بتر نبت	بدتر نباشد	بتر نبت	بدتر نباشد
تچانت	یکجا بود	تچانت	یکجا بود
کارگنت	کارکنند	کارگنت	کارکنند
کارت	کارت (سهت)	کارت	کارت (سهت)
پیش دار	نشان مره	پیش دار	نشان مره
چرخینی	بگردانید	چرخینی	بگردانید
چرخیکه	گردانیده	چرخیکه	گردانیده
چرخیکت	مگردانیده بود	چرخیکت	مگردانیده بود
چرخیکه	بگردانید	چرخیکه	بگردانید
چرخیکت	مگردانیده بود	چرخیکت	مگردانیده بود

ف	ب	ف	ب
مکر داینے	پھرین	کر دیدہ	پھر تک
فروختہ کیجئے	بہا کیجئے	فلاں اشیارا	فلاں چیزا
بہا کن	بہا کن	فروختہ کردہ	بہا تک
فروختہ مکن	بہا مکن	فروختہ میکنم	بہا کنین
فروختہ مکن	بہا مکن	فروختہ نکر وہ بود	بہا تکست
یا بر خود فردندان	یا پر دیتے چکان	بر خود	پر دت
منت ہست	منتنت	منت مکن	منت مکن
منت نکر وہ	منت تک	منت کردہ	منت تک
منت وارنہ بودہ	منت وارنہ ہوگا	منت وارنہ بودہ	منت وارنہ ہوگا
منت کسے نکیند	منت کس نکنت	منت نباشد	منت نہیت
منت کند	منت کنت	منت کلام کس کند	منت کیے کنت
منت نکیرد	منت نکر دت	منت میکرد	منت نکر دت
مکانایتے	سرسن	مایان ای جملہ مردم آدم	مایان کیاس مردم دن
		میردم	
برابری اور ہاشیم	سرسن سرسی ہین	برابری مشوبا اور	سرسن کون
	کون		
برابر نباشد	سرسن سر نہنت	برابری با او ہست	سرسن سرنت
برابر باشد	سرسن سر بنت	برابر نباشید	سرسن سر بنت
فلانیے از فلانیے ترا	فلانیے کیشنت	کدام نوانا تر باشد	کیے کیش بیت
ترہست			

ف	ب	ف	ب
توانا تر نباشد	کیس نبیت	توانا تر نباشد	کیس نبیت
فلایه از فلایه توانا تر بر	فلایه کیس نبیت	توانا تر باشد	کیس بیت
خود بداند	دت بزانت	خود بداند	دت زانت
دیگر غیره مردمان چه مقصد هست	دکله چه کارت	خود بخود هستند	دت من دتنت
نزد خسته	نزد چین	سوزن بگیر دوخته که	سوزن بزر در بر چه کدا
مدوخت	مدوچه	دوخته	دوختین
بدوخته	بدرچی	نزدخته	نزدک
زنگارنگ دوخته مکن	چکن مکن	دوخته مکن	چکن مکن
دوخته باشد	چکن بیت	دوخته نبیت (نباشد)	چکن نبیت
تیر هست	تیر زنت	دوخته مکن	پاکن کن
گردانیده نباشد	چریک نبیت	گردانیده	چریکنت
بها بکنی	بها بکنی	بگردانی	بگردان
نزدخته کرده	بها کنگت	فروخته (مکن)	بها مکنین
منت فطیری مکن	منت مکن	بناده کن	ایه کن
منت کن	منت کن	منت نبیت	منت نهیت
منت هر کس کند	منت هر کس کند	منت باشد	منت بیت
دوخته کرده	دوخته کنگ	منت نگیرد	منت نگیرد
چکن دوخته کرده	چکن کنگ	مدوخته	مدوخته

ب	ف	ب	ف
چکن نهنت	دوخته نهنت	تیز نهنت	تیز نهنت
تیز نهنت	رونده باشد	تیز نهنت	تیز نهنت
تیز نهنت	جلد نهنت	تیز نهنت	تیز نهنت
کنپ نهنت	جلد نهنت	کنپ نهنت	کنپ نهنت
کنپ نهنت	جلد نهنت	کنپ نهنت	کنپ نهنت
تیز نهنت	جلد نهنت	تیز نهنت	تیز نهنت
کنپ نهنت	جلد نهنت	کنپ نهنت	کنپ نهنت

میان جی در میان خوب و بد است

فلانی یا فلان	اشیا و یا مطاع چه	شرنت کندت	خوب هست یا بد است
چیز یا چوننت	موجب هست	میان حال بوتک	نه خوب نه بد بوده
یا میان حالت	یا نه خوب هست بد	میان حال نهنت	میا جی نباشد
میان حال بوتک	میا جی نهنت	میان حال	میان جی بست
میان حال نهنت	میان حال باشد	میان حال	میان حال بود
فلان کار یا فلان	کار آن شخص مردم	بلوچ (گشت)	بلوچ کویند یا خوب
مردم چه نهنت	چه موجب هست	دگر کیسه کوشید	ست اگر خوب نهنت
پا نهنت	خواب (است)	دگر گوشت	کویند
په نهنت	خواب نباشد (نهنت)		دگر گوید

ب	ف	ب	ف
پہنپہنت	خواب ہست	پہنپہنت	خواب ہست
پہنپہنت	خواب ہست	پہنپہنت	خواب ہست
پہنپہنت	خواب ہست	پہنپہنت	خواب ہست
پہنپہنت	خواب ہست	پہنپہنت	خواب ہست

بہ خراب را کوئید، پہلہ بانیکے است

خراب نیست	پہنپہنت	خراب ہست	تلائیے لچہنت
خراب ہووہ	لچپہنت	خراب ہووہ	لچپہنت
خراب باشد	لچپہنت	خراب باشد	لچپہنت
عالم ہست	عالم ہست	عالم ہست	عالم ہست
عالم ہووہ	عالم ہووہ	عالم ہووہ	عالم ہووہ
چونت	چونت	چونت	چونت
خواندہ نیست	خواندہ نیست	خواندہ نیست	خواندہ نیست
عالم باشد	عالم باشد	عالم باشد	عالم باشد
خراب نیست	خراب نیست	خراب نیست	خراب نیست
عالم ہست	عالم ہست	عالم ہست	عالم ہست
خواندہ باشد	خواندہ باشد	خواندہ باشد	خواندہ باشد
نخواند	نخواند	نخواند	نخواند
سابقہ یعنی ہر مشر خواندہ	سابقہ یعنی ہر مشر خواندہ	سابقہ یعنی ہر مشر خواندہ	سابقہ یعنی ہر مشر خواندہ

ب	ن	ب	ن
سبک گرفته	سبک (سبق) گرفته	سبک گرفته	سبک گرفته
سبک میگیرد	سبک گرفته (بود)	سبک گرفته بود	سبک گرفته بود
سبک میخواند	سبک گرفته بود	سبک نگرفته بود	سبک نگرفته بود
سبک گرفته است	سبک بگير	سبک بگير	سبک بگير
سبک بگیرد	ملا بونگ	ملا بونگ	ملا بونگ
خواننده بوده	پرخ نهنت	دروغ بند نهنت	دروغ بند نهنت
دروغ بند نیست	پرخ بونگ	دروغ بند نباشد	دروغ بند نباشد
دروغ گویده	پرخ تونگت	دروغ گو بوده (است)	دروغ گو بوده (است)
دروغ گو نبوده	شکته	شکته	شکته
نشکته	پتیکه لچیت	پتیکه لچیت	پتیکه لچیت
بگذار شکته	ملا بونگ	ملا خواننده باشد	ملا خواننده باشد
خواننده نبوده	پرخ بیت	دروغ بند باشد	دروغ بند باشد
دروغ بند باشد	لچت	دروغ گو نبوده	دروغ گو نبوده
دروغ گو بود		شکته کنید	شکته برد لچیت

فرشتک و لچتک هر دو شکته را گویند

تچکی کن	تچکی کن	تچکی کن	تچکی کن
تچکی نمک	تچکی نمک	تچکی نمک	تچکی نمک
برابر کن	برابر کن	برابر کن	برابر کن
برابر نموده بود	برابر نموده بود	برابر نموده بود	برابر نموده بود

ب	ف	ب	ف
تک نهند	برابر نیست	تک نهند	تک نهند
تک نهند	برابر بود	تک نهند	تک نهند
چریت	خوب بود	چریت	چریت
چریت نیست	خوب نباشد	چریت نیست	چریت نیست
چریت کینت	خوب بکنید	چریت کینت	چریت کینت
راست کین	برابر کین	راست کین	راست کین
راست نبود	برابر نبود	راست نبود	راست نبود
راست کین	برابر کین	راست کین	راست کین
کوچک است	خراب بود	کوچک است	کوچک است
کوچک است	خراب نگردد	کوچک است	کوچک است
کوچک است	خراب باشد	کوچک است	کوچک است
کوچک است	برابر کرده	کوچک است	کوچک است
برابر است	برابر است	برابر است	برابر است
برابر است	خوب نیست	برابر است	برابر است
برابر است	خوب کین	برابر است	برابر است
برابر است	برابر بود	برابر است	برابر است
خوب باشد	خراب نیست	خوب باشد	خوب باشد
برابر کین	خوب کین	برابر کین	برابر کین
برابر نیست	برابر بود	برابر نیست	برابر نیست
خراب کرده	خراب نیست	خراب کرده	خراب کرده
خراب بوده	خراب نباشد	خراب بوده	خراب بوده
خراب نبوده (بود)	خراب بوده (بود)	خراب نبوده (بود)	خراب نبوده (بود)
اسم ناما	اسم (فلان)	اسم ناما	اسم (فلان)

ت	پ	ت	پ
اسم بکیر	ناما بکیر	مال	فلائیے مالا
اسم بکیرید	ناما بکیرت	اسم بکیرید	ناما بکیرت
فرسش بکن	جست بکن	فرسش بکن	جست بکن
فرسش کرده	جست کتک	فرسش مکیند	جست مکنت
برداشتہ	جست کنت	پرسش کن، کند	جست بکنت
برداشتہ مکند	جست مکنت	برداشتہ بود	چست کانت
براشتہ کردہ	چست کنگ	برندا کردہ بود	چست کنگ
برداشتہ نبود	چست نشد	برداشتہ بود	چست بوت
برداشتہ بود	جست بوتک	برداشتہ	چست بہت
برداشتہ مکند	چست مکنت	برداشتہ کنیند	چست کنت
اسم بکیرفتہ	ناما بکیر	مکان	فلائیے جاگاہ
فرسش کند	جست کنت	اسم بکیرفتہ	ناما بکیرت
برداشتہ	چست مکنت	بکنت	جست
برداشت	چست کنت	برداشتہ بکند	چست بکنت
برداشتہ نبود	چست بوتک	برداشت ...	چست
		برداشتہ کرد	چست کنت

باب زحمت کے مادری

صرف ...	کلنگ نیت	زحمت تب	تب
اب در بیجی آید	فشاک	بادسرخ	شہر باد

پ	ف	ب	ف
درد سرین	درد کمر	درد پا	درد پا
درد سر	درد سر	درد چشم	درد چشم
درد دل	درد رخسار	درد کور	درد سین
درد نانگ	درد ناله	درد کله، کپت	درد گلو
درد کپت یعنی کله	بکم	درد لان	درد قیچ شکم
درد دست	درد دست	درد کوش	درد کوش
درد دل	درد دل	محنت	زحمت

باب محنت

گر ننگ	گر ننگ	سحرک	سهرک (سرخه)
مسکو	و با	چایکے	دانه در چشم باشد
درد دندان	درد دندان	درد کردن	درد کردن
هشتر باز نیت	هیله کننده ...	هنر باز نیت	هیله کننده نیست
هنر باز نیت	هیله کننده نباشد	هنر باز نیت	هیله کننده بوده
بازت	هیله کننده بود	هنر کفیت	هیله کرده
هنر ننگ	هیله نموده	هنر کنت	هیله کرد
هنر مکن	هیله مکنید	هنر مکن	هیله بکند
هنر نیت	هیله نبود	هنر نیت	هیله بود
هنر نیت	هیله نباشد	هنر کت	هیله کرد

ب	ف	ب	ف
کهنکری	کدیکری	پیلکن	هنرکن
خیر	بس	در جسم	در دجان
هنر باز نبودتک	بیلید کننده بنوده	بیلید باشد	هنر بیت
هنر گشت	بیلید کرد	بیلید نکند	هنر نکنت
هنر بیت	بیلید باشد	بیلید ست	هنر بیت
		بیلید نکرد	هنر گشت
لیب گمن	بازی گمن	بازی گمن	لیب کن
لیب نکنتک	بازی نگوده	بازی کرده	لیب گنگ
لیب نکنت	بازی نکند	بازی کند	لیب کنت
لیب نکنتک	بازی نگوده	بازی کرد	لیب گشت
پیشتر	اندرون مرید	اندرون بروید	پیشتر
نپیشترت	اندرون مرید	اندرون بروید	پیشترت
پیشتریت	اندرون بروید	اندرون مرید	پیشتریت
نپیشتریت	اندرون زرد	اندرون رفته	پیشترتک
پیشترتکت	اندرون رفته	اندرون نمی رفته اند	نپیشترتک
درادرمیا	بیرون مشو	اندرون رفته اند	پیشترت
درکیت	بیرون رود	بیرون بیاید	در بیا
درابو	بیرون بشو	بیرون آمده	در آنگ
پچیرمبو	پنهان مشو	بیرون مشو	درامبو
درانہنت	ذاهر نباشد	ذاهر هست	درانہنت
درات گشت	بیرون آمده بود	ذاهر هست	درامہنت

	ب	ف	ب
	پنهان هست	پنهان هست	چیرت
	پنهان باشد	پنهان باشد	چیریت
	پنهان بوده	پنهان بوده	چیرامت
	پنهان هست	پنهان هست	چیرت
	چغنه هست	چغنه هست	چغنی پت
	چغنه کن	چغنه کن	چغنی کن
	چغنه کن	چغنه کن	چغنی کن
	چغنه نکرده	چغنه نکرده	چغنی نکرده
	چغنه نبود	چغنه نبود	چغنی نت
	چغنه بود	چغنه بود	چغنی نهنت
	چغنه بوده	چغنه بوده	چغنی بوتک
	چغنه کرده	چغنه کرده	چغنی گنگت
	راستے نبود	راستے نبود	راستے نهنت
	راستے نبوده	راستے نبوده	راستے بوتک
	راستے کن	راستے کن	راستے مکن
	راستے کن	راستے کن	راستے کلک
	راستے نکرده	راستے نکرده	راستے گنگت
	راستے بود	راستے کرده	راستے بوتک
	راستے نهنت	راستے برابر نبوده	راه نهنت
	راه بوتک	راه نیست	راه بوتک
	راه گنگ	راه نبوده	

ب	ف	ب	ف
راه کن	راه نکرده	راه کنک	راه کن
راه کنی	راه کن	راه کنک	راه کن
راه کرده	راه کن	راه کنک	راه کن
راه نکرده ...	راه نکرده	راه کنک	راه کنک
راه نبوده	راه بوده	راه کنک	راه بوتک
راه نباشد	راه باشد	راه کنک	راه بیت
راه هست	راه باشد	راه کنک	راه بیت
خراب کردن کش هست	راه نباشد	راه کنک	راه نبیت
کردن کش بود	خراب کردن کش هست	راه کنک	پے راه انت
کردن کش بوده	کردن کش نباشد	راه کنک	پے راه نهنت
دیکر طریقے برو	کردن کش نیست	راه کنک	... راهت
دیکر مکلینے بروید نشید	همراه مایان مشو	راه کنک	کو ما همراه مبو
خیال داری کن	مرا بگذار	راه کنک	منابن
خیال داری کرده	خیال داری کن	راه کنک	ا پداری کن
خیال داری نکند	خیال داری نکرده	راه کنک	ا پداری کنک
خیال داشته	خیال داری کند	راه کنک	ا پداری کنت
شسته کرده	خیال نداشته	راه کنک	ا پداری کنتک
فرصت کن	شسته نکرده	راه کنک	ا پداری کنتک
فلانی غور سے کن	فرصت مدار	راه کنک	ا پداری کنتک
غور سے نباشد	غور سے کند	راه کنک	ا پداری کنتک

ب	ف	پ	ف
آپه دارک بیت	غوریته باشد	آپه مازی کت	غوریته مکنید
آپه کتک	غوریتسه کرده	آپه کتکت	دنداشته کرده بود
آپه بونکت	داشته بود	آپه بونکت	نداشته بود
آپه کن	بدارید	آپه ت	داشته
فرشا قنانت	دبر یا اپنج	فرشا مفا هت	... مفتح
فتاک	منچیده بود	نفتاکت	نیچیده بود
مفای	مفتح (اش)	بمفای	بمفتح
فتاکت	نیچیده بود	فتای	مفتح
فتاک بیت	منچیده باشد	فتاک بیت	نیچیده باشد
فتا فرشا را	پنج کلیم را	فتا بیک بوتک	نیچیده بوده
فرش فتاک بونکت	فرش نیچیده نبوده	بلی کار مدار	بگذار مطلب مدار
بلی پنخت	بگذار کتاره	آپه دی	بدار
آپه دی	مدار	آپه بیت	غور باشد
آپه نبیت	غور باشد	آپه نت	غور است
آپه دی	بدارید	آپه فتاک	خیال داری نکرده
آپه داتک	خیال داشته	آپه هت	غوریتسه هست
آپه نبیت	غور باشد	آپه منت	این هست
ایا نهنت	این نیست	ایا بوتک	این بوده
ای بوتک	این نبوده	امیش بیت	این باشد
امیش نبیت	این نباشد	ایش	این

ب	ف	ب	ف
آه مان	اون هست	آه مان	اون هست
راتا	نه	راتا	نه
مانند نیت	مرافسند نیست	مانند نیت	مرافسند نیست
مانندت	مرا دوست هست (بود)	مانندت	مرا دوست هست (بود)
ترافسند نیت	ترافند باشد	ترافسند نیت	ترافند باشد
ترافسندت	ترادوست هست	ترافسندت	ترادوست هست
عالمافسندت	مخلوک فزند کند	عالمافسندت	مخلوک فزند کند
فسند بکن	فسند بکن	فسند بکن	فسند بکن
دوست بدار	دوست دارید	دوست بدار	دوست دارید
درستی داشک	دوست داشته	درستی داشک	دوست داشته
دوستیتے	دوست بود	دوستیتے	دوست بود
دوستیتے	دوست است	دوستیتے	دوست است
چی کنت	چی کند	چی کنت	چی کند
چی کنک	چه کرده	چی کنک	چه کرده
اوستیتے	یقین میشود	اوستیتے	یقین میشود
پرمن اوستیتے بزرگ	پرمن یقین میشود	پرمن اوستیتے بزرگ	پرمن یقین میشود
اوست نکنت	یقین نکند	اوست نکنت	یقین نکند
اوستیتے نکنتک	یقین نکرده	اوستیتے نکنتک	یقین نکرده
اوستیتے نکنتک	یقین نکرده	اوستیتے نکنتک	یقین نکرده

ب	ن	ب	ن
ارپتے برکسایت	برکیسے یقین نیست	اوپتے بہت	یقین است
اوسپتے بہت	یقین باشد	تنگ	کر بختہ
تنگ	بکر بختہ	تنگت	کر بختہ بود
تنگت	بکر بختہ بود	تجیت	دواند
تجیت	ندران	تا چیتے	دوانیدہ
تا چیتے	ندوانیدہ	تا چین یکے	دوانید بود
تا چینے	دادانش	پتج
پتج	مدوان	ریشیتے	رسانیدش
زینیتے	زسانیدش	زسیتے	زسانید
ریشکے	رسیدہ بود	بکشے	بکشے
مکشے	مکشے	کشنگ	کشیدہ کہ
نکشے تک	نکشیدہ بود	کشیکے	کشیدہ کرد
نکشے تک	نکشیدہ بود	کشترکایتے	کشیدہ بود
مکشے یاتے	مکشیدہ یید	بکشے یاتے	بکشیدہ یید
کش	کشے	مکش	مکشید
بکش	بکشید	پہ پیے	پنہان کن
مہ پیے	پنہان کن	پہ پیے تک	فنہان کردہ
نپہ پیے تک	فنہان میکنم	پشمدی	فنہان مکن
پشمدی	پنہان بکن	پشدا تک	فنہان کردہ
پشدا تک	فنہان ندادہ	پرنیتے	فنہان بہت
پرنیتے	فنہان نیست	پرنفتت	فنہان ندادہ

ف	ب	ف	ب
فنیان باشد	پرنبیت	فنیان باشد	پربریت
فنیان نبوده	پرنبونگ	فنیان بوده	پربرونگ
افنون نکرده	پرننگ	افنون کرده	پررنگ
افنون نکند	پرمن	افنون بکند	پررکن
افنون نکرده	پرنکت	افنون کند	پررکت
افنون کرد	پررات	افنون نکرده بود	پرننگت
فوشاخ برسرانداخته	پرروت	کیسے یا چیزی خفه پا	پررذات
		نهاده فوشاخ برسرانداخته	
بجان ادرسیده	ننگتے	غلولہ یا چوب زده	کیتے
... نخورده	ننگکے	غلولہ خورده	نگتی
... نرسید	نگیت	بجان ادرسید	کیت
میرسید	نگیتے	مرد	نگیت
رسیده بود	نگتے	میرسید	نگیتے

چلک فوشاخ

زنک نبود	چل نبوتکت	فوشاخ ما زنک چلک بود	چل برتکت
زنک نبود	چل نہت	چلک غبار زنک بود	چلت
زنک بود	چلت	زنک نیست	چل نہنت
مشوید	مشودی	مشوہ کن	مشودی
ششہ بود	نششک	ششہ	ششک

ب	ت	ب	ت
نشک	نشتر بود	شوزی	بشویید
شودک بیت	شستر باشد	شودک نمیت	شستر نباشد
شودتے	بشوند	مشودتے	مشویید
بشودتے	بشویید	شودی بی	شستر
نشودی بی	نشتر	اسفینت	سفید است
اسفیت نھت	سفید نیست	اسفیت برنگ	سفید بودہ
اسفیت بوت	سفید بود	اسفیت نوت	سفید نبود
اسفیت نکتک	سفید نکرده	اسفیت کک	سفید کرده
اسفیت	سفید هست	اسفیت بکن	سفید بکن
اسفیت مکن	سفید مکن	اسفیت نمیت	سفید نباشد
اسفیت بیت	سفید باشد	رنگ کک	رنگیز کرده
رنگ نکتک	رنگ نکرده	رنگ بکن	رنگ بکن
رنگ مکن	رنگ مکن	رنگ بیت	رنگ باشد
رنگ بنیت	رنگ نباشد	رنگ کن	رنگ بکن
رنگ نکتکت	رنگ نکرده بود	رنگ ککت	رنگ کرده بود
رنگت	رنگ بود	پیشین کارا بکن	بدستوری کار بکنی
پہیں کار نکنے	خوپے کار تمی کینے	پہمی کارا بکنت	دستوری خوپے کار بکنید
پہمی کار کتک	خوپے دستوری کار	پہمی کار نکتک	دستوری کار نکلاہ بود
	کرده بود		
سکچہ پی	سخت دستوری هست	پہم ہن	پے دستوری نیست

ب	ف	ب	ف
پے پیمت	پے دستور بود	پے پیم نیت	پے دستور نیست
پے پیم برکت	پے دستور بود	راہ بُز	یعنی خوب پے ہش
راہ نبین	خوپے ناشم	راہ بیجے	ح پے باشیے
راہ بنو تک	خوپے بنودہ	راہ بو تک	خوپے بودہ

یعنی راہ راست خوب باشیے
اسن راہ طریق خوپے یکی است

راہ نیت	خوپے ناشد	راہ بو تک	خوپے بودہ ہست
راہ بنو تک	خوپے بنودہ	راہ ہنت	خوپے ہست
راہ نہنت	خوپے نیست	راہ بیت	خوپے باشد
راہ سو	خوپے مشو	رسوا نیت	رسوا ہست
رزوا نہنت	رسوا نیست	رزوا نہنت	رسوا نیست
رزواہ بیت	رسوا باشد	رزواہ نیت	رسوا باشد
رزواہ بو تک	رسوا بودہ	رزواہ بنو تک	رسوا بنودہ
رزواہ بو ت	رسوا بود	رزواہ نہوت	رسوا ہنود
فلکار ہست	خوب ہست	فلکار نہنت	بہہ نیست
فلکار بو تک	بہہ بودہ	فلکار بنو تک	بہہ بنودہ
فلکار بو تک	بہہ بودہ بود	فلکار بنو تک	بہہ بنودہ
فلکار بیت	بہہ باشد	پیشینی	گذشتہ روز اسم روز

ب	ف	ب	ف
زین	دویم روز	مردچی	امروز
بادات	دویم روز	پُزیشی	سیم روز
پُرغوش	چارم روز	پیشاری	گذشته سال سیم سال
پاری	دوم سال گذشته	رهبیران	ام سال
دیمی سال	دیگر سال بیاید	آما	گذشته ماه
ای ماما	همین ماه	دیمی ماما	همین ماه نوح که پیدا شود
دیمتری ماما	آن دیگر سیم ماه که پیدا شود	اچی رُزچا	همین روز
آرودچا	بینه روز	دیمتری رُزچا	پردار روز بیاید
چوش بیت	هم چند باشند	پوش بیت	هم چند نباشد
چولوتک	هم چند بوده	چونوتک	هم چند نبوده
چوکن	چون کن	چوکن	چون کن
چوکن	چون مکنند	چوگنت	چون کند
چو مکنش	چون مکنند	چوش گنت	هر چند کند
چوشنت	چولنت	چوننت	چنین نیست
چوننت	چنین نباشد	چون کنین	چنین میکنی
چون کینی	چنین کنی	چون کلک	چنین کرده
چون نکنت	چینی نکند	کنت	کند
نزاره کنت	نظاره کند	نزاره مکننت	نظاره مکنند
نزاره دکنت	نظاره کرده	نزاره نکنت	نظاره نکرده
نزاره بکن	نظاره بکن	نزاره مکن	نظاره مکن

ن	ب	ن	ب
نظاره رفته	نظاره بشک	نظاره نکرده بود	نظاره نکند
نظاره بکند	نظاره بکنت	بنظاره نشسته	بنظاره نشک
بلی	بلی	نظاره بچه کند	نظاره بچا کند
سخت بسته بود	اچل مذاک	سخت بسته کرده	امثل مذاک
سخت بست	اچل نت	سخت بسته نکرده بود	اچل مذاکنت
سخت بکن	اچل به	سخت نیست	اچل نهنت
سخت کرده	اچل کک	سخت مکن	اچل مده
نخبنید	نپیکت	سخت نکرده	اچل نکتک
مجنابند	مچکینیه	جنید	پیکت
جنید	چکک	بجنابان	بچرکتیه
نخبنید	نچکک		
غم کین نیست	فریشان نهنت	غم کین هست	فریشان نهنت
غم کین باشد	فریشان بیت	غم کین بود	فریشان
غم کین بوده	فریشان بوتک	غم کین نباشد	فریشان بنیت
غم کین نبود	فریشان بوت	غم کین بود	فریشان بوت
غم کین نبوده	فریشان بوتکنت	غم کین بوده	فریشان بوتکنت
سیل نکند	تماشا نکنت	سیل کند	تماشا کنت
سیل باشد	تماشا بیت	سیل کرده	تماشا کتک
سیل هست	تماشا هت	سیل نباشد	تماشا بنیت
سیل بکن	تماشا بکن	سیل نیست	تماشا نهنت

ب	ف	ب	ف
تاشا مکن	سایل مکنی	اداسیل کن	رنجاسیل کن
اداسیل مکن	اینجاسیل مکنی	ادابکن	اینجابکن
اداسیل کتک	ای جاہ تماشاہ کردہ	اداسیل کتک	اینجاہ تماشاہ کردہ
اداسیل کنت	این جاہ تماشاہ کند	اداسیل مکن	این جاہ تماشاہ مکن
اداسیل کبنت	این جاہ تماشاہ بکند	اداسیل شرننت	این جاہ تماشاہ خوبست
اداسیل شرننت	این جاہ تماشاہ خوب	سایل تماشاہ ہر دو کیے است	سایل تماشاہ ہر دو کیے است
نہست۔			
پکارا بکش	زمین راکاشتہ...	پکارا کارکن	زمین راکارکن
پکارا بکن	زمین زراعت درکن	جولان بکش	زمین رامالیہہ.....
ہوشکا بکش	خوشہ رامال	دانا بربران کن	دان ہر خرمادکن
یا شتران پتپ	یا شتر بارکن	برو بست	بروید
ہر اشتر الپت	خز شتر بارکن	پت	بارکن
ملکت	بار مکن لکتیک / نا کردہ	نکتیک	بارن کردہ
پتپی	بارکن	پتت	بارکن
پتت	بار مکن	پتکت	بارن کردہ
پتت	بارکن	پتت	بار مکن
پتپی	بارکن	پتت	بروید
پا	پا	پا	پا
شان کنت	مخر کند	شان کنت	مخر کند
شان کتک	مخر کردہ	شانے کتک	مخر کردہ

ف	ب	ف	ب
فخر مکنی	شان مکن	فخر بسیار کرده	شان باز مکنگت
فخر خرسینست	شان شرنهنت	فخر بجئی	شان مکن
بسیار فخر کننده هست	وسا شانذارت	خود بدام	وت بنات
فخر نکرده	پهیل نکتگ	فخر شان کرده	پهیل نکتگ
فخر مکن	پهیل مکن	فخر مکن	پهیل مکن
فخر نکند	پهیل نکنت	فخر کند	پهیل نکنت
فخر شان نکند	پهیل شان نکنت	اصیل زاده	خان زده
فخر کند	شان پهیل نکنت	کم اصل زاده	کم زات
نار که نیست	نار که نهنت	نار که هست	نار ز کنت
نار که بوده	نار که بوتک	نار که بوده	نار که بوتک
نار که بوده	نار که بوتکنت	نار که بوده	نار که بوتک
تیار بود	سامانت	نار که بوده	نار که بوتکنت
تیار بوده	سامان بوتک	تیار نبود	سامان نهنت
تیار باشد	سامان بیت	تیار نبوده بود	سامان بوتکنت
تیار بی نکرده	سامانیه نکتگت	تیار بی کرده	سامانیه کتک
تیار نبوده	سامان بوتک	تیار بوده	سامان بوتک
تیار مکن	سامان مکن	تیار کن	سامان کن
تیار مشو	سامان مبو	تیار باش	سامان بو
مقطول کرده	کش تک	مقطول کرده	کش تک
تشنه بودی	تشنه تک	نیست	نیست

ف	ب	ت	ب
بنخیل بوده	مُرتی بونک	بنخیل نباشد	مُرتی نبیت
بنخیل بود	مُرت	بنخیل نبوده	مُرتی بونک
بکشید	گُزجی	بنخیل بود	مُرتی یت
کشیده باشد	گُزجک بیت	مکشید	گُزجی
کشیده	گُزت گک	کشیده نباشد	گُزجک نبیت
کشیده بود	گُزت گکت	نکشیده	گُزت گک
نکشیده	نکو حیته	گُزیده	گُزجیته
کند کند	کوج کوج	مکندید	مکوجیته
کندی	سِنرئی	کندیده بود	گُزت گک
بکندی	بسندی	مکندی	مسندی
نکشیده	نَسنگت	کندیده بود	سِنگت
کندید	سِنگ	نکشیده	نَسنگ
نکشید	نَسنت	کندی	سِننت
نکشید	نَسنته	کندی	سِننته
مجنان	مچنپی	مجنان	مچنپی
مجنید	مچنپیت	مجنید	مچنپیت
مجنیده	مچنپنگ	مجنید	مچنپی
مجنیده باشی	مچنپک بیت	مجنیده	مچنپنگ
...	مچنپی	مجنیده نباشی	مچنپک نبیت
...	مچن	...	مچنپنی

ب	ف	ب	ف
چند	چند پکت	جنبید بود
چنیت	جنبد	چند نیت	جنبیده
چوپنیت	خوب هست	چوپ نیت	خوب نیست
چوپ نیت	خوب نباشد	چوپت	خوب بود
چوپ کن	تیار کن	چوپ مکن	تیار کنی
چوپ مکن	تیار مکنی	چوپ نیت	تیار هست
ترانگانا کیفیت	یاد افتد، باشد	ترانگانا کیفیت	در یاد نیفتد
ترانگانا کفت	یاد افتد	ترانگانا کفت	در یاد نیفتد
ترانگانا کیج	یادش برده معلوم باشد	ترانگانا کیج	یاد برده معلوم مکنی
ترانگانا کیچی	یادش برده معلوم باشد	ترانگانا کیچی	یادش برده
ترانگانا نیت	یادش هست	ترانگانا نیت	یادش نباشد
ترانگانا بیت	یادش باشد	ترانگانا بیت	یادش نباشد
فراورشت	بے خیال هست	فراورش نیت	بے خیال نباشد
فراورش بیت	بے خیال باشد	فراورش نیت	بے خیال نباشد
جاگهی برده	جاگهی برده	جاگهی برده	جاگهی برده
جاگهی رانگ	جاگهی داده	جاگهی رانگ	جاگهی نداده
جاگهی نراکت	جاگهی نداده (بود)	جاگهی مدیت	جاگهی مدید
جاگهی بدیت	جاگهی مکانش برسد	جاگهی بدیت	جاگهی مکانش مدیدش
جاگهی بیت	جاگهی باشد	جاگهی بیت	جاگهی نباشد
جاگهی هست	جاگهی هست	جاگهی نیست	جاگهی نیست

ب	ف	ب	ف
بی بکشین	میچی بگویم	بی بکشین	بیچی بگویم
چی کوشته	چی کفنه	چی کوشته	بیچی کفنه بود
چی بکین	منچی بکنیم	چی بکین	ایمان ندارد
پے ایمانست	پے ایمان نیست	پے ایمانست	پے ایمان نبود
پے ایمانست	پے ایمان بود	پے ایمانست	پے ایمان بود
پے ایمان بروتک	پے ایمان نبوده	پے ایمان بروتک	پے ایمان نبوده
پے ایمان نیست	پے ایمان نباشد	پے ایمان نیست	پے ایمان نباشد
ایمان بکنک	توفیق نکرده	ایمان بکنک	توفیق کرده
ایمان نکنت	توفیق نکند	ایمان نکنت	ایمان کند
توفیق کنک	ایمان کرده بود	توفیق کنک	توفیق ایمان نکرده وقت
توفیق بروتک	ایمان نبوده	توفیق بروتک	جنک دقت کار
توفیق نیست	توفیق نیست	توفیق نیست	ایمان هست
توفیق مکن	ایمان مکن	توفیق مکن	ایمان مکن
توفیق نیست	ایمان نبوده	توفیق نیست	ایمان بود
فنت	فدر	فنت	برادر
مات	مادر	مات	عموی
برادرتک	برادرزاده	برادرتک	عموی زاده
تردوتک	خواهر پسر و مادرزاد	تردوتک	خواهر پسر و مادر

ب	ف	ب	ف
پیرزنگ	پدر پدر یا مادر پدر	پیرزنگ	پدر پدر یا مادر پدر
پیرزنگ	پسیر که زاده	پیرزنگ	پسیر که زاده
کوبارزنگ	خواهر زاده	کوبارزنگ	خواهر زاده
دوی فیتیه برانت	عموی دوم برادر پدر هست	دوی فیتیه برانت	عموی دوم برادر پدر هست
ناکوی چکنت	عموی زاده (هست)	ناکوی چکنت	عموی زاده (هست)
برات ذنگ برایت	برادر زاده (فرزند) برادر -	برات ذنگ برایت	برادر زاده (فرزند) برادر -
چکنت	خواهر مادر خواهر مادر باشد	چکنت	خواهر مادر خواهر مادر باشد
زده مایه کوبارنت	ادو بیکر هر چه باشد	زده مایه کوبارنت	ادو بیکر هر چه باشد
اکر هر چه (است)	از قوم خویش ارث باشد	اکر هر چه (است)	از قوم خویش ارث باشد
ایستاده بکن	ایستاده بکن	ایستاده بکن	ایستاده بکن
ایستاده کنگ	ایستاده کرده	ایستاده کنگ	ایستاده کرده
ایستاده بکت	ایستاده بود	ایستاده بکت	ایستاده بود
ایستاده بکت	ایستاده	ایستاده بکت	ایستاده
ایستاده بکت	ایستاده باشد	ایستاده بکت	ایستاده باشد
مجلس نیست	مجلس بود	مجلس نیست	مجلس بود

ب	پ	ت	ث
دیوان بر تک	دیوان بر تک	مجلس بوده	مجلس نبوده
دیوان بیت	دیوان نبیت	مجلس باشد	مجلس نباشد
دیوان بکن	دیوان کن	مجلس بکند	مجلس مکن
دیوان کتک	دیوان کتکت	مجلس کرده	مجلس کرده
دیوان هست	دیوان نیست	مجلس هست	مجلس نیست
گزینیه	گزینیه	دورش بکن	دور بکنی
گزینیه	گزینیه	دور کنی	دور کرده
گزینیه	گزینیه	دور نکرده	دور نباشد
گزینیه	گزینیه	دور باشد	دور کن
گزینیه	گزینیه	دور کرده	دور نکرده
گزینیه	گزینیه	دور کنی	جنبایه
گزینیه	گزینیه	جنبایه	بجنبان
گزینیه	گزینیه	جنبیده	نجنبید
گزینیه	گزینیه	جنبد	جنبده نباشد
گزینیه	گزینیه	جنبیده باشد	نجنبانیده
گزینیه	گزینیه	جنبانیده	نجنبیده
گزینیه	گزینیه	بجنبید	جنبد
گزینیه	گزینیه	نجنبد	جنبیده
گزینیه	گزینیه	نجنبیده	جنبد
گزینیه	گزینیه	جنبد	مجنبید

ب	ف	ب	ف
بجنت	بجند	بجنت	بجند
بجنت	بجند	بجنت	بجند

برسات و بشام یکے ہست۔

بشام نیست	بشام نہنت	موسم باران تیرماہ کرنا کو بند	بشامنت
بشام نبوده	بشام نہوتک	برسات بشام بوده	بشام نہوتک
بشام نباشد	بشام نہنت	بشام باشد	بشام بیت
(دایر)	جَمْر	بشام کرده	بشام گنگ
ام سال باران نکرده	انبران ہورنگک	بشام	بشام
موسم بہار ہست	بہار کاہنت	برسات	
وقت بہار نیست	بہار کا نہنت	ام سال باران نداشت	انبران ہورت
موسم بہار شکفتہ گل	بہار کاہ بیت	ام سال بہار باشد	بہار کاہ بیت
برک وقت باران باشد			
بہار کاہ بود	بہار کاہ بوتک	بہار دریں برس سال	بہار کاہ ای سال
		نباشد	نہنت
بہار ہست	بہار کاہنت	بہار کاہ نہوتک	بہار کاہ نہوتک
باران کرده	ہوراکنگ	بہار کاہ	بہار کاہ
بہار کاہ کرده بود	بہار کاہ سنگک	ام سال بہار کاہ نکرده	انبران بہار کاہ
			گنگ

ف	ب	ف	ب
بهارگاه نکند	بهارگاه نکنت	بهارگاه کند	بهارگاه کنت
بهار نباشد	بهار نهننت	بهار باشد	بهار بنت
بهار نبوده	بهار بنوتک	بهار بوده	بهار بوتک
بهار نبیستد نباشد	بهار نبیست	بهار باشد	بهار بیست
ام سال بدان بسیار بنوده	امبرانا سوز باز بوتک	بسیار باران بوده	سوز باز بوتک
چه کونه باشد	چون بیت	عذاب مقال خواهر کند	بکند خداوند کنت
درون مرید	مردنها	درون بروید	تبا برود
درون زفته	نشنگ تنها	درون رفته بود	شنگ تنها
درون زفته	تنها شنگ	زفته	نشنگ
درآمد	درات که	نشسته	نشنگ
نرم نیست	لحم نهننت	نرم هست، مثل موم	لحمینت
نرم نبوده	لحم بنوتک	نرم بوده	لحم بوتک
نرم نباشد	لحم نبیست	نرم باشد	لحم بیت
نرم کرده	لحم کتک	نرم بود	لحمت
نرم بکن	بکن	نرم نکرده	لحم نکتک
سخت بود	پت پت	نرم کن	لحم کن
نرم هست	شرد نهننت	هم نرم دشردیکه	شردنت
نرم نبوده	شرد بنوتک	نرم بوده	شرد بوتک
بکش	بکن	نرم بود	شردت

پ	ن	ب	ف
شرد بکن	نزم بکن	شردی کنگ	نزم کرده
یتے بکن	بس بکن	بستتے	بس ہست
پے خوندت	خراب ہست	پے خوند نہنت	خراب نیست
پے خوند برتک	خراب بودہ	بے خوند بنوتک	خراب بنودہ
پے خوند نیت	خراب نباشد	پے خوند بیت	خراب باشد
پے خوند مکن	خراب مکن	پے خوند بکن	خراب بکن
پے خوندت	خراب بود	پے خوند نہتہ	خراب ناکار بنود

پے خوند پے افعال لکڑ پھر سے کیے ہست

سک پے افعالنت	بسیار پے برکت ناکارہ	پے افعال نہنت	پے کار ناکار نیست
پے افعال بیت	پے حمت پے برکت باشد	پے افعال نیت	پے افعال ناکار باشد
پے افعالت	ناکار ہست	پے افعال برتک	ناکار ناکار بودہ
پے افعال بزرتک	پے برکت بودہ	پے افعال مکن	نا بکاری مکن
پے افعال بکن	نا خوب بکن	پے لکڑ نہنت	پے غیرت ہست
پے لکڑ نہنت	پے غیرت نباشد	پے لکڑ بیت	پے افعال پے برکت باشد
نبوت	نباشد	افعال بوت	خیرش بود
افعال نبوت	خیرش نبود	افعال بیت	خیر باشد
افعال نیت	خیرش نباشد	خیر بیت	خیرش باشد

ف	ب	ف	ب
خیرش بوده	خیر بلاگ	خیرش نباشد	خیر نیست
خیرش بوده	خیر بزمکت	خیرش نبوده	خیر نبودگ
خیرش کند	خیر کنت	خیرش نبوده	خیر نبودگت
خیرش نیست	خیر نمنت	خیرش نکند	خیر نکنت
خیر بکن	خیر بکن	خیر است	خیر نت
خیر نکرده	خیر نکنتگت	خیر مکن	خیر مکن
.....	توبه بکن	توبه کرده بود	توبه کنتگت
توبه کرده	توبه کنگ	توبه مکن	توبه مکن
توبه کرده بود	توبه کنتگت	توبه نکرده	توبه نکنتگ
توبه نیست	توبه نمنت	توبه هست	توبه هست
بخشیه	بخشیه	توبه	توبه
بخششک رنخشیده	بخششک	بخششک رنخشیده	بخششک
بخششده باشد	بخششک بیت	بخششده	بخششک
در کف کن	بپیی کن	بخششده نباشد	بخششک نیست
کف کرده	بپیی کنگ	در کف مکن	بپیی مکن
کف کن	بپیی بکن	کف نکرده	بپیی نکنتگ
در کف هست	بپیی نمنت	کف نکند	بپیی نکنت
کف باشد	بپیی نمنت	کف نیست	بپیی نمنت
کف کنت (کندا)	بپیی کنت	کف مکن	بپیی مکن
کف باشد	بپیی نمنت	کف نیست	بپیی نمنت

ب	ت	ب	ت
سری کن	بر سرش کن	سری کن	بر سرش کن
سری کنک	در سر کرده	سری کنک	بر سر کرده
سری کنت	بر سر کند	سری کنت	بر سرش بود
سری همت	در سر نبود	سری همت	سری بود
سری بنزنگ	سرش بنوده	سری بنزنگ	سرش هست
سری بوت	سری اد بود	سری بوت	سرش بوده
سری بنزنگت	سرش بنوده	سری بنزنگت	سری اد کرد
سراسای	سر خود تراشی	سراسای	سر تراشی
سرابا	سر تراش	سرابا	سر تراش
سری سائک	سر خود تراشیده	سری سائک	سر خود تراشیده
سری سابت	سرش تراشید	سری سابت	سرش تراشید
سری بسابت	سرش تراشید	سری بسابت	سرش تراشید
سری سائکت	سرش تراشیده (تراشیده) بود	سری سائکت	سرش تراشیده
کے سابتبه	کدام تراشیده (تراشید)	کے سابتبه	کدام تراشیده (تراشید)
فلانے سابتبه	فلان کس تراشیده	فلانے سابتبه	فلان کس تراشیده
	تراشیده)		کرده -
فلانے بنزنگ	فلان کس فیشمان هست	فلانے بنزنگ	فیشمان بنوده
	درین سودا		
بجیت	فیشمان باشد	بجیت	فیشمان نباشد
نچ	فیشمان باش	نچ	فیشمان باش

ب	ف	ب	ف
سردا برنگ	ماملت برده	یکبار ماملت رسوا نموده	یکبار ماملت رسوا نموده
بیت	باشد	-	-
بوت	برد	نبوت	نبوت
سودا بکن	فروخته بکن	سودا مکن	فروخته مکن
سودا کن	فروخته کن	سودا مکن	فروخته مکن
سودا بکن	فروخته بکن	سودا کتک	فروخته کرده
سودا نکتک	فروخته نکرده	سودا نکتک	فروخته کرده بود
سودا نکتک	فروخته نکرده بود	سودا هنت	فروخته بود
سودا نهنت	فروخته نیست	سودا بیت	فروخته باشد
سودا نبیت	فروخته نباشد	سودت کیه دانگ	بفروخته مال زیاد
فلاینه دانگ	فلاینه مال زیاد داده	برسر سودا کلام	برسر سودا کلام
پنج نلگ	پنج نلگ	چی قدر چی دانگ	چی قدر چه داده
سرت دین یا	افطون ال داده یا	این قدر برده	این قدر بدی
ندین	نیمی دهم	بدل کتک	بدل عوض کرده
بدل نکتک	بدل نکرده	بدل کتک	بدل کند
بدل نکنت	بدل نکند	بدل بیت	-
بدل بمیت	بدل بمیت (نباشد)	میت نت	ماملت هست
مپ نهنت	ماملت نیست	مپ کتک	ماملت رسوا کرده
مپ نکتک	ماملت نکرده	مپ کتک	ماملت کرده

پ	ن	ب	ف
انّا	نکرده	فلانی کار بیست	فلانہ کارکنندہ بہت
کاری نہنت	کارکنندہ نیست	کاری بوتک	کارکنندہ بودہ
کاری بنوتک	کارکنندہ بودہ	کاری بیست	کاری بیست رکارکنندہ باشد
کاری نبیست	کاری نبیست و نباشد	کارکنت	کار کند
کارکننت	کاری نمکند	کارکین	کارکین
کارکین	کارکین	پے پے	پے کار بہست
پے شرمی نہنت	پے کار نیست	پے شرمی بوتک	پے کار بودہ
پے سرمی بنوتک	پے کاری بودہ	پے شرمیست	پے کار بہست
پے شرم بیت	پے کار باشد	پے شرم نبیست	پے کار نباشد
پے شرمت	پے کار بہست	بنامنت	بدنام بہست
بنام نہنت	بدنام نیست	بنام بیت	بدنام باشد
بنام نبیست	بدنام نباشد	بنامت	بدنام بود
بنام نہت	بدنام نیست	بنام بوتک	بدنام بودہ
بنام بنوتک	بدنام بودہ	فلانی فلانی را	فلانہ فلانہ را بدنام کردہ
بنام کتک	بدنام نکرده	بنام کتک	بدنام کردہ بود
مس کنت	بول کند	مس کنت	بول نکند
مس کتک	بول نکرده بود	مس کتک	بول کردہ
مس کنت	بول نکند	مس کین	بول کین

ف	ب	ن	پ
بول کرد	مس کُت	بول بکن	مس بکن
سرکی کرد	کُوه کُت	بول کن	مس کن
سرکی کرده	کوه کُتک	سرکی انکرد	کوه نکت
سرکی کرده	کوه کتکت	سرکی نکرده	کوه نکُتک
سرکی کن	کوه بکن	سرکی یکن	کوه یکن
جراحت بره	خیر ریش بوتک	سرکی کن	کوه کن
جراحت نموده	ریش بوتک	جراحت نمود (پلورا)	ریش بوتکت
جراحت نباشد	ریش نبیت	جراحت باشد	ریش بیت
خون باشد	خون بوتک	جراحت بوده	ریش بوتکت
خون بوده	خون بیت	خون نباشد	خون نهنت
خون بیت (باشد)	خون دنت	خون نیست	خون نهنت
خون میدهد	خون دانگ	خون نهد	خون نبیت
خون داده	خون بوت	خون نداده بود	خون مدنت
خون بود	ریمندنت	-	خون نماک
-	ریم دانگ	-	ریمندنت
-	ریم نهنت	ریم هست	ریم نماک
ریم غیت	ریم بوتک	ریم بوده	ریم نهنت
ریم بوده	ریم نبیت	ریم باشد	ریم بوتک
ریم نباشد	ریم بوت	ریم بود	ریم بیت
ریم نبود			ریم بوت

درست نیست	درانہنت	جراحت درست شدہ	ریش درانہنت
درست نبود	دراہ بوتک	درست بودہ	دراہ بوتک
درست بودہ	دراہ بیت	درست باشد	دراہ بیت
درست باشد	دراہ بوتکت	درست بنودہ	دراہ بوتکت
درست بکن	بیت	نباشد	بیت
درست کمن	داروہ کمن	درست کمن	داروہ کمن
درست کردہ	داروہ گنگ	درست نکند	داروہ نکنت
درست بکن	داروہ بکن	درست کمن	داروہ کمن
داغ اش بکنے	داکہ بکن	داغ کمن	داک کمن
داغ کردہ	داکہ گنگ	داغ نکرده	داک نکتک
داغ بکن	فاکہ بکن	عزرنیست	پرداہ نیست
بہہ ہست	جو پھنت	درست نیست	دراہنت
درست سلامت ہست	سلامتنت	خیر	حیر
نا علاج ہست	ناکامنت	علاج نیست	ناکام نہنت
علاج بودہ	ناکام بوتک	برخوشیے بنودہ	ناکام بوتک
خرمی باشد	ناکام بیت	نا علاج بنود	ناکام بیت
نا علاج بود	ناکامنت	نا علاج بنود	ناکام بہت
مرا تو بہہ ہست	منا تو بہنت	تو بہہ نیست	تو بہہ نہنت
تو بہہ کردہ	تو بہہ کتک	تو بہہ نکرده	تو بہہ نکتک
تو بہہ نمی کینے	تو بہہ بکنے	تو بہہ کشتی	تو بہہ کینے
تو بہہ کمن	تو بہہ کمن	تو بہہ بکن	تو بہہ بکن
مرا آن تو بہہ مثل نسواہ	منا نسواہنت		
کردہ ہست			

ف	ب	ف	ب
من نسواہ کردہ	من نسواہ کتک	نسواہ نیست	نسواہ نہنت
نسواہ کند	نسواہ کنت	من نسواہ نکردہ	نسواہ کتک
نسواہ کرد	نسواہ کت	نسواہ نکند	نسواہ نکنت
		توبہ نسواہ کردہ =	نسواہ کتکت

نسواہ (نسوحان) اسم شخص مرد بوجہ شب روز درکار حرام زدن برون ظلم و زنا مشغول بودہ - یکروز بر دختری عاشق شد، دست نیافتہ (کہ) دختر وفات شد دختر او دفن کردند نسواہ بر شب قبر دختر کشاہہ میکرد بر زنا مشغول شد - دختر یک دست بر فرج خود سخت میکرد، نسواہ جنبہ دختر برید و دیگر دست سخت کرد دیگر دست بریدہ، دیگر پا سخت کرد برید دیگر پا سخت کرد پا بریدہ، دختر فریاد بر آورد، بی نسواہ از خدا شرم نذاری کار پے جیا با من میکنی، من پاکم مرا ناپاک میکنی، ہر دو دست پا من بریدہ بی مرا زنا میکنی از خدا تبرس کہ نام بزرگ دار اور قہار ہست - ہماں ساعت نسواہ فریاد بر آورد توبہ پیش حق مقالہ میکند باز دختر را دنن میکند، کریہ زاری کنان میرفت دیگر بار از کار نارواہ دست کشید، خداوند مقالہ توبہ نسواہ قبول میکند چندین سال در کریہ و زاری بر آورد ذکر خداوند مشغول شد خداوند بخشیدش

ناپے زارنت	برہی توبہ بہت	پے زار نہنت	برہی نیست
پے زار کتک	برہی کردہ	پے زار کتک	برہی کردہ

ب	ف	ب	ف
پے زار کنت	بری کرده (بود)	پے زار کنت	پے زار کنت
پے زار بوتک	بری کند	پے زار کنت	پے زار کنت
بار کشتنت	نبودن	بوتک	بوتک
بار کشت ننت	بار کشت	بار کشت	بار کشت
بار کشت کنتک	بار کشت تو به کرده	بار کشت کنتک	بار کشت کنتک
بار کشت کنت	بار کردید کرده	بار کشت کنت	بار کشت کنت
بار کشت کمن	بار کشت کمن	بار کشت کمن	بار کشت کمن
بار کشت نبوده	بار کشت بوده	بار کشت بوتک	بار کشت بوتک
بار کشت کن	بار کشته بود	بار کشتی	بار کشتی
	بار کشت کمن	بار کشت کمن	بار کشت کمن
ف	ب		
من دیگر بار چنین بدی کار نکنم	من در کشتا چشین کندین کار نکنین		
مرا آن تو به پے زار که نسواہ کرده	منا تو به پے زار نسواہ بار کشتنت		
بود باز بدی کردیدیم			
فتیانم مرا بخش اگر دیگر بار ما من	فتومانن منا بخش اگر در کشتانا		
چنین کار ما			
بد کردم آنچه قصاص لازم من باشد	من چشین کار کت به چو کینے قصاص		
کمن	منا کمن		

پ

اگر کوشے منا بندی مناجینے مانا
مستنت

ہرچہ کہنے مناجن

شربت چہی کشتانا ترا ای کندین
تو تک ترا بخشک۔

دگر کشتانا تو بخوکت من بز این تو
چوشت کینن ، سزاوار رزواہ
کر دستین عالم پر تہی نزار با بیست
ترا پچارت شرت کینن۔

تہی پوذا یا کوش برین یا کوشیت
یا کلدیت یا کیشد کینن یا
جینیت یا قصاست کینن

تو زنیے دیت دہن یا تا شیرہ
تو تیکے دفاہت دہن۔

چوشت کینن وتیہ حالوت بکندی
دگر کشتا زندک بویتے چشیں ہلا

ن

اگر ماقطول (سازی) مرا بستگن
مرا می زنی ترا رخصت (امارت)
باشد۔

انچہ (خواہی) مرا کین

خوب ہست این بار ترا این بدی
تو کردہ تر بخشیدہ

دیکر بار با شما ہم چون کرد من برانم
دشما ہم چوشت (پھنیں) کینم
خراب ہم خراب ، رزواہ (رُساوا)
ہم خراب کہ ہمہ مخلوق بر نزار با
(نظارہ) شما یا ہد ترا بیند چہ
کو ہستے۔

بینیے تو یا از کوش بریدہ (بریدم)
با مقطول کینم یا خارج کینم ترا یا
ترا قید کینم یا ترا میزمن یا ترا
قصاص میکنم یا

دہان توف ترا میدہم یا تار دہان
بندوک می دہم۔

پچونت کینم خود حال خود بینے
دیکر بار زندہ بودی چنیں کار و خطا

ن	ب
<p>توبہ کیجئے کار کسی کار نما شنبہ باشی خاموش باشی کار کسی کار نما شنبہ باشی خاموش باشی بنشین رخسار (پیش) من بروید شیطان ترا بفرماید۔</p>	<p>توبہ کیجئے کیسے کار کا رمداری پچ لگوئیے مسندینے دیا برو شیطان ننت دنت</p>
<p>ترا خراب کنیم (ب) ایستادہ برو کوچ کن بیرون رو ہر جا میروی برو ہید در شہر من منشین اگر بی نشینے ترا خراب (رُسوا) کنیم من کو پچ نکم نمیرویم</p>	<p>ترا خراب کنین پادابرو پلہ در ہر جا روی بروینے ملکا مندا کر ندی شہرت کنین</p>
<p>ترا قدرت با من باشد تو قدرت خود ہستی ہرچہ کئے بمن من دشا زاہر شوم شما زود قدرت خود برنید انچہ کہ قدرت تو دست تو برد با من بکنید۔</p>	<p>ترا اجابت نپہن شریین ہی واکا کو من نبیت تو دلی کشا ہی ہرچہ کئے بمن من تو پیداؤر بن تو دیتے ندر از بکن ہرچی تہی دست زبیت قدر تا بیت کو من بمن</p>
<p>مرا قدرت باشد من با تو کنیم راہ من جدا و راہ تو جدا است</p>	<p>مناکشا دی بیت من کو نتو کنین تو دیتے دمن دیتے</p>

ت	ب
<p>ز دشمن من دشمن تو (استم) زور خود با من بزخیرت ما را منت من شما جدا جدا باشم</p>	<p>زینے دشمنے من ہتی دشمنے دینے زورا کو من بجن ترا منت نیست من تو منت دزان</p>

ف	ب	ف	ب
توتہ تختہ نباشد	کپتہی نبیت	تختہ باشد	کپتہی بیت
تختہ دادہ	کپہی دانگ	تختہ بندہ	کپہی نبوتک
تختہ خوردہ	کپہی دانگ	تختہ ندادہ	کپہی ندادک
نکو چید	نکپت	کوچید	کپت
نکو چیدہ	نکپتک	کوچیدہ	کپتک
نکو چید	نکپت	کوچید	کپت
مکو چ	مکپ	مکوچ	مکپ
مکو چانے	مکپینے	مکوچانے	مکپینے
پس میکرد	پدا تریت	کوچند	کپنت
پس نکردید	پدا متر	پس نکرد	پدا تریت
پس بکرد	پدا تر	پس بکرد	پدا بتر
پس کردیدہ	پدا تر تکت	پس نکردیدہ	پدا تر تکت
پس نکردان	پدا مترین	پس کردان	پدا ترین
پس کردید	پدا تر ت	پس بکردان	پدا بترین
پس کرد	پدا کردید	پس نکردید	پدا تر ت

ب	ف	ب	ف
پدا مکرد	پس مکرد	پدا بگرد	پس بگرد
پدا نکردی	پس نکردی	پدا کردی	پس نکردی
پدا کردین	پس کردید	پدا مکردین	پس نکردید
پدا بگردین	پس بگردانید	پدا کردیتک	پس کردانید
پدا مکرنیتک	پس بگردید	پدا کردیت	پس کردید بود
پدا ننت	پس نباشد	پدا ننت	پس بود
پدا ردت	پس رود	پدا نروت	پس نرود
پدا ردت	پس می رود	پدا امروت	پس نمی رود
پدا بروت	پس برود	پدا ننت	پس نیست
پدا ننت	پس نباشد	پدا بوتک	پس بوده
پدا بنوتک	پس نرود	پدا بوتکت	پس بود
پدا بنوتکتک	پس نرود هست	پدا بیت	پس باشد
پدا نیت	پس نباشد	پدا بکن	پس بکن
پدا مکن	پس مکن	پدا بو	پس باش
پدا بو	پس باشی	پدا بو	پس باشی
پدا مکن	پس مکن	پدا بکن	پس بکن
پدا کن	پس کن	پدا بو ننت	پس بوده باش
پدا بو ننت	پس باشید	پدا اشتک	پس رفت
پدا نشتک	پس نشسته	پدا نشت	پس نشست
پدا بو نشت	پس ایستاد	پدا مارست	پس ناچاج هست

ف	ب	ن	پ
پے مار نہیست	پے فد نہنت	پے مار است	پے فدنت
پے مار بنوده	پے فد بنوتک	پے مار بودہ	پے فد بوتک
پے بیمار ہست	پے فدنت	پے مار بودہ	پے فد بوتکت
پے بیمار نباشد	پے فد نہیست	پے مار باشد	پے فد نہیست
پے مار نبود	پے فد بنوت	پے مار بود	پے فد بوت
پے غیش نبود	پے کپ نہنت	پے وارث پے غیش	پے کپ نہنت
		ہست	
پے غیش نبود	پے کپ نہنت	پے غیش نبود	پے کپ نہنت
پے غیش نباشد	پے کپ نہیست	پے غیش باشد	پے کپ نہیست
پے وارث بودہ	پے کپ بوتک	پے وارث بود	پے کپ بوت
پے وارث بنودہ	پے کپ بنوتکت	پے وارث بنودہ	پے کپ بنوتک
وارث اد کد ام ہست	کپ کہنت	پے وارث بود	پے کپ نہنت
ذاہر ہست	پدراہنت	پس فلانہ مردم ہست	کپ فلانیہ شخص
			ہست
ذاہر باشد	پدراہنت	ذاہر نہیست	پدراہنت
ذاہر ش کن	پدراع کن	ذاہر نباشد	پدراہنت
ذاہر ش بودہ	پدرا بوتک	ذاہر ش کن	پدراہنت کن
ذاہر کن	پدرا کن	ذاہر بنودہ	پدراہنتک
ذاہر بود	پدرا بوت	ذاہر کن	پدراہنت کن
ذاہر بودہ ہست	پدراہنتکت	ذاہر بنود	پدراہنت

ب	ف	ب	ف
پدرا بنوگت	ذاهر بنوده هست	نادوانت	نا علاجهست
فلاینے نادوانت	فلاینے نا علاج نیست	نادوانتک	نا علاج بودہ
نادوانتک	نا علاج بودہ	نادوانت	نا علاج باشد
نادوانتک	نا علاج بودہ هست	نادوانتک	نا علاج بودہ هست
نادوانت	نا علاج نباشد	نادوانت	نا علاج نبود
نادوانتہ	نا علاج بودہ	نادوانتہ	نا علاج بودہ
پے میاری	میار کارمن برسر تو نیست	پے میاری	ازمن کارمن پے میار نیستے
پے میار بویتے	ازمن پے میار بودی	پے میار بویتے	پے میار بودی
پے میار بوتک	پے میار بودہ ٹید	پے میار بوتک	پے میار بودہ ٹید
پے میار بوتک	پے میار بودہ ٹید	پے میار بوتک	پے میار بودہ ٹید
پے میار بیت	پے میار باشد	پے میار بیت	پے میار باشد
پے میارت	پے میار بود	پے میار بیت	پے میار نبود
نکاه ہار	خیال داری کن	نکاه ہار	نکاش ہار
نکاه داشہ	نکاش داشہ	نکاه ماشہ	نکاش ماشہ
نکاه داری	نکرہ کنیے	نکاه ہار	نکم ہار
نکاه ہارت	نکم ہار	نکاه ہارت	نکاش ہار
نکاہ بکن	نکاہ بکن	نکاہ کن	نکاہ کن
نکاہ کن	نکاہ کن	نکاہ کن	نکاہ کن
نکاہ کنت	طرح کند	نکاہ کنت	طرح کند

ف	ب	ف	ب
طبع نکرده	تماه نکتک	طبع کرده	تماه کتک
طبع مکن	تماه مکن	طبع مکن	تماه مکن
طبع نکرده	تماه نکتکت	طبع کرده	تماه کتکت
نیزود	نکمزیت	ازرد	نکمزیت
نیزود	نکمزیکے	ارزید	کرزیکے
میرز	بمبز	میرز	مکرز
نیززند	نکمزنت	ارزند	کمزنت
ازید	کرزیتجیے	نیززید	نکمزیتجیے
فرزند شکم نباشد	آفس نہنت	فرزندش در شکم بہت	آفسنت
فرزند نباشد	آفس نہیت	فرزند در شکم باشد	آفس بیت
حل بودہ	آفس بوتک	حل بودہ	آفس بوتک
حل بودہ	آفسنت	حل بود	آفس نیت
پیدا نشود	نزیت	فرزند پیدا شد	زیت
زنا سیدہ	نزاتک	پیدا شدہ لولد شدہ	زاتک
نہی زاید	نزایت	زائیدہ	زایت
مزاید	مزایت	بزاید	بزایت
مزا	مزا	بزا	بزا
نزادہ	نزات	زادہ	زات
نزائیدہ	نزاتہ	زارہ	ناہ
نزادہ (بود)	نزاتکت	زادہ (زائیدہ بود)	زاتکت

ب	ف	ب	ف
تہی تاوانست	این مال نقصان بر سر تو هست	توان نہت	نقصان سر تو نیست
تاوان برنگ	نقصان بودہ	تاوان بزنگ	نقصان نبودہ
تاوان بیت	نقصان باشد	تاوان نبیت	نقصان نہاشد
تاوانست	نقصان بود	تاوان نہت	نقصان نبود
تاوانے کمن	نقصان ذمہ بر او کمن	تاوانے کمن	نقصان مال من سر او کمن
تاوان کنگ	نقصان مال من سر او کردہ	تاوان کنگ	نقصان کمرہ ذمہ او نیست
تاوانے کنگت	تاوان بر او کردہ	تاوانے کنگ	تاوان نکردہ
تی جو کہ بیت	از تو تاوان باشد	تہی جو کہ نبیت	از تو تاوان نہاشد
تی جو کہ کنت	از تو تاوان کند	تی جو کہ کنگت	از تو تاوان نکند
تی جو کہت	از تو تاوان بود	تی جو کہ نہت	از تو تاوان نبود
تی جو کہ برنگ	بتو تاوان بود	تی جو کہ بزنگ	بتو تاوان نبودہ
جو کہ کمن	تاوان کمن	جو کہ کمن	تاوان کمن
جو کہ کنگ	تاوان کردہ	جو کہ کنگ	تاوان نکردہ
جو کہت	تاوان بود	جو کہت کمرین	تاوان مال خود میگیریم
جو کہت کمرین	تاوان بر دلا کمن نمیگیریم	جو کئی بگیر	تاوان بگیر
جو کہ بکرت	تاوان بگیرد	جو کہ بکرت	تاوان مکیرد
جو کہ بوت	نقصان بود	جو کہ نہت	تاوان نبود

نقصان تاوان چونکہ جملہ یکے ہست

ف	ب	ف	ب
کناہ نبود	میاری نہت	کناہ برسر بود	میاریت
میاری کناہ سرش باشد	میاری نہت	کناہ باشد	میاری بہت
کناہ میاری نبوده	میاری نہتنگ	میاری کناہ کاری بودہ	میاری بوتنگ
نخلیے مکن	میاری مکن	نخلیے مکن	میاری مکن
نخل بودہ	میاری بوتہ	نخلش مکن	میاری مکن
بار ما تو بر سر خود اد کرده	میاری نہتنگ	نخل نبودہ	میاری نہوتہ
بار ما کار تو بر سر شتر خود میکند	میاری زوریت	بار ما تو نہتنگ	میاری نہتنگ
میاری من بگیر	میاری زور	بار ما تو کار تو بر خود نیکیرد	میاری زوریت
کار ما بار ما بر خود مکن	میاری کن	میاری دیکران مگیر	میاری زور
میاری مکن	میاری مکن	میاری مکن	میاری مکن
نیش تو میاری بودم	میاری بوت	میاری نبود	میاری نہت
میاری کردہ (پناہ دلاہ)	باہوپ کنگ	میاری نبودم	میاری نہوت
میاری بودہ	باہوپ بوتنگ	میاری نہتنگ بود	باہوپ کنگ
میاری باشد	باہوپ بہت	میاری نبودہ	باہوپ نہتنگ

ن	ب	ن	ب
میار بود	باہر پت	میار نباشد	باہر شنبیت

ن		ب	
میار بر کس بیغیہ است بیغیہ بریدہ و کیر بار با بیغیہ نباشد کیے میار کیے باشد و بیغیہ یک است میار خود از خود خوش کمن		باہر پت مردی پوزنت پوزا برستی و کر کشمان پوزنیت باہر پت پوزیکے باہر پت اشوت و دش کمن	

ن	ب	ن	ب
زشت نیست	شیلے نہنت	آدم زشت است	شیلے
زشت بنودہ	شیلے بزنگ	زشت بودہ	شیلے بزنگ
زشت خراب آدم نیست	شیلے نہت	زشت است	شکت
زشت بنودہ	شیلے بزنگ	زشت بود	شیلے بر
زشت بنودہ	شیلے بزنگت	زشت بودہ	شیلے بزنگت
زشت باشد	شیلے نبیت	زشت باشد	شیلے بیت
بدمعاش نیست	اہمک نہنت	بدمعاش است	اہمکت
بدمعاش نباشد	اہمک نبیت	بدمعاش باشد	اہمک بیت
بدمعاش بنودہ	اہمک بزنگ	بدمعاش بنودہ	اہمک بزنگ
بدمعاش بنودہ	اہمک بزنگت	بدمعاش بنودہ	اہمک بزنگت
کردن کوش است	کمل نہنت	بدمعاش بود	اہمکت

ف	ب	ف	ب
کردن کشر بوده	کراه بوتک	کردن کش نیت	کمراننت
کردن کشر بود	کراه هت	کردن کش نبوده	کراه نبوتک
کردن کش نیت (نباشد)	کراه نبیت	کردن کش باشد	کراه بیت
کردن کش نبوده هست	کراه نبوتکت	کردن کش بوده	کراه بوتکت
کردن کش بمن	کراه مکن	کردن کش بود	کراهت
بکوفید	بچو فنی	کردن کش بمن	کراه بمن
بکوفید	بچو فیتے	کوفید	پچو فنی
کوفید	چفتک	کوفیده	پچو فیتے
کوف	چو فنی	نکوفید	نچفتک
مکوفد	مچو فت	کوفید	مچو فنی
کونته	چفہ	کوفد	بچو فت
نکوفتہ برد	نچفتکت	کوفتہ هست	چفتک
وارث بود	نکوتیتے	پله وارث بود	کپتے
کوفتیدہ	کپتک	برسک بریدہ	بکپتے
سک زده بریدہ	کپت	برسک نبریدہ	نکپتک
برسک برید	کپت	نبریدہ	نکپت
برسک بریدہ	کپنیتے	برسک نبریدہ	نکپت
جوش بدہ	جوشینے	میریدہ	بکپنیتے
جوشیدہ	جوشینک	مخوشیدہ	مخوشینے

ب	ف	ب	ف
بخوشیتک	بخوشیده	بخوشش	بخوشیده
بخوشش	بخوشیده	بخوشیتک	بخوشیده
بخوشیتک	بخوشیده	بخوشیت	بخوشیده
بخوشیت	بخوشیده	بخوشیت	بخوشیده
بخوشیت	بخوشیده	بخوشیت	بخوشیده
قاصدنت	قاصد هست	قاصد نهنت	قاصد نیست
قاصد بوتک	قاصد بوده	قاصد بوتک	قاصد نبوده
قاصدت	قاصد هست	قاصد نبیت	قاصد نباشد
قاصد بیت	قاصد باشد	قاصد مکن	قاصد مکن
قاصد بی بکن	قاصد بکن	قاصد نکند	قاصد نکند
قاصد کت	قاصد کرد	قاصد بوتک	قاصد نبوده
قاصد بوتک	قاصد بوده	روانیه به	فرستاد بکن
روانیه مد	فرستاد مکن	روان داتک	فرستاد کرده
روان مذاک	فرستاد نکرده	روان دنت	فرستاد کند
ردان ندنت	فرستاد نکند	ردان دیک بیت	فرستاد کردن باشد
ردان دیک	فرستاد کردن	ردان داتک	فرستاد داده
بنیت	نباشد		
ردان مذاک	فرستاد ندازه	رایی بده	روان بده
رایی مد	روان بکنی	زودت	زود
شتک	رفته بود	بها در بیت	شمشیری هست

ف	ب	ف	ب
شمشیری نبوده	بهادری بوتک	شمشیری نیست	بهاوری نهنت
شمشیری نبوده	بهادری بوتک	بها در بود	بها درت
شمشیری نباشد	بها در نبیت	شمشیری هست	بها در بیت
شمشیری کند	بها در سی کنت	شمشیری نکند	بها در سی نکنت
شمشیر زن نیست	زحم جینی نهنت	شمشیر زن است	زحم جینی
شمشیر زن نبوده	زحم جینی بوتک	شمشیر زن بوده	زحم جینی بوتک
عزنده هست	گردگیت	شمشیر مینزد	زحم جنت
عزنده بود	گردگت	عزنده نیست	گردگی نهنت
عزنده بوده	گردگ بوتک	عزنده نبوده	گردگی بوتک
عزده	کریت	عزنده بود	گردگت
عزیده	کریت	نمیخورد	نکریت
دوند نیست	پادا تیز نهنت	بیاء دونده هست	پادا تیزنت
دونده نباشد	پادا تیز نبیت	دونده باشد	پادا تیز بیت
بیاء دونده نیست	پادا کنپ نهنت	پادا دونده نیست	پادا کنپ نت
پونده بوده	پادا کنپ بوتک	دونده نبوده	پادا کنپ بوتک
جلد رفته کند	تیزشت کنت	جلد رفته نکند	تیزشت نکنت
رسیده نباشد	رینک نبیت	رسیده نباشد	رینک نبیت
زسانید	زرسینت	زسانید	رینت
گرفته نباشد	کرک نبیت	میکریم	کرینت
گرفت	کفیت	گرفته باشد	کرک بیت

ب	ف	ب	ف
نمغینے	نکرفت	نشست	رفت
بہدنت	بہین جاہ بہت	روت	میرود
نشست	رفت	داشیتے	داشہ بود
نداشتے	نداشتہ	دیشیتے	ریش
ندیتے	ندیش	رکیت	آیہ
ہنیت	نیاید	سیت	میاید
بیٹ	بیاید	شکرگنگ	خوب کردہ
گندک گنگ	خوب نکرہ		

صحیحہ کمالان پکیے ملازم سرکار

کمالان منور غم بدنيا ، دون
 چه پارايست بر سر نزار و وفا
 تو خود دیده بودي که بر باد رفت
 مورد بيران شمشير زن
 گذاشتند دنيا بيکبار يکے
 يکے را ندیديم که دنيا بزد
 مکن تقه بر ملک جاه سر پر
 جوان مرد هستی بکير توشيه
 هر انکس که دل لبيت شد سرنگون
 چه را میبری ده کفایش جنس
 خشت انکه باد افش را در رفت
 صفر کرده بودند در اینج من
 تا زان رفتند با هاریکے
 سراسر همه را دنيا زبخت کرد
 مانند جوان نماند پیر
 آخر بپفتی تو بر کوشيه

باب لفظ ولایي فجبکور کویم

این کتاب که بر لفظ بلوچی اراسته کیراسته تصنیف کردم پر دو لفظ
 (زبان) بلوچی ، یکی بر لفظ (بجه) کنجا باد ولایي ، و یکج دویم بر لفظ ولایي
 خُرم اباد فجبکور۔ این همه نظم ها و لفظ ها کفتم بر زبان بلوچی آسان بگو
 که سرکار اسمیل میل صاحب ہادر کپتان ، درین مشکل نشود تا درین لفظ
 بلوچ آموخته شود ، باشد۔

زمن گفتن و یاد گرفتن از
 بلفظی بلوچی شود پنخه آموخته او
 کمالان ازین معجزه انا گذر
 که امروز دنيا بنوع دکر

ہر مکان کات ایدر لفظ یکجہست ہر مکان ف ایدر لفظ فکجور بہت

بیان بلفظ فکجور این بہت

ب	ف	ب	ف
نکر تکت	نکرده بود	کریتے	کرده بود
نکریتے	نکرده	کریتکتے	کرده بود
نکر تکتیے	نکرده بوری	کرت	کرد
نکرت	نکرده	نکرت	نکرد
بکرت	بکرد	بکریتے	بکری
دو چار نہتک	ملاقات کرده	دو چار نہتکت	ملاقات نکرده
دو چار نہتہ	ملاقات کرده	دو چار نہتہ	ملاقات نکرده
دو چار نہتکت	ملاقات کرده بود	دو چار نہتکت	مکرده بود
ملانے اشک	آمدن	نہتک	نیامدن
اشکت	آمدن بود	نہتکت	نیامده مست
آبت	آمد	نہتہ	نیامده
پیشک	بیامد	نہتک	نیامد
نہتک	نیامدن	نہتکت	نیامده بود
بہتہ	بیامده	نہتہ	نیامده
بہتین	میامده	نہتین	بیامده بود
با سکاہہ مینے	جامہہ تاہہ از من	یا جامہ سکاہہ	یا جامہ تاہہ

ب	ف	ب	ف
جاہک داتنگ	جاہر داوہ	جاہک داتنگ	جاہر داوہ
جاہکی بیت	جاہر باشد	جاہکی بیت	جاہر باشد
جاہیکے است	جاہر باشد	جاہیکے است	جاہر باشد
جاہیکے بکن	جاہر بکن	جاہیکے بکن	جاہر بکن
جاہیکے بکن	جاہر بکن	جاہیکے بکن	جاہر بکن
جاہک نکتہ	جاہر نکرده	جاہک نکتہ	جاہر نکرده
نکت	نکند	نکت	نکند
جاہکینتے	جاہش ہست	جاہکینتے	جاہش ہست
جاہکیتے	جاہر بود	جاہکیتے	جاہر بود
دانا عاشا بدرش	دان ہا آسیاب	دانا عاشا بدرش	دان ہا آسیاب
عشا درہ بیت	میدہ کن	عشا درہ بیت	میدہ کن
	میدہ کند		میدہ کند
جاہکی ذاتنگ	جاہی ذاتنگ	جاہکی ذاتنگ	جاہی ذاتنگ
جاہکی بیت	جاہی بیت	جاہکی بیت	جاہی بیت
جاہیکے نیست	جاہی نیست	جاہیکے نیست	جاہی نیست
جاہیکے مکن	جاہی مکن	جاہیکے مکن	جاہی مکن
نکت	نکت	نکت	نکت
جاہک کنت	جاہی کنت	جاہک کنت	جاہی کنت
جاہیکے نکت	جاہی نکت	جاہیکے نکت	جاہی نکت
جاہکی نہت	جاہی نہت	جاہکی نہت	جاہی نہت
جاہکنت	جاہی کنت	جاہکنت	جاہی کنت
عشا بدرش	عشا بدرش	عشا بدرش	عشا بدرش
عیشے درشتکت	عشا بدرش	عیشے درشتکت	عشا بدرش
جشتر کہ آسیاب میدہ کند	جشتر کہ آسیاب میدہ کند	جشتر کہ آسیاب میدہ کند	جشتر کہ آسیاب میدہ کند

اسیابِ خانہی جنتر مست

عشا شک	اسیاب ہارفتہ	عشا شک	اسیاب ہارفتہ
عشا شہ	فلانیے اسیاب ہارفتہ	عشا شہ	فلانیے اسیاب ہارفتہ
عیشے نکفتہ	اسیاب نخرید	عیشے نکفتہ	اسیاب نخرید
عشا مکر	اسیاب مخر	عشا مکر	اسیاب مخر
عیشے درشتہ	اسیاب میدہ کند	عیشے درشتہ	اسیاب میدہ کند
عشا نشہ	عشا نشہ	عشا نشہ	عشا نشہ
عیشے کھک	عیشے کھک	عیشے کھک	عیشے کھک
عشا بکر	عشا بکر	عشا بکر	عشا بکر
عشا بدرشیت	عشا بدرشیت	عشا بدرشیت	عشا بدرشیت
اسیاب اشکتہ	اسیاب اشکتہ	اسیاب اشکتہ	اسیاب اشکتہ
اسیاب زفتہ	اسیاب زفتہ	اسیاب زفتہ	اسیاب زفتہ
یک اسیاب خریدہ	یک اسیاب خریدہ	یک اسیاب خریدہ	یک اسیاب خریدہ

ب	ف	پ	ن
عیش پیر و شته	اسیاب نشکسته	عیش پُشت	اسیاب شکست
لنگے بُز	لقمه بخورد	انگے مور	لقمه مغور
لنگے نوزت	لقمه نخورد	انگے دست	لقمه خورد
لنگے بدہ	حُقہ بدہ	لنگے بتراش	حُقہ تراش
لنگے بجن	خیمہ شب برپا کند	لنگے بجن	خیمہ برپا نکند
لنگے جنگ	خیمہ زده	لنگے جنگ	خیمہ شب زده
لنگے جنت	خیمہ میزند	لنگے جنت	خیمہ شب برپا نکند
لنگے تہا بنت	درون خیمہ شب باشد	لنگے درانہت	درون خیمہ بست

کلمہ مثل خیمہ هست (کہ) زن شوہر
زن مرد شب (مرد سی) یا نش خواب کنند

کشادہ کردہ	کشادہ کردہ	نہنگے	کشادہ کردہ
کشادہ بود	خلاص کردہ	بہتیتے	کشادہ کردہ
کشادہ بودہ	نکشادہ بود	بہتیکتے	نکشادہ بود
رزم کرینختہ	نکشادہ بردہ	فلانیہ درین جنگ	رزم کرینختہ
کرینخت	بکسہ سینختہ	جنگ	کرینخت
کرینزد	بکرینخت	جہت	کرینزد
کریند	نکسہ زیند	زبجیح	کریند
کرینختہ	مکسہ زیند	جہتکت	کرینختہ

ن	ب	ن	ب
کریخته	جستینه	نکره سخته بود	نجشکت
بکره سخته	بجستینه	مکره زید	بجستینه
کریخته باشد	چک بیت	کریخته نباشد	چک نبیت
نکره زری	نخچه	کریزی	چری
نکره زید	نجنبت	کرزید	چنت
نکره زری	نجنبی	کریزی	چری
کریخته نکند	جست نکنت	کریخته کند	جست کنت
آب دمان نباشد	کجنبت	کچ آب دمان را کوید	کجت
آب دمان بود	کجت	آب دمان بود	کججت
آب دمان مزن	کچی بمن	آب دمان ست بزمن	کچی بمن
آب دمان نبوده	کچ بنونک	آب دمان بوده	کچ بوتک
آب دمان نباشد	کچ بنیت	آب دمان باشد	کچ بیت
آب دمان نبوده هست	کچ بنرتکت	آب دمان بودن هست	کچ بوتکت

کچ آب دمان را کوید مردم میزند بر زمین

این طرف	شین کره	آن طرف	شان کره
آن طرف زفته	شاکر شک	رنه	شک
آن طرف افتد	شاکر کفیت	ان طرف اید	شاکر کیت
ان طرف باشد	شاکر بیت	این طرف نیفتد	شین کر کفیت

ب	ف	ب	ف
شاکرنیت	آن طرف نباشد	شین کز نبیت	این طرف باشد
شین کز نبیت	این طرف نباشد	شین کز نبوتیه	انطرف بوده
شین کز نبوتیه	آن طرف نبوده	شین کز نبیت	این طرف باشد
شاکرنیت	آن طرف باشد	ماس	مادر
ماسیتیه	مادرش بود	ماس نهنت	مادر نیست
مایته	مادرش ایته	ماس نهنت	مادر بنو
ماس بوتیه	مادر بوده	ماس نبوتیه	مادر نبوده
ماس بوتکت	مادرش بوده	ماس نبوتکت	مادر نبوده هست
ماس بیت	مادر باشد	ماس نبیت	مادر نباشد
ماس بوتکت	مادر بوده	ماس نبوتکت	مادر نبوده
ماست	مادر بود	ماس	مادر
ماشن	مادر است	براسنت	برادر است
براس نهنت	برادر نیست	براشت	برادر است
براس بیت	برادر باشد	براس نبیت	برادر نباشد
براسنت	برادر بودند	براس نهنت	برادر نباشند
براس بنت	برادر باشند	براسنت	برادرند
منی زبکت	از من فرزند باشد	زبک نهنت	فرزند نیست
زبک نبیت	فرزند نباشد	زبک بیت	فرزند باشد
زبک نهنت	فرزند نیست	زبکت	فرزند بود
زبک نهنت	فرزند نیست	زبکیه بکن	فرزندش بکن

ف	ب	ف	ب
از خود فرزندش کرده	دیتے ز یکے کنک	فرزندش مکن	ز یکے مکن
فرزندش کند	ز یکے کنت	فرزندش کرده	ز یکے کنک
فرزندش مکن	ز یکے مکن	فرزندش نکند	ز یکے نکنت
فرزندش مکنید	ز یکے کنکت	فرزندش مکنید	ز یکے مکن ننت
فرزند نبوده	ز یک نبوتک	فرزند بوده	ز یک بوتک
فرزند نباشد	ز یک بنیت	فرزند باشد	ز یک بیت
فرزند باش	ز یک مبو	فرزند باش	ز یک بو
فرزند باشم	ز یک مبین	فرزند باشم	ز یک مبن
نکستردہ	نکپتہ	فرش کلیم گسترده	فرش را چیر گپتہ
نکستردہ ہست	نکپتیکتہ	ہست	کپتیکتہ
نکسترد	نکپتہ	گسترده بود	کپتہ
قدر ہست	فتت	قدر	فتت
قدر بود	فتت	قدر نیست	فتت نہنت
پدرنت نیست	فتتی نہنت	پدر از تو	فتتی تے
پدر نبوده	فتس نبوتک	پدر بوده	فتس بوتک
پدر نبوده ہست	فتس نبوتکت	پدر بوده	فتسی بوتکت
از خود پدر مکن	دیتے فتسی مکن	پدر بود	فتنت
پدر کرده	فتس کنک	پدر مکن	فتسی مکن
پدر کرده (بود)	فتسی کنکت	پدر مکرده	فتسی کنکت

ب	ف	ب	ف
انبی نکتات	پدر نکرده	انسی کتپه	پدر کرده
فس نکتہ	پدر نکرده	خرماه بیار	خرما بیار
خرماه بور	خرما بنجور	خرماه مور	خرما بنجور
خرما اورته	خرما آورده	خرما نیارنگ	خرما نیارده
خرما وارنگ	خرما خورده	خرما نوارنگ	خرما نخورده
خرما کنت	خرما هست	خرما نهنت	خرما نیست
خرما بیت	خرما باشد	خرما بنیت	خرما نباشد
خرما بزور	خرما بگیر	خرما مزور	خرما بگیر
خرما نزدیک	خرما گرفته	خرما نزدیک	خرما نگرفته
خرما آورنده	خرما آورده	خرما نیارنده	خرما نیارده
خرما کاریت	خرما آزرده	خرما نیاریت	خرما نیارده
خرما نیست	خرما نیست	خرما هست	خرما باشد
خرما بونگ	خرما بوده	خرما بونگ	خرما نبوده
خرما کپ و پ	خرما و خوب زشت	کپ و پ نهنت	خوب زشت نیست
کپ و پت	خوب زشت بود	کپ و پ بیت	خوب زشت باشد
کپ و پ بنیت	خوب زشت نباشد	کپ و پ پنت	خوب زشت هست
کپ و پ کنگ	خوب زشت کرده	کپ و پ نکنگ	خوب زشت نکرده
کپ و پ کنگت	خوب زشت کرده (بود)	کپ و پ نکنگت	خوب زشت نکرده
کپ و پ بنونگ	خوب زشت بنوده	کپ و پ بونگ	خوب زشت بوده
بهرت	کافله خرسیت	بهری نهنت	کافله خرفیت

ن	ب	ت	پ
کافله نمیت	با هر ی نهیت	کافله زاهزیت	با هر ی پیدا
کافله خرایه	با هر کیت	کافله بود	با هر ت
کافله آمده	با هر ایتک	کافله خریاید	با هر نیت
کافله نیاده	با هر نیتک	کافله نیاده	با هر نهیت
کافله نبود	با هر نهیت	کافله خر بود	با هر ت
کافله خرفته	با هر شسته	کافله خرفت	با هر شت
نان یا کباب پخته	نان یا کباب پخته	کافله	با هر ان
پنخته	پنخته	پنخته	پنسته
پنخته	پنسته	پنکت (پنخته بو)	پنکت
پنخته	پنست	پنخته	پنست
نزدخته	نزدخته	دوخته	گدوخته
نزدخته	تا دخت	دوخته	دخت
نزدخته	ندیت	دوخته	دیت
نذخته	نذیت	بر دخته	بر دیت
نذخته	نذیت	دخته	دیت
نذخته	بر دیت	بر دخته	بر دیت
نکشاده بود	نکشاده	کشاده کرده	کشاده
غلام نکرد	غلام	غلام کرده	غلام
مکشاده	مکشاده	کشاده	کشاده
نکشاده	نکشاده	کشاده	کشاده

ب	ت	ب	ت
تُونُکُ بَنت	دُورِ اِنْدازِ زَنَد	تُونُکُ نَجِبت	دُورِ اِنْدازِ زَنَد
تُونُکُت	دُورِ اِنْدازِ سَهت	تُونُکِکِ نَهنت	دُورِ اِنْدازِ نِهنت
تُونُکِکِ بَرت	دُورِ اِنْدازِ بَرَد	تُونُکُ زَرَت	دُورِ اِنْدازِ بَرَد
تُونُکُ دات	دُورِ اِنْدازِ دَاو	تُونُکُ نَدات	دُورِ اِنْدازِ نَداد
تُونُکُ بارت	دُورِ اِنْدازِ بَرَد	تُونُکُ زَرَت	دُورِ اِنْدازِ بَرِگَرَت
تُونُکُ	دُورِ اِنْدازِ (تُونُکُ)	دَاوَدِه بَچُون	شُورِه بَکُوب
دَاوَدِه مَچُون	شُورِه مَکُوب	دَاوَرِه بَزُور	شُورِه بَکِیر
تُونُکُ پَرِکُن	دُورِ اِنْدازِ شُورِه بَارُود	تُونُکُ پَرِکُن	دُورِ اِنْدازِ پَرِکُن
	پَرِکُن		
دَاوَدِه مِیَار	بَارُودِ مِیَار	دَاوَدِه مِیَار	بَارُودِ مِیَار
دَاوَدِه مَکِیر	بَارُودِ مَکِیر	دَاوَدِه مَکِیر	بَارُودِ مَکِیر
دَاوَدِه سَهت	بَارُودِ بَاشَد	دَاوَدِه نِهنت	بَارُودِ نَبَاشَد

دَاوَدِه شُورِه بَارُودِ مِیَارِ سَهت تُونُکُت تُونُکُ دُورِ اِنْدازِ مِیَارِ سَهت
(تُونُکُ = مَکُورِی، تُونُکُ = کِچِکِ)

نَاہِن بَچُون	نَاہِن بَچُون	نَاخِن بَچُون	نَاخِن بَچُون
نَاہِنِی	نَاہِن نَهنت	نَاخِنِی	نَاخِن نِهنت
نَاہِن بَرِتہ	نَاہِن نَبوتِک	نَاخِن بَرِودہ	نَاخِن نَبودہ
نَاہِنِیت		نَاخِن سَهت	
نَاہِن نَاکُن نَاخِن مِیَارِ سَهت (نَاہِن = مَکُورِی، نَاکُن = کِچِکِ)			

تو در پند کی هست . در نعل بستہ کنند سر نعل مرزم میرزا

(تو را کچی ، پر بند ، نجکوری)

کوپن ، بن دھپے نمایے یکے -

(کوپن = نجکوری ، عین = کچی)

ف	ب	ف	ب
وار تک (خوردہ)	وار تک	مور	مورینک (نجکوری)
مور یا هست	موریک هست	مور یا نیست	موریک یا نیست
مور یا بودہ	موریک بوتک	مور یا باشد	موریک گنت
مور یا باشد	موریکیت	مور یا نبودہ	موریک بوتک
مور بودہ	موریک بوتک	مور یا نباشد	موریکے نہنت
مور . . .	موریکیت	مور نبودہ	موریک بوتک
مور باشد	موریک بیت	مور نیست	موریک نہنت
مور یا بسیار هست	موریک بازنت	مور نباشد	موریک بنیت
مور نبودہ	موریک ہنوت	مور بسیار کا هست	موریک ہاز
			نہنت
	موریک (کچی)	مور بودہ	موریک بوت

کہ (برای) لفظ مور لفظ پکج و نجکور ہر دو یکے هست قدر لفظ

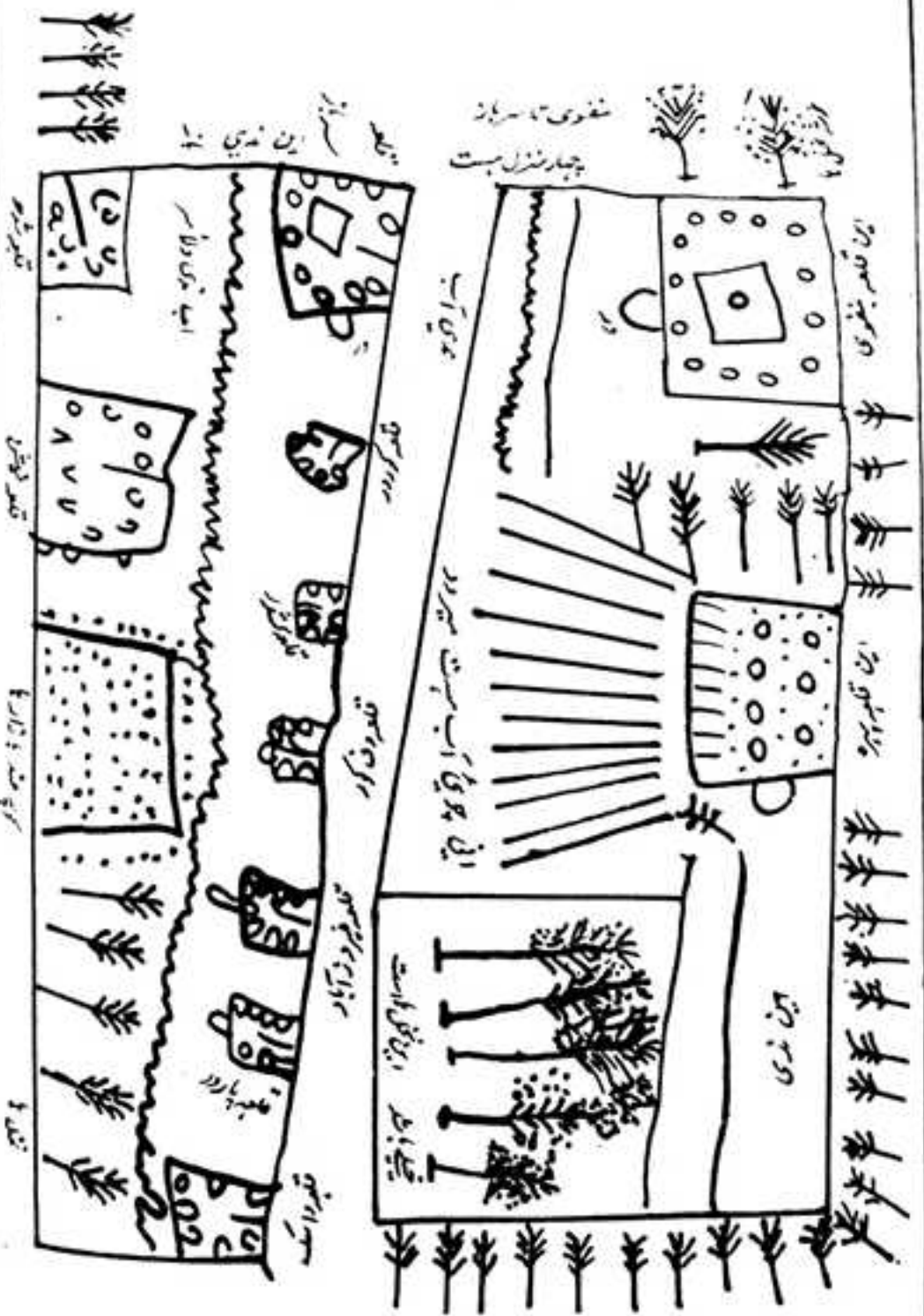
مداخیر -

پند بر جوان مردان کریم
 بسے مشکل ہارا بکریمِ عقل نیار جوان مردمِ غیبِ عقل
 کسے آورد غیبِ جوانِ مرزنیست کہ خدمت کدازندہ پے مرزنیست
 عقلِ بمعنی کشادہ عقلِ بمعنی غش

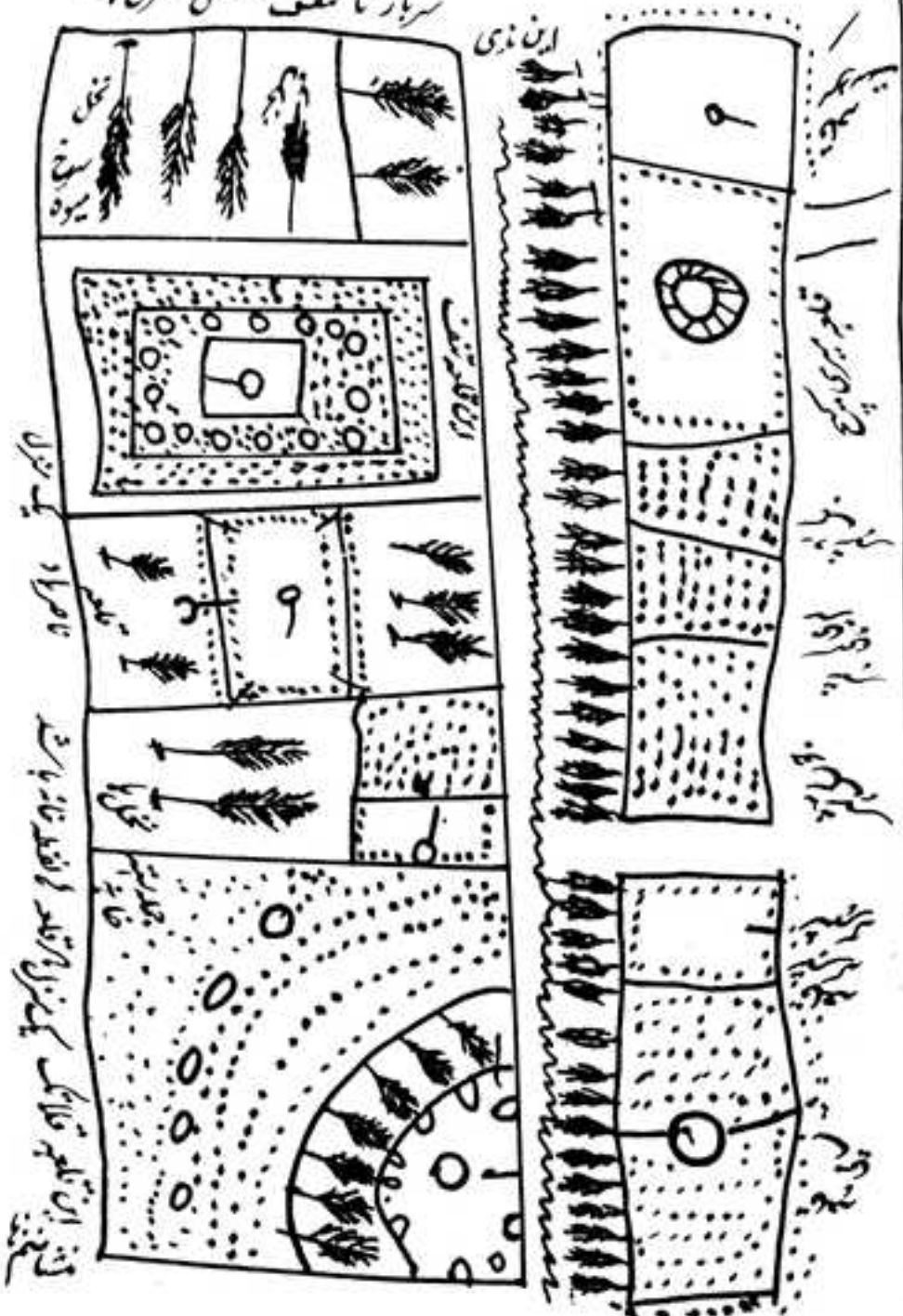
در نشانہ ولایت باچتسائے

قلعہ بُن فور تا قلعہ سر باز دکہ، نام ولاء قلعہ چار منزل بردار باشد۔ سر باز
 از قلعہ تنف دکہ، نام ولاء قلعہ پنج منزل یا بہت، تنف و تا، ناصر آباد، نام
 قلعہ، یک منزل، قلعہ ناصر باد تا قلعہ نودز، نام قلعہ نیم منزل، نودز قلاتک
 نام قلعہ، نیم منزل، قلاتک میری تخت پکنج نیم منزل، قلاتک تا
 زکین قلات، نام قلعہ، نیم منزل، نوکین قلات تا کوشیے، نام قلعہ،
 یک کپھی راہ باشد۔ کوشیے قلات از گھوری قلات تا تخت میری یعنی
 تخت پکنج یک ساعت راہ بہت

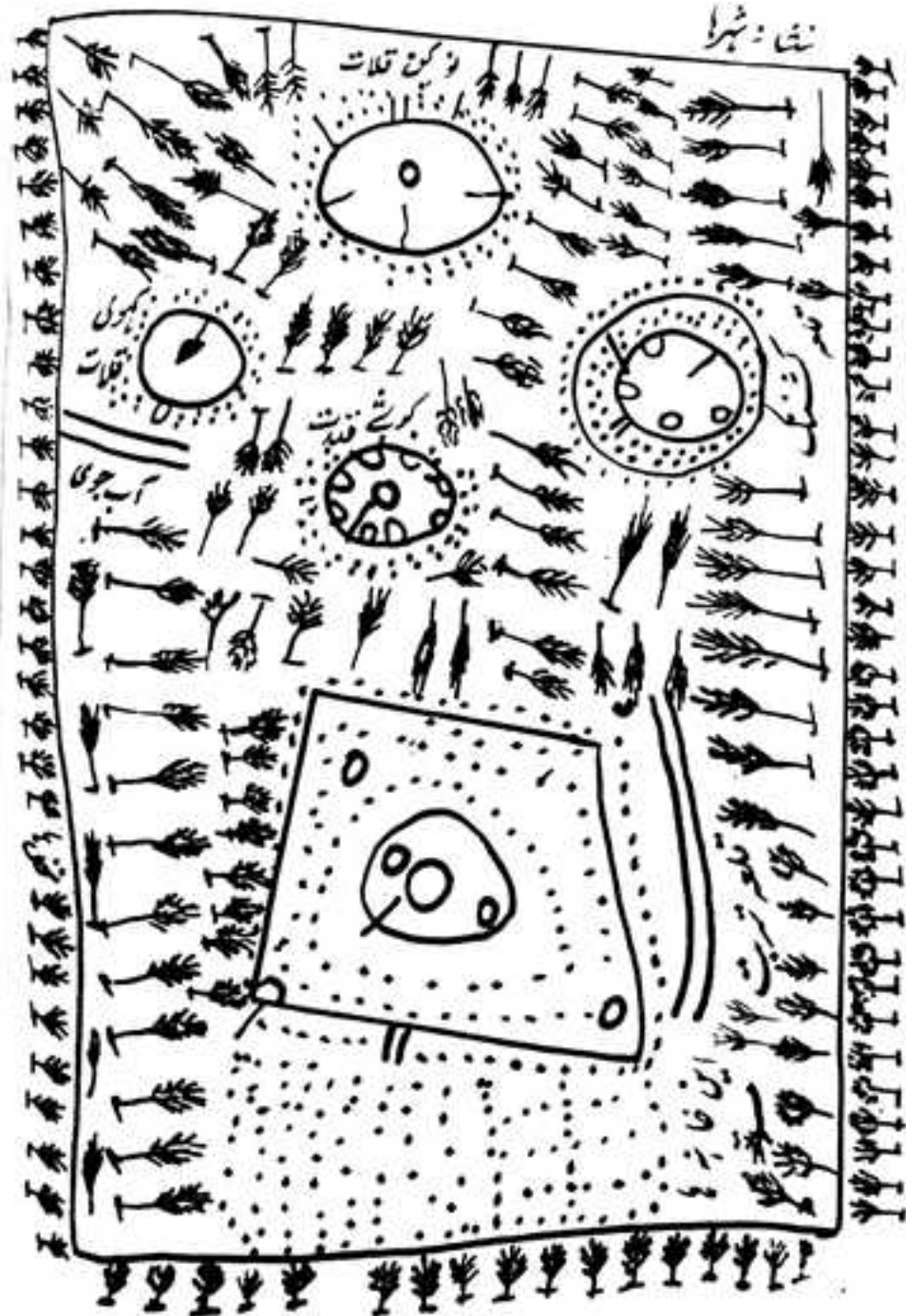
در بلوچستانے نشانہ شہر ماجیان کینیم تابدانے

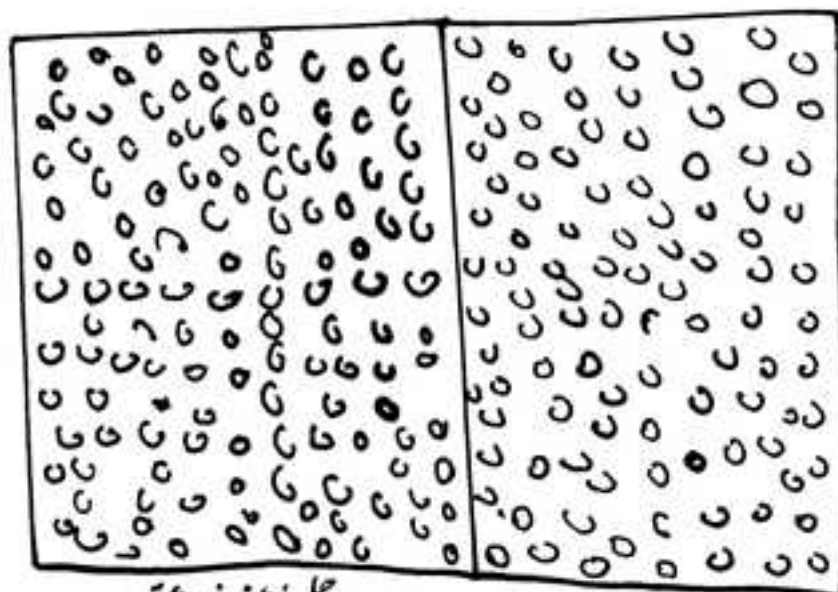
سربازتا سقف شش منزل بت

نقشه شهر

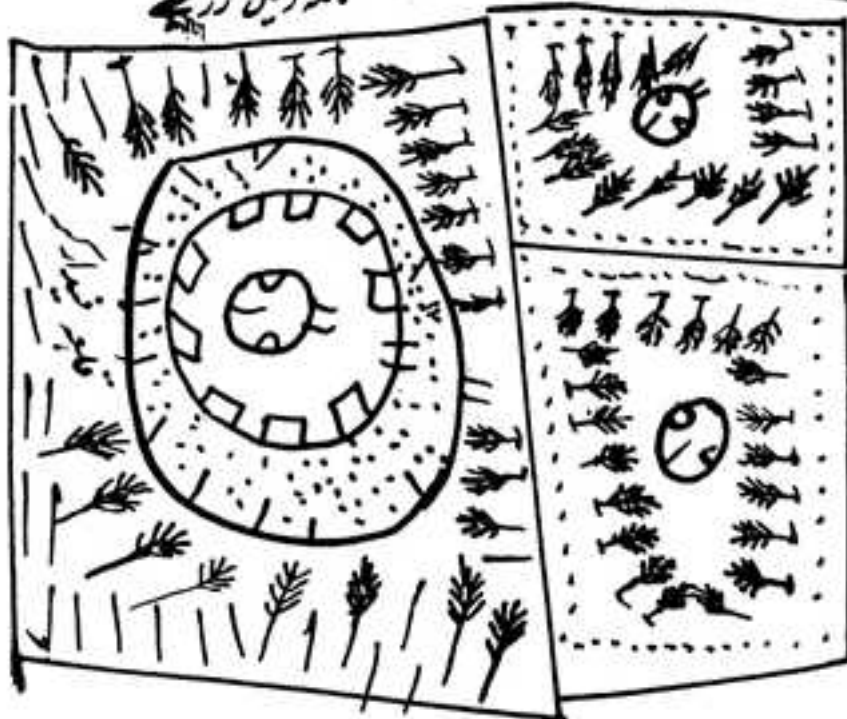

این کوچه کلاچده این نقطه زمین

این نقطه زمین است این کوچه است

جمله زمین زرعی

تعمیر جنگ

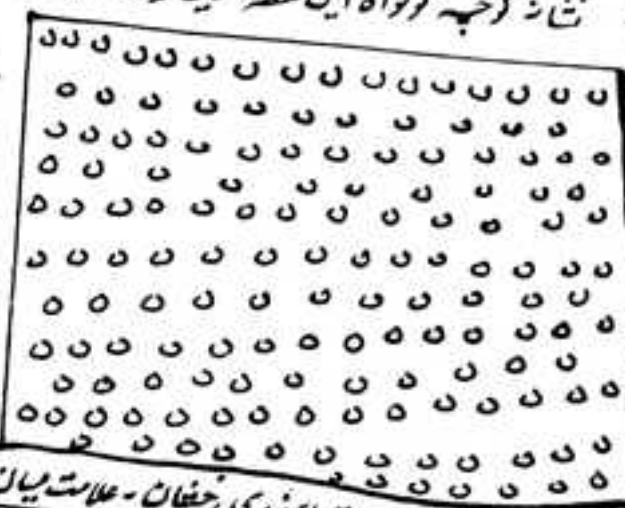
قلعه کور کور

قلعه زیگ قلعه مالار قلعه دیکر مالار قلعه سورن راقلهه پے دی

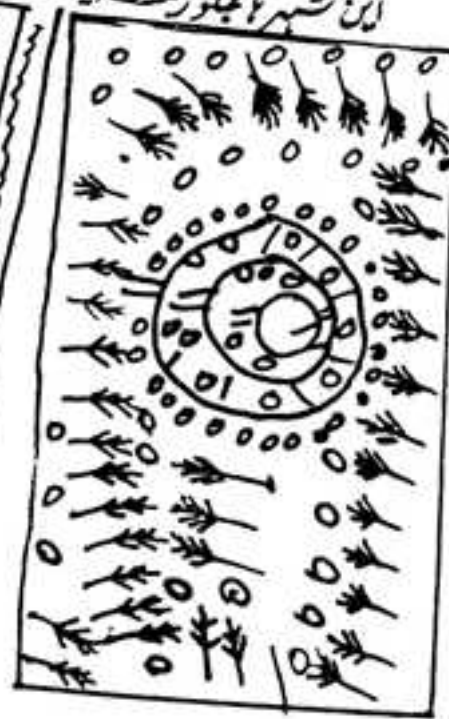
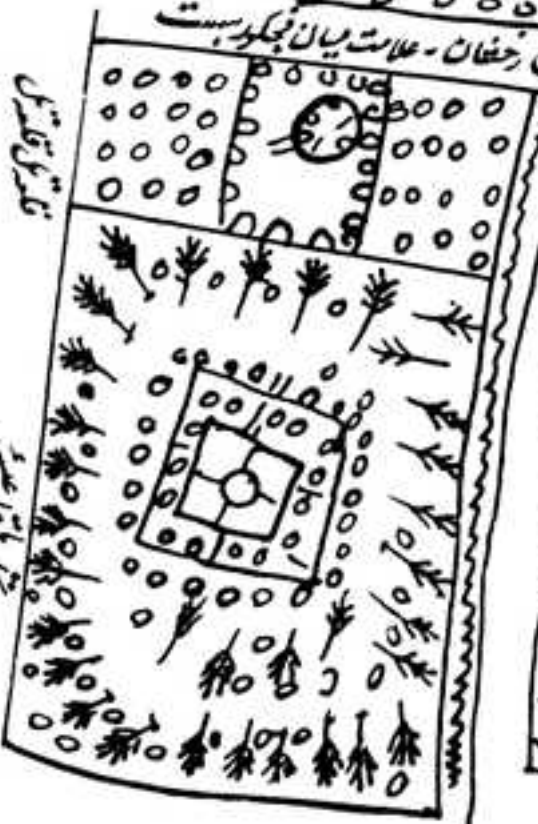
نشان کرجه کر لواه این نقطه با زمین زراعت باشد

شکل تیر کسبه قلم در دوکان قلم با کز قلم در

شکل تلمبه در چتر تلمبه کوشک

این شهر با چکوریست این مری خفان - علامت میان چکوریست

نقطه تقاطع

شکل با قلمه شبیه

بستان
بستان

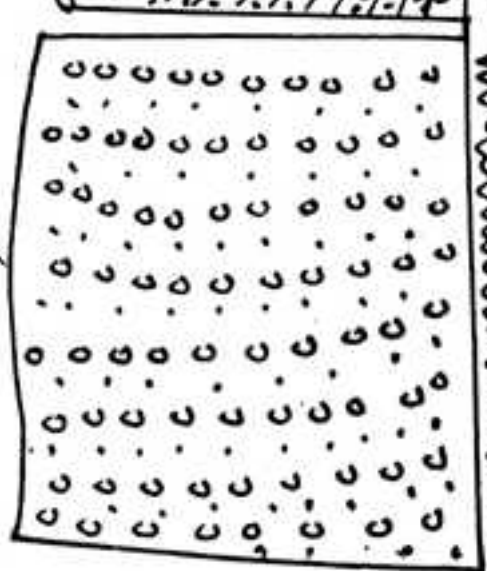

بستان
بستان

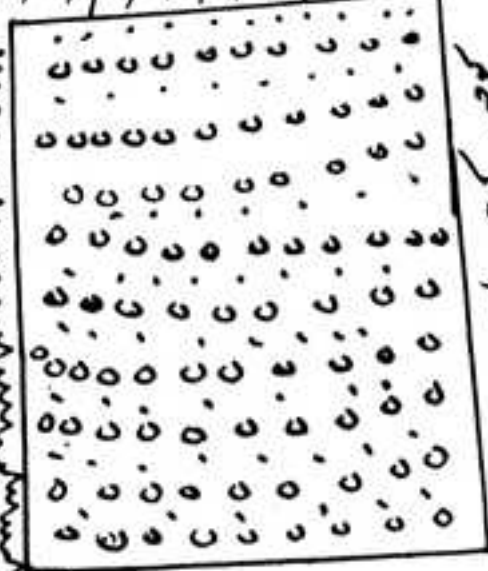

بستان
بستان

بستان

بستان
بستان

بستان

میری تحت پنج تابک ، نام شهر یک لمحہ راہ بہت بہک تا سری کہن ،
 نام شہر ، یک لمحہ راہ بہت (یعنی) نیم ساعت - سری کہن تا جو سک ، نام
 شہر ، لمحہ راہ بہت - تربت ، نام قلعہ ، از آب سر ، نام شہر ، یک لمحہ
 راہ بہت آب سر ، نام شہر ، تا پیدارک ، نام ، قلعہ ، یک منزل بہت -
 پیدارک از جہک ، نام قلعہ یک روز را بہت - جہک تا کور کوف ،
 نام قلعہ نیم منزل بہت پنج ، نام دلاء ، تا کلا پنج ، نام دشت ۳۰ منزل
 بہت - کلا پنج ، نام دشت ، تا کوا در ، بندر بہت ، ۳۰ منزل بہت -
 کلا پنج تا فسنی ، بندر بہت ، دو منزل است - فسنی بندر تا اور مارہ ، نام
 بندر ، چہار منزل بہت ، عور مارہ تا کولواہ پنج منزل بہت پنج دلاء
 تا بلیدہ ، نام قلعہ یک منزل و نیم بہت - خیر -

قلات کھور (تا) تربت قلات یک ساعت راہ بہت - کھور
 قلات از کشتک ، نام قلعہ یک کھپی راہ بہت - کشتک نام قلعہ از
 قلعہ تربت یک ساعت راہ بہت تربت از شہرک ، نام قلعہ ، یک
 منزل - قلعہ شہرک از سامی ، نام ، قلعہ ، نیم منزل - قلعہ سامی (تا) کولواہ
 کولواہ ۳۰ منزل بہت - سامی از کوچہ شہباز ، نام قلعہ دروشت فجکور ،
 پنج منزل ، قلعہ شہباز ، تا قلعہ عیسی ، نام قلعہ تحت فجکور یک منزل -
 دیگر شہر با قلعہ با فجکور یک ساعت را بہت ، راہ باشد - قلعہ کہہ ،
 نام دلاء ، تا قلعہ یک ، نام قلعہ یک منزل و نیم را بہت - از قلعہ
 یک تا قلعہ چیت ، نام قلعہ ، یک ساعت را بہت -

چیت ، نام قلعہ ، از قصر کند ، نام قلعہ ، نیم منزل باشد - از قصر کند
 اسم قلعہ ، تا قلعہ بن فور ، نام قلعہ غجزہ پنج منزل - بن فور ، نام قلعہ ،

تا قلعہ پشہرہ ، نام قلعہ نیم منزل قصر کند تا پکچ ، نام قلعہ شش منزل باشد
 قصر کند نام قلعہ ، تا کوچہ باہو پنخ منزل باشد۔ باہو ، نام دشت ، تا کوچہ
 دشت ، نام دشت پکچ سہ منزل باشد۔ کوچہ دشت ، نام دشت ،
 تا قلعہ تنف دو منزل ہست۔ دست تا پکچ یک منزل ، دشت از بندر
 کوادر چہا منزل ، دشت تا کوچہ کلا پنخ دو منزل ، کلا پنخ تا پیدارک
 دو منزل ہست۔ پیدارک تا بندر فسنی سہ منزل ہست۔ فسنی تا بندر
 عور مارہ چہا منزل ہست۔

باقی بندر ہور مارہ متابع پکچ ہست ، سردار باہیجان پکچکے دکہ
 جدّ این باہیجان بودہ بود ، یک شمشیر پے مثل و بندر ہور مارہ بر جام
 صاحب بیلہ والہ بخشیدہ۔ پکچکے پکچ و پکچکے فکجور جدّ ایشان یکے
 ہست۔ ہر دو کسان اولاد فرزند مارنک میباشند۔ جدّ مارنک
 بادشاہ لاہور میباشند از طاٹیفہ سگت ہستند۔

باب لفظ و لاء فیکور

ب	ف	ب	ف
آچا بیار	آچا بیار	آتش بیار	آتش بیار
اچاروک مکن	اچاروک مکن	آتش را فروخته بکن	آتش را فروخته بکن
اچا جھش	اچا جھش	آتش فروخته کن	آتش فروخته کن
اچا کشت	اچا کشت	آتش کشته بکن	آتش کشته بکن
اچا جھشیت	اچا جھشیت	آتش نمک شہہ	آتش نمک شہہ
اچا کھشے	اچا کھشے	آتش کشتہ	آتش کشتہ
.	آچکن	آچکن
.	اچکن	اچکن
.	اچ کتک	اچ کتک
.	اچ کنت	اچ کنت
.	اچ کن	اچ کن
.	سری بکن	سری بکن
.	سر کتک	سر کتک
.	سر کنت	سر کنت
.	مناکمان بیت	مناکمان بیت
.	مرد ما را کمان بوت	مرد ما را کمان بوت

ف	ب	ف	ب
.....	کمان نبوت	کمان برت
.....	کمان بونگ	کمان برنگ
.....	کمان کمن	کمان کن
فقر کمن	اپکل کمن	فقر کمن	اپکل کمن
فقر کمرده	اپکل کمتک	فقر کرده	اپکل کتک
فقر کمند	اپکل کمنت	فقر کند	اپکل کنت
فقر باشد	اپکل بیت	فقر باشد	اپکل بیت
قول عہد نذار	پے لغزیت	فقر نباشد	اپکل نبیت
پے عہد بہت	پے لغزت	پے عہد نبیت	پے لغزی نہنت
پے عہد نبودہ	پے لغزی بوتک	پے عہد بودہ	پے لغزی بوتک
پے عہد بود	پے لغزت	پے عہد بہت	پے لغزت
پے عہدی نکرده	پے لغزی کتک	پے عہدی کردہ	پے لغزی کتک
پے عہدی کمن	پے لغزی یا کمن	پے عہدی کمن	پے لغزی یا کمن
پے عہدی خوب نبیت	پے لغزی شرننت	پے عہدی کند	پے لغزی کنت
غور سے کمن	بر چار کے کمن	بر مرد یا	بر مرد یا
غور سے کمن	بر چار کے کمن	غور سے کمن	بر چار کے کمن
غور سے نکرده	بر چار کے کتک	غور سے کردہ	بر چار کے کتک
غور سے نکرده	بر چار کے کنت	غور سے کند	بر چار کے کنت
میفک	مپرینے	انکند	پرینے
نیفکندہ	نپرینک	انکندہ	پرینک

ب	ف	ب
پرتیکی	افکنده	نیفکنده بود
پرتیخته	میفکنن	بیفکنن
پرسپیکتی	افکنده بود	نیفکنده بود
پرتیخته	افکنده	نیفکنده
اما جزو گرتنگ	من چون کرده	من نکرده
اما کرتبه	من کرده	من ندیده
امادیتبه	من دیده	من کفته
امانکوشته	من نکفته	مرا نکذار
امارا کار نیست	مرا مطلب نیست	مرا مطلب هست
امارا چه کارنت	مرا چه مطلب هست	من ندانسته
امازاتنگ	من دانسته	من خرده
امازاتنگ	من نخورده	من خورده بودم
امالوازتنگ	من نخورده ام	قیش ما نبود
کوماست	قیش ما هست	پیش ما نبوده
کومازتنگ	قیش ما نبوده	قیش ما بوده
کومانوته	قیش ما نبوده	قیش ما هست
کوماننت	قیش ما نبود	پیش ما بود
کومانوت	پیش ما نبود	پیش ما باشد
کومانیت	پیش ما نباشد	پیش ما آید
کومانیت	پیش ما نیاید	خوب کرده

ف	ب	ف	ب
پ کرده	کندک کرتک	خوب نکرده	شکر نکرک
فرصت کرده	دیرت کرتک	بنکرده	کذک نکرک
فرصت کرده	ذیر نقت	فرصت نکرده	دیر می نکرک
فرصت نبود	ذیر نبوت	فرصت بود	دیر بوت
فرصت نباشد	دیر نبیت	فرصت باشد	دیر بیت
زود کرده	زوتیه کرتیه	زود نکرده	زوتیه نکرته
خر نباشد	مرداری نیست	خر باشد	مرداری است
خر نیست	مرداری نیستن	تاخر باشد	ترامزاری هستن
خلاص نشده	در نشک	خر خلاص شده	مرداری در شک
خلاص زود	در زودت	خلاص باشد	در روت
خلاص نشود	در زودت	خلاص شود	در روت
خلاص مشود	در مروت	خلاص لیشود	در برت
در نیاید	در نیشت	در آید	در کیت
در میاید	در مبیشت	در باشد	در یت
در نباشد	در نبیشت	در باشد	در بیست
فرواز نکرد	بال نکرت	فرواز کرد	بال کرت
فرواز نکند	بال کرت نکنت	فرواز تواند کرد	بال کرت کنت
فرواز نکند	بال کرت نکنت	فرواز بکند	بال کرت بکنت
فرواز بکند	بال کرت بکنت	فرواز نکند	بال کرت نکنت
خرود کرده	کسانت کرتک	خرود هست	کسانت

ب	ن	ب	ن
کسانے بکرت	خردہ نکرده	کسانت نکرده	خردہ نکرده
کسانے بکرتین	خرد مکردي	کسانے بکرتین	خرد مکردي
مزینے کرتک	خرد کرد	کسانے کرتک	خرد کرد
مزینے کرت	کلان نکرده	مزینے نکر تک	کلان نکرده
مزینے کرتہ	کلان نکرده	مزینے نکر تہ	کلان نکرده
مزینے کرتکت	خرد نکرده بود	کسانے نکر تکت	خرد نکرده بود
کسان کرت	کلان کرد	مزن کرت	کلان کرد
اماراج نبیت	مراجی باشد	اماراجی بیت	مراجی باشد
اماراج نبوت	مراجی بود	اماراجی بوت	مراجی بود
دراجی نکر تک	دراز کرده	دراجی کرتک	دراز کرده
دراجی مکر تین	دراز کرده بود	دراجی کرتہ	دراز کرده بود
دراجی مکر تین	دراز مکردي	دراجی بکرتین	دراز مکردي
کو نپ نکر تک	کوتاہ کرده	کو نپو کر تک	کوتاہ کرده
کو نپ نکر تکت	کوتاہ کرده بود	کو نڈ کر تکت	کوتاہ کرده بود
سستے نکر تک	سست کرده	سستے کر تک	سست کرده
سست کرت	سست مکردي	سستے مکر تین	سست مکردي
دور نکر تک	دور کرده	دور کر تک	دور کرده
دور کرتین	دور مکردي	دور مکر تین	دور مکردي
نزدیک مکر تین	نزدیک مکردي	نزدیک کرتین	نزدیک مکردي
نزدیک کرت	نزدیک مکردي	نزدیک بکرتین	نزدیک مکردي

ب	ف	ب	ف
بارک کز تک	باریک کرده	بارک کرتک	بارک کرده
بارک کز تین	باریک کرد	بارک کرت	باریک کرد
بارک کز تکت	باریک بکردی	بارک بکرتین	باریک بکردی
شکر کز تک	باریک بکرد	بارک بکرت	باریک بکرد
شکر کز تکت	باریک بکردی	بارک بکرتین	باریک بکردی
شکر کز ت	خوب نکرده	شکر کز تک	خوب نکرده
شکر بکرتین	خوب نکرده بود	شکر کز تکت	خوب نکرده بود
شکر کز تین	خوب بکردی	شکر کز تین	خوب بکردی
کندک کز تک	خوب کردی بودی	شکر بکرتین	خوب کردی بودی
کندک بکرتکت	خوب بکردی	کندک کز تک	خوب بکردی
کندک کز تین	بد نکرده	کندک بکرتکت	بد نکرده
کندک کز تته	بد نکرده	کندک کز تین	بد نکرده
اما بر تته	بد بکردی	کندک بکرتین	بد بکردی
اما بر تکت	من برده	اما بر تته	من برده
اما بر تین	من بنزده	اما بر تکت	من بنزده
اما مد ستین	من می برده	اما بر تین	من می برده
اما کوازیت	من دیدم	اما مد ستین	من دیدم
اما کوازیتیک	من بدیدیم	اما کوازیت	من بدیدیم
اما کوازیتکت	من بکند شیتیم	اما کوازیتیک	من بکند شیتیم
	مرا گذشت	اما کوازیتکت	مرا گذشت

پ	ف	ب	ف
امارا کو از سنیت	مرا گذارا نیند	امارا نکوانزیت	من نکذارا نید
امارا بکوا زین	مرا بگذاران	تہتہ	ناختہ
ہتہ	تاختہ	تختہ	تاختہ
تختہ	تاختہ	بتہنیے	بتاختہ
تہسکی	تاختہ	تہسکی	تاختہ
بتہنیے	تاختہ	متہنیے	تاختہ
تحت	تاختہ	تحت	تاختہ
سوی کے کلک	آزار کردہ	سوی کے کلک	آزار نکردہ
سوی کے کنت	آزار کند	سوی کے بکن	آزار بکن
سوی کے مکن	آزار مکن	سوی کے یت	آزار بود
سوی کے نہت	آزار نیست	سوی کے بیت	آزار باشد
سوی کے نہیت	آزار نہیت (نباشد)	سوی کے یت	آزار ہست
سوی کے نیت	آزار نیست	سوی کے بوت	آزار بود
سوی کے نبوت	آزار نبود		
پدرا ہنت	زاہر ہست	پدرا ہنت	زاہر ہست
پدرا بوت	زاہر بود	پدرا بوت	زاہر نبود
پدرا بیت	زاہر باشد	پدرا نہیت	زاہر نباشد
پدرا مکن	زاہر مکن	پدرا مکن	زاہر مکن
پدرا بکن	زاہر بکن	پدرا کنت	زاہر کند
پدرا	زاہر ہست	پدرا کلک	زاہر کردہ

ب	ف	ب	ف
فزدر کشته	فزبر کرده	فزدر کشته	فزبر کرده
لاکر کشته	لاغر کرده	لاکر کشته	لاغر کرده
کریته	کرده	سوکند کر تیک	سوکند کرده
سوکند نکر تیک	سوکند نکرده	سوکند بکر تیک	سوکند بکرده
سوکند مکر تیک	سوکند مکر تیک	سوکند کر تین	سوکند کرده بود
سوکند نکر تیکت	سوکند نکرده	سوکند کر تیکت	سوکند کرده
سوکند کر تین	سوکند بکر دی	امارا کار نیست	مرا مطلب نباشد
امارا کار هست	مرا مطلب باشد	امارا چه مقصد	مرا چه مطلب
امارا مقصد نیست	مرا مطلب نباشد	امارا مقصد بزرگ	مرا مطلب نبو
امارا مقصد است	مرا مطلب هست	امانبر تیک	من نبوده
امابزر تیک	من برده	اماندیتیک	من ندیده
امادیتیک	من دیده	اماراچی تودت	من را پنج ...
امانکر تیکت	من نکرده بود	کر تیک	تو خود کرده
امانبر تیکن	من بنوده ام	اما کر تیکت	من کرده بود
امادیتیک	من دوخته	امابوتیکن	من برده ام
اما کهنیکت	من غرابال کردم	اماندیتیک	من مذخفته
		اما کهنیکت	من اردوغرابال نه کرده بود
امابرت	من برده	اما کرت	من کرده
امانکرت	من نکرد	امادارت	من خورد

ب	ف	ب	ف
امارات	من نخورد		

ہر سخن کہ آدم فکور کو راہ میکند میگوید ، اما گزینک ، این سخن
یا این کار این موجب یعنی کرده ام و مردم کچھ مکران زمین میگویند
من این سخن یا این شغل کار ، گنگ ، این موجب یعنی کرده ام۔
ہر کیے ہر لفظ خود کلام سخن میگویند ؛

ہر کیے ہر لفظ خود کوید سخن - ہر دو لفظ کردم بیان زہر
پے خبر باشد کسے باشد خبر - در بلوچی میشود او پڑ ہنر
تمام کردم کتاب لفظ بلوچستان من کمالان ولد عالیجاہ میر ہاشم
چکی ابن امیر کمانان ابن امیر شہبیک ابن عالیجاہ ملک دینار خان
چکی حاکم کو راہ کچھ تنف سر باز ولاء کہہ کیر بیرو ، چکی چشیدہ دہلچان
این کتاب بر خاطر خواہی کپتان اسمیل میل صاحب بہادر حفیظ بندر
مشق تصنیف میگویم برایء انکہ نظر درین کداول تا آخر عمایب بینتا
لفظ با بلوچ اسوخہ شود - من درین کار ما چندان محنت کشیدہ بودم مغز
سر چوشندہ شد ، ظمیر قلب پاشیدہ شد تا برج عمل رسانیدم
سبب از دوستی مولانا کپتان انکرنیز اسمیل میل صاحب بہادر کہ
عمرن بندیکے من کمالان چکی را جناب حضرت سرکار شہنشاہ عادل
اکرم معوم روچی در روح قبلہ قبلہ مہربان منزل مامات دولت
معمور بر سر چشمہ مرحمت برسانید کہ این بندہ حلقہ کوش را بر ملازم درگاہ
دولت خویش حساب کند از جملہ محمات تحت زحمت پادشاہی خویش

سلامت بداد بنام ایزد اللہ مقابلہ ہر ماہ چاند نوح کہ از سادات
 مغرب تزلزل پیدا ز اہر شد خنباہ گدنیہ پکار و پکار انعام بر ملازم بندہ
 خود کند بر ابروہ شیخ مجیدین غوس اعظم شہنشاہ معظم جہا جم اسلام
 پیر کبیر بغدادی رحمۃ اللہ علیہ و برکاتہ کہ من کمالان پر تقصیر بنام خداوند
 تبارک مقابلہ بر نیاز ارواہ غوس اعظم بادشاہ خیرات کنم برای منظر مظلومان
 و یتیمان بخش کنم تا خاطر آزر دکان و غم کینان شاد کرد و یک علم بلند شود
 تائیتیان ناتوانان از غم پارغ کرد و ہر یکی تا محروم ازان جناب سعادت
 نشود و الہی حاجت من برارہ غم از دل من برادر بحق لا الہ الا اللہ محمد
 رسول اللہ ز کرم و شرافت غوث اعظم شیخ عبدالقادر جیلانی نے بغدادی
 یارب تودانندہ راز من و بینندہ نیاز من می بینی عاجزی و حال من س
 ہر کس کہ زر بداد در مؤسسہ شیخ می رساند

من پے زاہ پے زر، چہ کنم کہ زر ندارم
 خواہی کہ محبوب تو رام شود
 از خانہ در اید بد نام شود
 خود مردنی زر بفست
 فتر برس بر لاد کینے نرم شود

الباقی بعد از مہربانی باء سرکار صاحب شہنشاہ معظم خدمات
 این بندہ کمالان کچکے چنین میباشد۔ بجناب دولت عدالات کینے بہاد
 صاحب اجار نویسی بلوچستان میکنم۔ ہر تازیکے حالات امورات در
 بلوچی ملکا باء نمکور، نام شہر، و کراہ نام کوچہ دشت، و کچ و تنف و
 بلیدہ و سامی، نام شہر ہاہست، و دین ملک مارخ بہد انشا اللہ تعالیٰ

بر پیش گاہ انگریز صاحبان در بلاد بندر کوا در تاز کیے حالات را میرا
از دست صاحبان کوا در در پیش گاہ معمر بادشاہ عادل ظاہر
کینے صاحب سرکار ملازمان بر شہنشاہ جنوب برسانند و دیگر خدمات
ابن بندہ آن باشد ہر صاحب انگریز در صفر بلوچی بگذرد در شہر پانچ
پنج و کولواہ و میکی و فکور و سایہ پیدارک و بلیدہ من کمالان ہمراہ
صاحب انگریز ان میباشیم لکن بران شرطی کہ صاحبان بنظر بنظر حمت
بزرگیہ مرا خیال بکنند براہ خرچہ و انعام خلعت بزرگیہ با من بخش کند در
صفر مابشل زبونان ذکر یا دیگر حمت زحمت نہ ہند چرا کہ من کمالان
نصب دارم

نصب دارم از خان سالار پنج - بشل زبونان با من پیش
جہاندار داند جہان داشتن زبکی چہ داند بجز طاشتن

و دیگر انکہ فرزندان من یکی میرقا در بخش ، دویم میر بہرام بعد
از من این دو پسران را بجاہ من کمالان داشتہ آن شرطی کہ باشہنشاہ
عادل کینے عقد بستہ ہمان موجب بادشاہ جہانے جنوب را نے عادل بکنہ
داین دو پسران ملازم در گاہ دولت عمل کند - آن مہربانے فنجاہ رفیب
پکار ملکیہ پدیری بر دو پسران ہر دو پسران ماہ بر ماہ برسانند و الا نہ
مہربانے سرکار صاحب شہنشاہ معظم بر سر این بندہ خود نشدا

بیت

پے مزد بود منت ہر خدے کہ موم
 چو از اب دریا خورد تشنہی
 ہزاران ہزار اب دریا خورد
 و کر من خورم قطری باک نیست
 جہاندار شاہت بر عدل داد
 آیا کینے شاہ کسور شاہ
 دل از عدل انصاف تعظیم مار
 مکن تا بیاد خدا غافلے
 دو بازوی کردن کشا ز اشکن
 وزیر چہار دولت ہست پیش گاہ
 ہر انچہ کہ گوید تو ز ایشان پذیر
 خدا دادہ بودہ ترا تاج ز
 برا سمیل صاحب نظر کن بیسے

سنگ ۷ منزل شناس

رحمت بخشش قطار

بیٹا پنتان اسمیل میل صاحب بہادر این کتاب لفظ و زبان
 بلوچستان امید کہ بہناب تو برسد قبول فرمائید۔ عیب نکند کہ ہج ۷

عیب در جهان نیست بجز اللہ مقالم از ہمہ عیب پاک ہست
 تا تمام شد کتاب لفظ بلوچستان گفتار تصنیف کمالان چکیے ابن عالیہ
 امیر ہاشم ابن میر کمال خان ابن امیر شہیک شمشیر زن ابن ملک دینار
 چکیے حاکم پکچ و مکران -

بیت

خدا را ملک بسیار پی
 بنودش کردین دنیا
 نما میں پکچ و مکران را
 نمی دادش بدنیاری

تمام شد بروز یکشنبہ ہشتم ماہ رجب ۱۲۰۹ ہجرت بنیے محمد

حد

خدا یا تو این بنده را شاد کن
 خدا یا مرا کنج دولت و ہی
 صلاه طلاہم بکن خاہ پڑ
 براسب قبا کلاہ کمر
 بدہ سیدب زمان انکور جنب
 دکر روغن شہد با کلاہ میش
 بدہ نان کندم تو با کوشت برنج
 شکر و بادام حلواہ بر
 مرا ملک نیراث داری بدہ
 مرادہ تو با عقتل فرزاہی
 ہمہ عطلوی جانم بکن تندرست
 مرا زال فرزند داری تو خوش
 درین ارنج من جملکاں دیدار
 سپردم بتو جملہ ما اہی خدای
 ز تو خواہم رزق ایمان من
 کمالان چو خواہد خدایا بدہ
 ز بند غم ازاد کن
 ز رو سیم نعمت فرادان دہی
 بیسے لعل کوہر دگر دانہ ڈر
 تتم جلوہ کر کن پو شاخ زرد
 کلود شر بو مکمن زیر لب
 خرم تا بنجشم بفقیر و خرباش
 بہ انجیر لیبویہ شیرین سرنج
 مرا خرماہ نمجور بدہ جو زرد
 کینز غلام چند دادی بدہ
 دگر سخت فرجام یکے خسردی
 بگردی مرا بندہ روز سخت
 پبیری رسان جملہ را دار خوش
 براحسان لطفم دلم تانہ دار
 مکن یا جو اینے تو ایشان جدای
 بجنّت رسانم دران انجن
 بخاری مگرداندش دہ بدہ را
 تمام شد
 ما شہر بشہر

گفتار کمالان پیکے کویند

اسب تازی بشہرا یرانے	ہریگی جنس مکا نے بہہ باشد
لذیے طعمہ ما خسرا ساینے	پیل در ہند، درخت ہندستان
روم کعبہ، بود مسلمانے	شد مکا نے طلسم شہر عروس
لعن رنشان شد بد خشانے	لولو باشد در بندر ہیرن
یتخ قیمت بود صفا مانے	کنج بتیر ہردو در انگریز
دنبہ کشت مژر رنشانے	خسرا فکور حلواہ در مشقط
آب سرباز، غلبہ خارانے	کوچہ کولواہ جو باشد
بازوی زور مندو سیتانے	شیر روغن برود کم سیل ہست
مژد ماہی بلوز کمر اینے	ہیلہ ماء فتور عندد غسل
در عرب ہست جاہ اخیانے	صاف دل آدمان پیکج بود

یارم گفت

قدر جوہر جوہری	قدر کل بلسبل بدانند
قدر کنہرا علی	قدر زر زکر بدانند

کمالان گفت

جدائی تا نیمیند میایے دوست قدر دوست کے داند
شکتہ استخوان داند بہائی موسائی ما

یار بہ کمالان گفت

سخن داینے و نظم گفتن قدرش نیست بلوچستان

بخاطر دو سیتے پکتان اسمیل میل صاحب بہادر حفیظ بند مشق
مزم درگاہ سرکار شکوہ دولت معمور پادشاہ عادل جماعت جوبستان
غریب نواز کینیے و راینے بہادر صاحب اقوام امت حضرت علیے پیغمبر
علیہ سلام، من نوشتم نظم کردم روزگار من غمناخ خط بماند روزگار۔
در شہر نادر بادشاہ کلکتہ کینیے۔

کمالان بیادین کیتے صفر سزم بُشکل کُشان

کمالان گفت

هر کس که صفر کند صفر کننده شود
در نزد همه کس فتنه کننده شود
از آب پاک تر نمی شود چیزی
هر جا که مکان کند گدیده شود

و یار کمالان گفت

دنیای طلیه بجانب هند کند
کردین طلبی روم بکن عزم صفر
خوابی که نه دینت بشود نه دنیا
از کج و مکران زوی جاہ و ک

کمالان گفت

بلبل مکران منم در صبح که ناله کنم
در جناب عوس اعظم که بیسه زاری کنم
آب آتش هر دو در دیتے منت در یک مکان
کر کند دشمن بقصد من سرکش باشد زیان

زیان احراب

تمام تمت شد کتاب لفظ بلوچستان بخاطر -

(انگریزی درخت)

۱۸۶۳

۱۸۸۱

۱۶۶ زول زدر گوٹ -